

KONGL. MAJ:TS
NÅDIGA
PROPOSITION
TILL
Riksdagen
angående statsverkets tillstånd och behof;

Gifven Stockholms slott den 15 januari 1898.

Jemlikt grundlagens bud afgifver Kongl. Maj:t härmed nådig proposition angående statsverkets tillstånd och behof.

Dervid förekommer först frågan om beräkningen för nästa statsregleringsperiod af *statsverkets inkomster*.

Med åberopande af de beslut, hvarom bilagda statsrådsprotokoll öfver finansärenden för den 14 innevarande månad *) lemnar närmare upplysning, och under de i samma protokoll angifna förutsättningar föreslår Kongl. Maj:t, att statsverkets inkomster för år 1899 upptagas sålunda:

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Inkomstberäkningen".

Bih. till Riksd. Prot. 1898. 1:a Saml. 1:a Afd.

Ordinarie inkomster:

Grundskatt	kronor	1,444,000: —
Kyrkotionde	»	250,000: —
Kavalleriregementenas hästvakansspanmål	»	270,000: —
Afgifter för persedelunderhållet vid rusthållsinfanteriet	»	51,000: —
Trosspassevolansafgift	»	19,000: —
Tillfälliga rotevakansafgifter	»	222,000: —
Soldatvakansafgift	»	42,000: —
Båtsmansvakansafgift	»	150,000: —
Arrendemedel	»	2,200,000: —
Mantalspenningar	»	665,000: —
Bötesmedel	»	250,000: —
Kontrollstämpelmedel	»	30,000: —
Fyr- och båkmedel	»	1,400,000: —
Telegrafmedel	»	1,510,000: —
Jernvägstrafikmedel	»	10,000,000: —
Skogsmedel	»	4,000,000: —
Skolafgifter	»	339,000: —
Extra uppbörd	»	100,000: —
säger 22,942,000: —		

Bevillningar:

Tullmedel	kronor	41,000,000: —
Postmedel	»	9,925,000: —
Bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter	»	650,000: —
Stämpelmedel	»	5,000,000: —
Bränvinstillverkningsskatt	»	15,500,000: —
Hvitbetssockertillverkningsafgift	»	8,500,000: —
Bevillning af fast egendom samt af inkomst	»	5,600,000: —
säger 86,175,000: —		

 summa kronor 109,117,000: —

Kongl. Maj:t föreslår vidare enligt ofvan nämnda protokoll öfver finansärenden för den 14 innevarande månad:

 Transport kronor 109,117,000: —

	Transport kronor 109,117,000: —
att såsom tillgång vid förevarande statsreglering må beräknas och användas öfverskott å statsregle- ringarna för föregående år.....	» 12,615,000: —
och att för statsverkets behof må till utbetalning vid den tid under år 1899, som af Riksdagen bestäm- mes, af riksbankens vinst för år 1897 anvisas	» 2,995,000: —
hvar efter det för nästa statsregleringsperiod disponibla beloppet af statsverkets tillgångar uppgår till.....	kronor 124,727,000: —

Första hufvudtiteln,

innefattande anslagen till kongl. hof- och slottsstaterna.

I afseende å regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnes i nu gällande riksstat till årliga eller ständiga utgifter anvisadt:

för kongl. hofstaten	kronor 1,196,900: —
» » slottsstaten	» 123,100: —
tillsammans kronor	1,320,000: —

vill Kongl. Maj:t i enlighet med det beslut, som innefattas uti bilagda statsrådsprotokoll öfver finansärenden för den 14 innevarande månad,*) föreslå Riksdagen,

[1.] att det under denna hufvudtitel uppförda anslag å 192,000 kronor till Hans Kongl. Höghet Kronprinsens hofhållning och handpenningar för Hennes Kongl. Höghet Kronprinsessan må höjas till 242,000 kronor;

kommande i händelse af bifall härtill ifrågavarande anslag att ökas med..... kronor 50,000: —

Beträffande öfriga under första hufvudtiteln uppförda ordinarie anslag föreslår Kongl. Maj:t icke någon förändring.

Lägges härtill summan af hufvudtitelns ordinarie anslag enligt nu gällande riksstat..... » 1,320,000: —

skulle denna hufvudtitels ordinarie anslag enligt Kongl. Maj:ts förslag uppgå till..... kronor 1,370,000: —

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Första hufvudtiteln".

Extra anslag.

Med åberopande af bilagda statsrådsprotokoll öfver finansärenden för den 14 innevarande januari vill Kongl. Maj:t föreslå Riksdagen att å extra stat under denna hufvudtitel bevilja

[2.] för yttre restaurering af Stockholms slott en femtedel af det beviljade anslaget 500,000 kronor eller kronor 100,000: —

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i riksstaten för år 1898 upptagen och sådan den af Kongl. Maj:t nu är föreslagen, utfaller på följande sätt:

	1898.	1899.	
ordinarie anslag	1,320,000: —	1,370,000: —	således ökning kronor 50,000: —
extra »	100,000: —	100,000: —	—
summa kronor	1,420,000: —	1,470,000: —	således ökning kronor 50,000: —

Andra hufvudtiteln,

innefattande anslagen till justitiedepartementet.

I afseende å regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnas i nu gällande riksstat till årliga eller ständiga utgifter anvisade 3,842,350 kronor, vill Kongl. Maj:t i enlighet med de beslut, som innefattas i bilagda statsrådsprotokoll öfver justitiedepartementens ärenden den 14 innevarande månad,*) föreslå Riksdagen beträffande

Fångvården:

[1.] att minska bestämda anslaget till fångars vård och underhåll med belopp, motsvarande å detta anslag nu anvisade arfvoden till predikanten vid centralfängelset och kronohäktet å Norrmalm, tillhopa 1,700 kronor;

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Andra hufvudtiteln".

[2.] att å bestämda anslaget till fångars vård och underhåll till ett presterligt biträde vid fängelserna å Långholmen uppföra ett arvode af 2,400 kronor, deraf enligt grunderna för den af Riksdagen antagna aflöningsstat för en del tjenstemän vid fångvårdsanstalterna en fjerdedel skall utgöra tjenstgöringspenningar;

[3.] att godkänna det i statsrådsprotokollet intagna förslag till aflöningsstat för direktören och predikanten vid centralfängelset i Göteborg, upptagande, förutom ålderstillägg åt direktören med 300 kronor efter fem och ytterligare 200 kronor efter tio år, aflöningar å tillhoppa 2,800 kronor, att tillämpas från och med år 1899, med förklarande tillika att för åtnjutande af de i denna stat upptagna löneförmåner skola gälla enahanda villkor, som föreskrifvits för innehafvare af lön å den af Riksdagen förut antagna aflöningsstat för en del tjenstemän vid fångvårdsanstalterna, dock att nuvarande direktören vid centralfängelset må för åtnjutande af ålderstillägg tillgodoräkna sig den tid, han redan, enligt fångvårdsstyrelsens förordnande, i sådan egenskap derstädes tjenstgjort;

[4.] att medgifva, det aflöningen till bevakningsbefälhafvaren vid tvångsarbetsanstalten i Norrköping för tiden från och med år 1899 bestämmes till 2,000 kronor såsom lön och ålderstillägg med 300 kronor efter fem och ytterligare 200 kronor efter tio år;

[5.] att minska förslagsanslaget till fångars vård och underhåll med 700 kronor, motsvarande å detta anslag nu anvisade hyresersättning och vedanslag till predikanten vid centralfängelset å Norrmalm;

[6.] att, i händelse af bifall till nyssberörda framställning om fastställande af ny aflöningsstat för direktören och predikanten vid centralfängelset i Göteborg, minska förslagsanslaget till fångars vård och underhåll med ytterligare 800 kronor;

kommande, i händelse af bifall till omförmälda framställningar,

bestämda anslaget till fångars vård och underhåll, som nu utgör 497,500 kronor, att uppgå till 499,100 kronor och sålunda ökas med

kronor 1,600: —

Transport kronor 1,600: —

	Transport kronor	1,600: —
förlagsanslaget till fångars vård och underhåll,		
nu utgörande 1,043,875 kronor, att minskas med	»	1,500: —
och sålunda uppgå till 1,042,375 kronor; samt		
fångvårdsanslaget i sin helhet, som nu utgör		
1,695,875 kronor, att ökas med	kronor	100: —
och sålunda upptagas till 1,695,975 kronor.		

Öfriga ordinarie anslag:

I dessa har Kongl. Maj:t icke att föreslå någon förändring.

Andra hufvudtitelns ordinarie anslag utgöra enligt		
nu gällande riksstat	kronor	3,842,350: —
Om härtill lägges ofvan angifna ökning i anslaget		
till fångvården	»	100: —
så komma de ordinarie anslagen under denna hufvud-		
titel att uppgå till	kronor	3,842,450: —

Extra anslag.

För behof af tillfällig beskaffenhet, hänförliga under andra hufvudtiteln, vill Kongl. Maj:t, på sätt förutnämnda protokoll öfver justitiedepartementsärenden vidare innehåller, föreslå Riksdagen att dels bevilja såsom extra anslag för år 1899:

[7.] för fortsatt uppehållande af lagbyråns verksamhet	kronor	25,000: —
[8.] till arfvoden åt krigshofrättens ordförande		
och militäre ledamöter	»	3,250: —
[9.] dels ock medgifva, att af besparingarna å		
anslaget till nya lagberedningen för åren 1893 och 1894,		
	Transport kronor	28,250: —

Transport kronor 28,250: —

tillhopa 13,082 kronor 22 öre, ett belopp af 11,770 kronor 17 öre må användas till ersättande af förskott, som statskontoret utbetalt till en i statsrådsprotokollet omnämnd komité.

Summa kronor 28,250: —

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i riksstaten för år 1898 upptagen och sådan den nu är af Kongl. Maj:t föreslagen, utfaller sålunda:

	1898.	1899.	
ordinarie anslag	3,842,350: —	3,842,450: —	således ökning kronor 100: —
extra »	28,250: —	28,250: —	—————
summa kronor	3,870,600: —	3,870,700: —	således ökning kronor 100: —

Tredje hufvudtiteln,

innefattande anslagen till utrikesdepartementet.

I afseende å regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnas i nu gällande riksstat till årliga eller ständiga utgifter anvisade 606,750 kronor, vill Kongl. Maj:t i enlighet med de beslut, som innefattas uti bilagda statsrådsprotokoll öfver utrikesdepartementsärenden den 14 innevarande månad,*) föreslå,

att nedannämnda ordinarie anslag må af Riksdagen anvisas, att utgå emot nu gällande redovisningsskyldighet samt med samma rätt till deras användande och under enahanda vilkor som hittills, nemligen:

Kabinettskassans utgifter:

[1.] departementschefen, ministern för	
utrikes ärendena	kronor 24,000: —
[2.] utrikesdepartementet	» 27,495: —
	Transport kronor 51,495: —

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Tredje hufvudtiteln".

	Transport kronor	51,495: —	
[3.] ministerstaten.....	»	337,941: —	
[4.] militärattachéer.....	»	8,471: —	
[5.] skrifmaterialier, expenser och extra utgifter	»	45,893: —	443,800: —

Konsulskassans utgifter:

[6.] utrikesdepartementet.....	kronor	7,594: —	
[7.] konsulsstaten.....	»	230,960: —	
[8.] skrifmaterialier, expenser och extra utgifter.....	»	15,426: —	253,980: —
eller efter afdrag af hvad som häraf beräknas kunna bestridas af inflytande konsulat- och expediti- onsafgifter		93,980: —	160,000: —
	summa kronor	603,800: —	

Utgifter, som bestridas af svenska statsverket allena:

[9.] svenska kyrkan i Paris.....	»	2,950: —
	tillsammans kronor	606,750: —

Extra anslag.

Under återopande af hvad i statsrådsprotokollet för den 14 innevarande månad finnes antecknadt, vill Kongl. Maj:t föreslå Riksdagen att bevilja:

[10.] för fortsatt utgifvande af »Sveriges traktater»..... kronor 4,500: —
Härjemte föreslår Kongl. Maj:t Riksdagen att medgifva:

[11.] att af Sveriges andel i konsulskassans besparingar må från och med år 1899 tills vidare få användas årligen 8,000 kronor till två konsulsstipendier, hvarterda å 4,000 kronor, och 3,000 kronor till bestridande, i mån af behof, af stipendiaternas resekostnader, eller tillsammans 11,000 kronor.

Vid jämförelse med 1898 års riksstat finnas slutsummorna å anslagen under denna hufvudtitel vara oförändrade.

Fjerde hufvudtiteln,

innefattande anslagen till landtförsvarsdepartementet.

I afseende å regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnes i 1898 års riksstat till årliga och ständiga utgifter anvisadt:

kontant	kronor 25,649,585: —
indelning och dermed jemförlig anvisning, på förslag:	
ersättningar	» 693,400: —
tillsammans kronor 26,342,985: —	

vill Kongl. Maj:t i enlighet med de beslut, som innefattas i bilagda statsrådsprotokoll öfver landtförsvarsärenden den 14 innevarande januari,*) föreslå Riksdagen beträffande

Arméförvaltningen:

[1.] att, under förutsättning af bifall till hvad under [4, 5 c, 6, 7, 8 och 11] föreslås, *dels*, med godkännande af de i statsrådsprotokollet angifna grunder för förändrad organisation af arméns centrala styrelse samt de för artilleristyrelsen, fortifikationsstyrelsen, intendenturstyrelsen och arméns sjukvårdsstyrelse upprättade, vid statsrådsprotokollet fogade nya stater, äfvensom de för åtnjutande af i dessa stater upptagna aflöningsförmåner i statsrådsprotokollet angifna villkor, i riksstaten för år 1899 å fjerde hufvudtiteln uppföra följande nya anslag till nedannämnda belopp, nemligen:

till artilleristyrelsen	kronor 20,300: —
» fortifikationsstyrelsen	» 16,800: —
» intendenturstyrelsen	» 89,000: —
» arméns sjukvårdsstyrelse	» 17,670: —

dels ock, vid bifall härtill, ur riksstaten för samma år utesluta anslaget till arméförvaltningen, kronor 147,265;

Transport kronor 143,770: —

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Fjerde hufvudtiteln".

Transport kronor 143,770: —

Generalitetsstaten:

[2.] att, med godkännande af den vid statsrådsprotokollet fogade nya stat för generalitetsstaten, öka anslaget till generalitetsstaten, nu kronor 124,660, med » 8,000: —
till kronor 132,660;

Generalstaben:

[3.] att, under förutsättning af bifall till hvad under [6.] föreslås, medgifva, att från krigsarkivariebeställningen vid generalstaben må fränskiljas alla till den med samma beställning förenade redlogörarebefattningen hörande göromål och att dessa göromål må öfvertagas af tjänsteman vid intendenturcorpsen, samt att Kongl. Maj:t må på det sätt ändra gällande stat för generalstaben, att det i denna stat för en amanuens uppförda arfvode, 1,800 kronor, uteslutes och i stället i staten uppföras arfvoden till en bibliotekarie med 1,000 och till en aktuarie med 800 kronor;

Artilleristaben:

[4.] att, vid bifall till hvad under [1.] föreslagits, med godkännande af den vid statsrådsprotokollet fogade nya stat för artilleristaben, öka anslaget till artilleristaben, nu kronor 12,200, med » 1,200: —
till kronor 13,400;

Aflöning och rekrytering:

[5.] a) att, med godkännande af det vid statsrådsprotokollet fogade förslag till stat för Gotlands trupper, medgifva, att Gotlands infanteriregemente och artillericorps må omorganiseras på sätt nämnda stat utvisar, äfvensom att under öfvergångstiden å staten uppkommande besparingar må användas till bekostande af erforderlig nyuppsättning af munderingspersedlar

Transport kronor 152,970: —

	Transport kronor	152,970: —
och anskaffning af stambästar samt till uppförande för artillericorpsen af stall och ridhus;		
b) att medgifva, att Kongl. Maj:t må på det sätt ändra gällande stater för Första Svea och Vendes artilleriregementen samt Gotlands, Vaxholms och Karlsborgs artillericorpsar, att lönen på stat för de vid dessa regementen och corpsar anstälde rustkammarsmeder, gevärsbandtverkare och stockmakare må från och med år 1899 utgå med 700 kronor;		
c) att, vid bifall till hvad under [1.] föreslagits, medgifva, att Kongl. Maj:t må på det sätt ändra gällande stat för fortifikationen, att de i samma stat för en sekreterare, tillika auditor vid Svea ingenjörbataljon, samt för en kassör och redogörare upptagna löneförmaner, tillhopa 5,000 kronor jemte ålderstillägg, utslutas och i nämnda stat uppföres arfvode åt en auditor vid Svea ingenjörbataljon med 500 kronor;		
d) att, vid bifall till hvad under a), b) och c) föreslagits, öka anslaget till aflöning och rekrytering, nu kronor 8,495,500, med	»	39,370: —
till kronor 8,534,870;		

Intendenturcorpsen:

[6.] att, med godkännande af den vid statsrådsprotokollet fogade nya stat för intendenturcorpsen, öka anslaget till intendenturcorpsen, nu kronor 356,179, med till kronor 392,894;	»	36,715: —
---	---	-----------

Ökad aflöning för de till tjänsteåldern äldste bataljonsläkarne:

[7.] att, vid bifall till hvad under [1.] föreslagits, öka anslaget till ökad aflöning för de till tjänsteåldern äldste bataljonsläkarne, nu kronor 41,911, med	»	1,265: —
till kronor 43,176;		

Transport kronor 230,320: —

Transport kronor 230,320: —

Inqvarteringskostnader:

[8.] att, vid bifall till hvad under [1.] och [6.] föreslagits, öka anslaget till inqvarteringskostnader, nu kronor 165,970, med » 7,350: —
till kronor 173,320;

Ålderstillägg:

[9.] dels att medgifva, att ett ålderstillägg af 300 kronor må från fjerde hufvudtitelns anslag till ålders-
tillägg utgå till tygskrifvare med lön på stat vid Första Svea, Första Göta och Vendes artilleriregementen samt Vaxholms och Karlsborgs artillericorpser efter fem års väl vitsordad tjenstgöring i befattningen; och
dels att öka anslaget till ålderstillägg, nu kronor 9,500, med » 30,500: —
till kronor 40,000;

Reservbefälet:

[10.] att medgifva: att till reservofficer och reserv-intendent, som hädanefter antages, må från anslaget till reservbefälet utgå dels ekiperingshjelp, 500 kronor, att utbetalas vid första utnämningen, dels ock under tjenstgöring lön och dagaflöning för tjenstgöringstiden med samma belopp, som fast anställda officerare af motsvarande grader ega åtnjuta;

att till de reservofficerare och reservintendenter, som efter år 1892 antagits, må från och med innevarande år från samma anslag under tjenstgöring utgå lön och dagaflöning enligt nyssnämnda beräkningsgrund; samt

att de reservofficerare och reservintendenter, som hädanefter antagas, må, derest de fullgöra den tjenstgöringsskyldighet, som nu är eller framdeles kan varda för reservofficer eller reservintendent stadgad, efter uppnådda femtiofem års ålder under sin återstående

Transport kronor 268,170: —

Transport kronor 268,170: —
 lifstid åtnjuta en årlig pension till belopp af 300
 kronor;

**Ersättning åt vissa löntagare i följd af arméns om-
 organisation:**

[11.] att, vid bifall till hvad under [1.] föreslagits,
 öka anslaget till ersättning åt vissa löntagare i följd
 af arméns omorganisation, nu kronor 53,500, med..... » 5,000: —
 till kronor 58,500;

**Remontering och skoning m. m. för garnisonerade ar-
 méns hästar:**

[12.] att, vid bifall till hvad under [5, a] före-
 slagits, öka anslaget till remontering och skoning m. m.
 för garnisonerade arméns hästar, nu kronor 170,670,
 med..... » 1,600: —
 till kronor 172,270;

Skjutskolan för infanteriet och kavalleriet:

[13.] att öka anslaget till skjutskolan för infante-
 riet och kavalleriet, nu kronor 31,000, med..... » 12,500: —
 till kronor 43,500;

Krigsskolan:

[14.] att, med godkännande af det vid statsråds-
 protokollet fogade förslag till stat för krigsskolan, öka
 anslaget till krigsskolan, nu kronor 76,729, med..... » 3,971: —
 till kronor 80,700;

Garnisonssjukhusen i Stockholm och å Karlsborg:

[15.] att, med godkännande af det vid statsråds-
 protokollet fogade förslag till stat för allmänna garni-
 sonssjukhuset i Stockholm, minska anslaget till garni-

Transport kronor 291,241: —

sonssjukhusen i Stockholm och å Karlsborg, nu kronor 77,287, med kronor 6,637 till kronor 70,650; Transport kronor 291,241: —

Det icke garnisonerade infanteriets och det indelta kavalleriets vapenöfningar:

[16.] att, vid bifall till hvad under [5, a] föreslagits, öka anslaget till det icke garnisonerade infanteriets och det indelta kavalleriets vapenöfningar, nu kronor 1,099,440, med » 9,492: —
till kronor 1,108,932;

Arméns vapen, ammunition och skjutöfningar samt artilleriets öfningar och materiel:

[17.] att öka anslaget till arméns vapen, ammunition och skjutöfningar samt artilleriets öfningar och materiel, nu kronor 1,299,855, dels, vid bifall till hvad under [5, a] föreslagits med » 5,145: —
dels, vid bifall till hvad under [13.] föreslagits, med .. » 10,000: —
dels ock för möjliggörande af utsträckta skjutöfningar vid armén med » 18,000: —
till kronor 1,333,000;

Arméns byggnader och kommandantskapsutgifter samt fortifikationens öfningar och materiel:

[18.] att öka anslaget till arméns byggnader och kommandantskapsutgifter samt fortifikationens öfningar och materiel, nu kronor 450,000, med » 30,000: —
till kronor 480,000;

Mathållning vid garnisonerade armén:

[19.] att, vid bifall till hvad under [5, a] föreslagits, öka anslaget till mathållning vid garnisonerade armén, nu kronor 1,415,620, med » 6,210: —
till kronor 1,421,830;

Transport kronor 370,088: —

Transport kronor 370,088: —

Fouragering vid garnisonerade armén:

[20.] att, vid bifall till hvad under [5, a] förslagsits, öka anslaget till fouragering vid garnisonerade armén, nu kronor 710,500, med » 7,300: —
till kronor 717,800;

Arméns munderingsutrustning:

[21.] att, vid bifall till hvad under [5, a] förslagsits, öka anslaget till arméns munderingsutrustning, nu kronor 1,939,191, med » 7,907: —
till kronor 1,947,098;

Arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten för den garnisonerade armén:

[22.] att, vid bifall till hvad under [5, a] förslagsits, öka anslaget till arméns kasernutredning samt ved, ljus och vatten för den garnisonerade armén, nu kronor 251,117, med » 502: —
till kronor 251,619;

Diverse intendenturbehof:

[23.] att, vid bifall till hvad under [5, a] förslagsits, öka anslaget till diverse intendenturbehof, nu kronor 32,923, med » 400: —
till kronor 33,323;

Omorganisation af indelta kavalleriet i Skåne och Norrland:

[24.] att öka anslaget till omorganisation af indelta kavalleriet i Skåne och Norrland, nu kronor 1,732,083, med » 54,000: —
till kronor 1,786,083;

Transport kronor 440,197: —

Transport kronor 440,197: —

Fortgående vakanssättning af indelta kavalleriet i Skåne och Norrland:

[25.] att, vid bifall till hvad under [24.] föreslagits, minska anslaget till fortgående vakanssättning af indelta kavalleriet i Skåne och Norrland, nu kronor 303,000, med kronor 54,000 till kronor 249,000.

Beträffande öfriga under fjärde hufvudtiteln uppförda ordinarie anslag föreslår Kongl. Maj:t icke någon förändring.

Efter afdrag af föreslagen minskning å vissa anslag, tillhoppa	»	207,902: —
utgör förhöjningen	kronor	232,295: —
Lägges till detta belopp summan af hufvudtitelns ordinarie anslag enligt nu gällande riksstat	»	26,342,985: —
skulle denna hufvudtitels ordinarie anslag enligt Kongl. Maj:ts förslag uppgå till	kronor	26,575,280: —

Extra anslag.

Under återopande af hvad i statsrådsprotokollet för den 14 innevarande januari finnes antecknad, föreslår Kongl. Maj:t Riksdagen:

[26.] att för tillämpning af nya värnpligtslagens föreskrifter i fråga om de värnpligtiges inskrifning och redovisning m. m. på extra stat för år 1899 bevilja	kronor	53,000: —
[27.] att af det för anskaffning af nya eldhandvapen åt armén beviljade, men ännu ej anvisade belopp, 2,371,750 kronor, till utgående på extra stat under år 1899 anvisa	»	1,147,000: —
Transport kronor		1,200,000: —

	Transport kronor	1,200,000: —
[28.]	att till inköp af skjutfält för Första Göta artilleriregemente på extra stat bevilja 284,000 kronor samt till utgående under år 1899 deraf anvisa.....	» 142,000: —
	att på extra stat för år 1899 bevilja:	
[29.]	till inköp och anordnande af skjutfält för Gotlands artillericorps.....	» 80,000: —
[30.]	till fortsättande af arbetena å Karlsborgs fästning.....	» 200,000: —
[31.]	till inköp af för befästringsarbeten och förråds anläggande erforderlig mark vid Tingstäde å Gotland.....	» 123,000: —
	med rättighet för Kongl. Maj:t att verkställa de egoutbyten, som af förhållandena betingas, äfvensom att använda möjligen uppstående öfverskott å arrendeafgifter, sedan annuiteter å befintliga hypotekslån blifvit guldna, till utförande af sådana arbeten, som stå i samband med anläggandet af den tillämnade befästade positionen och förråds-etablissemanten.	

Vidare föreslår Kongl. Maj:t Riksdagen:

[32.]	att <i>dels</i> medgifva, att 240,000 kronor af en per millefonden må under innevarande år ställas till Kongl. Maj:ts förfogande för att användas till befästringsarbeten jemte bestyckning och anordningar för försvarets ledning vid inloppet till Göteborg, <i>dels</i> ock för enahanda ändamål på extra stat för år 1899 anvisa.....	» 130,600: —
[33.]	att i riksstaten för år 1899 uppföra ett belopp af.....	» 3,000,000: —
	för att efter Riksdagens medgifvande användas till stärkande af landets fasta försvar, dock med rätt för Kongl. Maj:t att af nämnda belopp under samma år	

Transport kronor 4,875,600: —

	Transport kronor	4,875,600: —
	använda högst 1,500,000 kronor för anskaffande af artilleri- och pansarmateriel;	
	samt att på extra stat för år 1899 anvisa:	
[34.]	till anskaffning af intendenturutrustning åt armén..... »	794,570: —
[35.]	till betäckande af kostnaderna för anskaffade inventarier till vissa af de nya kasern-etablissemanten..... »	92,450: —
[36.]	för flyttning af en del af förråden å Gotland till Tingstäde och uppförande derstädes af nya förrådsbyggnader..... »	120,000: —
Slutligen föreslår Kongl. Maj:t Riksdagen att på extra stat för år 1899 bevilja:		
[37.]	till reseunderstöd åt officerare och intendenttjenstemän..... »	9,000: —
	med rättighet för Kongl. Maj:t att få under följande år använda hvad af anslaget kan under året besparas,	
[38.]	till skarpskytteväsendets och skjutskicklighetens befrämjande..... »	120,000: —
	med rättighet för Kongl. Maj:t att få under följande år använda hvad af anslaget kan under året besparas.	

tillsammans kronor 6,011,620: —

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i 1898 års riksstat upptagen och sådan den af Kongl. Maj:t nu är föreslagen, utfaller på följande sätt:

	1898.	1899.	
ordinarie anslag	26,342,985:—	26,575,280:—	således ökning kronor 232,295:—
extra »	5,187,015:—	6,011,620:—	» » » 824,605:—
summa kronor	31,530,000:—	32,586,900:—	således ökning kronor 1,056,900:—

Femte hufvudtiteln,

innefattande anslagen till sjöförsvarsdepartementet.

I afseende på regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnes i nu gällande riksstat till årliga och ständiga utgifter anvisadt:

kontant.....	kronor 7,019,531: —
indelning och dermed jemförlig anvisning, på förslag:	
friheter.....	» 405: —
ersättningar.....	» 26,404: —

tillsammans kronor 7,046,340: —

vill Kongl. Maj:t i enlighet med de beslut, som innefattas uti bilagda statsrådsprotokoll öfver sjöförsvarsärenden den 14 i denna månad, *) föreslå Riksdagen beträffande

Aflöning för flottans kårer och stater:

[1.] att godkänna förändrad stat för flottans på det i bilagan A till ofvannämnda protokoll omförmälda sätt omorganiserade sjömanskår, sådan denna stat finnes samma protokoll bifogad (bil. B), att tillämpas så snart och i den mån behöfliga medel för genomförande af de föreslagna förändringarna i kårens organisation blifva tillgängliga genom afgang från de permitterade årsklasserna;

[2.] att godkänna förändrad stat för flottans underofficerskår af den lydelse bilagan C vid ofvannämnda protokoll utvisar;

[3.] att godkänna förändrad stat för flottans skeppsgossekår af den lydelse bilagan D vid samma protokoll utvisar;

[4.] att medgifva, att i gällande stat för flottans civilstat anvisningen till gratifikationer åt extra ordinarie tjenstemän samt för vård af arkiven må höjas för Carlskrona station med 2,900 kronor till 4,500

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Femte hufvudtiteln".

kronor och för Stockholms station med 2,200 kronor till 3,000 kronor;

[5.] att godkänna förändrad stat för flottans läkarestat af den lydelse bilagan E vid ofvan berörda statsrådsprotokoll utvisar;

[6.] att anslaget till aflöning för flottans kårer och stater må i riksstaten för år 1899 upptagas till ett med kronor 10,900: — höjdt belopp, eller till 1,731,852 kronor;

[7.] att hvad af anslaget till ersättning för vakanta rusthållsnummer i Blekinge län och Södra Möre härad af Kalmar län icke redan på grund af 1872 och 1876 årens riksdagsbeslut bör inräknas bland tillgångarna till aflöning för flottans kårer och stater må likasom föregående år användas för fyllande af behovet under denna anslagstitel år 1899;

Pensionering af reservbefäl:

[8.] att, med uteslutande ur riksstaten af det under femte hufvudtiteln uppförda anslag till pensionering af reservbefäl, medgifva, att de reservofficerare, som hädanefter antagas vid flottan, må, derest de fullgöra den tjenstgöringsskyldighet, som nu är eller framtiden kan för sådana reservofficerare varda stadgad, efter uppnådda femtiofem års ålder under sin återstående lifstid åtnjuta en årlig pension till belopp af 300 kronor;

Beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna:

[9.] att höja reservationsanslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna med » 18,450: — till 286,550 kronor;

Naturaunderhåll:

[10.] att medgifva, att portionersättning till underofficer vid flottan, hvilken begagnar sig af sin författningsenliga rätt till sådan ersättning, må utgå med 62

Transport kronor 29,350: —

öre för hvarje portion samt att denna förmån må af
vederbörande tillgodonjutas från och med början af
innevarande år;

Transport kronor 29,350: —

**Sjöbeväringens vapenöfningar samt beklädnad och ersätt-
ning derför:**

[11.] att höja förslagsanslaget till sjöbeväringens
vapenöfningar samt beklädnad och ersättning derför
med » 193,500: —
eller till 450,000 kronor;

Skeppsgosseskolan:

[12.] att medgifva sådan ändring i staten för
skeppsgosseskolan, att rektor vid skolan må ega rätt
till ålderstillägg med 500 kronor efter 5 års väl vits-
ordad tjenstgöring och med ytterligare 500 kronor
efter 10 års väl vitsordad tjenstgöring;

Sjukvård:

[13.] att höja anslaget till sjukvård med » 11,000: —
eller till 50,000 kronor;

Lots- och fyrinrättningen med lifräddningsanstalterna:

[14.] att det till lots- och fyrinrättningen med lif-
räddningsanstalterna erforderliga penningeanslag må
upptagas till enahanda belopp, hvartill inkomsten af
titeln fyr- och båkmedel beräknats, eller 1,400,000
kronor, och följaktligen, med inberäkning af deri in-
gående friheter och ersättningar 409 kronor, utföras
med 1,400,409 kronor; hvarvid Kongl. Maj:t tillika
förutsätter, att de å inkomsttiteln fyr- och båkmedel
uppkommande öfverskott fortfarande må såsom hittills
få användas för de med anslaget afsedda ändamål;

Transport kronor 233,850: —

Transport kronor 233,850: —

Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.:

[15.] att detta förslagsanslag, nu utgörande 46,969 kronor, må till jemnande af hufvudtitelns slutsumma höjas med » 5: —
 eller till 46,974 kronor;

Summa ökning kronor 233,855: —

Då emellertid en minskning skulle uppkomma genom uteslutande af anslaget till pensionering af reservbefäl » 6,400: —

blifver ökningen å de ordinarie anslagen kronor 227,455: —

Lägges härtill slutsumman af femte hufvudtitelns ordinarie anslag enligt nu gällande riksstat » 7,046,340: —

skulle femte hufvudtitelns ordinarie anslag enligt Kongl. Maj:ts förslag uppgå till kronor 7,273,795: —

Extra anslag.

Under åberopande af hvad i statsrådsprotokollet den 14 innevarande januari finnes antecknadt, föreslår Kongl. Maj:t Riksdagen:

[16.] att till anskaffning af krigsfartygsmateriel bevilja, att utgå under åren 1899 och 1900, ett anslag af 6,584,000 kronor samt deraf anvisa för år 1899 kronor 3,292,000: —

[17.] att för anskaffande af ett nytt skeppsgossefartyg bevilja ett belopp af » 160,000: —

Vidare föreslår Kongl. Maj:t Riksdagen att bevilja till:

[18.] fyllande af kostnaden för 1:a kl. pansarbåten Odens nybyggnad » 115,000: —

[19.] anskaffning af röksvagt krut » 70,750: —

[20.] kanoner i reserv för flottans fartyg » 65,000: —

[21.] artilleriammunition » 171,000: —

Transport kronor 3,873,750: —

	Transport kronor	3,873,750: —
[22.] ersättning af förbrukadt kanonkrut.....	»	36,000: —
[23.] anskaffning af torpeder m. m.....	»	96,000: —
[24.] anställande af skjutförsök.....	»	10,000: —
Af redan beviljade anslag föreslår Kongl. Maj:t Riksdagen att för år 1899 anvisa		
[25.] af det år 1897 beviljade anslaget å 475,000 kronor till byggande af ny docka i Carlskrona.....	»	150,000: —
[26.] af det jemväl år 1897 beviljade anslaget å 80,000 kronor till förrådshus för fasta minförsvaret och inredning af förråd för torpeder i Carlskrona återstående.....	»	40,000: —
Slutligen föreslår Kongl. Maj:t Riksdagen att bevilja:		
[27.] dels till förvärfvande af holmen Ifö vid Carlskrona 10,000 kronor och dels till anordnande derstädes af förrådshus för bomullskrut m. m. i hufvudsaklig öfverensstämmelse med uppgjorda ritningar och kostnadsförslag 40,170 kronor, eller tillhopa.....	»	50,170: —
[28.] till minväsendet.....	»	100,000: —
[29.] till beklädnad åt sjöbeväringen.....	»	105,500: —
[30.] till anskaffning af ytterligare beklädnads-m. fl. persedlar för värnpliktige vid Carlskrona artillerikår 49,000 kronor, deraf för år 1899.....	»	30,000: —
[31.] till löneförbättring åt lärarne vid sjökrigsskolan.....	»	1,860: —
[32.] till förbättrad bestyckning af befästningarne vid Fårösund.....	»	127,000: —
[33.] till anordnande af minförsvar utanför Göteborg.....	»	225,000: —
[34.] till ersättande af vissa kostnader för kanonbåten Svensksunds expedition till Spetsbergen år 1897.....	»	14,225: —
tillsammans kronor		4,859,505: —

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i 1898 års rikstat upptagen och sådan den af Kongl. Maj:t nu är föreslagen, utfaller på följande sätt:

	1898.	1899.	
ordinarie anslag	7,046,340: —	7,273,795: —	således ökning kronor 227,455: —
extra »	6,777,360: —	4,859,505: —	» minskning » 1,917,855: —
summa kronor	13,823,700: —	12,133,300: —	således minskning kr. 1,690,400: —

Sjette hufvudtiteln,

innefattande anslagen till civildepartementet.

I afseende å regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnes i nu gällande riksstat till årliga eller ständiga utgifter anvisadt:

kontant	kronor	5,724,839: —
indelning och dermed jemförlig anvisning, på förslag:		
friheter	»	7,730: —
ersättningar	»	6,231: —
tillsammans kronor		5,738,800: —

vill Kongl. Maj:t, i enlighet med de beslut, som innefattas uti bilagda statsrådsprotokoll öfver civilärenden den 14 innevarande månad, *) föreslå be-
träffande

Landsstaterna i länen:

[1.] att Riksdagen må medgifva, att vid länsstyrelsen i Jemtlands län inrättas ytterligare en landskanslist- och en landskontoristtjänst, hvardera med en aflöning af 1,200 kronor, deraf 700 kronor lön och 500 kronor tjänstgöringspenningar, med rätt för innehafvarne af nämnda tjänster till ålderstillägg i likhet med öfrige landskanslist- och landskontorister;

[2.] att det under anslaget till landsstaterna i länen uppförda reservationsanslag till arfvoden åt extra länsnotarier och öfriga extra biträden vid länsstyrelserna samt till vikariatsersättning under semester för dertill berättigade tjänstemän må höjas från 110,000 kronor till 125,000 kronor eller med 15,000 kronor;

[3.] att anslaget till landsstaterna i länen må, med anledning af tre boställens indragning, höjas med 1,988 kronor;

kommande, i händelse af bifall till hvad i föregående tre punkter föreslagits, anslagstiteln landsstaterna i länen med följande ändrade lydelse: »lands-

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Sjette hufvudtiteln".

staterna i länen (deraf 125,000 kronor reservations-
 anslag)» att höjas från 2,684,998 kronor till 2,704,386
 kronor eller med..... kronor 19,388: —

Landtbruksstyrelsen:

[4.] att Riksdagen må medgifva, *dels* att i den
 för landtbruksstyrelsen fastställda stat må, i stället för
 nu upptagna aflöningar för öfverdirektören och chefen,
 fiskeriinspektören, två byråingenjörer och sekreteraren,
 med bibehållande af nu gällande villkor för aflöningars
 åtnjutande uppföras aflöningar för generaldirektören
 och chefen med 9,000 kronor, deraf 6,200 kronor i
 lön och 2,800 kronor i tjänstgöringspenningar, samt
 för en hvar af fyra byråchefer med 6,400 kronor,
 deraf 4,400 kronor i lön, som efter fem år kan höjas
 med 600 kronor, och 2,000 kronor i tjänstgörings-
 penningar,

dels att i staten för landtbruksstyrelsen må upp-
 tagas aflöning för ytterligare en byråchef till samma
 belopp och med enahanda ålderstillägg som för öfrige
 byråchefer i styrelsen,

dels och att det i staten för landtbruksstyrelsen
 upptagna anslag å 5,000 kronor till extra biträden,
 vikariatsersättning och expenser förhöjes med 3,500
 kronor eller till 8,500 kronor;

kommande i händelse af bifall härtill anslags-
 titeln »landtbruksstyrelsen» att höjas med » 21,500: —
 eller sålunda från dess nuvarande belopp 28,800 kronor
 till 50,300 kronor;

Skiften och afvittringar:

[5.] att Riksdagen må *dels* medgifva, att de belopp,
 hvarmed inkomsterna af tjensten under år 1899 för
 afvittringslandtmätarne i Vesterbottens och Norrbottens
 län kunna komma att understiga 2,500 kronor för
 dem, som tillhöra första lönegraden, och 3,000 kro-
 nor för dem, som på grund af ålder i tjensten åt-

Transport kronor 40,888: —

Transport kronor

40,888: —

njuta arfvodesförhöjning, må desse tjenstemän godt-göras af anslagen till storskiftes- och afvittringsverken, dels ock för år 1899 åt föredraganden af afvittrings-ärendena i Norrbottens län samt till skrifbiträde åt honom bevilja en tillökning af 400 kronor i det åt honom anslagna belopp;

Statens jernvägstrafik:

[6.] att Riksdagen må medgifva, att, med ändring af bestämmelsen i nu gällande aflöningsreglemente för tjenstemän och betjente vid statens jernvägar om högsta arfvode för stationskarlar, arfvode inom 13:de löneklassen med årligt belopp af 720 kronor må kunna tilldelas stationskarl;

Patent- och Registreringsväsendet:

[7.] att Riksdagen, med godkännande af de enligt ofvannämnda protokoll öfver civilärenden framlagda förslagen till aflöningsstat för patent- och registreringsverkets ordinarie personal att gälla från och med år 1899 jemte dertill hörande vilkor för löneförmånernas åtnjutande samt till utgiftsstat för patent- och registreringsverket för år 1899, må medgifva,

att afgifterna för patent och registrering af varumärken må användas till bestridande af de utgifter, hvilka i enlighet med den godkända utgiftsstaten för patent- och registreringsverket betingas af tillämpning under år 1899 af förordningen angående patent och lagen om skydd för varumärken; samt

att afgifterna för registrering af aktiebolag och föreningar för ekonomisk verksamhet och för andra uppgifter till aktiebolags- och föreningsregistren afven-som för anmälanden till handelsregistren må användas till bestridande af de utgifter, hvilka antingen i enlighet med nyssberörda utgiftsstat betingas af tillämpning under år 1899 af lagen om aktiebolag, lagen om aktiebolag som drifva försäkringsrörelse och lagen om registrering af bankaktiebolag eller ock af Kongl.

Transport kronor

40,888: —

Maj:t finnas betingade af tillämpning under år 1899 af lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet, lagen om handelsregister, firma och prokura tillika med lagen om ändring i vissa delar af sistnämnda lag samt lagen om handelsbolag och enkla bolag;

Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.:

[8.] att detta anslag ökas med » 12: —
eller från 219,700 kronor till 219,712 kronor;

Arbetareförsäkringen:

[9.] att Riksdagen må medgifva, att Kongl. Maj:t må ega för år 1899 använda de till underlättande af åtgärder för arbetares olycksfallsförsäkring och sjukkassors bildande afsatta belopp, i mån af behof,

dels till förvaltningsbidrag åt sjukkassor under de vilkor, som i statsrådsprotokollet omförmålas,

och dels till utarbetande och offentliggörande genom försäkringsinspektörens försorg af årsredogörelse för sjukkasseväsendet i riket.

Summa ökning kronor 40,900: —

Om till förestående ökning lägges de ordinarie anslagens nuvarande slutsumma » 5,738,800: —
komma sjetta hufvudtitelns ordinarie anslag att uppgå till kronor 5,779,700: —

Extra anslag.

Kongl. Maj:t föreslår vidare, med åberopande af ofvannämnda protokoll öfver civilärenden för den 14 innevarande januari, att under denna hufvudtitel må å extra stat beviljas till:

[10.] handhafvande af kontroll å försäkringsanstalterna kronor 4,500: —

Transport kronor 4,500: —

	Transport kronor	4,500: —
[11.]	utarbetande af näringsstatistik	» 6,200: —
[12.]	arbetsstatistiska undersökningar.....	» 10,000: —
[13.]	fortsatt utgifvande af »polisunderrättelser» ..	» 15,000: —
[14.]	afföning m. m. åt särskild polisstyrka på landet.....	» 65,000: —
[15.]	ersättning för juridiskt biträde åt de svenske lapparne i Norge samt till lappfogdar och lappförmän	» 13,000: —
[16.]	undersökningar af mindre hamnar och farleder m. m.....	» 10,000: —
[17.]	bestridande af statsverkets andel i kostnaden för vägdelningar, såsom förslagsanslag....	» 50,000: —
[18.]	afföningar och öfriga utgifter vid Ultuna landbruksinstitut.....	» 29,000: —
[19.]	uppehållande af undervisningen vid mejeriet vid Alnarp.....	» 8,000: —
[20.]	bidrag till bestridande af kostnaderna för allmänna landbruksmöten	» 7,500: —
[21.]	prisbelöningar vid allmänna landbruksmöten för husdjur, redskap, maskiner m. m.....	» 12,500: —
[22.]	bidrag till underhåll af sju kemiska stationer för jordbrukets och näringarnas behof.....	» 28,000: —
[23.]	bidrag till underhåll af en för öfre Norrland afsedd kemisk-växtbiologisk anstalt inom Norrbottens län.....	» 7,000: —
[24.]	understöd åt frökontrollanstalter	» 10,000: —
[25.]	utbildande af en elev i boskapsskötsel och mejerihushållning.....	» 1,000: —
[26.]	understöd åt svenska mosskulturföreningen	» 15,000: —
[27.]	de geologiska undersökningarna.....	» 95,000: —
[28.]	anställande af en andre instruktör i husslöjd och personligt ålderstillägg till andre instruktören Jonas Wallander.....	» 2,500: —
[29.]	bidrag till upprätthållande af väfskolan i Borås och till affönande af en andre lärare vid samma skola.....	» 4,800: —
	Transport kronor	394,000: —

	Transport kronor	394,000: —
[30.]	understöd åt Göteborgs handelsinstitut och Frans Schartaus praktiska handelsinstitut i Stockholm	» 20,000: —
[31.]	befrämjande af afsättning i främmande länder af alster af svensk industri och svenska näringar	» 15,000: —
[32.]	handelsstipendier	» 10,000: —
[33.]	bergsskolorna i Filipstad och Falun	» 14,000: —
[34.]	bidrag till belöningar för dödande af sjelar	» 5,000: —
[35.]	anordnande af fabriksinspektion	» 30,000: —
[36.]	förekommande och hämmande af tuberkel-sjukdomar hos nötkreaturen	» 50,000: —
[37.]	ersättning för åtskilliga af statskontoret förskottsvis bestridda utgifter	» 87,600: —
[38.]	bidrag för anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar	» 900,000: —
[39.]	understödjande af brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprepning af åar och farleder	» 300,000: —
[40.]	understödjande, medelst anslag utan återbetalningsskyldighet, af sådana myrutdikningar och vattenaftappningar, hvilkas ändamål är att minska frostländigheten för närliggande bygd,	» 300,000: —

hvarjemte Kongl. Maj:t föreslår, att i afseende å de tre sistnämnda anslagen må gälla de villkor och bestämmelser, som i statsrådsprotokollet omförmälas.

Vidare anmärkes här:

- [41.] att, enligt 1896 års Riksdags beslut, blifvit för år 1899 beviljade till understödjande medelst lån af enskilda jernvägsanläggningar 1,500,000 kronor.

Ytterligare föreslår Kongl. Maj:t Riksdagen:

- [42.] att för år 1899 anvisa å riksstatens sjette hufvudtitel till utförande af nya bygg-

Transport kronor 2,125,600: —

	Transport kronor	2,125,600: —
	nader och anläggningar vid statens jern- vägstrafik, med rätt för Kongl. Maj:t att låta utaf detta belopp förskottsvis under innevarande år af tillgängliga medel ut- anordna 304,400 kronor,.....	» 1,357,000: —
[43.]	att för år 1899 anvisa å riksstatens sjet- te hufvudtitel för utläggning af ytterligare ett jernvägsspår mellan Arlöfs och Lunds stationer samt inläggning af nya räler å dubbelspåret mellan Malmö och Arlöf m. m. ett belopp af.....	» 385,000: —
[44.]	att för år 1899, till anskaffande af ny rörlig materiel vid statens redan trafikerade jern- vägar, anvisa å riksstaten utom hufvud- titlarne 3,500,000 kronor; *)	
[45.]	att till fortsättning af statsbanan mellan Boden och Ytter Morjärv för år 1899 bevilja å riksstaten utom hufvudtitlarne ett anslag af 1,300,000 kronor; *)	
[46.]	att till fortsättning af statsbanan mellan Krylbo och Örebro för år 1899 bevilja å riksstaten utom hufvudtitlarne ett anslag af 3,800,000 kronor; *)	
[47.]	att af det till bestridande af kostnaderna för upprensning af en segelränna genom Kalmar sund beviljade anslag å 405,000 kronor på extra stat för år 1899 anvisa återstående erforderliga beloppet.....	» 97,500: —
[48.]	att af det till ombyggnad och förbättring af Väddö kanal beviljade anslag å 500,000 kronor på extra stat för år 1899 anvisa	» 200,000: —
[49.]	att, till bestridande af kostnaderna för upp- rensning å uppgifna platser af inomskärs- farled mellan Marstrand och Lysekil samt mellan Hunnebostrand och Fjellbacka, be- vilja ett anslag af 404,440 kronor och deraf på extra stat för år 1899 anvisa ett belopp af.....	» 150,000: —
	tillsammans kronor	4,315,100: —

*) Se vidare här nedan pag. 60.

En jemförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i 1898 års riksstat upptagen och sådan den af Kongl. Maj:t nu är föreslagen, utfaller på följande sätt:

	1898.	1899.	
ordinarie anslag	5,738,800:—	5,779,700:—	således ökning kronor 40,900:—
extra anslag	3,072,700:—	4,315,100:—	» » » 1,242,400:—
summa kronor	8,811,500:—	10,094,800:—	således ökning kronor 1,283,300:—

Sjunde hufvudtiteln,

innefattande anslagen till finansdepartementet.

I afseende å regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnes i nu gällande riksstat till årliga eller ständiga utgifter anvisadt:

kontant	kronor 18,376,360: —
indelning och dermed jemförlig anvisning, på förslag:	
friheter och kyrkotionde	» 40: —
	<u>tillsammans kronor 18,376,400: —</u>

vill Kongl. Maj:t i enlighet med de beslut, som innefattas i bilagda statsrådsprotokoll öfver finansärenden för den 14 innevarande månad,*) föreslå beträffande

Postverket:

[1.] att Riksdagen, *dels* med beviljande åt poststationsföreståndaren i Östervåla Johan Åkerlunds enka Amalia Catharina Åkerlund, född Lindgren, af ett årligt understöd till belopp af 200 kronor, att utgå från och med innevarande års början, så länge hon lefver ogift, *dels ock*, med godkännande af öfriga enligt nyssberörda statsrådsprotokoll öfver finansärenden tillstyrkta ändringar i postverkets stater äfvensom af de

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Sjunde hufvudtiteln".

utaf generalpoststyrelsen föreslagna bestämmelserna angående ett andra ålderstillägg för vaktbetjente, må för år 1899 bestämma postverkets anslag, förslagsvis beräknadt, till 9,200,000 kronor, att utgå direkt af postmedlen, hvarigenom postverkets utgiftsstater skulle ökas med kronor 512,000: —

Och föreslår derjemte Kongl. Maj:t Riksdagen att medgifva:

att utbyte af mark mellan postverket och staden Helsingborg må ega rum på de af stadsfullmäktige i nämnda stad i underdånig skrifvelse af den 24 November 1897 erbjudna, af generalpoststyrelsen tillstyrkta villkor;

Telegrafverket:

[2.] att Riksdagen, *dels* med beviljande åt extra ordinarie telegrafisten Anna Johanna Charlotta Lagerberg af en årlig pension af 500 kronor, att utgå från och med innevarande års början, *dels ock* med godkännande af öfriga enligt ofvannämnda protokoll öfver finansärenden tillstyrkta ändringar i telegrafverkets stater, må, under Kongl. Maj:t förbehållen rätt att i verkets utgiftsstater göra de jemkningar, som kunna finnas af behovet påkallade, såsom reservationsanslag, att utgå direkt af telegrafmedlen, till telegrafverket för år 1899 anvisa enahanda belopp, 1,510,000 kronor, hvartill inkomsterna af telegrafmedel beräknats, samt tillika medgifva, att det öfverskott, som kan å dessa inkomster uppstå, må af Kongl. Maj:t användas för telegrafverkets och telefonväsendets tidsenliga utveckling och förbättring; blifvande härigenom anslagets slutsumma i riksstaten ökad med » 100,000: —

Tullverket:

[3.] att Riksdagen må
dels, med godkännande af de enligt förut omförmälda protokoll öfver finansärenden föreslagna för-

Transport kronor 612,000: —

Transport kronor 612,000: —

ändringar i tullverkets stater, för år 1899 bestämma anslaget till tullverket till ett mot staternas slutsumma svarande belopp af 2,713,000 kronor, att såsom förslagsanslag utgå direkt af tullmedlen, hvarvid uppstår en ökning i anslagets nuvarande belopp af

55,000: —

dels ock medgifva, att ej mindre det belopp af 34,751 kronor 82 öre, som jemlikt nådigt bref den 10 december 1897 blifvit af generaltullstyrelsen under samma år förskottsvis utbetaldt till aflöning åt extra biträden vid tullverkets lokalförvaltning samt kust- och gränsbevakningen samt till 1898 års räkenskap balanserad, än äfven det belopp, som, i den mån aflöning till erforderliga extra biträden vid lokaltullförvaltningen samt kust- och gränsbevakningen skulle visa sig icke kunna utgå af det å lokalförvaltningens stat för innevarande år uppförda anslag till vikariatersättning, extra biträden m. m. samt under året uppkommande besparingar å den ordinarie aflöningsstaten, kan komma att, högst med 50,000 kronor, efter Kongl. Maj:ts bemyndigande af generaltullstyrelsen under samma år för nyssberörda ändamål förskjutas, må af tullmedlen för år 1898 godtgöras;

Skogsväsendet:

[4.] att Riksdagen må

dels minska det bestämda anslaget för skogsstaten med 1,100 kronor från 447,208 kronor till 446,108 kronor;

dels, med godkännande af den ändring i skogsinstitutets stat, att anslaget till expenser ökas till 3,500 kronor och anslaget till de praktiska öfningarna till 5,000 kronor, höja det bestämda anslaget för statens skogsläroverk med 2,800 kronor från 47,700 kronor till 50,500 kronor;

dels höja reservationsanslaget till kronoskogarnes förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet med 220,650 kronor från 574,092 kronor till 794,742 kronor;

Transport kronor 667,000: —

Transport kronor 667,000: —

så att anslaget till skogsväsendet erhåller följande
uppställning:

bestämdt anslag:

för skogsstaten.... kronor 446,108: —

» statens skogs-

läroverk... » 50,500: — kronor 496,608: —

förslagsanslag:

till ålderstillägg åt skogsstaten och

skogsinstitutets lärarepersonal » 84,400: —

reservationsanslag:

till enskilda skogs-

undervisnin-

gen kronor 4,800: —

» kronoskogarnes

förvaltning

och befräm-

jande af skogs-

väsendet i all-

mänhet..... » 794,742: — » 799,542: —

Summa kronor 1,380,550: —

hvarigenom det nuvarande anslaget till skogsväsendet
i dess helhet skulle ökas med..... »

222,350: —

dels ock medgifva, att till bestridande af de kost-
nader för kronoskogarnes förvaltning och befrämjande
af skogsväsendet i allmänhet, till hvilka det för år 1898
för berörda ändamål anvisade reservationsanslag icke
lemnar tillgång, må efter Kongl. Maj:ts bemyndigande
af domänstyrelsen under år 1898 förskjutas ett belopp
af högst 120,000 kronor, att af samma års skogsmedel
ersättas;

För kontrollen vid enskilda banker och kreditanstalter:

[5.] att förslagsanslaget för kontrollen vid enskilda
banker och kreditanstalter å högst 15,000 kronor må
ökas med 10,000 kronor eller till högst 25,000 kronor,
deraf 7,000 kronor att användas till arfvoden åt dem,

Transport kronor 889,350: —

Transport kronor 889,350: —
 hvilka förordnas att inom finansdepartementet biträda med berörda kontroll och med handläggning af ärenden rörande enskilda banker och kreditanstalter, och 18,000 kronor att användas till arfvoden åt ombud vid sådana inrättningar;

kommande i händelse af bifall härtill förslagsanslaget för kontrollen vid enskilda banker och kreditanstalter att ökas med » 10,000: —

Beträffande öfriga under sjunde hufvudtiteln uppförda ordinarie anslag föreslår Kongl. Maj:t icke någon förändring.

Summa kronor 899,350: —

Läggas härtill summan af hufvudtitelns ordinarie anslag enligt nu gällande riksstat » 18,376,400: —
 skulle denna hufvudtitels ordinarie anslag enligt Kongl. Maj:t:s förslag uppgå till kronor 19,275,750: —

Extra anslag.

Kongl. Maj:t föreslår vidare, med åberopande af ofvannämnda protokoll öfver finansärenden för den 14 innevarande januari, att under denna hufvudtitel må å extra stat beviljas till

[6.] arfvode för en byråassistent å finansdepartementets bankbyrå kronor 4,000: —

[7.] ordnande och registrerande, företrädesvis af ännu oordnade delar, af kammararkivets handlingar 15,000 kronor, att utgå under tre år, deraf för år 1899 » 5,000: —

[8.] ersättning för af statskontoret gjorda förskott » 219,595: —

[9.] arfvoden åt adjungerade kammarrättsråd kronor 12,800: —

[10.] arfvoden åt extra biträden, flitpenningar och renskrifningskostnad i kammarrätten » 4,700: — » 17,500: —

Transport kronor 246,095: —

	Transport kronor	246,095: —
[11.] anläggning af telefonledningar från Svinesund till Malmö och från Haparanda till Pajala af förut viljadtt anslag till telefonanläggningar, 1,091,000 kronor,	»	327,000: —
[12.] yttre restaurering af Örebro slott, en tiondedel af det beviljade anslaget, 44,000 kronor, att utgå under i statsrådsprotokollet angifvet vilkor med.....	»	4,400: —
[13.] aflöning åt domänintendenter och uppehållande af domängöromålen hos länsstyrelserna	»	43,200: —
[14.] resekostnader vid domänförvaltningen, <i>föreslagsvis</i>	»	40,455: —
[15.] afdikningar å kronans skogar i Norrbottens och Vesterbottens län.....	»	65,000: —
[16.] reglering af flottleder i Norrbottens och Kopparbergs län.....	»	100,000: —
i sammanhang hvarmed Kongl. Maj:t föreslår Riksdagen att medgifva, att de afgifter, som läggas å flottningen, må till enahanda ändamål disponeras;		
[17.] skogsodlingens befrämjande	»	50,000: —
	<u>tillsammans kronor</u>	<u>876,150: —</u>

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i riksstaten för år 1898 upptagen och sådan den af Kongl. Maj:t nu är föreslagen, utfaller på följande sätt:

	1898.	1899.	
ordinarie anslag	18,376,400: —	19,275,750: —	således ökning kronor 899,350: —
extra »	1,304,700: —	876,150: —	» minskning » 428,550: —
summa kronor	19,681,100: —	20,151,900: —	således ökning kronor 470,800: —

Åttonde hufvudtiteln,

innefattande anslagen till ecklesiastikdepartementet.

I afseende å regleringen af denna hufvudtitel, under hvilken finnes i nu gällande riksstat till årliga eller ständiga utgifter anvisadt:

kontant	kronor 13,036,420: —
indelning och dermed jemförlig anvisning, på förslag:	
friheter och kyrkotionde.....	» 251,190: —
ersättningar	» 513,088: —
tillsammans	kronor 13,800,698: —

vill Kongl. Maj:t i enlighet med de beslut, som innefattas uti bilagda statsrådsprotokoll öfver ecklesiastikärenden för den 14 i denna månad,*) föreslå beträffande

Riksarkivet:

[1.] att Riksdagen, med godkännande af den i statsrådsprotokoll afsedda aflöningsstat för landsarkivet i Vadstena jemte de i samma protokoll omförmälda, för åtnjutande af i staten upptagna aflöningsförmåner föreslagna vilkor, må bland de ordinarie anslagen i riksstaten uppföra för ett landsarkiv i Vadstena ett belopp af kronor 6,300: —
äfvensom att i sammanhang dermed anslagsrubriken »Riksarkivet» må ändras till »Riks- och landsarkiven» samt ifrågavarande post derunder upptagas.

Vid bifall härtill skulle de ordinarie anslagen under den förändrade rubriken komma att uppgå till 45,600 kronor;

Nationalmuseum:

[2.] att Riksdagen må bevilja förhöjning dels med » 3,500: —
eller från 6,500 kronor till 10,000 kronor af det i
Transport kronor 9,800: —

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Åttonde hufvudtiteln".

	Transport kronor	9,800: —
staten för nationalmuseum förekommande reservations-		
anslaget till konstsamlingarnas ökande, dels ock med »		19,000: —
eller från 6,000 kronor till 25,000 kronor af det		
under nationalmusei stat uppförda reservationsanslag		
till inlösen af lefvande svenska konstnärers arbeten,		
under medgifvande tillika att sistnämnda anslag må		
kunna användas, förutom till inköp af färdiga konst-		
alster, jemväl till främjande på annat sätt af svensk		
monumental eller i högre mening dekorativ konst.		
Vid bifall härtill skulle anslagen under rubri-		
ken nationalmuseum komma att ökas från nuvarande		
beloppet, 46,350 kronor, till 68,850 kronor;		

Domkapitlens expeditioner:

[3.] att Riksdagen må *dels* medgifva, det Vesterbottens och Norrbottens län må från den 1 januari 1899 fränkiljas Hernösands stift för att bilda ett särskildt stift, samt att för aflönande af biskop i det nya stiftet må af biskopslöneregleringsfonden användas högst 13,500 kronor årligen;

<i>dels</i> för bestridande af kostnaden för aflönande af konsistorienotarie, amanuens och vaktmästare vid det nya domkapitlet bevilja ett ordinarie anslag af..... »	5,100: —
deraf till notarien 3,000 kronor, till amanuensen 1,600 kronor och till vaktmästaren 500 kronor;	

<i>dels</i> för hyra af lokal och vaktmästarebostad anslå ett årligt belopp af..... »	1,500: —
---	----------

<i>dels</i> såsom ersättning för den minskning i inkomst, som genom den ifrågasatta stiftsdeleningen skulle drabba notarien vid Hernösands domkapitel till följd af för-lusten af sportelinkomsterna från Vesterbottens och Norrbottens län, bevilja ett årligt anslag af..... »	1,500: —
--	----------

[4.] att anslaget till förstärkande af domkapitlens expeditionskassor må från och med år 1899 förhöjas med..... »	500: —
till 6,000 kronor.	

Vid bifall till de under punkterna 3 och 4 gjorda framställningar kommer anslaget till domkapitlens

Transport kronor	37,400: —
------------------	-----------

	Transport kronor	37,400: —
expeditioner, nu 27,659 kronor, att höjas med sammanlagdt 8,600 kronor till 36,259 kronor;		

Universitetet:

[5.] att Riksdagen må, med godkännande af den i statsrådsprotokollet omförmälda stat för vissa extra ordinarie professorer, i hvad den angår universitetet i Upsala och Lund, för dess tillämpning bevilja en förhöjning af <i>dels</i>	»	9,000: —
i de till universitetet i Upsala utgående ordinarie anslag; <i>dels ock</i>	»	7,000: —
i ordinarie anslagen till universitetet i Lund; samt		

att Riksdagen må medgifva, *dels* att de enligt nämnda stat utgående ålderstillägg må bestridas af det under åttonde hufvudtiteln uppförda förslagsanslag: ålderstillägg, *dels ock* att nuvarande innehafvare af sådan extra ordinarie professorsbefattning, hvarom nu är fråga, som å den nya staten ingått, må i fråga om rätten till ålderstillägg tillgodoräkna sig tjänstgöringstid, som infallit före dessa bestämmelsers trädande i tillämpning;

[6.] att till arfvode åt en lärare vid universitetet i Upsala, som kan finnas villig och lämplig att derstädes meddela undervisning i finsk-ugriska språk, särskildt lappska och finska, må beviljas ett årligt anslag af	»	2,500: —
---	---	----------

[7.] att materielanslaget för patologiska institutionen vid universitetet i Upsala må höjas från 1,300 kronor till 2,800 kronor eller med ett belopp af	»	1,500: —
---	---	----------

[8.] att till aflöning åt en amanuens vid obstetriska och gynekologiska klinikerna samt gynekologiska polikliniken vid universitetet i Upsala må beviljas ett årligt anslag af	»	900: —
--	---	--------

[9.] att till aflöning åt ytterligare en amanuens vid institutionen för allmän och analytisk kemi vid universitetet i Upsala må beviljas ett årligt anslag af	»	500: —
---	---	--------

Transport kronor	58,800: —
------------------	-----------

	Transport kronor	58,800: —
[10.] att det på ordinarie stat uppförda anslaget till materielen vid den fysiologiska institutionen i Lund må ökas med	»	1,500: —
eller från 2,500 kronor till 4,000 kronor;		
[11.] att det ordinarie anslaget till geologiska institutionen i Lund må ökas med	»	1,000: —
eller från 1,500 kronor till 2,500 kronor.		
Vid bifall till hvad under punkterna 5—11 föreslagits kommer anslaget till universiteten, nu 736,681 kronor, att ökas med 23,900 kronor eller till 760,581 kronor;		

Karolinska mediko-kirurgiska institutet:

[12.] att Riksdagen må, med godkännande af den i statsrådsprotokollet angifna stat för vissa extra ordinarie professorer, hvad Karolinska mediko-kirurgiska institutet angår, för dess tillämpning bevilja en förhöjning af	»	1,000: —
i de till institutet utgående ordinarie anslag; samt att Riksdagen må medgifva, dels att de enligt staten utgående ålderstillägg må bestridas af det under åttonde hufvudtiteln uppförda förslagsanslag: ålderstillägg, dels ock att nuvarande innehafvare af sådan extra ordinarie professorsbeställning, hvarom nu är fråga, som å den nya staten ingått, må i fråga om rätten till ålderstillägg tillgodoräkna sig tjänstgöringstid, som infallit före dessa bestämmelsers trädande i tillämpning;		
[13.] att till aflöning åt en amanuens vid Karolinska institutets hygieniska institution må på ordinarie stat uppföras	»	900: —
Vid bifall till de under punkterna 12 och 13 gjorda framställningar kommer anslaget till Karolinska mediko-kirurgiska institutet, nu 190,000 kronor, att ökas med 1,900 kronor eller till 191,900 kronor;		

Allmänna läroverken:

[14.] a) med afseende på lärarnes vid de högre och femklassiga allmänna läroverken aflöning,

Transport kronor 63,200: —

Transport kronor

63,200: —

att för lärarne vid berörda läroverk må bestämmas den i statsrådsprotokollet angifna lönereglering, att gälla från och med år 1899;

b) med afseende å terminsafgifternas förhöjning,

att — under förutsättning att den föreslagna löneregleringen för lärarne vinner fastställelse — lärjunge, som är vid högre eller femklassigt allmänt läroverk inskrifven, skall, förutom nu utgående afgifter, från och med vårterminen 1899, för hvarje termin erlægga till statsverket: inom första, andra och tredje klasserna 10 kronor, inom fjerde och femte klasserna 20 kronor samt inom sjette och sjunde klasserna 30 kronor, dock att befrielse derifrån må kunna beviljas enligt de i statsrådsprotokollet upptagna bestämmelser, samt att i fråga om uppbörd och redovisning af terminsafgifter äfvensom påföljd af uraktlåtenhet att dem erlægga skall gälla hvad derom i statsrådsprotokollet sägs;

c) med afseende å pensionsreglering för lärarne vid

de högre och femklassiga allmänna läroverken,

att ordinarie lärare och lärarinnor vid de högre och femklassiga allmänna läroverken skola hafva rättighet och i de uti statsrådsprotokollet omförmälda fall äfven skyldighet att från tjensten afgå med pension å allmänna indragningsstaten enligt de närmare bestämmelser, som i statsrådsprotokollet angifvits; samt

d) med afseende på behovet af förhöjning i ordinarie anslag till allmänna läroverken,

att anslaget till arfvoden åt extra lärare och vikarierande lärare samt för oförutsedda behof må höjas med

» 15,000: —

eller från 135,000 kronor till 150,000 kronor;

att anslaget till extra arfvoden åt teckningslärare vid de allmänna läroverken må ökas med

» 12,000: —

eller från 28,000 kronor till 40,000 kronor;

att anslaget till extra arfvoden åt gymnastiklärare samt till anskaffande af ammunition för målskjutning m. m. må höjas med

» 3,500: —

eller från 34,000 kronor till 37,500 kronor;

Transport kronor

93,700: —

	Transport kronor	93,700: —
att till extra arfvoden åt musiklärare vid de allmänna läroverken må uppföras ett anslag af	»	2,500: —
samt		
att för genomförande af lönereglering för lärarne vid de högre och femklassiga allmänna läroverken enligt i statsrådsprotokollet angifna grunder må beviljas en förhöjning af nuvarande reservationsanslaget till de allmänna läroverken med ett belopp af	»	704,453: —
[15.] att med hänsyn till behovet af utsträckt undervisning å reallinien vid högre allmänna läroverket i Vesterås ordinarie reservationsanslaget till de allmänna läroverken må för upprättande af en ny lektorsbefattning vid sagda högre allmänna läroverk höjas med årliga lönen för dylik befattning enligt i punkt 14 af statsrådsprotokollet föreslagna grunder eller med	»	3,500: —
deraf 1,400 kronor tjänstgöringspenningar;		
[16.] att — under förutsättning att Göteborgs stad tillhandahåller erforderliga och lämpliga lokaler samt bostad eller hushyresersättning åt rektor — för upprättande af ett nytt femklassigt allmänt läroverk, med i statsrådsprotokollet angifven lönestat, i Göteborg, i östra delen af staden, ordinarie reservationsanslaget till allmänna läroverken må höjas med	»	18,300: —
Genom bifall till hvad i punkterna 14, 15 och 16 föreslagits skulle reservationsanslaget till de allmänna läroverken komma att höjas från 2,910,380 kronor till 3,669,633 kronor;		
[17.] att Riksdagen, med återkallande af medgifvandet om användning af reservationerna å anslagen till allmänna läroverken till understöd åt enskilda läroverk, må under riksstatens åttonde hufvudtitel uppföra ett förslagsanslag af högst	»	40,000: —
till understöd åt enskilda läroverk, att enligt de närmare bestämmelser, Kongl. Maj:t kan finna lämpligt föreskrifva, utgå med högst 12,000 kronor åt sådana läroverk, som förbereda till mogenhetspröfning, och högst 4,000 kronor åt sådana, som motsvara femklas-		
	Transport kronor	862,453: —

Transport kronor 862,453: —
 siga allmänna läroverk med tillägg af en särskild afslutningskurs;

Högre lärarinneseminariet:

[18.] att löneförmånerna för ordinarie lärare och lärarinnor vid högre lärarinneseminariet må från och med år 1899 bestämmas på sätt i statsrådsprotokollet omförmäles;

att ordinarie lärare och lärarinnor vid högre lärarinneseminariet må ega samma rätt och skyldighet att från tjensten afgå med pension å allmänna indragningsstaten, som bestämmes i fråga om ämneslärare vid de allmänna läroverken; samt

att för genomförandet af förenämnda lönereglering ordinarie anslaget till högre lärarinneseminariet må höjas med..... » 4,500: —
 eller från sitt nuvarande belopp 43,500 kronor till 48,000 kronor;

Folkundervisningen:

[19.] att Riksdagen må godkänna de i statsrådsprotokollet omförmälda grunder beträffande löneförbättring och pensionsrätt för vissa lärare och lärarinnor vid folkskolelärare- och folkskolelärarinneseminarier, samt

att för tillämpning af den nu ifrågasatta löne-regleringen för vissa lärare och lärarinnor vid dessa seminarier det ordinarie anslaget till seminarier för folkskolelärares bildande må höjas med..... » 50,800: —

[20.] att Riksdagen må medgifva, att de lärare och lärarinnor, som jemlikt § 13 mom. 3 i gällande seminariostadga äro eller varda förordnade vid seminariernas öfningsskolor, må bekomma dels från och med 1899 års ingång i årligt arvode 1,500 kronor, dels ett ålderstillägg å 300 kronor för år efter tio års väl vitsordad tjenstgöring, räknadt från och med

Transport kronor 917,753: —

början af kalenderåret närmast efter det, då förordnande å här afsedd tjänst första gången erhöles; samt	Transport kronor	917,753: —
att för ändamålet må beviljas en förhöjning från och med år 1899 af det under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda anslag till seminarier för folkskolelärares bildande med	»	6,800: —
[21.] att för tryckning i erforderligt antal af de i gällande seminariestadga föreskrifna årsredogörelser det under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda anslag till seminarier för folkskolelärares bildande må höjas med	»	2,400: —
Vid bifall till hvad under punkterna 19—21 föreslagits kommer anslaget till seminarier för folkskolelärares bildande, nu 322,125 kronor, att ökas med 60,000 kronor eller till 382,125 kronor;		
[22.] <i>dels</i> att Riksdagen må medgifva, att lands- ting eller stad, som ej i landsting deltagar, till aflö- nande af lärare och lärarinnor vid af landstinget eller staden inrättadt seminarium för bildande af lärare eller lärarinnor vid småskola och mindre folkskola eller af biträdande lärare eller lärarinna vid folkskola må upp- bära bidrag af allmänna medel enligt samma grunder, som gälla med afseende på de lönetillskott, hvilka af statsmedel utgå till skoldistrikt för aflönande af lärare och lärarinnor vid distriktets folk- och småskola, under de i statsrådsprotokollet angifna vilkor;		
<i>dels</i> att för här omförmälda ändamål må på ordi- narie stat uppföras ett förslagsanslag af	»	20,000: —
[23.] <i>dels</i> att Riksdagen må godkänna de i stats- rådsprotokollet omförmälda förändrade bestämmelser angående aflöning åt ordinarie lärare och lärarinna vid folkskola, att från och med år 1899 lända till efter- rättelse;		
<i>dels</i> att Riksdagen må besluta de i statsrådsproto- kollet angifna förändrade bestämmelser angående löne- tillskott af allmänna medel för lärare och lärarinnor vid folkskolor, att från och med sistnämnda år lända till efterrättelse; samt		

Transport kronor 946,953: —

	Transport kronor	946,953: —
<i>dels</i> slutligen att för genomförandet af den i punkten ifrågasatta löneförhöjningen det under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda anslag för lönetillskott åt lärare vid folkskolor och småskolor, nu 4,300,000 kronor, må höjas med		
eller till 4,570,000 kronor;	»	270,000: —

De tekniska läroverken:

[24.] att, med uteslutande ur riksstaten af de i tekniska högskolans stat upptagna aflöningar för en föreståndare 6,600 kronor, förutom fri bostad, och för en extra lärare i ångfartygskonstruktion 800 kronor, Riksdagen må

dels på ordinarie stat för högskolan bevilja:

till höjning af aflöningen för lektorn i beskrifvande geometri och ritkonst från 3,350 kronor till 4,000 kronor, 650 kronor;

till upprättande af ett nytt lektorat i allmän fysik, 4,000 kronor;

till upprättande af ett nytt lektorat i skeppsbyggnadskonst, 4,000 kronor;

till höjning af aflöningen för lektorn i geodesi och topografi från 2,000 kronor till 3,000 kronor, 1,000 kronor;

till höjning af aflöningen för lektorn i konstruktion af enkla maskindelar från 2,700 kronor till 3,000 kronor, 300 kronor;

till höjning af aflöningen för lektorn i elementarmekanik och beskrifvande maskinlära från 2,000 kronor till 3,000 kronor, 1,000 kronor;

till upprättande af ett nytt lektorat i husbyggnadskonst, 3,000 kronor;

till arfvode åt en extra lärare i zymoteknik, 1,200 kronor;

till höjning af arfvodet åt en extra lärare i frihandsteckning från 1,350 kronor till 1,600 kronor, 250 kronor;

Transport kronor 1,216,953: —

Transport kronor 1,216,953: —

till förhöjning af anslaget för tillfälliga lärare-biträden och assistenter från 7,000 kronor till 14,300 kronor, 7,300 kronor;

till arfvode för ett biträde åt bibliotekarien, 400 kronor;

till höjning af anslaget för betjeningen från 3,500 kronor till 5,100 kronor, 1,600 kronor;

till höjning af anslaget till samlingar och fysikaliska laborationer från 5,000 kronor till 8,000 kronor, 3,000 kronor;

till höjning af anslaget till biblioteket från 3,500 kronor till 4,500 kronor, 1,000 kronor;

till två stipendier åt lärare vid högskolan för utrikes resor, 1,800 kronor;

till arfvode åt en professor såsom högskolans föreståndare, 1,500 kronor; samt

till arfvode åt ett biträde för uppehållande af en del af föreståndarens undervisningsskyldighet såsom professor, 2,000 kronor;

dels förklara, att för ifrågavarande lektorsbefattningar aflöningarna skola fördelas i lön och tjänstgöringspenningar med 2,700 kronor lön och 1,300 kronor tjänstgöringspenningar för lektorat med aflöning af 4,000 kronor samt 2,000 kronor lön och 1,000 kronor tjänstgöringspenningar för lektorat med aflöning af 3,000 kronor;

dels ock medgifva, ej mindre att samtliga lektorer vid högskolan må efter fem års väl vitsordad tjänstgöring åtnjuta ett ålderstillägg å lönen af 500 kronor samt de lektorer, hvilkas aflöning enligt stat utgår med 3,000 kronor, efter ytterligare fem års väl vitsordad tjänstgöring ett andra ålderstillägg likaledes å 500 kronor, med rätt för de nuvarande lektorerna att i fråga om åtnjutande af ålderstillägg tillgodoräkna sig den tid, hvarunder de efter sin utnämning till lektorer tjänstgjort vid högskolan, än äfven att dessa ålders-tillägg må utgå af det å riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda förslagsanslag: ålderstillägg;

Transport kronor 1,216,953: —

Transport kronor 1,216,953: —

kommande vid bifall till framställningen om nyssberörda anslags beviljande och uteslutning af omförmälda två anslag till en föreståndare och en extra lärare det ordinarie anslaget till tekniska högskolan, nu 160,450 kronor, att ökas med » 26,600: —
eller till 187,050 kronor;

[25.] att, under vilkor att söndags- och aftonskolan vid tekniska skolan i Eskilstuna kommer att af nämnda stad uppbära ett årligt bidrag af 2,000 kronor, för tillämpning af i statsrådsprotokollet angifven ny stat det till nämnda söndags- och aftonskola nu utgående ordinarie statsanslag må höjas med » 2,000: —
eller från 8,000 kronor till 10,000 kronor;

med rätt för direktionen för skolan att från en till annan af de utgiftstitlar, hvilka icke innefatta löner till rektor, ordinarie lärare och vaktmästare, göra de öfverflyttningar, som kunna finnas erforderliga.

Vid bifall till hvad under punkterna 24 och 25 föreslagits kommer anslaget till de tekniska läroverken, nu 415,425 kronor, att ökas med 28,600 kronor eller till 444,025 kronor;

Gymnastiska centralinstitutet:

[26.] att för aflönande af ytterligare en lärare i sjukgymnastik vid gymnastiska centralinstitutet med ett belopp af 2,500 kronor, deraf 2,000 kronor lön och 500 kronor tjenstgöringspenningar, anslaget till nämnda institut må höjas med » 2,500: —
eller från 37,150 kronor till 39,650 kronor;

Medicinalstyrelsen med dithörande stater:

[27.] dels att det i medicinalstyrelsens stat upptagna anslag till medikamentsräkningars granskning, vikariatsersättning, renskrifning, flitpenningar och tillfälliga biträden må ökas med » 5,000: —
eller från 11,000 kronor till 16,000 kronor, dels ock att, i händelse aflönning för öfverfältläkaren uppföres å fjärde hufvudtiteln, hvad om honom förekommer i me-

Transport kronor 1,253,053: —

Transport kronor 1,253,053: —

dicinalstyrelsens stat uteslutes och i stället anslås aflöning till ytterligare ett medicinalråd, så att staten i den del, som angår aflöningen för medicinalstyrelsens ledamöter, erhåller den i statsrådsprotokollet angifna lydelse.

Vid bifall härtill skulle medicinalstyrelsens aflöningsstat komma att sluta å 78,650 kronor samt anslaget till medicinalstyrelsen med dithörande stater att ökas från nuvarande beloppet 497,250 kronor till 502,250 kronor;

Skrifmaterialier och expenser, ved m. m.:

[28.] att detta förslagsanslag, nu 23,052 kronor, må höjas till 23,100 kronor eller med..... » 48: —

Beträffande öfriga under åttonde hufvudtiteln i riksstaten uppförda ordinarie anslag har Kongl. Maj:t icke att föreslå någon ändring.

Summa kronor 1,253,101: —

Lägges härtill summan af hufvudtitelns ordinarie anslag enligt nu gällande riksstat..... » 13,800,698: —

skulle åttonde hufvudtiteln ordinarie anslag enligt Kongl. Maj:ts förslag uppgå till..... kronor 15,053,799: —

Extra anslag.

För behof af tillfällig beskaffenhet, hänförliga under åttonde hufvudtiteln, vill Kongl. Maj:t, på sätt omförmälda protokoll öfver ecklesiastikärenden vidare innehåller, föreslå Riksdagen att på extra stat bevilja i afseende å

Riks- och landsarkiven:

[29.] till arfvoden åt extra ordinarie tjenstemän... kronor 1,700: —

[30.] till fortsatt utgifvande i tryck af sådana skrifter och handlingar, som äro af vigt för fäderneslandets historia, » 3,000: —

Transport kronor 4,700: —

	Transport kronor	4,700: —
[31.] till fortsatt utgifvande genom riksarkivet af »Svenska riksdagsakter jemte andra handlingar, som höra till statsförfattningens historia under tidehvarfvet 1521—1718»,	»	1,500: —
under medgifvande att de besparingar, som tilläfventyrs uppkomma å det på extra stat för år 1898 uppförda anslag till fortsatt utgifvande af »Svenska riksdagsakter m. m.», må användas för fortsatt utgifvande i tryck genom riksarkivet af handlingar, tillhörande urkundsamlingen »Konung Gustaf I:s registratur»;		
[32.] till inköp af nödiga böcker för landsarkivet i Vadstena	»	1,000: —
[33.] för uppförande å Sommeliuska lyckan i Lund af byggnader för ett landsarkiv i hufvudsaklig enlighet med i statsrådsprotokollet omförmälda ritningar äfvensom för byggnadernas inredning och vidtagande af i sammanhang dermed föreslagna åtgärder för anordnande af gas-, värme-, vatten- och afloppsledningar jemte planering och stängsel m. m. 164,563 kronor, deraf för år 1899	»	82,000: —
[34.] till uppförande å i statsrådsprotokollet angifven plats af byggnader för ett landsarkiv i Upsala, i hufvudsaklig enlighet med uppgjorda ritningar, äfvensom för byggnadernas inredning och vidtagande af i sammanhang dermed föreslagna åtgärder för anordnande af gas-, värme-, vatten- och afloppsledningar jemte anbringande af stängsel m. m. 166,424 kronor, deraf för år 1899	»	83,000: —
under medgifvande att utöfver sjelfva grunden för byggnaderna nämnda plats i öfrigt må användas till tomt för landsarkivet och dessutom af Upsala slotts område undantagas från bebyggande en sträcka af 30 meters bredd vid de sidor af tomten, som icke äro belägna vid landsvägen;		

Nationalmuseum:

[35.] till vård, underhåll och tillökning af statens konstindustriella samlingar	»	8,000: —
--	---	----------

 Transport kronor 180,200: —

	Transport kronor	180,200: —
[36.] för anordnande af nattlig bevakning vid nationalmuseibyggnaden ett anslag af	»	2,000: —

Lifrustkammaren:

[37.] för tillsyn, underhåll och vård af samlingarna m. m.	»	5,800: —
---	---	----------

Domkapitlens expeditioner:

[38.] för löneförbättring åt tjenstemännen vid dessa expeditioner	»	3,716: —
[39.] dels såsom ersättning till nuvarande amanuensen vid domkapitlet i Hernösand för den minskning i hans inkomst, som i anledning af föreslagen delning af Hernösands stift skulle uppstå genom upphörande af till honom nu utgående anslag,	»	600: —
dels för anskaffande af möbler, inventarier m. m. för expeditionslokalen vid det nya domkapitel, som, enligt Kongl. Maj:ts förslag om Hernösands stifts delning, skulle komma att upprättas i Luleå,	»	3,500: —
[40.] för betäckande af brister, som före år 1897 uppkommit i domkapitlens expeditionskassor, i den mån de anmälas och blifvit till siffran i behörig ordning fastställda,	»	5,000: —

Universiteten:

[41.] till lektorer i tyska, franska och engelska språken vid universitetet i Upsala af förut beviljadt anslag	»	6,000: —
[42.] för uppehållande af undervisningen och examinationen i geografi vid universitetet i Upsala	»	1,000: —
[43.] till arfvoden åt extra ordinarie amanuenser vid universitetsbiblioteket i Upsala	»	2,500: —
[44.] till uppförande och utrustning, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med uppgjorda ritningar och förslag, af en ny laboratoriebyggnad för institutionen för allmän och analytisk kemi vid universitetet i Upsala		

Transport kronor 210,316: —

	Transport kronor	210,316: —
273,561 kronor och deraf för år 1899 anvisa ett belopp af	»	150,000: —
[45.] för inköp af mikroskop och annan erforderlig utrustning för en bakteriologisk afdelning af patologiska institutionen vid universitetet i Upsala	»	6,000: —
[46.] till aflöning åt en extra ordinarie professor inom juridiska fakulteten vid universitetet i Lund	»	4,000: —
[47.] till lektorer i tyska, franska och engelska språken vid universitetet i Lund af förut beviljad anslag	»	6,000: —
[48.] till särskildt arfvode åt docenten vid universitetet i Lund Sven Söderberg, under i statsrådsprotokollet angifvet vilkor,	»	2,000: —
[49.] såsom personligt lönetillägg för år 1899 åt akademikamreraren i Lund Oscar Gerhard Regnell	»	750: —
hvaraf 150 kronor såsom tjänstgöringspenningar,		
[50.] till personligt ålderstillägg åt vice bibliotekarien vid universitetsbiblioteket i Lund F. E. Braune	»	500: —
[51.] till arfvoden åt extra biträden vid universitetsbiblioteket i Lund	»	1,500: —
[52.] till arfvode åt en assistent vid växtfysiologiska laboratoriet vid botaniska institutionen i Lund	»	1,500: —
[53.] till arfvode åt en instrumentmakare vid fysiologiska institutionen i Lund	»	500: —
[54.] till ny- och tillbyggnad för biblioteket vid universitetet i Lund återstoden af förut beviljad anslag	»	84,000: —

Karolinska mediko-kirurgiska institutet:

[55.] till arfvode åt en amanuens vid institutets gynekologiska klinik	»	900: —
» » » » » vid institutets kemiska laboratorium	»	900: —
[56.] till en pediatrik klinik vid kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn	»	1,800: —
till en poliklinik för barnsjukdomar i Stockholm, under i statsrådsprotokollet omförmäldt vilkor,	»	2,800: —
	Transport kronor	473,466: —

	Transport kronor	473,466: —
[57.] till bekostande af teckningar i vetenskapliga ändamål vid institutet.....	»	1,500: —
[58.] för anskaffande och underhåll af materiel för oftalmiatriiska kliniken vid institutet.....	»	500: —
[59.] till fyllande af brist, som å det allmänna materielanslaget vid institutet uppstått,	»	2,300: —

Allmänna läroverken och pedagogierna:

[60.] till arfvoden åt extra och vikarierande ämnes- lärare vid de allmänna läroverken.....	»	100,000: —
samt till tillfällig löneförbättring åt rektorer och ordi- narie lärare vid de treklassiga allmänna läroverken och pedagogierna enligt i statsrådsprotokollet angifna grunder	»	25,500: —
[61.] såsom bidrag till uppförande i enlighet med fastställda ritningar af en ny byggnad för all- männa läroverket i Umeå återstoden af förut beviljad anslag	»	12,500: —
Ytterligare föreslår Kongl. Maj:t, att på extra stat må beviljas i afseende å		

Högre lärarinneseminariet:

[62.] för fortsatt uppehållande af den valfria fjerde årskursen vid seminariet	»	3,000: —
samt för beredande af fortsatt undervisning i huslig ekonomi vid seminariet och normalskolan.....	»	5,000: —

Folkundervisningen:

[63.] till understöd åt mindre bemedlade lärjungar vid sådana folkhögskolor, som åtnjuta bidrag af stats- medel,	»	20,000: —
	Transport kronor	643,766: —

Transport kronor 643,766: —

De tekniska läroverken:

[64.] till understöd, på det i statsrådsprotokollet
omförmälda villkor, åt lägre tekniska yrkesskolor och
till bestridande af kostnader för deras inspektion..... » 45,000: —

Medicinalstyrelsen med dithörande stater:

[65.] dels till arfvode för granskning af hospita-
lens räkenskaper » 1,200: —
dels ock till ökad biträde hos medicinalstyrelsen
vid hospitalsärendenas behandling en summa af » 6,000: —
dock, hvad denna summa beträffar, under förbehåll att
deraf innehålles ett belopp, motsvarande hvad serafimer-
ordensgilletts förre sekreterare T. A. Billbergh kan
komma att af de till honom för år 1899 i ersättning
för sekreterareaflöning från allmänna indragningsstaten
utgående medel afstå till bekostande af biträde åt me-
dicinalstyrelsen vid handläggning af sekreteraregöromål
å hospitalsafdelningen;

Barnmorskeundervisningen och barnbördshusen:

[66.] till anordnande af repetitionskurser för äldre
barnmorskor och till beredande, så vidt ske kan, af fri
bostad eller hyresbidrag åt deltagarinnorna deri under
den tid de genomgå dessa kurser » 3,000: —

Vitterhets-, historie- och antiqvitetsakademien:

[67.] till arfvoden åt vetenskapligt bildade biträ-
den vid ordnandet och vården af de under akademiens
inseende ställda samlingar samt till aflöning åt vakt-
betjening » 4,000: —
till undersökning och beskrifning af fäderneslan-
dets fornlemningar m. m. » 3,200: —

Transport kronor 706,166: —

	Transport kronor	706,166: —
till utgifvande af planschverk öfver fornsaker och andra märkvärdiga föremål i statens historiska museum m. m.	»	2,000: —
[68.] till vidtagande af konserveringsåtgärder vid Visby stadsmur, i hufvudsaklig enlighet med i statsrådsprotokollet omförmäldt arbets- och kostnadsförslag, 20,550 kronor och deraf för år 1899 anvisas ett belopp af	»	10,300: —
[69.] för vidtagande af åtgärder till bevarande af Alvastra klosterruiner, i hufvudsaklig enlighet med i statsrådsprotokollet omförmäldt arbets- och kostnadsförslag,	»	3,200: —
[70.] för användande i mån af behof till inköp för kongl. myntkabinettets räkning af sådana i den i statsrådsprotokollet omförmälda Oldenburgska samlingen förekommande svenska mynt, som kunna behöfvas till fyllande af luckor i myntkabinettet, ett anslag af	»	30,000: —

Naturhistoriska riksmuseum:

[71.] till inköp och insamling af naturalier vid museets afdelning för arkegoniater och fossila växter, till arbetsbiträden derstädes och till bestridande af andra med arbetena vid afdelningen förenade utgifter	»	2,000: —
[72.] till vård, underhåll och förkofran af museets etnografiska samling	»	7,300: —

Meteorologiska centralanstalten:

[73.] för upprätthållande af fullständigt ordnad väderlekstjenst vid anstalten	»	7,950: —
[74.] till upprätthållande af en meteorologisk station i Gellivare	»	300: —

Undervisningsanstalter för döfstumma och blinda:

[75.] till uppehållande af undervisningen vid tre läroanstalter för öfveråriga döfstumma	»	47,400: —
--	---	-----------

Transport kronor 816,616: —

	Transport kronor	816,616: —
[76.] till handtverksskolan i Kristinehamn för blinda	»	10,000: —
[77.] till tryckning af blindskrifter	»	2,500: —
till understöd åt blindlärareelever samt till		
reseunderstöd åt blindlärare	»	1,200: —
[78.] till förhyrande af lokal för förskolan för blinda		
i Vexjö	»	4,000: —
[79.] till uppförande af en byggnad för förskolan		
för blinda i Vexjö, i hufvudsaklig öfverensstämmelse		
med upprättade ritningar, belysnings anordnande i		
samma byggnad samt tomtens planering 117,000 kro-		
nor, deraf för år 1899	»	60,000: —

Hospitalsvården:

[80.] till anordnande vid Upsala af en asyl för sin-		
nessjuka återstoden af förut beviljadt anslag	»	100,000: —
[81.] till uppförande i hufvudsaklig enlighet med		
i statsrådsprotokollet omförmälda ritningar af ett bo-		
ställehus för ekonomibetjening vid Lunds hospital och		
asyl	»	33,600: —
[82.] till understöd åt Jerfsö sjukhus för spetelske,		
under i statsrådsprotokollet omförmäldt vilkor,	»	14,000: —

Kongl. Maj:t föreslår Riksdagen vidare att på extra stat bevilja i afseende å

Diverse anslag:

[83.] till svenska fornscriftsällskapet	»	2,000: —
[84.] till beredande af religionsvård åt svenske		
sjömän m. fl. i utländska hamnar	»	10,000: —
[85.] af förut beviljade anslag: till anställande af		
två kontraktsadjunkter inom Vesterbottens fjerde kon-		
trakt	»	4,000: —
till resekostnadsersättning åt dessa kontraktsad-		
junkter	»	500: —
till två stipendier för utbildande vid universitet		
af prester, förtrogna med finska språket,	»	1,500: —
Transport kronor		1,059,916: —

	Transport kronor	1,059,916: —
[86.] till anställande af tre kontraktsadjunkter inom södra lappmarkens samt de delar af Vesterbottens andra och tredje kontrakt, som tillhöra lappmarken, 18,000 kronor, deraf.....	»	6,000: —
att utgå under år 1899, samt till resekostnadsersättning åt dessa kontraktsadjunkter 2,250 kronor, deraf att utgå under sistnämnda år;	»	750: —
[87.] till nordiska museet.....	»	25,000: —
[88.] till understöd, på de vilkor Kongl. Maj:t kan finna lämpligt bestämma, för utgifvande afven under år 1899 af tidskriften »Nyare bidrag till kännedom om de svenska landsmålen och svenskt folklif».....	»	3,650: —
[89.] till understöd för fortsatt utgifvande af tidskriften »Nordiskt Medicinskt arkiv».....	»	3,000: —
[90.] till understöd för fortsatt utgifvande af tidskriften »Acta mathematica»	»	3,000: —
[91.] till understöd, på de i statsrådsprotokollet angifna vilkor, åt sådana anstalter eller föreningar, som anordna föreläsningskurser för arbetsklassen,.....	»	45,000: —
[92.] till understöd, under de vilkor Kongl. Maj:t kan finna skäligt bestämma, för anordnande af vissa i statsrådsprotokollet angifna undervisningskurser för utbildande af lärarinnor i huslig ekonomi.....	»	5,000: —
[93.] till underhåll och tillsyn af de i riket inrättade vattenhöjdmättningsstationerna m. m.	»	2,500: —
[94.] för utgifning och spridning af nykterhetsskrifter.....	»	4,000: —
[95.] till understöd åt räddningshemmet för drinkare vid Sans Souci invid Upsala på vilkor, som af Kongl. Maj:t pröfvas lämpliga,.....	»	2,000: —
[96.] till understöd åt alkoholisthemmet Eolshäll invid Stockholm på vilkor, som af Kongl. Maj:t pröfvas lämpliga,.....	»	17,500: —
[97.] för anställande af historiska forskningar rörande Sverige i Vatikanska arkivet i Rom.....	»	3,000: —
att utgå enligt de i statsrådsprotokollet omförmälda vilkor och bestämmelser;		

 Transport kronor 1,180,316: —

	Transport kronor	1,180,316: —
[98.] till fortsättande och afslutande af yttre restaurering af Visby domkyrka, återstoden af förut beviljad anslag.....	»	50,000: —
[99.] till fullbordande af Vadstena klosterkyrkas restaurering.....	»	16,000: —
[100.] för bestridande af kostnaderna för utredningar angående presterskapets aflöningsförhållanden med mera såsom förslagsanslag.....	»	10,000: —
Slutligen föreslår Kongl. Maj:t, att på extra stat beviljas		
[101.] till ersättning för belopp, som af statskontoret förskottsvis utbetalts,.....	»	34,385: —
	Summa kronor	1,290,701: —

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i 1898 års riksstat upptagen och sådan den nu blifvit af Kongl. Maj:t för år 1899 föreslagen, utfaller sålunda:

	1898.	1899.	
ordinarie anslag	13,800,698:—	15,053,799:—	således ökning kronor 1,253,101:—
extra »	1,842,602:—	1,290,701:—	» minskning » 551,901:—
summa kronor	15,643,300:—	16,344,500:—	således ökning kronor 701,200:—

Nionde hufvudtiteln,

innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna.

Pensionsstaten:

I afseende å denna stat, för hvilken gällande riksstat upptager kontant 1,483,798 kronor, föreslår Kongl. Maj:t enligt bilagda statsrådsprotokoll*) beträffande

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Nionde hufvudtiteln".

Bih. till Riksd. Prot. 1898. 1:a Saml. 1:a Afd.

Bidrag till folkskolelärares pensionering:

[1.] att det såsom bidrag till *folkskolelärares pensionering* uppförda anslag må höjas från 357,873 kronor till 502,873 kronor eller med 145,000 kronor.

Vidare föreslår Kongl. Maj:t Riksdagen att, i afseende å kostnaderna för *småskolelärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalts* förvaltning och verksamhet under år 1899, medgifva,

[2.] att Kongl. Maj:t må för sistnämnda år bestämma de belopp, som för bestridande af anstaltens förvaltningsbestyr blifva erforderliga; samt

att de för berörda förvaltningskostnad och för anstaltens utgifter i öfrigt under nämnda år erforderliga medel må af Kongl. Maj:t, i den mån influtna afgifter icke äro att tillgå, anvisas utaf tillgängliga statsmedel såsom förskott, att antingen ersättas af berörda afgifter, i den mån de under året ingå, eller, derest sagda afgifter skulle för året befinnas härtill otillräckliga, anmälas till ersättande af Riksdagen.

Om till den föreslagna förhöjningen i det såsom bidrag till folkskolelärares pensionering uppförda anslaget.....	kronor	145,000: —
lägges summan af ordinarie anslaget till pensionsstaten enligt nu gällande riksstat.....	»	1,483,798: —
skulle anslaget till pensionsstaten sluta å ett belopp af kronor 1,628,798: —		

Allmänna indragningsstaten:

För allmänna indragningsstaten är i nu gällande riksstat anvisadt kontant 1,800,652 kronor.

Beträffande denna stat föreslår Kongl. Maj:t:

[3.] att å allmänna indragningsstaten må uppföras årlig pension till belopp af 200 kronor åt f. d. mönsterskrifvaren vid lifregementets husarcorps O. Westblads enka **Anna Petronella Westblad**, född Tellén, att från 1898 års början till henne utgå, så länge hon förblifver enka;

[4.] att **lektorerna vid sjökrigsskolan** må åtnjuta rätt till pension å allmänna indragningsstaten enligt samma grunder, som äro eller kunna varda bestämda för deras vederlikar vid de allmänna läroverken;

[5.] att åt förre verkstadsföreståndaren **Gustaf Nilsson** må beviljas en årlig pension af 600 kronor, att från allmänna indragningsstaten utgå från och med den 1 Januari 1898;

[6.] att vaktmästaren vid nationalmuseum **Frans Johan Michael Hellström** må från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked varder honom

beviljadt, för sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 500 kronor;

[7.] att föreståndaren för seminariet i Haparanda för bildande af lärare och lärarinnor vid småskolor i de finska församlingarna **Emil Lindbäck** må förklaras vid frånträdande af sin befattning ega rätt till pension å allmänna indragningsstaten till det belopp, som då skolat tillkomma honom, derest han i stället innehaft adjunktstjänst vid folkskolelärareseminarium; samt

[8.] att å allmänna indragningsstaten må för år 1899 anvisas ett anslag af 10,000 kronor, att enligt de närmare bestämmelser, Kongl. Maj:t kan finna godt meddela, användas till understöd af högst 250 kronor åt sådana äldre behöfvande folkskolelärare, hvilka oförvitligt skött sin tjänst, men derifrån erhållit afsked före år 1867.

[9.] Enligt hvad af åberopade statsrådsprotokoll framgår, anser Kongl. Maj:t sig icke böra föreslå någon ändring i beloppet af anslaget till allmänna indragningsstaten. Detta anslag skulle således äfven för år 1899

utgöra	kronor	1,800,652: —
Lägges härtill anslaget till pensionsstaten	»	1,628,798: —
blifver slutsumman af nionde hufvudtitels ordinarie		
anslag för år 1899	kronor	<u>3,429,450: —</u>

Extra anslag.

Beträffande extra anslag å denna hufvudtitel föreslår Kongl. Maj:t:

[10.] att å extra stat för år 1899 må anvisas ett förslagsanslag af 1,540,000 kronor, att användas dels till upprätthållande af arméns pensionskassas egen pensionering med fastställda pensionsbelopp, mot skyldighet för pensionskassan att afstå det för året densamma tillkommande förhöjda vederlag för de till statsverket indragna rusthållsafgifterna, och dels till fyllnadspensioner i enlighet med de af Riksdagen godkända grunder för sådana pensioners utgående.

En jämförelse mellan denna hufvudtitel, sådan den finnes i riksstaten för år 1898 upptagen och sådan den af Kongl. Maj:t nu är föreslagen, utfaller på följande sätt:

	1898.	1899.	
ordinarie anslag	3,284,450: —	3,429,450: —	således ökning kronor 145,000: —
extra »	1,540,000: —	1,540,000: —	— — — — —
summa kronor	4,824,450: —	4,969,450: —	således ökning kronor 145,000: —

De under de särskilda hufvudtitlarne åskade anslag för år 1899 utgöra sålunda:

		Ordinarie:	Extra:	Summa:
I	hufvudtiteln:	1,370,000: —	100,000: —	1,470,000: —
II	»	3,842,450: —	28,250: —	3,870,700: —
III	»	606,750: —	4,500: —	611,250: —
IV	»	26,575,280: —	6,011,620: —	32,586,900: —
V	»	7,273,795: —	4,859,505: —	12,133,300: —
VI	»	5,779,700: —	4,315,100: —	10,094,800: —
VII	»	19,275,750: —	876,150: —	20,151,900: —
VIII	»	15,053,799: —	1,290,701: —	16,344,500: —
IX	»	3,429,450: —	1,540,000: —	4,969,450: —
summa kronor		83,206,974: —	19,025,826: —	102,232,800: —

Härtill komma de belopp, hvilka Kongl. Maj:t i sammanhang med reglering af utgifterna under sjetten hufvudtiteln föreslagit Riksdagen att till utgående under år 1899 utom hufvudtitlarne å riksstaten anvisa, nemligen:

till anskaffande af ny rörlig materiel vid statens redan trafikerade jernvägar.....	kronor	3,500,000: —	
till fortsättning af statsbanan mellan Boden och Ytter Morjärv	»	1,300,000: —	
samt till fortsättning af statsbanan mellan Krylbo och Örebro	»	3,800,000: —	kronor 8,600,000: —

De riksgäldskontorets utgifter för riksdags- och revisionskostnader samt räntor och afbetalningar å statsskulden m. m., hvilka Kongl. Maj:t, med åberopande af omförmälda protokoll öfver finansärenden den 14 innevarande januari, *) anser böra i riksstaten uppföras, äro:

riksdags- och revisionskostnader samt aflöningar m. m., förlagsvis.....	kronor	723,800: —
räntor och afbetalningar å stats- skulden..	kronor	13,868,507: 27

Transport kronor	13,868,507: 27	723,800: —	110,832,800: —
------------------	----------------	------------	----------------

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Finansplanen".

Transport kronor 13,868,507: 27	723,800: —	110,832,800: —
efterafdrag af det till riksgäldskontoret ingående ränte- och kapitalbetalningar	» 2,988,800: —	
<i>förslagsvis</i>	kronor 10,879,707: 27	kronor 11,603,507: 27
Kongl. Maj:t föreslår Riksdagen vidare, under åberopande af nyssnämnda protokoll, att afsätta		
till arbetareförsäkringsfonden	»	2,000,000: —
till underlättande af åtgärder för arbetares olycks- fallsförsäkring och sjukkassors bildande	»	250,000: —
samt till förstärkande af statsverkets kassaförlags- fond	»	40,692: 73
Summan af dessa belopp	<u>kronor 124,727,000: —</u>	

utvisar totalsiffran af de i riksstaten förekommande utgifter, hvilka sålunda uppgå till enahanda belopp, hvartill statsverkets tillgångar för år 1899 här ofvan beräknats; och erhåller riksstaten följande utseende:

Riksstat

[illegible]

för år 1899.

Utgifter:*att utgå från statskontoret:*

	Ordinarie anslag.	Extra anslag.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	öre.
I hufvudtiteln	1,370,000	100,000	1,470,000	—
II »	3,842,450	28,250	3,870,700	—
III »	606,750	4,500	611,250	—
IV »	26,575,280	6,011,620	32,586,900	—
V »	7,273,795	4,859,505	12,133,300	—
VI »	5,779,700	4,315,100	10,094,800	—
VII »	19,275,750	876,150	20,151,900	—
VIII »	15,053,799	1,290,701	16,344,500	—
IX »	3,429,450	1,540,000	4,969,450	—
Utom hufvudtitlarne	—	8,600,000	8,600,000	—
Säger	83,206,974	27,625,826	110,832,800	—

att utgå från riksgäldskontoret:

riksdags- och revisionskostnader samt aflöningar m. m., förslagsvis	723,800: —		
räntor och afbetalningar å statsskulden 13,868,507: 27 efter afdrag af de till riksgälds- kontoret ingående ränte- och kapitalbetalningar	2,988,800: —		
förslagsvis	10,879,707: 27	11,603,507	27
Afsättning till arbetareförsäkringsfonden		2,000,000	—
Afsättning till underlättande af åtgärder för arbetares olycksfalls- försäkring och sjukkassors biblande		250,000	—
Till förstärkande af statsverkets kassaförlägsfond		40,692	73
Summa kronor		124,727,000	—

Kongl. Maj:t föreslår i sammanhang härmed enligt beslut, som innefattas i bilagda statsrådsprotokoll öfver finansärenden för den 14 innevarande januari,*) att Riksdagen må medgifva, att vid statsregleringen för år 1899 de i Rikets Ständers skrifvelse den 12 Maj 1841 angifna grunder i afseende å dispositionen af besparingarna å hufvudtitlarne fortfarande må blifva gällande.

Samtliga de i denna proposition åberopade eller för öfrigt med statsregleringen sammanhang egande handlingar skola Riksdagens statsutskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

OSCAR.

HANS WACHTMEISTER.

*) Se bil. till statsverkspropositionen: "Finansplanen".

Bilagor

till

Kongl. Maj:ts

nådiga proposition

om statsverket år 1898.

Inkomstberäkningen.

Utgifterna å I—IX hufvudtitlarne.

Finansplanen.

Propositionens justering.

Inkomstberäkningen.

Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 januari 1898.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve DOUGLAS,
Statsråden: herr friherre ÅKERHJELM,
 WIKBLAD,
 GILLJAM,
 friherre RAPPE,
 CHRISTERSON,
 ANNERSTEDT,
 VON KRUSENSTJERNA,
 greffe WACHTMEISTER.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet greve Wachtmeister anhöll att få underställa Kongl. Maj:ts ompröfvande de delar af statsregleringen vid nu instundande riksdag, som rörde beräkningen af statsverkets tillgångar för de behof, hvilka vid ifrågavarande statsreglering borde fyllas, dervid departementschefen, efter att hafva anmält statskontorets den 10 december nästlidet år afgifna berättelse om statsverkets tillstånd och förvaltning, hvilken berättelse finnes detta protokoll bilagd under litt. A, vidare yttrade:

Beträffande resultatet af 1896 års statsreglering har statskontoret i underdånig skrifvelse den 17 juli nästlidet år anmält, att å statsverkets inkomster samt ordinarie och extra förslagsanslag uppstått ett nettoöfverskott af kronor 11,828,759: 47, hvar till borde läggas:

af myntverkets behållning för år 1896 enligt nådiga brefvet den 5 maj 1882 ,, 209,159: 34

Transport kronor 12,037,918: 81

	Transport	kronor 12,037,918: 81
besparing å nionde hufvudtitelns anslag		
»bidrag till folkskolelärares pensionering»	„	500: —
odisponerade behållningar å en del extra		
statsanslag enligt särskilda nådiga föreskrifter ...	„	67,591: 89
så att öfverskottet på det hela uppginge till	kronor 12,106,010: 70.	
Vidare anförde statskontoret i samma skrifvelse, beträffande förhållandet med den uti rikshufvudboken under benämning af »fonden för reserverade medel» upplagda särskilda räkningen öfver öfverskott och brister i statsregleringarne, att behållningen å denna fond enligt 1895 års riksbokslut utgjorde		
	kronor 23,199,457: 61,	
hvar till komme		
dels ofvannämnda öfver-		
skott	kronor 12,106,010: 70	
och dels från		
riksgäldskon-		
toret till stats-		
kontoret leve-		
rerad andel af		
nettobehållnin-		
gen af Skå-		
ne—Hallands,		
Mellersta Hal-		
lands, Göte-		
borg—Hal-		
lands, Lands-		
krona—Engel-		
holms och		
Malmö—Billes-		
holms jern-		
vägars trafik-		
inkomster för		
år 1896	„ 509,003: 19 „ 12,615,013: 89	35,814,471: 50
att om derifrån afräknades hvad i 1896 års riks-		
stat blifvit anvisadt att från fonden utgå	kronor 674,000: —	
uppkomme det belopp af ..		kronor 35,140,471: 50,
hvar till, enligt 1896 års rikshufvudbok, behållningen å nyssnämnda särskilda räkning vid samma års slut uppginge, samt att af denna behållning, hvaraf vore disponerade enligt 1897 års riksstat 8,296,000 kronor och enligt 1898 års riksstat 14,229,000 kronor, alltså återstode att disponera en summa af 12,615,471 kronor 50 öre.		

Så vidt hittills kan vara känt eller beräkneligt, hafva följande öfverskott uppstått å 1897 års statsreglering:

1897 års
statsreglering.

	Kronor	öre.
<i>Jernvägstrafikmedel</i> , beräknade till 8,500,000 kronor, hafva influtit med 13,800,000 och således lemnat ett öfverskott af	5,300,000	—
<i>Skogsmedel</i> . Enligt meddelande från domänstyrelsen hafva skogsmedlen för år 1897 belöpt sig till 5,414,841 kronor 46 öre, hvilken summa öfverstiger den beräknade, 3,000,000 kronor, med i jemnad tusental	2,414,000	—
<i>Tullmedel</i> , för år 1897 beräknade till 37,000,000 kronor, hafva, enligt meddelande från generaltullstyrelsen, belöpt sig till 43,752,944 kronor och således öfverstigit beräkningen i jemnad tusental med	6,752,000	—
<i>Bränvinstillverkningsskatten</i> , för år 1897 beräknad till 15,000,000 kronor, har, enligt uppgift från finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå, influtit med 18,431,396 kronor 30 öre. För denaturerad bränvin restituerades samma år, likaledes enligt uppgift från nämnda byrå, 925,467 kronor 12 öre, hvadan behållna inkomsten af bränvinstillverkningsskatten under år 1897 komme att utgöra 17,505,929 kronor 18 öre, hvilken summa öfverstiger beräkningen med i jemna tusental	2,505,000	—
<i>Hvitbetssockertillverkningsafgiften</i> har, enligt uppgift från förenämnda byrå, under år 1897 debiterats med 11,008,906 kronor 17 öre, hvadan och då densamma för året beräknats till 8,500,000 kronor, ett öfverskott i jemnad tusental uppkommit med	2,508,000	—
<i>Bevillning af fast egendom samt af inkomst</i> , för år 1897 beräknad till 5,200,000 kronor, kan, med ledning af förhållandena under föregående år, antagas lemna ett öfverskott af omkring	500,000	—
I öfrigt å en del inkomstitlar uppkommande öfverskott kunna antagas ungefärligen motsvara de brister, som å andra inkomstitlar uppstått.		
Summa kronor	19,979,000	—

Enligt rikshufvudboken för år 1896 hade å samma års förslagsanslag uppstått:

brister.....	kronor 3,521,006: 05
besparingar	„ 1,117,391: 75
eller en nettobrist af	kronor 2,403,614: 30.

Vid uppgörande af 1897 års statsreglering blefvo åtskilliga förslagsanslag under sjetten, åttonde och nionde hufvudtitlarna förhöjda med sammanlagdt omkring 775,000 kronor. Uti ofvannämnda nettobrist för år 1896 ingick äfven brist å det från riksgäldskontoret utgående anslaget till riksdags- och revisionskostnader samt aflöningar m. m., räntor å statsskulden och afbetalningar å de fonderade statslånen med 152,951 kronor 77 öre. Af 1897 års enahanda anslag innestodo hos statskontoret vid årets slut 68,700 kronor, och lär, enligt meddelande från riksgäldskontoret, i anledning af ökade räntekomster m. m. en återbäring till statskontoret af derifrån lyftade medel vara att förvänta till belopp af omkring 950,000 kronor. Å andra sidan torde med säkerhet kunna antagas, att utgifterna å en del förslagsanslag under nyssnämnda hufvudtitlar, såsom anslagen till vägunderhållet på landet, för ersättningen till städerna för mistad tolag, lönetillskott åt lärare vid folkskolor med flera, under år 1897 öfverstigit utgifterna för det föregående året, äfvensom att å förslagsanslagen under fjerdde hufvudtiteln, särskildt å det till lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna, uppstått brister; och torde med afseende å nu omförmälda förhållanden nettobristen å 1897 års förslagsanslag kunna beräknas uppgå till 1,500,000 kronor.

Om från det beräknade öfverskottet å inkomsterna för år 1897	kronor 19,979,000: —
drages denna nettobrist	„ 1,500,000: —
skulle öfverskottet å 1897 års statsreglering blifva omkring	kronor 18,479,000: —

Allt sedan den statsreglering, som förelades 1881 års Riksdag, har den praxis iakttagits, att öfverskottet för det år, som närmast föregått det, under hvilket statsregleringen för ett visst gifvet år uppgjorts, icke tagits i beräkning för denna statsreglering, utan reserverats för den närmast följande. Från denna praxis, för hvilken otvifvelaktigt talande skäl legat till grund, skulle, med afseende på det exceptionellt höga belopp, till hvilket enligt den nyss lemnade utredningen öfver-

skottet på 1897 års statsreglering beräknas hafva uppgått, anledning till afvikelse denna gång kunna synas föreligga. Till öfvervägande måste nemligen själfmant framställa sig frågan, huruvida icke skäl skulle förefinnas att redan nu söka åt en del af det föreliggande betydliga öfverskottet bereda en sådan användning, att derigenom på ett verksamt och varaktigt sätt bereddades ökad styrka åt kommande statsregleringar. Det har sedan längre tid tillbaka anmärkts såsom en oegentlighet, att flere inkomstitlar och främst bland dem bevillningen af fast egendom samt af inkomst inflyta till statsverket först under året näst efter det, till bestridande af hvars utgifter de påräknats. Tydligt är, att om anordningar kunde vidtagas, genom hvilka sagda inkomster kunde beräknas såsom tillgång för det år, under hvilket de verkligen inflöte, härigenom skulle för all framtid beredas en mot ifrågavarande inkomsters belopp svarande tillökning i statsverkets rörelsekapital eller kassaförlag. Då bevillningen af fast egendom samt af inkomst är den mest betydande bland omförmälda inkomstitlar, framhöll jag i en den 24 sistlidne december till statskontoret aflåten embetsskrifvelse, att det syntes mig böra komma under öfvervägande, huruvida icke en sådan förändring borde vidtagas, att bevillningen komme att i riksstaten upptagas ett år senare än för närvarande eller sålunda i riksstaten för det år, under hvilket bevillningen inflöte; att, under förutsättning att förändringen komme till genomförande redan vid den nu förestående statsregleringen, i riksstaten för år 1899 alltså icke borde upptagas någon bevillning af fast egendom samt af inkomst, medan deremot i sinom tid i riksstaten för år 1900 skulle upptagas bevillningen *för år 1899*; att då emellertid med stadgandet i § 62 regeringsformen icke syntes öfverensstämma, att 1898 års Riksdag åtog sig en bevillning, som först af 1899 års Riksdag komme att för sitt ändamål disponeras, det för vinnande af det åsyftade målet torde varda nödvändigt, att ur bevillningsförordningen utbrötes de bestämmelser, som rörde själfva afgiftsbeloppen, så att, medan 1898 års Riksdag beslöte erforderliga bestämmelser om grunderna för bevillningens utgörande och sättet för dess påförande, 1899 års Riksdag bestämde de bevillningsavgifter, som med tillämpning i öfrigt af de förut fastställda grunderna sistnämnda år skulle debiteras de skattskyldige för att i början af år 1900 erläggas; samt att följaktligen 1 § i den bevillningsförordning, som komme att gälla för år 1899, borde erhålla ungefärligen följande lydelse:

»För all inom riket belägen fast egendom, hvar till ock räknas frälseränta, skall, med de undantag, som i 4 § upptagas, bevillning utgöras efter fastighetens uppskattade värde.

Denna bevilning utgår dels för jordbruksfastighet och dels för all annan fastighet och frälseränta med belopp, hvarom särskildt förordnas; hvarjémte 7 § komme att lyda sålunda:

»För all behållen inkomst vare sig af kapital eller arbete, skall, med de undantag, som i 11 § omförmålas, bevilning erläggas med belopp, hvarom särskildt förordnas;

och anmodade jag statskontoret att så fort ske kunde, inkomma med yttrande angående hvad sålunda blifvit ifrågasatt.

I underdånig skrifvelse den 29 sistlidne december, hvilken under litt. A A torde få biläggas dagens protokoll, har statskontoret afgifvit det sålunda begärda utlåtandet.

Sedan omförmälda skrifvelse blifvit af departementschefen föredragen, yttrade denne vidare:

Såsom af den nu upplästa skrifvelsen inhemtas, har statskontoret, som på anfördt skäl ansett den ifrågasatta förändringen beträffande bevilningen af fast egendom samt af inkomst icke böra ega rum med mindre enahanda förändring vidtoges äfven beträffande öfriga statsinkomster, som inflöte året efter det, för hvilket de vore beräknade, funnit den ifrågasatta förändringen, äfven om den finge en sådan omfattning, icke vara att förorda. Statskontoret har nemligen ansett åtgärden numera icke vara af något verkligt behof påkallad, emedan dels det förnämsta skälet för de i förevarande hänseende tillförene väckta förslagen eller att derigenom vore att vinna en tidigare afslutning af statsverkets räkenskaper förlorat sin betydelse, sedan anordningar vidtagits, hvarigenom äfven utan omförmälda förändring en sådan tidigare afslutning möjliggjorts, dels statsverkets kassaförlagsfond ökats till i det närmaste 15,000,000 kronor, hvarjemte fondens förmåga att motsvara sitt ändamål äfven ökats derigenom, att i följd af afskrifning å grundskatter och vakansavgifter minskning egt rum och fortfarande komme att i mån af afskrifningens fortgång ega rum i de inkomsttitlar, hvilka inflöte först året efter det, för hvilket de vore påräknade, under det att samtidigt utgifterna till indelningsersättningar och lindring i rustnings- och rotationsbesvärerna, hvilka utgifter skulle bestridas först under året efter det, för hvilket de belöpte, ökats och fortfarande i mån af lindringsåtgärdens fortgång komme att ökas; och hade statskontoret med tillhjälp af den successivt ökade kassaförlagsfonden och å statsregleringarne uppkomna öfverskott kunnat bestrida statsutgifterna utan att, annat än i jemförelsevis mindre omfattning och endast för kortare tider, behöfva anlita riksgälskontoret om kassaförstärkning. Vidare har statskontoret anmärkt, att följden af den ifrågasatta förändringen, enligt hvilken 1899 års

bevillning skulle upptagas först i 1900 års riksstat och räkenskaper, blefve den, att alla de handlingar, hvarpå debiteringen grundades, komme att bifogas räkenskaperna för ett år senare än efter närvarande redovisningsmetod, hvarigenom ock kontrollen å utskyldernas debitering komme att ega rum ett år senare än nu, hvilken omständighet, om den ock icke i och för sig utgjorde hinder för förändringens vidtagande, dock icke vore utan betydelse och i allt fall stode i strid med nu antagna ordning för redovisningen, hvarmed åsyftats ej allenast en tidigare räkenskapsafslutning utan äfven en tidigare revision.

Med uttalande, att kassaförlagsfonden enligt statskontorets åsigt ännu icke vunnit den storlek, att densamma framgent under mindre gynsamma förhållanden kunde anses vara för sitt ändamål tillräcklig, har statskontoret på ofvan anförda grunder förklarat sig anse, att tillgodo-seende af statsverkets behof af kassaförlagets förstärkande icke påkallade den nu ifrågasatta förändringen, utan att detsamma i erforderlig grad lämpligen kunde och borde fyllas i den ordning, som hittills följts.

Äfven om jag med statskontoret vill erkänna, att genomförandet af det förändrade sättet för upptagande i riksstaten af de statsinkomster, som inflyta till statsverket först året efter det, för hvilket de äro påräknade, icke under närvarande förhållanden skulle ega fullt samma betydelse och räckvidd, som vid vissa föregående tillfällen, då åtgärden jemväl blifvit ifrågasatt, är jag likväl i så måtto af afvikande mening från den af statskontoret uttalade, som jag anser de skäl, hvilka allt fortfarande tala för förändringens genomförande, vara af den vikt, att, derest icke ur andra synpunkter hinder möta, desamma böra få fälla utslaget till förmån för sagda förändring. Statskontoret har sjelft erinrat, att den i viss mån ökade stadga i statskontorets kassaförvaltning, som vunnits genom den i mån af grundskatteafskrifningens fortgång inträdda minskningen i beloppet af de inkomster, som inflöte först under året efter det, i hvars riksstat de upptagits, endast egde rum under förutsättning, att inkomstminskningen icke i vidare mån än som redan skett ersattes af på taxering och debitering beroende direkt beskattning. Men jag behöfver icke inför Eders Kongl. Maj:t erinra derom, att just ett vidsträcktare ersättande på sådant sätt af den genom grundskatteafskrifningen och lindringen i rustnings- och roteringsbesvärerna inträdda minskning i statens tillgångar enligt Eders Kongl. Maj:ts och Riksdagens samfälda mening varit och är afsedt. Att detsamma hittills icke i afsedd utsträckning kunnat genomföras, har berott derpå, att bevillningen af fast egendom samt af inkomst icke i sin nuvarande form visat sig mäktig af den utveckling, som erfordrats

för att göra densamma tjenlig till grundval för en i afsevärd mån utvidgad direkt beskattning. Men syftemålet är därför ingalunda uppgifvet, utan bör tvärtom oafåttligt fasthållas. För närvarande pågår ock genom en af Eders Kongl. Maj:t tillsatt komité utredning angående sättet för kommunalbeskattningens skiljande från bevillningen, hvilket torde utgöra en nödvändig förutsättning för en utsträckt användning af sistnämnda skatteform. För mig står det därför klart, att det endast är en tidsfråga, när den direkta beskattningen kommer att intaga ett mera betydande rum i statens skattesystem än hittills, och jag erinrar för öfrigt derom, att det icke är länge sedan en 100 procents tilläggsbevillning utgick jemte bevillningen, i följd hvaraf denna sålunda i sjelfva verket utgjordes med dubbelt belopp mot eljest. Uppenbart är emellertid, att, om ock större olägenhet för statsverket icke skulle uppkomma deraf, att en bevillning till belopp af fem och en half millioner kronor icke inflyter förr än året efter det, för hvars behof den påräknats, förhållandet gestaltar sig helt annorlunda, om den sålunda efter statsregleringsåret inflytande summan uppgår till dubbla beloppet eller måhända ännu högre. Och det bör dervid icke förgätas, att man väl äfven för framtiden får räkna med det hittills vanliga förhållandet, att bevillningen i ökad mån tages i anspråk just för statsregleringar, som ega rum under perioder af nedgående konjunkturer för statsinkomsterna och då kassaförlagsfonden, som skolat under statsregleringsåret lemna förskott till belopp motsvarande den först efter årets slut inflytande bevillningen, i högre grad än eljest behöfver tagas i anspråk för täckande af den på nedgången i andra inkomstitlar beroende kassaminskning.

Naturligen kan den med den ifrågasatta åtgärden afsedda ökade stadgan i statsregleringen i viss mån äfven vinnas genom ökade af-sättningar till statsverkets kassaförlagsfond, men gifvet är, att den styrka för statsregleringarna, som skulle vinnas genom de ifrågavarande statsinkomsternas och främst bevillningens upptagande i riksstaten ett år senare än för närvarande, skulle så till vida vara mera varaktig och effektiv, som, blott öfvergången en gång är gjord, den härigenom vunna ökningen i statsverkets rörelsekapital under hvarje statsregleringsår komme att motsvara summan af dessa inkomster, beloppet af desamma må sedan komma att stiga huru högt som helst.

Principiellt anser jag därför önskvärdt, att den förändrade ordningen för bevillningens upptagande i riksstaten låte sig genomföra; och anser jag, under förutsättning att så komme att ske, lika med statskontoret, önskvärdt, att åtgärden komme att omfatta äfven öfriga

statsinkomster, som inflyta först efter budgetsårets slut, dock måhända med undantag af grundskatten samt de i riksstaten upptagna vakansafgifter, hvilka ju efter några års förlopp komma att upphöra. Då under öfvergångsåret bevillningen och öfriga hithörande inkomster skulle ur riksstaten uteslutas och ersättas af andra tillgångar, hvilka naturligen komme att utgöras af tillgängliga öfverskott från föregående statsregleringar, faller det i ögonen, att statsverkets närvarande fördelaktiga ställning erbjuder ett tillfälle för förändringens genomförande så gynnsamt, att ett gynnsammare hittills aldrig förekommit och måhända ej lätteligen torde återkomma.

Härvid möter likväl den af statskontoret framhållna betänklighet, att en följd af förändringens genomförande skulle varda den, att samtliga handlingar rörande debitering och uppbörd af bevillningen likasom äfven af öfriga hithörande statsinkomster skulle komma att hänföras till räkenskapsåret näst efter det, till hvilket de för närvarande höra, och sålunda ett år senare än för närvarande undergå revision. Att afslutade räkenskapshandlingar på detta sätt komme att ett helt år ligga ogranskade, skulle uppenbarligen innebära en oegentlighet, som med afseende på den allmänt erkända önskvärdheten af den hastigast möjliga afslutning och revision af offentliga räkenskaper skulle utgöra ett steg i orätt riktning och så till vida medföra ett äfventyrande af statsverkets rätt, som uppkommande anmärkningar först ett år senare än för närvarande kunde delgifvas de redovisningsskyldige eller de skattskyldige. Men vid det förhållande att hithörande räkenskaper äfven efter förändringen komme att föreligga afslutade alldeles vid samma tid som för närvarande, förefaller det mig som om möjlighet icke skulle saknas för en sådan anordning, att äfven räkenskapernas granskning, oafsedt att desamma komme att anses tillhöra ett senare år än för närvarande, egde rum på samma tid och i samma ordning som nu. Skulle än härigenom ur räkenskapssynpunkt någon oegentlighet uppkomma, torde densamma i allt fall icke varda af sådan betydelse, att förslaget om den ifrågasatta viktiga förändringen för dess skull bör förfalla. Då emellertid en närmare utredning af denna fråga bör ega rum och då denna utredning icke kan medhinnas till den tid, då 1899 års statsreglering bör föreläggas Riksdagen, läser förslag till den ifrågasatta förändringen icke böra i sammanhang med den nu förestående statsregleringen framläggas för Riksdagen. Någon egentlig olägenhet af ett uppskof med frågan till 1899 års riksdag läser icke förefinnas, då 1897 års öfverskott, hvaraf medel skulle beredas till ersättande af de inkomster, som skulle uteslutas ur riksstaten för år 1899, läser

komma att ograveradt reserveras till disposition för sistnämnda år och det i allt fall öfverensstämmer med hittills iakttagen praxis, att sagda öfverskott på omförmälda sätt reserveras. Jag hemställer emellertid, att Eders Kongl. Maj:t täcktes anbefalla statskontoret och kammarrätten att efter öfverståthållareembetets och Eders Kongl. Maj:ts samtliga befallningshafvandes i länen hörande inkomma med utredning i den föreliggande frågan.

Med afsende å hvad jag sålunda anfört har jag icke att i fråga om de föreliggande öfverskotten göra annan hemställan, än att det odisponerade öfverskottet å 1896 års och föregående statsregleringar, 12,615,471 kronor 50 öre, måtte få under benämning *öfverskott från statsregleringarne för föregående år* tagas i beräkning för 1899 års statsreglering, dervid summan torde få jemnas till 12,615,000 kronor.

*Ordinarie
inkomster.*

*Tillfälliga
rotevakans-
afgifter.*

Hvad beträffar beräkningen af statsverkets inkomster för år 1899 och dervid först de *ordinarie inkomsterna*, får jag, med hänvisning till statskontorets berättelse, hemställa, att de i statskontorets förslagsberäkning upptagna hithörande inkomsterna må upptagas till de af statskontoret beräknade belopp, allenast med en mindre jemkning beträffande inkomstiteln *tillfälliga rotevakansafgifter*. I denna inkomstitel ingå, jemte vakansafgifter af flere andra slag, äfven vakansafgifterna för de rusthåll vid skånska husar- och dragonregementena och de dubbelrotar vid Jemtlands hästjägarekår, hvilka jemlikt 1892 års urtima Riksdags beslut skola sättas på vakans för samma regementens och kårs ombildning till värfvade. Statskontoret har på anförda skäl beräknat, att antalet vakanssatta nummer vid skånska husar- och dragonregementena vid 1899 års slut komme att utgöra 991 samt motsvarande antal vakanta dubbelrotar vid Jemtlands hästjägarekår eller Norrlands dragonregemente vid samma tid 127. På grund af uppgifter, som af chefen för landtförsvarsdepartementet inforrats från vederbörande fördelningschefer och mig delgifvits, kan emellertid antalet vakanta rusthåll och rotar af ifrågavarande slag beräknas vid 1899 års utgång utgöra, vid de båda skånska kavalleriregementena tillhopa 1,000 rusthåll och vid Norrlands dragonregemente 141 dubbelrotar. Om, med bibehållande i öfrigt af det utaf statskontoret använda beräkningssätt, dessa siffror i stället för de af statskontoret antagna ingå som led i beräkningen, varder inkomstitelns slutsumma 222,300 kronor eller i jemnad tal 222,000 kronor, med hvilket belopp jag hemställer, att inkomstiteln *tillfälliga rotevakansafgifter* må i riksstaten för år 1899 upptagas.

Enligt hvad jag inhemtat, har chefen för ecklesiastikdepartementet för afsigt att senare i dag, vid anmälan af de till åttonde hufvudtiteln hörande anslagsfrågor, hemställa, att i sammanhang med reglering af lärarnes vid de högre och femklassiga allmänna läroverken löneförmåner lärjungarne vid nämnda allmänna läroverk må från och med vårterminen 1899 efter vissa grunder åläggas en terminlig, till statsverket ingående afgift. Då den statsinkomst, som skulle tillfalla statsverket, derest dessa terminsafgifter blefve beslutade, lär, enligt hvad nyssbemälda departementschef jemväl meddelat mig, kunna beräknas till 339,000 kronor, tillstyrker jag, under förutsättning af bifall till chefens för ecklesiastikdepartementet berörda framställning, att 339,000 kronor må i riksstaten för år 1899 upptagas bland statsverkets inkomster under benämning »skolafgifter».

Skolafgifter.

Vidkommande *bevillningarna* hemställer jag, att desamma må få upptagas till de af statskontoret beräknade belopp.

Bevillningar.

Ehuru jag hemställer, att statsverkets inkomster för år 1899 må med de belopp, jag föreslagit, få i statsverkspropositionen upptagas i den ordningsföljd, som hittills varit iakttagen, och likaledes med den vanliga fördelningen i *ordinarie inkomster* och *bevillningar*, torde det tillåtas mig att, likasom vid föregående tillfällen egt rum, här låta införa en gruppering af dessa inkomster, som bättre än den sedvanliga uppställningen lemnar en öfversigt af dessa inkomsters olika natur ur finansiell synpunkt och närmare sammanför inkomster af närbeslägtad art.

Inkomsternas uppställning.

Denna öfversigt angifver såsom

Statsverkets inkomster.

A. Inkomster, som ej utgöra skatter.

arrendemedel	kronor	2,200,000: —	
skogsmedel	„	4,000,000: —	
jernvägstrafikmedel	„	10,000,000: —	
postmedel	„	9,925,000: —	
telegrafmedel	„	1,510,000: —	
bötesmedel	„	250,000: —	
extra uppbörd	„	100,000: —	27,985,000: —
			Transport 27,985,000: —

Transport 27,985,000: —

B. Skatter.

a) allmänna:

tullmedel	kronor	41,000,000: —	
bränvinstillverk-			
ningsskatt	„	15,500,000: —	
hvitbetssockertill-			
verkningsavgift	„	8,500,000: —	
stämpelmedel	„	5,000,000: —	
mantalspenningar	„	665,000: —	
bevillning af fast			
egendom samt			
af inkomst	„	5,600,000: —	76,265,000: —

b) af viss fastighet:

grundskatt	kronor	1,444,000: —	
kyrkotionde	„	250,000: —	
kavallerirege-			
mentenas häst-			
vakansspanmål	„	270,000: —	
avgifter för per-			
sedelunderhål-			
let vid rusthålls-			
infanteriet	„	51,000: —	
trosspassevolans-			
avgift	„	19,000: —	
tillfälliga roteva-			
kansavgifter	„	222,000: —	
soldatvakansavgift	„	42,000: —	
båtsmansvakans-			
avgift	„	150,000: —	2,448,000: —

c) särskilda avgifter:

fyr- och båkmedel	kronor	1,400,000: —	
kontrollstämpel-			
medel	„	30,000: —	
skolaavgifter	„	339,000: —	
bevillningsavgif-			
ter för särskilda			
förmåner och			
rättigheter	„	650,000: —	2,419,000: —
			81,132,000: —

Summa kronor 109,117,000: —

Enligt mig från fullmäktige i riksbanken tillhandakommen uppgift uppgår riksbankens vinst för år 1897, approximativt beräknad, till 3,328,000 kronor.

Grunden för fördelning mellan statsverket och riksbanken af den å denna banks rörelse uppkomna vinst har vexlat efter de å olika tider rådande olika förhållanden. Sålunda har, såsom för tiden 1867—1891 närmare framgår af en vid 1893 års statsverksproposition fogad tabell, för åren 1867—1870 hela eller i det närmaste hela bankovinsten tillfallit statsverket, medan för åren 1871 och 1872 hela vinsten reserverades för riksbankens egen räkning. För år 1873 tillföll något mera än en fjerdedel af vinsten statsverket. Med undantag för åren 1885 och 1887, hvilkas vinst i sin helhet behölls för riksbanken, delades för åren 1874—1891 med viss afjemning af summorna vinsten till lika belopp mellan statsverket och riksbanken. Bankovinsten för åren 1892 och 1893 öfverlemnades med viss afjemning för det förra året till statsverket. Af riksbankens vinst för åren 1894 och 1895 öfverlemnades nio tiondedelar till statsverket, medan en tiondedel reserverades för bankens räkning.

I fråga om dispositionen af bankovinsten för år 1896 föreslog Eders Kongl. Maj:t 1897 års Riksdag att nio tiondedelar deraf måtte öfverlemnas till statsverket, men Riksdagen beslöt, att af vinstens bokförda belopp, 3,118,211 kronor 54 öre, en summa af 1,800,000 kronor eller således omkring $\frac{58}{100}$ af hela vinsten skulle öfverlemnas till statsverket och återstoden, 1,318,211 kronor 54 öre, för riksbanken bibehållas. Af bankoutskottets utlåtande n:o 8 vid sistlidne riksdag inhemtas, att storleken af den vinstandel, 1,800,000 kronor, som öfverlemnats till statsverket, bestämts med hänsyn dertill, att nämnda siffra motsvarade i jernadt tal tre procent å riksbankens fonder.

Enligt bestämmelsen i 26 § af lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897, hvilken bestämmelse skall lända till efterrättelse från och med år 1899, skola af riksbankens behållna årliga vinst minst tio procent afsättas till bankens reservfond. Omständigheter kunna naturligtvis föreligga, hvilka påkalla en större afsättning, men då, såsom af bankoutskottets nyss omförmälda utlåtande framgår, bankofullmäktige i fråga om dispositionen af 1896 års bankovinst uttalat såsom sin åsigt, att, från synpunkten af bankens behof af egna kapital, hinder ej mötte för bifall till Eders Kongl. Maj:ts förslag om öfverlemnande af nio tiondedelar af vinsten till statsverket, äfven om dervid toges hänsyn till frågan om nya afdelningskontors inrättande, då förhållandena i förevarande afseende kunna antagas vara oförändrade sedan sistlidet år

och då särskild anledning till förstärkning af riksbankens fonder med större belopp än det för framtiden lagstadgade sålunda icke för närvarande torde föreligga, synes mig återstoden af vinsten böra komma statsverket till godo, och jag hemställer derför, att Eders Kongl. Maj:t må hos Riksdagen göra framställning derom, att af riksbankens vinstmedel för år 1897, utgörande i rundt tal 3,328,000 kronor, nio tiondedelar, eller i afjemnadt tal 2,995,000 kronor, må anvisas för statsverkets behof, att utbetalas vid den tidpunkt under år 1899, Riksdagen bestämmer.

Om, under förutsättning af bifall till hvad jag nu föreslagit, till slutsumman af statsverkets ofvan beräknade inkomster kronor 109,117,000: —
läggas:

det af mig såsom öfverskott å statsreg-		
leringarna för föregående år beräknade belopp	„	12,615,000: —
och af riksbankens vinstmedel för år 1897	„	2,995,000: —
så erhålles för statsregleringen för år 1899 en		
tillgång af	kronor	124,727,000: —

De af föredragande departementschefen sålunda i afseende å beräkningen af statsverkets ofvan omförmälda tillgångar och dermed sammanhängande ämnen gjorda hemställanden och förslag, i hvilka statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen gilla och bifalla.

Ex protocollo
E. Lagerbring.

Bil. Litt. A.

Till Konungen.

Jemlikt gällande instruktion åligger det statskontoret att årligen före den 15 december till Eders Kongl. Maj:t afgifva berättelse om statsverkets inkomster under det sistförflutna året jemte förslag till deras beräkning vid nästföljande statsreglering med hvad mera, som kan tjena till upplysning vid uppgörande af den nådiga propositionen till Riksdagen angående statsverkets tillstånd och behof; och får stats-

Bih. till Riksd. Prot. 1898. 1 Saml. 1 Afd.

kontoret härmed i underdånighet fullgöra denna nådiga föreskrift för innevarande år.

Riksdagens under detta år församlade revisorer hafva verkställt granskning af 1896 års rikshufvudbok jemte öfriga räkenskaper öfver statsverkets och andra allmänna medels förvaltning under samma år: och statskontoret får i underdånighet hänvisa till innehållet i den berättelse angående statsverkets tillstånd under nämnda år, hvilken före revisionsförrättningens början blifvit af detta embetsverk afgifven och sedermera till revisorerna öfverlemnad. Jemlikt 39 § af riksdagsordningen skola räkenskaper och öfriga statsverket rörande handlingar för Riksdagens statsutskott hållas tillgängliga för verkställande af den granskning, som vid fullgörande af bemälda utskotts åliggande att utreda och uppgifva statsverkets tillstånd och behof må vara erforderlig.

Beträffande undsättningsfonden afgifver statskontoret särskild underdånig berättelse, och redovisas för öfrigt förhållandet med denna fond genom räkenskaper och handlingar, som äfvenledes skola hållas statsutskottet tillhanda.

Statsverkets inkomster för år 1899 hafva af statskontoret ansetts böra beräknas på sätt bilagda tabell litt. a) utvisar, och, enligt hvad tabellen litt. b) ådagalägger, hafva för denna beräkning i allmänhet lagts till grund medeltalen af de senaste tre årens inkomstbelopp, hvilka åter äro hemtade från de för samma år afslutade rikshufvudböckerna. Vid upprättande af förslaget till inkomstberäkningen har för öfrigt afseende blifvit fästadt dels derpå, huruvida inkomsterna varit i jemnt stigande eller fallande, dels på de vid vissa titlar förekommande särskilda förhållanden, för hvilka statskontoret får här nedan underdånigst närmare redogöra.

Ordinarie inkomster.

Grundskatt. Genom nådiga förordningen den 11 september 1885 medgafs under vissa vilkor inlösen för statsverkets räkning af skattefrälseräntor och kronotionde, som innehades under enskild eganderätt, samt arbets- och hofveriskyldighet till skattesåld kronoegendom, och stadgades dervid, bland annat, att vederbörande egare till förenämnda räntor, tionde eller rätt till arbete eller hofveri, hvilka ville begagna sig af den medgifna inlösen, skulle inom ett år från den dag, författningen utfärdades, derom göra anmälan hos kammarkollegium. Genom nådiga kungörelsen den 13 juli 1887 förordnades, att sådan

inlösen skulle fortfarande ega rum, derest vederbörande egare derom gjorde anmälan inom utgången af år 1888. Tiden för anmälan om inlösen af skattefrälseräntor m. m. blef vidare utsträckt genom nådiga kungörelsen den 29 maj 1891 till utgången af år 1892 och senast genom nådiga kungörelsen den 8 mars 1895 till utgången af år 1896.

Enligt uppgift hafva löseskillingarne för skattefrälseräntor och kronotionde, om hvilkas inlösen anbud inkommit till kammarkollegium och derstädes handlagts, beräknats utgöra:

för skattefrälseräntor	kronor 3,112,882: 95
„ kronotionde	„ 122,271: 50
tillsammans kronor 3,235,154: 45.	

Någon inlösen af hofveriskyldighet har, enligt hvad samma uppgift gifver vid handen, icke blifvit af kammarkollegium beviljad.

För inlösen af skattefrälseräntor och kronotionde äro utaf statskontoret af dertill under tiden från och med år 1887 till och med år 1891 med tillhoppa 3,070,000 kronor anvisade medel utgifna:

år 1887	kronor 798,314: 50
„ 1888 (efter afdrag af återdebiterade 88: 44) ..	„ 1,001,266: 31
„ 1889	„ 790,801: 24
„ 1890 (efter afdrag af återdebiterade 351: 25) ..	„ 148,627: —
„ 1891 („ „ „ „ 1,469: —) ..	„ 71,226: 50
„ 1892 („ „ „ „ 250: —) ..	„ 2,767: 25
„ 1893	„ 13,614: 30
„ 1894	„ 17,404: 50
„ 1895	„ 114,757: 25
„ 1896	„ 65,168: —
samt under innevarande år intill denna dag	„ 45,126: 75
summa kronor 3,069,073: 60,	

hvidan behållningen å härtill uppförda anslag nu utgör 926 kronor 40 öre.

De skatter och utlagor, som, med tillämpning af bestämmelserna i nådiga kungörelsen den 5 juni 1885 angående nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter samt § 4 i högstberörda nådiga förordning den 11 september samma år angående inlösen af skattefrälseräntor m. m., blifvit nedsatta med trettio procent, skola enligt lagen den 2 december 1892 angående afskrifning af de å viss jord hvilande grundskatter afskrifvas under loppet af tolf år, räknadt från och med år 1893, i sådan ordning, att, under iakttagande i tillämpliga delar af före-

skrifterna i berörda nådiga kungörelse, skatterna och utlagorna nedsätts från och med hvart och ett af åren 1893, 1894, 1896, 1898, 1900 och 1902 med tio procent af det belopp, hvarå nedsättningen enligt nämnda nådiga kungörelse beräknats, hvarefter återstoden af skatterna och utlagorna från och med år 1904 eftergifves.

I riksstaten för år 1898 är grundskatten upptagen med 1,444,000 kronor, och då någon ytterligare nedsättning i denna afgäld för år 1899 icke förekommer, torde densamma i riksstaten för sistnämnda år böra beräknas till enahanda belopp, eller 1,444,000 kronor.

Kyrkotionden är i riksstaterna alltsedan år 1887 beräknad till 250,000 kronor. Uti underdånigt utlåtande den 8 februari innevarande år med anledning af väckt förslag om afskrifning af denna skatt hafva kammarkollegium och statskontoret, under förutsättning att en dylik afskrifning komme att ega rum, hemställt, bland annat, att hela kyrkotionden måtte från riksstatens inkomstsida uteslutas. För den händelse sådan afskrifning för nu förestående statsreglering icke ifrågakommer, torde kyrkotionden äfven i riksstaten för år 1899 upptagas med 250,000 kronor.

Kavalleriregementenas hästvakansspanmål erlägges, årligen och intildess annorlunda kan varda förordnad, af rusthållen vid det afsutna kavalleriet och blef i riksstaten för år 1898 beräknad till 270,000 kronor. Beroende af växlande markegångspris, har denna afgäld, som för år 1896 influtit med endast 264,476 kronor, i bilagda tabell upptagits med oförändradt belopp, 270,000 kronor.

Afgifter för persedelunderhållet vid rusthållsinfanteriet utgöras enligt 1885 års Riksdags beslut och nådiga kungörelsen den 23 december samma år af de effektiva rusthållen vid rusthållsinfanteriet med 20 kronor af hvarje nummer för upphörande af skyldigheten att anskaffa och underhålla beklädnads-, bevärnings- och remtygspersedlar samt äro sedan år 1890 upptagna bland statsverkets inkomster med ett efter rusthållens antal beräknadt belopp af 51,000 kronor, hvilken summa torde få upptagas äfven i riksstaten för år 1899.

Trosspassevolansafgiften. Till följd af 1892 års urtima Riksdags beslut om skånska husar- och dragonregementenas sättande på vakans blef vid 1894 års riksdag från inkomstberäkningen uteslutet beloppet af de trosspassevolansafgifter, som erlades af rusthållen vid dessa regementen; och är denna inkomsttitel, för sistnämnda år beräknad till 26,000 kronor, i riksstaterna från och med år 1895 upptagen med ett med summan af dessa afgifter, 7,500 kronor, minskadt belopp, eller till jemnadt tusental 19,000 kronor, hvilken summa uppförts i bifogade tabell.

Tillfälliga rotevakansafgifterna. I beräkningen af denna statsinkomst innefattas, utom afgifter af rusthåll och rotar för uraktlåten rekrytering,

de vid början af år 1878 till statsverket tillsvidare indragna afgifterna, minskade med sjuttio procent, af åtskilliga till underofficerares aflöning förut anslagna vakanta rusthåll och rotar;

vakansafgifter, minskade med sjuttio procent, för rusthåll och rotar vid infanteriet, som jemlikt 1892 års urtima Riksdags beslut samt nådiga brefven den 2 december 1892, 28 september 1893, 5 oktober 1894 och 15 november 1895 till ett antal af 1,289 blifvit vakanssatta för infanteriets omorganisation;

dito, dito, för de rusthåll vid skånska husar- och dragonregementena, hvilka, i mån af ryttarnes afgang, jemlikt samma Riksdags beslut och nådiga brefvet den 30 maj 1893 till ett antal af tillhopa 850 blifvit eller antagits blifva inom utgången af år 1898 satta på vakans för regementenas ombildning till värfvade;

dito, dito, för de dubbelrotar vid Jemtlands hästjägarekår, hvilka jemlikt nämnda Riksdags beslut till ett antal af 109 blifvit eller antagits blifva inom utgången af år 1898 vakanssatta för kårens ombildning till värfvad regemente; samt

dito, dito, af de för särskilda ändamål anslagna rusthåll och rotar vid skånska husar- och dragonregementena samt Norrlands dragonregemente, hvilka, med anledning af för dessa regementen fastställda staters trädande i full tillämpning, skolat från och med år 1897 till statsverket indragas, nemligen:

för 110 rusthåll vid hvartdera af de båda förstnämnda regementena, och

„ 11 dubbelrotar (20 manskapsnummer och 2 hästnummer) vid det sistnämnda regementet.

Belöpande afgifter för sådana rusthåll och rotar vid båtsmanshållet, som jemlikt nådiga kungörelsen den 13 juli 1887 angående båtsmanshållets sättande på vakans inflyta, skola redovisas under titel »båtsmansvakansavgift»; dock hafva, på sätt statskontoret i föregående berättelser angående statsverkets inkomster meddelat, afgifterna för de år, hvarunder vakanssättningen medgifvits, i räkenskaperna upptagits under förevarande inkomsttitel.

Enligt 1892 års urtima Riksdags beslut skall i rustnings- och roteringsbesvären, på sätt samt under iakttagande af de särskilda bestämmelser och undantag, som i lagen den 2 december samma år angående lindring i rustnings- och roteringsbesvären omförmålas, lin-

dring ega rum, att årligen utgå från och med år 1893 med fyrtio procent, från och med år 1894 med femtio procent, från och med år 1896 med sextio procent, från och med år 1898 med sjuttio procent, från och med år 1900 med åttio procent och från och med år 1902 med nittio procent, allt af dessa besvärs uppskattade värde, samt från och med år 1904 med hela beloppet af samma värde.

Då någon ytterligare lindring i rustnings- och roteringsbesvären utöfver den för år 1898 medgifna icke ifrågakommer år 1899, påkallas endast i nedannämnda afseende förändring i beräkningen af statsinkomsten »tillfälliga rotevakansafgifter».

Enligt här förvarade, från länsstyrelserna i Kristianstads och Malmöhus län inkomna handlingar i fråga om den rusthållen vid skånska husar- och dragonregementena för innevarande år tillkommande lindring i rustningsbesväret skulle vakanssättning för regementenas ombildning till värfvade hafva egt rum för 333 rusthåll vid det förra och 344 rusthåll vid det senare regementet. Jemlikt vid Eders Kongl. Maj:ts nådiga proposition den 14 oktober 1892 angående förbättrad härordning fogadt förslag till öfvergång från nuvarande till den föreslagna organisationen för dessa båda regementen (bil. VI B. 5) skulle manskapet å gammal stat under de sju första öfvergångsåren (1893—1899) minskas med 378 nummer vid hvartera regementet, eller för båda regementena med 756 nummer. Beräkningen af inkomsten för år 1898 af afgifterna för de vid dessa båda regementen vakanssatta rusthåll grundade sig derpå, att, såsom inhemtas af det vid statsverkspropositionen till sistlidne Riksdag fogade utdrag af protokollet öfver finansärenden den 14 januari innevarande år, enligt af chefen för landtförsvarsdepartementet från vederbörande fördelningschef infordrad uppgift antalet på grund af ofvannämnda urtima Riksdags beslut vakanssatta rusthåll vid nämnda båda regementen kunde antagas komma att vid 1898 års utgång utgöra tillhopa 850, hvilket antal med 190 öfverstiger det antal af 660, hvarmed manskapsnummern å gammal stat enligt ofvanberörda öfvergångsförslag skulle under de sex öfvergångsåren 1893—1898 minskas. Nyssnämnda antagande gifver vid handen, att i medeltal omkring 141 rusthåll årligen skulle intill utgången af år 1898 blifva vakanta, och om vakanssättningen komme att fortgå i samma grad under år 1899, skulle antalet af de vakanssatta numren vid de båda regementena vid sistnämnda års utgång kunna beräknas utgöra omkring 991. Värdet å afgifterna för dessa rusthåll, minskadt med sjuttio procent, utgör 89,190 kronor, hvadan och då, såsom ofvan nämnts, i den för år 1898 antagna beräkningen af inkomsttiteln ingår värdet å afgifterna för 850 rusthåll,

likaledes minskadt med sjuttio procent, eller 76,500 kronor, en tillökning i beräkningen bör ega rum med 12,690 kronor.

Af handlingarna angående den rotehållen vid Jemtlands hästjägarekår eller Norrlands dragonregemente för innevarande år tillkommande lindring inhemtas, att vakanssättningen för detta regementes ombildning till värfvad intill innevarande år fortgått så, att 94 nummer vore satta på vakans. Riksdagens beslut om denna vakanssättning grundade sig ej på någon af Eders Kongl. Maj:t derom gjord framställning, och för bedömande af vakanssättningens fortgång under den följande tiden saknas alltså sådan ledning, som, på sätt ofvan förmäls, föreligger i afseende å de skånska husar- och dragonregementena. I förenämnda statsrådsprotokoll är emellertid meddeladt, att enligt från vederbörande fördelningsschef infordrad uppgift antalet vakanssatta dubbelrotar vid regementet kunde beräknas vid 1898 års utgång utgöra 109, hvilket antal ungefärligen motsvarar en vakanssättning af 18 rotar för år; och har statskontoret med afseende derå ansett sig kunna beräkna antalet af de vid 1899 års utgång vakanssatta dubbelrotarne till 127. Värdet af afgifterna för dessa rotar, minskadt med sjuttio procent, utgör 11,430 kronor. I beräkningen af inkomstiteln för år 1898 ingår värdet af afgifterna för 109 rotar, likaledes minskadt med sjuttio procent, eller med 9,810 kronor. En tillökning i denna beräkning bör alltså ega rum med 1,620 kronor.

Inkomstiteln »tillfälliga rotevakansafgifter» är i riksstaten för år 1898 upptagen med kronor 206,000: —

Om dertill läggas, i enlighet med hvad ofvan anförts,

för de för skånska husar- och dragonregementenas ombildning vakanssatta nummer kronor 12,690: —

„ de för Norrlands dragonregementes ombildning vakans-

satta nummer „ 1,620: — „ 14,310: —

uppkommer en summa af kronor 220,310: —

hvilken, afjemnad till 220,000 kronor, torde få upptagas i riksstaten för år 1899.

Soldatvakansafgiften, i riksstaten för år 1898 upptagen med 42,000 kronor, motsvarande trettio procent af afgifternas värde enligt sistnämnda lag, äro i tabellen upptagna med samma belopp.

Båtsmansvakansafgiften. Vid 1887 års riksdag beslutades, att båtsmanshållet skulle sättas på vakans samt derigenom inflytande vakansafgifter, beräknade efter de i lagen om lindring i rustnings- och rote-

ringsbesvären den 5 juni 1885 bestämda värden, ingå bland statsverkets inkomster; dock finge vakanssättningen under öfvergångstiden till den i sammanhang dermed beslutade organisationen af en sjömanskår icke ega rum med mera än en åttendedel af dåvarande effektiva rotar årligen. Den tillökning i båtsmansvakansafgiften, som härigenom vore att påräkna, antogs uppgå i jemnadt tal till 45,000 kronor för hvart och ett af de följande åren. I sjelfva verket har tillökningen för hvart och ett af åren 1888—1892, under hvilka år afkortning å afgifterna egt rum med trettio procent, belöpt sig endast till:

år 1888	(inkomst af vakanssättningen kronor	37,033: 81)	kronor	37,033: 81
„ 1889	(„ „ „ „	73,328: 49)	„	36,294: 68
„ 1890	(„ „ „ „	108,197: 91)	„	34,869: 42
„ 1891	(„ „ „ „	137,199: 52)	„	29,001: 61
„ 1892	(„ „ „ „	163,657: 01)	„	26,457: 49.

Under år 1893, då lindring egde rum med fyrtio procent, belöpte sig inkomsten af vakanssättningen till 160,074: 19, eller till ett belopp, som med 3,582: 82 understeg inkomsten för år 1892.

För åren 1894 och 1895, då lindring var medgifven med femtio procent, belöpte sig inkomsten:

år 1894 till...	 kronor	148,990: 46
„ 1895 „	„	166,707: 12.

Inkomsten för år 1896, då lindringen utgjorde sextio procent af värdet, belöpte sig till 148,701 kronor 83 öre af 2,085 rotar och 1,148 rusthåll.

Med hänsyn dertill att lindring under år 1898 skulle ega rum med sjuttio procent af besvärets värde blef båtsmansvakansafgiften, under hvilken inkomstitel jemväl ingå afgifter af på tioårig vakans satta rusthåll i Blekinge och i Södra Møre härad af Kalmar län, af ny båtsmansindelning och rotering, af utsockne frälsehemman i Halland, af städernas båtsmanshåll samt af 6 båtsmansrotar på Visingsö, för nämnda år beräknad till ett belopp af 150,000 kronor, och torde samma belopp få upptagas äfven i riksstaten för år 1899.

Arrendemedlen, som inflöto för år 1893 med 2,541,133 kronor, men för år 1894 med endast 2,463,329 kronor, blefvo, med fästadt afseende jemväl å den enligt Riksdagens beslut fortgående försäljningen af mindre kronoegendomar, i riksstaten för år 1897 upptagna med ett från 2,400,000 kronor till 2,300,000 kronor nedsatt belopp, hvilken beräkning gäller äfven för år 1898. För år 1895 har inkomsten af arrendemedlen under-

stigit inkomsten för föregående år och uppgått till endast 2,441,156 kronor. Under år 1896 har influtit ett ännu lägre belopp, eller 2,348,955 kronor; hemställande statskontoret, att denna inkomsttitel måtte i riksstaten för år 1899 uppföras med ett till 2,200,000 kronor ytterligare nedsatt belopp.

Mantalspenningarne, som i medeltal för åren 1894—1896 influtit med 690,998 kronor, torde, vid det förhållande att inkomsten under ett af dessa år med endast omkring 7,000 kronor öfverstigit beräkningen, 665,000 kronor, få äfven i riksstaten för år 1899 upptagas med 665,000 kronor.

Bötesmedel. Denna inkomsttitel är i 1898 års riksstat beräknad till 250,000 kronor, och har samma summa upptagits i bilagda tabell.

Kontrollstämpelmedel uppgingo i medeltal för åren 1893—1895 till 33,228 kronor. Inkomsten för år 1896 utgjorde 40,388 kronor, och medeltalet för treårsperioden 1894—1896 belöpte sig till 36,904 kronor; lärande kontrollstämpelmedlen, som allt sedan år 1886 varit i riksstaten upptagna till 25,000 kronor, få för år 1899 uppföras i riksstaten med ett till jemnadt tiotusental förhöjdt belopp af 30,000 kronor.

Fyr- och båkmedel äro för år 1898 beräknade till 1,400,000 kronor, eller samma belopp, hvarmed de i riksstaterna upptagits från och med år 1894. Enligt nådiga kungörelsen den 14 juni sistnämnda år hafva de i nådiga förordningen den 15 februari 1881 meddelade och sedermera genom nådiga kungörelserna den 17 november 1882 och den 9 november 1883 ändrade bestämmelser om erläggande af fyr- och båkafgift för den inrikes sjöfarten från och med den 1 januari 1895 upphört att vara gällande, i sammanhang hvarmed förändrade grunder för beräkningen af dylika afgifter af den utrikes sjöfarten faststälts. Inkomsten har utgjort:

år 1894	kronor 1,791,914: —
„ 1895	„ 1,533,014: —
„ 1896	„ 1,581,458: —

hemställande statskontoret, att fyr- och båkmedlen måtte äfven för år 1899 få beräknas till 1,400,000 kronor.

Telegrafmedlen äro i riksstaten för år 1898 upptagna med 1,410,000 kronor och hafva, enligt hvad statskontoret inhemtat, af telegrafstyrelsen beräknats för år 1899 till 1,510,000 kronor, hvilken summa alltså i bilagda tabell upptagits.

Jernvägstrafikmedel. Nettobehållningen å trafikmedlen för år 1899

kan, jemlikt en från jernvägsstyrelsen erhållen uppgift, antagas till 10,000,000 kronor; varande jemväl detta belopp upptaget i nyss omförmälda tabell.

Skogsmedel, som upptagas uti innevarande års riksstat med 3,000,000 kronor, äro beräknade för år 1898 till 3,500,000 kronor och hafva utgjort:

år 1894	kronor 3,487,318: —
„ 1895	„ 4,209,306: —
„ 1896	„ 4,242,128: —
eller i medeltal för dessa tre år	„ 3,979,584: —

Enligt från domänstyrelsen erhållen uppgift hafva statsverkets skogsmedelsinkomster under innevarande års trenne första qvartal belöpt sig till 5,132,182 kronor och skulle, i händelse skogsmedelsuppbörden under fjerde qvartalet komme att motsvara uppbörden under samma tid af sistlidet år, 306,025 kronor, för år 1897 således uppgå till mera än 5,438,000 kronor.

Inkomsten af skogsmedlen har således under hvart och ett af åren 1895 och 1896 öfverstigit den senast antagna beräkningen med mera än 700,000 kronor. Enligt hvad förenämnda uppgift gifver vid handen, skulle inkomsten för innevarande år kunna antagas komma att öfverskjuta nämnda beräkning med omkring 1,900,000 kronor, och synes vid sådant förhållande en förhöjning i beräkningen af denna statsinkomst böra ske. På sätt statskontoret i sin underdåniga berättelse den 10 december sistlidet år erinrat, är emellertid denna statsinkomst till följd af förhållanden, som ej på förhand med någon säkerhet kunna förutses, vexlande, i hvilket afseende statskontoret anförde, att statsverkets skogsmedel, som år 1890 uppgingo till 3,150,074 kronor, för år 1891 belöpte sig till endast 2,520,439 kronor, och att inkomsten under 1892 steg till 2,961,826 kronor, men nedgick år 1893 till ett belopp, som endast obetydligt öfversteg 2,900,000 kronor. Statskontoret har därför ansett sig icke böra för år 1899 föreslå någon vidare förändring i den senast antagna beräkningen af skogsmedlen, än att desamma måtte i nämnda års riksstat uppföras med ett till 4,000,000 kronor förhöjdt, medelinkomsten för åren 1894—1896 ungefärligen motsvarande belopp.

Extra uppbörd. Denna inkomstitel har enligt räkenskaperna i medeltal för åren 1894—1896 belöpt sig till 160,475 kronor och torde, då inkomsten för ett af dessa år uppgått till endast 110,680 kronor och i öfrigt är af tillfällig och vexlande natur, böra i riksstaten för år 1899 upptagas med oförändradt belopp af 100,000 kronor.

Bevillningar.

Tullmedel. I syfte att genom en höjd inkomstberäkning bereda tillfälle dels till en förhöjning i otillräckliga förslagsanslag och såmedelst bidraga till statsregleringens stärkande och dels till fortsatt afsättning af medel till förstärkande af statsverkets kassaförlagsfond beräknade 1896 års Riksdag tullmedlen, som år 1895 med mera än 3,300,000 kronor öfverstigit den för år 1896 beräknade inkomsten, 36,000,000 kronor, för år 1897 till 37,000,000 kronor. Till följd af de förändringar i tullbevillningen, som af 1896 och innevarande års Riksdagar beslutats, och med hänsyn till det höga belopp, hvartill inkomsterna under år 1896 uppgått, beräknades denna bevillning för år 1898 till 39,000,000 kronor.

Tullmedlen hafva enligt räkenskaperna i bruttoinkomst inbragt:

år 1894	kronor 38,510,782: —
„ 1895	„ 39,348,796: —
„ 1896	„ 42,201,218: —
eller i medeltal för dessa tre år	„ 40,020,265: —

För januari—november månader innevarande år hafva, enligt meddelande från generaltullstyrelsen, tullmedlen utgjort 40,307,274 kronor.

Då denna statsinkomst, för år 1896 debiterad med mera än 42,200,000 kronor, i medeltal för de tre sistförflutna åren uppgått till öfver 40,000,000 kronor samt, i händelse uppbörden för innevarande månad blifver lika den för december månad sistlidet år, för innevarande år skulle belöpa sig till 43,858,230 kronor, anser sig statskontoret böra föreslå en förändring i senast antagna beräkning och hemställer, att tullmedlen för år 1899 måtte upptagas med ett till 41,000,000 kronor förhöjdt belopp.

Postmedlen äro, efter hvad statskontoret inhemtat, för år 1899 af generalpoststyrelsen beräknade till 9,925,000 kronor, hvadan denna summa blifvit å bilagda tabell uppförd.

Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter. De särskilda afgifter, som innefattas under denna titel, hafva enligt räkenskaperna debiterats med:

	år 1894.	år 1895.	år 1896.
för rättighet till skogsfång och kolningsfrihet på allmänningar	1,739 63	1,739 63	1,739 63
af bankbolag med sedelutgifningsrätt	631,255 85	676,034 59	631,765 34
„ vissa handlande och handelsexpediter	238,900 —	240,500 —	248,100 —
„ utlänningar för konserter och dramatiska eller andra föreställningar	15,597 —	15,765 —	13,486 50
säger	887,492 48	934,039 22	895,091 47
hvertill kommer tillfällig uppbörd ...	551 65	4 50	— —
summa	888,044 13	934,043 72	895,091 47

Af innevarande års Riksdag beslutades en sådan ändring af § 4 i kongl. förordningen angående bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter den 2 december 1892, att den afgift, som utländsk handelsresande jemlikt detta författningsrum skulle erlägga för rättigheten att här i riket idka handel med utländska varor, skulle beräknas för hvarje tidrymd af trettio på hvarandra följande dagar, räknade från och med den dag, afgiften erlades, och icke, såsom förut varit förhållandet, för hvarje kalendermånad. Ehuru det kunde antagas, att i följd af denna förändring en minskning i ifrågavarande afgifter komme att ega rum, ansåg Riksdagen dock, att denna minskning icke kunde blifva af någon större betydighet; och blef denna inkomsttitel af Riksdagen för år 1898 i enlighet med Eders Kongl. Maj:ts förslag beräknad till ett från 800,000 kronor till 850,000 kronor förhöjdt belopp.

Då emellertid någon minskning, såsom Riksdagen ock antagit, torde blifva en följd af nyssberörda beslut, samt inkomsten för år 1896 influtit med ett lägre belopp än för år 1895, får statskontoret med fästadt afseende jemväl å den minskning i bankbolags sedelutgifning, som under år 1899 tilläfventyrs kan ega rum i följd af stadgandet i § 41 i lagen för Sveriges riksbank den 12 sistlidne maj, hemställa, att bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter må upptagas i riksstaten för år 1899 med endast 650,000 kronor.

Stämpelmedlen hafva utgjort:

år 1894 kronor 3,828,691: — deraf bevillnings-	
afgift för spelkort	kronor 88,369: —
„ 1895 kronor 4,891,704: — deraf bevillnings-	
afgift för spelkort	„ 92,551: —
„ 1896 kronor 5,240,923: — deraf bevillnings-	
afgift för spelkort	„ 83,661: —

Den ökade inkomst af stämpelmedlen, som med tillämpning af den utaf 1894 års Riksdag beslutade nya förordning angående stämpelafgiften antogs komma att ega rum, föranledde stämpelmedlens uppförande i riksstaten för år 1895 med 5,300,000 kronor, hvilken beräkning bibehölls äfven för år 1896.

Då inkomsterna af denna skattetitel för år 1895 uppgått till lägre belopp än det beräknade, samt tillräcklig anledning icke funnes att antaga, det dessa inkomster för år 1897 skulle i någon betydligare mån ökas, helst som den väsentligaste delen af skattetiteln, nemligen arfsskatten, i följd af sin natur vore underkastad stora växlingar, beräknade Riksdagen stämpelmedlen för år 1897 till 5,000,000 kronor; och äro dessa medel äfven i riksstaten för år 1898 upptagna med detta belopp.

Enligt i finansdepartementet utarbetade uppgifter för åren 1894 och 1895 å beloppet af de stämplat, som användts till nedannämnda handlingar, har detta belopp utgjort:

	år 1894.	år 1895.	år 1896.
handlingar till lagfartsprotokollet	1,640,654 16	1,190,522 90	1,616,653 30
dito till inteckningsprotokollet	222,016 64	212,223 11	269,287 27
dito till äktenskapsförordsprotokollet	4,575 —	4,646 —	4,645 —
dito till bouppteckningsprotokollet	520,857 65	1,117,537 80	1,107,903 90
summa kronor	2,388,103 45	2,524,929 81	2,998,489 47

Bevillningsafgiften för spelkort, som enligt 1892 års Riksdags beslut förhöjdes från 75 öre till 1 krona 50 öre för hvarje kortlek, har jemlikt 1896 års Riksdags beslut och nådiga kungörelsen den 1 maj samma år från och med den 1 derpåföljde juli nedsatts till 50 öre för hvarje kortlek.

Under januari—november månader innevarande år hafva i länens ränterier och till statskontoret influtit stämpelmedel med 5,014,039 kronor

26 öre, deraf 97,419 kronor kortstämpningsavgift, mot 4,533,077 kronor, deraf kortstämpningsavgift 72,000 kronor, under motsvarande tid sistlidet år.

Visserligen hafva stämpelmedlen under år 1896 influtit med mera än 5,200,000 kronor, men då, såsom ofvan förmåts, den väsentligaste delen af skattetiteln är af växlande natur, anser statskontoret någon förändring i beräkningen häraf ej nu böra ske, utan hemställer, att stämpelmedlen måtte i riksstaten för år 1899 upptagas med oförändradt belopp af 5,000,000 kronor.

Bränvinstillverkningsskatt. Enligt räkenskaperna har bränvinstillverkningen i riket utgjort:

år 1892	liter	31,804,818
„ 1893	„	31,721,077
„ 1894	„	33,068,884
„ 1895	„	34,886,895
„ 1896	„	32,804,168
utgörande medeltalet för femårsperioden	„	32,857,168.
Medeltalet för femårsperioden 1891—1895 uppgick till	„	32,724,536.

Tillverkningen under innevarande år intill den 1 i denna månad har, enligt meddelande från finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå, uppgått till liter 30,589,038 och om härtill lägges tillverkningen under december månad sistlidet år „ 5,360,497

skulle, under förutsättning att sistnämnda litertal komme att motsvara tillverkningen för samma månad innevarande år, detta års tillverkning blifva liter 35,949,535.

Beträffande tillverkningsskatten meddelas följande öfversigt för femårsperioden 1892—1896.

	Influten skatt.	Restitution för		Statsverket behållet.
		denaturerad bränvin.	för högt erlagd skatt.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
år 1892	15,047,034	504,348	4,598	14,538,088
„ 1893	15,849,588	534,549	5,017	15,310,022
„ 1894	16,277,549	606,960	4,712	15,665,877
„ 1895	16,558,451	710,025	1,709	15,846,717
„ 1896	17,545,976	744,617	5,279	16,796,080

För innevarande år är denna statsinkomst i riksstaten upptagen med 15,000,000 kronor. Då inkomsten under de senare åren varit i jemnt stigande och densamma för år 1896 uppgått till nära 17,000,000 kronor, blef bränvinstillverkningskatten för år 1898 af Riksdagen beräknad till 15,500,000 kronor.

Enligt hvad förestående öfversigt utvisar belöpte sig statsverkets behållna inkomst af bränvinstillverkningskatten år 1896 till 16,796,080 kronor. Under innevarande år intill den 1 dennes är dylik skatt inbetald med 16,184,725 kronor 80 öre, och under förutsättning att inkomsten för denna månad komme att inflyta med lika stort belopp som under december månad eller 2,086,065 kronor, skulle årets inkomst uppgå till mera än 18,270,000 kronor. Om derifrån afräknas hvad för denaturerad bränvin under innevarande år blifvit eller än vidare blifver restitueradt, här förslagsvis beräknadt till 800,000 kronor, skulle återstå 17,470,000 kronor.

Inkomsten har alltså äfven under innevarande år visat sig vara i stigande; men då ovisst är, om de förhållanden, som härtill medverkat, komma att fortfara under den tid, för hvilken förslag till inkomstberäkning nu skall afgifvas, torde någon förhöjning i den senast antagna beräkningen icke böra ifrågasättas, utan denna skatt äfven i riksstaten för år 1899 upptagas med 15,500,000 kronor.

Hvitbetssockertillverkningsavgiften. Uti förnyade nådiga förordningen den 19 maj 1893 om beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket stadgades för att gälla från och med den 1 derpåföljde juli, bland annat, att för all tillverkning af hvitbetssocker inom riket skulle erläggas tillverkningskatt i förhållande till det utbyte i råsocker, som de för tillverkningen använda hvitbetor enligt nedan omförmälda grund antogos hafva lemnat; att denna skatt skulle utgöra hälften af gällande tullsats för utländskt socker af mörkare färg än n:o 18 af den i verldshandeln antagna holländska standard; samt att det beskattningspligtiga råsockret skulle, med ett visst undantag, beräknas efter de för tillverkningen använda betornas vikt sålunda, att 100 kilogram råa (ej torkade) hvitbetor antogos lemna ett utbyte af 9 kilogram socker; dock att utbytet skulle beräknas intill den 1 september 1894 till 7,5 kilogram och intill den 1 september 1895 till 8,25 kilogram, allt för 100 kilogram råa (ej torkade) hvitbetor; och är sedermera genom nådiga kungörelsen den 15 maj 1896 förordnad, att lända till efterrättelse från och med den 1 derpåföljde september, att det beskattningspligtiga råsockret skall beräknas efter de för tillverkningen använda betornas vikt sålunda, att 100 kilo-

gram råa (ej torkade) vitbetor antagas lemna ett utbyte af tio och ett halft kilogram socker.

I enlighet härmed och då tullen för socker, till färgen mörkare än ofvannämnda standardnummer, är bestämd till 23,5 öre per kilogram, utgör skatten, som utgick till den 1 september 1894 med 8 kronor 81 öre, derefter intill den 1 september 1895 med 9 kronor 69 öre och derefter intill den 1 september 1896 med 10 kronor 57 öre, från sistnämnda dag 12 kronor 33 öre, allt per ton (1,000 kilogram) afverkade betor.

Inkomsten af denna skattetitel har utgjort:

år 1893	kronor 2,718,927: —
„ 1894	„ 4,723,275: —
„ 1895	„ 7,139,148: —
„ 1896	„ 7,726,387: —

Enligt meddelande af ofvannämnda kontroll- och justeringsbyrå har tillverkningsavgiften under januari—november månader innevarande år debiterats med 8,793,197 kronor 55 öre. Under december månad 1896 afverkades 218,255 ton betor, och om myckenheten af under innevarande månad afverkade betor blefve lika med afverkningen under december månad 1896, skulle alltså den debiterade avgiften för innevarande månad komma att, efter 12 kronor 33 öre per ton, belöpa sig till 2,691,084 kronor och 1897 års inkomst till 11,484,281 kronor.

Under nedannämnda tillverkningsår (från och med den 1 september till och med den 31 augusti nästföljande år) har vid samtliga fabriker inom landet afverkats följande myckenhet betor:

	September —december ton.	Januari— mars. ton.	Summa. ton.	Högsta antalet af under till- verkningsåret i gång varan- de fabriker.
1892—1893	215,353	62,090	277,443	9
1893—1894	256,861	117,101	373,962	10
1894—1895	400,191	228,283	628,474	17
1895—1896	493,125	45,584	538,709	18
1896—1897 (under år 1897 har till- verkningen utsträckt till april månad)	624,897	265,343	890,240	19

Enligt meddelanden från ofvannämnda byrå har afverkningen under de tre första månaderna af nu löpande tillverkningsår utgjort:

september och oktober	ton 207,693,7
november	„ 265,594,9
tillhopa ton 473,288,6.	

Under samma månader sistlidet år utgjorde betafverkningen 406,642,4 ton.

Denna statsinkomst är i innevarande års riksstat uppförd med 8,500,000 kronor. Då ovisst vore, huruvida betodlingen under år 1896 bedrifvits eller under närmaste åren kunde antagas komma att bedrifvas i sådan omfattning, att en så hög inkomst som den för innevarande år beräknade komme att inflyta, ansåg sig statskontoret vid afgifvande af förslag till beräkning af statsverkets inkomster för år 1898 icke kunna förorda bibehållande af denna beräkning af hvitbetssockertillverkningsafgiften oförändrad, utan hemställde, att denna statsinkomst måtte i riksstaten för 1898 upptagas med ett till 8,000,000 kronor nedsatt belopp, hvilket förslag vann Eders Kongl. Maj:ts och Riksdagens godkännande.

På sätt ofvan anförts skulle inkomsten för innevarande år kunna antagas uppgå till ett belopp, som med mera än 3,400,000 kronor öfverstiger nyssnämnda beräkning. Orsaken härtill torde hufvudsakligen vara att söka deri, att, såsom af förestående redogörelse framgår, en betydlig del af betafverkningen under tillverkningsåret 1896 – 1897 för-siggått under januari—april månader innevarande år, i följd hvaraf den under samma tid debiterade skatten belöpt sig till ej mindre än 3,169,290 kronor 37 öre. Till det för innevarande år uppnådda resultat har ock i viss mån bidragit tillväxten af fabrikernas antal och att den undantagsförmån, som enligt § 2 i högstberörda nådiga förordning den 19 maj 1893, sådan denna § lyder enligt nådiga kungörelsen den 15 maj 1896, varit nyanlagda fabriker medgifven, i större eller mindre mån upphört. Sistomförmälda förhållanden torde tilläfventyrs påkalla en förändring i den senast antagna beräkningen af hvitbetssockertillverkningsafgiften; och statskontoret hemställer därför, att denna statsinkomst måtte i riksstaten för år 1899 upptagas med 8,500,000 kronor.

Bevillning af fast egendom samt af inkomst, i nästkommande års riksstat uppförd med 5,600,000 kronor, har belöpt sig år 1894 till 5,279,077 kronor, år 1895 till 5,408,384 kronor och år 1896 till 5,730,320 kronor, eller i medeltal för dessa tre åren till 5,472,594 kronor; hem-

ställande statskontoret, att bevillning af fast egendom samt af inkomst måtte upptagas i riksstaten för år 1899 med oförändradt belopp af 5,600,000 kronor.

Beträffande resultatet af 1896 års statsreglering är af statskontoret i underdånig skrifvelse den 17 sistlidne juli anmaldt, att å statsverkets inkomster samt ordinarie och extra förslagsanslag uppstått ett nettoöferskott af kronor 11,828,759: 47 hvartill borde läggas:

af myntverkets behållning för år 1894, enligt		
nådiga brefvet den 5 maj 1882,	„	209,159: 34
besparing å nionde hufvudtitelns anslag »bidrag		
till folkskolelärares pensionering»	„	500: —
odisponerade behållningar å en del extra stats-		
anslag, enligt särskilda nådiga föreskrifter, ..	„	67,591: 89
så att öferskottet på det hela uppginge till ...		kronor 12,106,010: 70.

Vidare anfördes i samma skrifvelse, beträffande förhållandet med den uti rikshufvudboken under benämning af »fonden för reserverade medel» upplagda särskilda räkningen öfver öferskott och brister i statsregleringarne, att behållningen å denna fond enligt 1895 års riksbokslut utgjorde kronor 23,199,457: 61

hvar till komme dels ofvannämnda

öferskott kronor 12,106,010: 70

och dels från riksgäldskontoret till statskontoret levererad andel af nettobehållningen af Skåne—Hallands, Mellersta—Hallands, Göteborgs—Hallands, Landskrona—Engelholms och Malmö—Billesholms jernvägars trafikinkomster för år 1896 kronor

509,003: 19

„ 12,615,013: 89 35,814,471: 50

Transport kronor 35,814,471: 50

Transport kronor 35,814,471: 50
 att om derifrån afräknades hvad i 1896 års riks-
 stat blifvit anvisadt att från fonden utgå » 674,000: —
 uppkomme det belopp af kronor 35,140,471: 50
 hvartill, enligt 1896 års rikshufvudbok, behållningen å nyssuämnda
 särskilda räkning vid samma års slut uppginge; samt att af denna be-
 hållning, hvaraf vore disponerade enligt 1897 års riksstat 8,296,000
 kronor och enligt 1898 års riksstat 14,229,000 kronor, alltså återstode
 att disponera en summa af 12,615,471 kronor 50 öre.

Stockholm den 10 december 1897.

Underdånigst:

ALB. ANDERSON.

L. W. RIBEN.
Föredragande.

C. G. SYLVAN.

F. W. HOFFSTEDT.

C. Kinberg.

Statsverkets inkomster.

Ordinarie inkomster.	Kronor.
Grundskatt	1,444,000 —
Kyrkotionde	250,000 —
Kavalleriregementenas hästvakansspanmål	270,000 —
Afgifter för persedelunderhållet vid rusthållsinfanteriet ..	51,000 —
Trosspassevolansafgift	19,000 —
Tillfälliga rotevakansafgifter	220,000 —
Soldatvakansafgift	42,000 —
Båtsmansvakansafgift	150,000 —
Arrendemedel	2,200,000 —
Mantalspenningar	665,000 —
Bötesmedel	250,000 —
Kontrollstämpelmedel	30,000 —
Fyr- och båkmedel	1,400,000 —
Telegrafmedel	1,510,000 —
Jernvägstrafikmedel	10,000,000 —
Skogsmedel	4,000,000 —
Extra uppbörd	100,000 —
Säger	22,601,000
Bevillningar.	
Tullmedel	41,000,000 —
Postmedel	9,925,000 —
Bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter	650,000 —
Stämpelmedel	5,000,000 —
Bränvinstillverkningsskatt	15,500,000 —
Hvitbetssockertillverkningsafgift	8,500,000 —
Bevillning af fast egendom samt af inkomst	5,600,000 —
Säger	86,175,000 —
Summa	108,776,000 —

Tabell Litt. b.

Statsverkets

		Beräknade i riksstaten för år 1898
Ordinarie inkomster.		
Grundskatt	1,444,000	—
Kyrkotionde	250,000	—
Kavalleriregementenas hästvakansspanmål	270,000	—
Afgifter för persedelunderhållet vid rusthållsinfanteriet	51,000	—
Trosspassevolansafgift	19,000	—
Tillfälliga rotevakansafgifter	206,000	—
Soldatvakansafgift	42,000	—
Båtsmansvakansafgift	150,000	—
Arrendemedel	2,300,000	—
Mantalspenningar	665,000	—
Bötesmedel	250,000	—
Kontrollstämpelmedel	25,000	—
Fyr- och båkmedel	1,400,000	—
Telegrafmedel	1,410,000	—
Jernvägstrafikmedel	9,000,000	—
Skogsmedel	3,500,000	—
Extra uppbörd	100,000	—
	Säger	21,082,000
Bevillningar.		
Tullmedel	39,000,000	—
Postmedel	9,025,000	—
Bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter	850,000	—
Stämpelmedel	5,000,000	—
Bränvinstillverkningsskatt	15,500,000	—
Hvitbetssockertillverkningsafgift	8,000,000	—
Bevillning af fast egendom samt af inkomst	5,600,000	—
Tilläggsbevillning	—	—
	Säger	82,975,000
	Summa	104,057,000

inkomster.

Enligt räkenskaperna				Statskontorets beräkning för år 1899.
För år 1894.	För år 1895.	För år 1896.	Medium.	
2,353,417	2,350,957	1,882,056	2,195,477	1,444,000
211,960	207,911	207,786	209,219	250,000
258,319	257,954	264,476	260,250	270,000
50,685	50,485	50,220	50,463	51,000
25,495	24,841	24,272	24,869	19,000
142,344	193,113	202,762	179,406	220,000
73,931	75,504	61,371	70,269	42,000
264,133	272,403	230,279	255,605	150,000
2,463,329	2,441,156	2,348,955	2,417,813	2,200,000
672,987	694,135	705,871	690,998	665,000
261,015	276,096	291,467	276,193	250,000
33,260	37,064	40,388	36,904	30,000
1,791,914	1,533,014	1,581,458	1,635,462	1,400,000
1,375,811	1,445,572	1,520,224	1,447,202	1,510,000
7,500,000	9,000,000	9,800,000	8,766,667	10,000,000
3,487,318	4,209,306	4,242,128	3,979,584	4,000,000
134,102	236,643	110,680	160,475	100,000
21,100,020	23,306,154	23,564,393	22,656,856	22,601,000
38,510,782	39,348,796	42,201,218	40,020,265	41,000,000
8,273,600	8,548,268	9,035,371	8,619,080	9,925,000
887,784	933,852	886,668	902,768	650,000
3,828,691	4,891,704	5,240,923	4,653,773	5,000,000
15,665,877	15,846,717	16,796,080	16,102,891	15,500,000
4,723,275	7,139,148	7,726,387	6,529,603	8,500,000
5,279,077	5,408,384	5,730,320	5,472,594	5,600,000
5,153,879	5,219,175	1,473,064	3,948,706	— —
82,322,965	87,336,044	89,090,031	86,249,680	86,175,000
103,422,985	110,642,198	112,654,424	108,906,536	108,776,000

Bil. litt. AA.

Till Konungen.

Uti skrifvelse den 24 innevarande månad har statsrådet och chefen för finansdepartementet anført, att för undvikande af de olägenheter, som vore förenade dermed, att bevillningen af fast egendom samt af inkomst inflöte till statsverket först under året näst efter det, till be-

stridande af hvars utgifter bevillningen påräknades, det syntes böra komma under öfvervägande, huruvida icke en sådan förändring borde vidtagas, att bevillningen komme att i riksstaten upptagas ett år senare än för närvarande eller sålunda i riksstaten för det år, under hvilket bevillningen inflöte; att, under förutsättning att förändringen komme till genomförande redan vid den nu förestående statsregleringen, i riksstaten för år 1899 alltså icke borde upptagas någon bevillning af fast egendom samt af inkomst, medan deremot i sinom tid i riksstaten för år 1900 skulle upptagas bevillningen *för år 1899*; att då emellertid med stadgandet i § 62 regeringsformen icke syntes öfverensstämma, att 1898 års Riksdag åtog sig en bevillning, som först af 1899 års Riksdag komme att för sitt ändamål disponeras, det för vinnande af det åsyftade målet torde varda nödvändigt, att ur bevillningsförordningen utbrötes de bestämmelser, som rörde sjefva afgiftsbeloppen, så att, medan 1898 års Riksdag beslöte erforderliga bestämmelser om grunderna för bevillningens utgörande och sättet för dess påförande, 1899 års Riksdag bestämde de bevillningsavgifter, som med tillämpning i öfrigt af de förut fastställda grunderna sistnämnda år skulle debiteras de skattskyldige för att i början af år 1900 erläggas; samt att följaktligen 1 § i den bevillningsförordning, som komme att gälla för år 1899, borde erhålla ungefärligen följande lydelse:

»För all inom riket belägen *fast egendom*, hvartill ock räknas *frälseränta*, skall, med de undantag, som i 4 § upptagas, bevillning utgöras efter fastighetens uppskattade värde.

Denna bevillning utgår dels för *jordbruksfastighet* och dels för *all annan fastighet* och *frälseränta* med belopp, hvarom särskildt förordnas», och derjemte 7 § lyda sålunda:

»För all behållen *inkomst*, vare sig af *kapital* eller *arbete*, skall, med de undantag, som i 11 § omförmälas, bevillning erläggas med belopp, hvarom särskildt förordnas»;

och har statsrådet anmodat statskontoret att, så fort ske kunde, inkomma med yttrande angående hvad sålunda blifvit ifrågasatt. I anledning häraf får statskontoret underdånigst anföra följande.

Utom bevillningen af fast egendom samt af inkomst äro följande skattetitlar uti den för år 1898 fastställda riksstaten upptagna såsom tillgångar, hvarmed statsutgifterna skola bestridas, ehuru samma skatter icke inflyta förr än efter statsregleringsårets slut, nemligen:

grundskatt	kronor	1,444,000: —
kavalleriregementenas hästvakansspanmål ..	„	270,000: —
avgifter för persedelunderhållet vid rusthålls- infanteriet	„	51,000: —
trosspassevolansavgift	„	19,000: —
tillfälliga rotevakansavgifter, deraf dock en obetydlig del inflyter under löpande året ..	„	206,000: —
soldatvakansavgift	„	42,000: —
båtsmansvakansavgift	„	150,000: —
arrendemedel	„	2,300,000: —
mantalspenningar	„	665,000: —
Säger kronor		5,147,000: —

om härtill lägges den summa, hvarmed bevillning
af fast egendom samt af inkomst i samma
riksstat upptagits,

uppkommer en summa af

kronor 10,747,000: —

varande kyrkotionden häri ej upptagen, enär denna inkomst i det när-
maste motsvaras af utgiftsanslag under åttonde hufvudtiteln.

Sammanlagda beloppet af nyssnämnda inkomster öfverstiga endast
obetydligt $\frac{1}{10}$ af samtliga i 1898 års riksstat beräknade statsinkomster.

Frågan om statsinkomsternas upptagande i riksstaten och i räk-
skaperna för det år, hvarunder de inflyta, är ej ny, utan har vid flera
tillfällen varit under behandling. Sålunda hade, enligt hvad stats-
kontoret i underdånigt utlåtande den 25 november 1875 förmält, stats-
kontoret den 18 december 1839 hemställt, att de på jordebok, skatt-
skrifning och taxering beroende, så kallade landträntorna, hvilka dåmera
helt och hållet inflöte under året näst efter det, för hvilket de vore
debiterade, måtte uti riksstatsberäkningarne och följaktligen äfven i
rikshufvudboken anses såsom inkomster för det år, under hvilket de
erlades, så att till exempel 1840 års till inbetalning år 1841 förfallna
ordinarie ränta, afrads- och tiondespanmål, mantalspenningar och bränvins-
avgift m. m. komme att utgöra debet i 1841 års räkenskaper, genom
hvilken förändring icke allenast skulle åstadkommas öfverensstämmelse
med uppbörden af de statsinkomster, som indrefvos af förvaltande verk,
såsom tull-, post- och chartæ sigillatæmedel med flera, hvilka senare
till största delen under debiteringsåret inflöte, utan ock undvikas den
i flera hänseenden besvärliga vidlyftigheten att i rikshufvudboken, vid
kalenderårets utgång, balansera betydliga, redan debiterade, men såsom
utestående ansedde summor; hvarförutan förekomme, att, förmedelst

vidtagandet af en så beskaffad åtgärd, fögderiernas och städernas räkenskaper skulle kunna afslutas den 31 december samma år, för hvilket redogjordes, och icke, såsom då var förhållandet, först åtta månader senare, samt jemväl riksbokslutsarbetet i väsentlig mån fortskyndas. Något beslut i anledning häraf blef icke meddeladt, men sedan Rikets Ständers uppmärksamhet af deras år 1843 församlade revisorer blifvit fästad å berörda förslag, anhöllo Rikets Ständer uti underdånig skrifvelse den 18 april 1845, att, på det fullständig ledning måtte vinnas för bedömande af den åsyftade förändringens verkställbarhet och ändamålsenlighet, statskontoret måtte erhålla nådigt uppdrag att, jemte det då brukliga bokföringssätt tills vidare oförändradt iakttoges, i enlighet med ofvanberörda förslag och med den förenkling i öfrigt, som pröfvades tjenlig, låta uppgöra dels ett omslut af rikshufvudboken för år 1842 och dels, jemte 1843 års, en särskild rikshufvudbok för samma år enligt det nya förslaget, hvilka räkenskaper, så snart de kunnat fullbordas, skulle öfverlemnas till Rikets Ständers näst derefter sammanträdande revisorer, hvilka såmedelst blefve i tillfälle att i afseende å användbarheten och nyttan af ifrågavarande nya bokföringssätt till Rikets Ständer afgifva yttrande.

På sätt statskontoret i förstomförmälda utlåtande vidare anförde, blef frågan berörd uti statskontorets och kammarrättens gemensamma underdåniga utlåtande den 18 juni 1844, i fråga om ett tidigare afslutande af landsböckerna, då kollegierna härutinnan yttrade, att genom den af statskontoret föreslagna förändring kunde redovisningen för krono-uppbörden i hvarje län genom landsboken verkställas ett år tidigare än dittills skett.

Sedermera hafva komiterade för förenklande af beskattningsväsendet samt uppbörds- och redogörelseverket uti sitt den 30 april 1847 afgifna underdåniga betänkande yttrat, att, i händelse af bifall till komiterades i samma betänkande gjorda underdåniga framställning om vissa utskylders (mantalspenningar, gerningsören, allmän bevilning, bränvinsskatt) erläggande under uppbördsåret vid stämmor, som skulle hållas ifrån medlet af septemper till medlet af oktober, de förhållanden, som föranledt statskontorets här förut omförmälda förslag, skulle så väsentligen förändras, att det ensamt i följd deraf måste förfalla. Men äfven under dåvarande omständigheter ansåge komiterade en dylik förändring så mycket mindre vara lämplig eller verkställbar, som den följd deraf uppstode, att de indelta räntorna komme att afföras i räkenskaperna för ett annat år än det, hvarför de blifvit anslagna och utginge, samt att, då löntagare egde både indelta och kontanta löner,

dessa för samma år förekomme i olika års räkenskaper, hvilket allt icke vore med ordning instämmande. För öfrigt och enär utskyldernas debitering grundades på skattskrifningen för skatteåret jemte då hållna taxeringar samt, såsom afseende dåvarande förhållanden, måste efter detta år benämnas, syntes det ock vara lämpligast, att de upptoges i samma års räkenskaper, äfven om någon del af dem icke förr än under ett följande år inflöte, helst i annat fall inträffade, att alla de handlingar, hvarpå debiteringen grundades, komme att bifogas räkenskaperna för ett år senare än efter närvarande redovisningsmetod. Dessutom och då det vore af stor vikt, att kontrollen å utskyldernas debitering åstadkommes så tidigt som möjligt, på det att rättelse uti begångna felaktigheter måtte vinnas, utan allt för sena efterräkningar, för hvilka tiden tvärtom borde, så vidt ske kunde, inskränkas, ansåge komiterade vida angelägnare att genom utskyldernas debiterande i räkenskaperna det år, hvarför de beräknades, påskynda nämnda kontroll, än att genom debiteringens fördröjande till ett påföljande år undvika den visserligen icke stora olägenheten att balansera hvad som ej under skatteåret erlades. Det hade väl blifvit anförddt, att genom den föreslagna förändringen skulle uppbördsräkenskaperna kunna afslutas den 31 december och således erhållas 8 månader tidigare än då egde rum. Men härvid måste dock i första rummet anmärkas, att den uppgifna skyndsammare redovisningen endast komme att förefinnas relativt till benämningen, så att till exempel 1847 års uppbördsräkenskaper skulle blifva aflemnade den 31 december samma år, men då dessa innefattade redovisningen för 1846 års utskylder, för hvilka, efter gällande stadganden, summarisk redogörelse bort afgifvas den 1 maj och specialräkning den 1 oktober 1847, vore det påtagligt, att genom förändringen redovisningen för nämnda medel erhöles senare än annars, och att således i sjelfva verket uti skyndsamhet intet vunnas, utan tvärtom förlorades. Likaså vore det uppenbart, att räkenskapernas afslutande med den 31 december, eller för kalenderår, hvilket uppgifvits blifva möjligt, i händelse af bifall till nämnda förslag, icke kunde ensamt af berörda förändring bero, helst hela den vinst i arbetet, som derigenom uppkomme, vore, att besväret med balanseringar af de för räkenskapsåret belöpande utskylder, som först i påföljande årets räkning blefvo debiterade, kunde undvikas. Af dessa skäl trodde komiterade ej heller något gagn kunna hemtas utaf den af Rikets Ständer ifrågasatta åtgärd att låta upprätta särskilda rikshufvudböcker efter förutnämnda metod, hvilket likväl skulle medföra ej obetydlig kostnad; hvadan nådigt bifall dertill af komiterade i underdånighet afstyrktes.

I enlighet härmed framställde väl Eders Kongl. Maj:t uti nådig proposition till 1847—1848 års Riksdag förslag derom, att 2:ne uppbördsstämmor måtte å landet hållas, nemligen: den första, för uppbärande af alla personella samt bevillningsavgifter, från medlet af september till medlet af oktober och den andra, för uppbärande af lösen för hemmansräntor och tionde jemte öfriga af hemman utgående utskylder, emellan medlet af februari och medlet af april månader påföljande år; samt att uppbörden i städerna skulle förrättas under loppet af september; men denna nådiga framställning vann icke Riksdagens bifall.

Härefter föreslog Eders Kongl. Maj:t uti den till 1874 års Riksdag aflåtna nådiga propositionen angående statsverkets tillstånd och behof, att — för beredande af öfvergång till det förfaringssätt, att i riksstaten alltid uppfördes den bevillning, som inflöte under det år, för hvilket riksstaten uppgjordes, hvarigenom ej allenast åtskilliga olägenheter skulle undvikas, utan äfven vinnas ökad åskådlighet i bokföringen och möjlighet att tidigare avsluta densamma — den del af statsfyllnadssumman för år 1874, hvilken såsom bevillning för samma år vore upptagen till 2,700,000 kronor, måtte ersättas med motsvarande belopp af öfverskotten på statsverkets inkomster för år 1873, och att Riksdagen derefter måtte åtaga sig samma bevillning att under namn af allmänna bevillningen för år 1875 intagas bland statsverkets inkomster för detta år. Till svar å denna nådiga framställning meddelade Riksdagen, att, då det af Eders Kongl. Maj:t antydda förfaringssätt möjligen kunde föranleda olika uppfattning i sådana kommunala förhållanden, som af bevillningen vore beroende, äfvensom medföra åtskilliga olägenheter vid bevillningens taxering, debitering och uppbörd, hvartill komme, att i allt fall de föreslagna förändringarna syntes icke kunna medföra några synnerliga fördelar, så länge mantalspenningarne samt ordinarie räntan och tionden fortfarande inginge under året näst efter det, för hvilket dessa skattemedel enligt stat vore för utgifternas bestridande påräknade, Riksdagen, som ansett det framställda förslaget förutsätta så genomgripande förändringar i då gällande föreskrifter angående bevillningens taxering, debitering och uppbörd samt möjligen äfven sjelfva redovisningen, att frågan först i sammanhang med framställandet af ett fullständigt förslag i dessa ämnen borde komma under öfvervägande, funnit ifrågavarande förslag icke böra bifallas, utan beslutat, att det belopp, 2,700,000 kronor, af öfverskotten å statsverkets inkomster för år 1873, hvilket afsetts att utbytas mot den i statsfyllnadssumman för år 1874 inräknade allmänna bevillningen för sistnämnda år, i stället borde beräknas såsom en tillgång för riksgäldskontoret.

I anledning af denna Riksdagens anmälan anbefalde Eders Kongl.

Maj:t landtstatskomitén att inkomma dels med underdånigt utlåtande rörande frågan om allmänna bevillingens upptagande i riksstaten och statsverkets räkenskaper för det år, hvarunder bevillingen inflöte, och icke, såsom nu skedde, för det näst föregående året, dels ock med underdånigt förslag till den förändring i bevillningsstadgan och de åtgärder i öfrigt, hvilka för genomförandet af en sådan förändring kunde erfordras.

Vid fullgörande af denna nådiga föreskrift hade komitén uti sitt den 13 oktober 1875 afgifna betänkande och förslag angående dels allmän tjänste- och lönereglery för landtstaten och dels uppbörds- och redovisningsväsendet för länen, under förutsättning att *samtliga* de statsinkomster, som vore beräknade att vid kronouppbördsstämorna inflyta, blefve, såsom i afseende å allmänna bevillingen ifrågasattes, upptagna i riksstaten för det år, hvarunder de inginge, och att någon förändring i afseende på året, för hvilket skatterna ansåges utgå och efter hvilket de benämndes, icke egde rum, biträdt omförmälda nådiga förslag och dervid yttrat, att genom en sådan för reda i bokföringen högst angelägen åtgärd någon rubbning icke vållades i de nuvarande uppbörds- och redovisningsförhållandena; att skatterna komme att ingå för samma år å samma tider och till samma belopp som eljest; att åtgärden icke förutsatte någon ändring af gällande författningar och icke kunde föranleda de af Riksdagen befarade olägenheter, enär förändringen i sjelfva verket komme att bestå i en bokföringsåtgärd, i det skatterna blefve i räkenskaperna uppdebiterade ett år senare eller samma år, då de för utgifterna vore afsedda; att då inkomsterna till oförminskade belopp och på oförändrade tider till statskontoret inginge, deraf ej i ringaste mån förändrades detta embetsverks förmåga att bestrida utgifterna i enahanda ordning som förut, samt att den hufvudsakligaste förändringen komme att bestå deri, att en Riksdag komme att besluta bevillingen och en annan att för statsbehofven disponera densamma, och skulle åtgärden medföra den förändring, att utur riksstaten för öfvergångsåret skatterna för samma år blefve uteslutna och i stället der upptoges statsverkets grundfond jemte en förhöjd statsfyllnadssumma, och att i följande riksstater skatterna intoges för det år, under hvilket de komme att inflyta.

Statskontoret, som genom nådig remiss erhöi befallning att afgifva underdånigt utlåtande öfver nyssberörda komitébetänkande, i hvad detsamma afsåge skatternas upptagande i riksstaten och räkenskaperna ett år senare än då egde rum, anförde i omförmälda den 25 november 1875 afgifna underdåniga utlåtande:

att det framställda förslaget, att alla de statsinkomster, som vore beräknade att vid kronouppbördsstämorna inflyta, skulle upptagas i

riksstaten för det år, hvarunder de inginge, syntes statskontoret förtjent af all uppmärksamhet, ehuru väl statskontoret hvarken kunde finna den föreslagna åtgärden vara så utan all inverkan på uppbörds- och redogörelseförhållandena, som komiterade syntes hafva föreställt sig, ej heller kunde förorda förslaget genomförande på det sätt, som af komiterade vore antydt; att de af 1847 års komiterade emot enahanda förslag anförda flera betänkligheter dåmera till stor del förlorat sin betydelse, emedan dels det af komiterade väckta förslaget om tidigare uppbördsstämmor icke af Rikets Ständer bifallits, dels indelningarne dåmera nästan helt och hållet, med undantag af boställs- och rustningsräntor, försvunnit; att hvad i öfrigt blifvit anmärkt, om det ock icke förlorat giltighet, icke borde utgöra hinder för den föreslagna förändringens genomförande; att genom ifrågavarande skattetitlars upptagande uti riksstaten ett år senare, än dittills skett, skulle vinnas den stora fördel, att samtliga för statsutgifterna afsedda medel blefve tillgängliga under samma år, för hvars utgifter de vore påräknade, hvarförutan genom en sådan förändring ett väsentligt hinder blefve undanröjdt för en tidigare afslutning och revision af räkenskaperna för de i statsregleringen beräknade inkomster och de dermed bestridda utgifterna; att statsverkets grundfond, hvilken skulle vid uppgörandet af riksstaten för det så kallade öfvergångsåret, enligt landtstatskomiténs förslag, såsom tillgång beräknas, då uppgående till 4,985,638 kronor 27 öre, hade uppkommit genom öfverskott å beräknade inkomster och besparingar å anslag, utan att dåmera någon möjlighet förefunnes att närmare utreda, när och huru fonden uppkommit; att den utgjorde ett rörelsekapital för statsverket, hvilket vid statsregleringarnes upprättande icke toges i beräkning för utgifternas bestridande, och bestode i alla de bokförda statsmedelstillgångar, som icke tillhörde ordinarie eller extra statsregleringsfonderna; att medelst denna grundfond tillgång bereddes statsverket att under löpande året bestrida utgifter, hvartill vore afsedda de först under påföljande år inflytande uppbördsmedlen; att då, för den händelse förslaget om riksstatens förändring antoges, några medel för ett sådant ändamål, som det nyssomförmälda, icke vidare blefve behöfliga, statskontoret för sin del ansåge grundfonden kunna utan olägenhet användas att under öfvergångsåret betäcka en del af bristen uti statsinkomsterna; att, beträffande den allmänna bevillningen, komitén, jemte det den förmålt sig biträda Eders Kongl. Maj:ts till 1874 års Riksdag framställda förslag, hade ansett, att den hufvudsakligaste förändringen komme att bestå deri, att en Riksdag skulle besluta bevillningen och en annan för statsbehofven disponera densamma; att, då det tydligen vore samma sak att besluta och att

åtaga sig bevillning, enligt detta förslag den af en Riksdag åtagna bevillning skulle disponeras af nästkommande Riksdag för den statsreglering, som då uppgjordes; att komiterades förslag alltså skiljde sig härigenom i väsentligt hänseende från nyssberörda af Eders Kongl. Maj:t framlagda förslag och stode derjemte i strid med regeringsformens stadganden i afseende å bevillningens bestämmande; att denna grundlag innehölle nemligen i 62 §, att, sedan statsverkets behof blifvit af Riksdagen pröfvade, det ankomme på Riksdagen att en deremot svarande bevillning sig åtaga samt att tillika fastställa, huru särskilda summor deraf skulle till särskilda ändamål användas, och dessa summor under bestämda hufvudtitlar i riksstaten anslå; att af detta stadgande äfvensom af de uti derpåföljande 69 § rörande bevillningen begagnade ordalag framginge, att såväl den allmänna bevillningen som öfriga skattetitlar af bevillnings natur, hvilka af en Riksdag beslutades, skulle afses för bestridande af de vid samma riksdag anvisade statsutgifter; att komiténs förslag emellertid innebure något helt annat, nemligen att Riksdagen skulle åtaga sig bevillning för ett annat och senare år än det, för hvilket staten af samma Riksdag reglerades, eller med andra ord åtaga sig bevillning, innan ännu behofvet deraf visat sig eller blifvit pröfvadt; att med afseende å nyssberörde föreskrifter det sålunda blefve för förändringens genomförande nödigt, att hvarje Riksdag beslutade rörande den bevillning, som vid uppbördsstämmorna det påföljande året erlades; samt att då gällande bevillningsstadga, enligt hvilken bevillningsberedningarnes och taxeringskomitéernas förrättningar med påförande af den nästföljande år utgående bevillningen började och fortginge från mars till slutet af juli månad, måste för genomförandet af detta förslag undergå ej obetydliga förändringar i det syfte, att Riksdagens beslut rörande skatteafgifternas belopp kunde oberoende af taxeringsförrättningar utfärdas och tillämpas på den redan året efter Riksdagens sammanträde inflytande skatten, men att dessa förändringar icke torde finnas vara af den beskaffenhet, att för desammas undvikande förslaget om bevillningens upptagande i riksstaten för samma år, som den inflöte, borde öfvergifvas.

Statskontorets förslag till ändringar uti bevillningsstadgan äro delvis i anledning af sedermera skedd omarbetning af stadgan eller af annan anledning numera utan betydelse och voro i öfrigt till syftet öfverensstämmande med hvad nu ifrågasatts.

Vidare anförde statskontoret, att, om uti de rörande bevillningen utfärdade författningar tydligen uttalades, att skatten åtagits och ut-

ginge för det år, då densamma af Riksdagen beslutades, samt uti riksstat, räknenskaper och debetsedlar bevillningen likasom öfriga vid uppbördsstämmorna inflytande skatter efter samma år benämndes, förändringen icke, såsom Riksdagen beträffande det år 1874 framställda förslaget befarade, kunde föranleda olika uppfattning i sådana kommunala förhållanden, som vore af bevillning beroende, och olägenheterna vid bevillningens taxering, debitering och uppbörd torde genom så beskaffade förändringar af bevillningsstadgan, som ofvan omförmåls, kunna undvikas.

I fråga om öfvergången till det förfaringssätt, att uti riksstaten endast upptoges sådana inkomster, hvilka beräknades att inflyta under det kalenderår, staten enligt sin benämning omfattade, hyste statskontoret, så vidt frågan gälde allmänna bevillningen, det vill säga den del af bevillningen, som debiterades och inflöte å kronouppbördsstämmorna, den åsigt, att öfvergången borde sålunda verkställas, att den Riksdag, hvilken hade att reglera staten för öfvergångsåret, icke åtog sig och följaktligen ej heller uti den af samma Riksdag fastställda riksstat uppförde någon allmän bevillning, samt att efterföljande Riksdag för samma år, under hvilket den sammanträdde, åtog sig den bevillning, som borde uti den statsreglering, som då fastställdes, såsom inkomst upptagas. Om, för att genom ett exempel förtydliga hvad sålunda yttrats, öfvergången skulle verkställas genom den statsreglering, som af 1876 års Riksdag skulle uppgöras, så borde denna Riksdag icke åtaga sig och således ej heller uti riksstaten för år 1877 uppföra någon skatteinkomst af den allmänna vid kronouppbördsstämmorna inflytande bevillningen, men deremot 1877 års Riksdag för samma år, 1877, åtaga sig den bevillning, hvilken skulle ingå vid uppbördsstämmorna 1878 och såsom statsinkomst i riksstaten för samma år beräknas. Genom ett sådant förfarande rubbades icke den benämning enligt årsföljden, som bevillningen dittills egt, och derjemte undveke man, hvad som vid 1874 års riksdag föreslogs, nemligen att en senare sammanträdande Riksdag skulle åtaga sig en och samma bevillning, som redan blifvit vid närmast föregående riksdag åtagen.

Beträffande öfriga skattetitlar, hvilka, såsom hänförda till statsverkets ordinarie inkomster, icke för deras debitering och erläggande af de skattskyldige erfordrade särskildt vid hvarje riksdag fattadt beslut om åtagandet, ansåg statskontoret, på sätt landtstatskomitén jemväl förutsatt, för förändringen med afseende å dessa ej erfordras annan åtgärd, än att desamma, med undantag möjligen af den indelta räntan och tionden, för öfvergångsåret ur riksstaten uteslötos.

Omformälda förslag i ämnet föranledde emellertid icke då någon åtgärd.

Sedermera behandlades frågan af kammarkollegium, statskontoret och kammarrätten uti det af dessa embetsverk den 12 december 1878 gemensamt afgifna underdåniga utlåtande öfver landtstatskomiténs förslag angående uppbörds- och redovisningsväsendet för länen jemte dermed sammanhängande frågor; och tillåter sig statskontoret att hänvisa till hvad i detta till trycket befordrade utlåtande är i nu förevarande afseende å pag. 83—118 anfördt.

Vid innevarande års riksdag väcktes inom Riksdagens båda kamrar förslag i enahanda syfte, som det i statsrådets skrifvelse omformälda, och skulle enligt dessa förslag bevilningssumman i riksstaten för år 1898 ersättas antingen genom reduktion af de föreslagna statsutgifterna för år 1898 eller med medel från öfverskotten å föregående statsreglering och från statsverkets kassaförlagsfond. Det ena af dessa förslag förföll, enär förutsättningarna för detsamma bortfallit genom Riksdagens med afseende å utgifterna och inkomsterna under år 1898 fattade beslut. Beträffande det andra förslaget anförde Riksdagens statsutskott, att utskottet ansåge det då befintliga öfverskottet böra i främsta rummet användas till sådane ändamål, för hvilka medel eljest skulle upplånas. Fasthölles denna grundsats, skulle ifrågavarande förslag ej kunna genomföras på annat sätt, än att Riksdagen anvisade nödiga medel, vare sig af det odisponerade öfverskottet å 1896 års statsreglering eller från kassaförlagsfonden. Men då utskottet ansåge, att, i likhet med hvad under en lång följd af år egt rum, öfverskottet för det näst förgående året icke borde tagas i anspråk förr än vid den statsreglering, som skulle uppgöras under näst efterföljande år, då öfverskottet vore till siffran känt, samt beloppets fyllande ur kassaförlagsfonden i sjelfva verket endast vore en omföring af medel utan någon reel fördel för staten, fann utskottet äfven detta förslag icke böra föranleda någon Riksdagens åtgärd. Hvad utskottet anfördt vann Riksdagens godkännande.

Enligt statskontorets tanke bör en sådan förändring, som nu ifrågasatts i afseende å upptagande i riksstat och räkenskaper af bevilningen af fastighet och af inkomst, icke ega rum med mindre än att, såsom landtstatskomitén och statskontoret i sitt öfver nämnda komiténs förslag afgifna yttrande hemställt, förändringen omfattar äfven öfriga statsinkomster, som vid kronouppbördsstämmorna inflyta året efter det, för hvilket de äro beräknade. Ett annat förfarande skulle föranleda, att räkenskaperna förlorade i reda och öfverskådlighet, såsom

innefattande redovisning dels för statsinkomster, till benämningen hörande till ett föregående år, och dels för statsinkomster tillhörande räkenskapsåret. Men äfven om förändringen finge en sådan omfattning, synes den icke vara att förorda, enär numera sådana förändrade förhållanden inträdt, att densamma icke kan anses vara af något verkligt behof påkallad.

Innan statskontoret ingår i någon närmare redogörelse härutinnan, får statskontoret underdånigst erinra, hurusom, på sätt kammarkollegium, statskontoret och kammarrätten redan uti ofvanberörda underdåniga utlåtande den 12 december 1878 anmärkt, giltigheten af grundsatsen att skatterna såsom inkomst borde upptagas för det år, då de förfalla och inflyta, inom andra grenar af statsförvaltningen icke vunnit erkännande, utan att tvärtom i hvarje fullständig redovisning, som ej blott innefattade en enkel kassajournal, utan jemväl i öfrigt redogjorde för förvaltningen och dess resultat, inkomsterna för redovisningsåret vore upptagna, äfven om de dessförinnan icke till betalning förfallit eller influtit. Så vore förhållandet med tull- och postverken samt statens jernvägstrafik med flera. Den tillfälliga omständigheten, att de af dessa verk förvaltade statsinkomster till hufvudsakligaste delen inflöte under räkenskapsåret, förändrade, enligt hvad embetsverken vidare anförde, icke grundsatsen, och hvad särskildt tullmedlen anginge, så vore vanligen en ej obetydlig del af den uppbörd, räkenskapen upptoge, vid årets slut ogulden. Uppenbart vore ock, att en dylik grundsats icke kunde vid räkenskapsföring i allmänhet följas, om man af räkenskapen ville vinna ett fullt tillförlitligt omdöme om förvaltningens resultat, hvilket ingalunda ådagalades endast af förhållandet emellan de under viss tid i statens kassor influtna eller utbetalda medel.

Jemte erinran att äfven en, icke obetydlig, del af hvitbetssockeravgiften inflyter först året efter det, hvarunder den debiterats, samt att statsverkets skogsmedelsinkomster för ett år först efter afslutandet af domänstyrelsens hufvudbok för året blifva till beloppet kända och till fullo till statskontoret levererade, får statskontoret vidare anföras, att det förnämsta skälet för de i förevarande hänseende tillförene framställda förslagen, eller att derigenom vore att vinna tidigare räkenskapsafslutning, numera förlorat sin betydelse, sedan af Eders Kongl. Maj:t enligt nådigt bref den 5 juli 1884, kungjordt genom statskontorets kungörelse den 14 derpåföljde oktober, faststälts anordningar, så att uppbördsräkenskaperna (fögderiernas och städernas specialräkningar) afslutas den 31 december hvarje år, på det sätt att

deri till vidare redovisning under det nästföljande året uppföras alla skatter och afgifter, som bero på debitering eller som på grund af kontrakt eller särskilda föreskrifter eljest under sistnämnda år vid då infallande uppbördsstämmor böra erläggas, enligt på uppbördsbok grundade debetsedlar eller enligt särskilda med Eders Kongl. Maj:ts befallningshåvandes uppbördsorder försedda längder, hvilkas belopp vid specialräkningens afgifvande är känt. En ändring häri i nu ifrågasatt syfte föranleder, att exempelvis 1899 års bevillning, grundad på de under samma år verkställda taxeringsförrättningarne, icke skulle, såsom enligt nu gällande ordning, upptagas i 1899 års räkenskaper utan först i räkenskapen för år 1900. Följden af denna förändring blifver, att, såsom 1847 års komiterade, enligt hvad ofvan berörts, erinrat, alla de handlingar, hvarpå debiteringen grundades, komme att bifogas räkenskaperna för ett år senare än efter närvarande redovisningsmetod, hvarigenom ock kontrollen å utskyldernas debitering kommer att ega rum ett år senare än nu. Om än denna senare omständighet, på sätt statskontoret i förenämnda utlåtande den 25 november 1875 förmält, icke i och för sig utgör hinder för förändringens vidtagande, är den dock icke utan betydelse och står i allt fall i strid med nu antagna ordning för redovisningen, hvarmed åsyftas ej allenast en tidigare räkenskapsafslutning utan äfven en tidigare revision.

Beträffande den olägenhet, som med nuvarande ordning för statsinkomsternas i fråga upptagande i riksstat och räkenskaper eljest skulle vara förknippad, har väl dermed afsetts det förhållande, att statskontoret ej egt att under löpande året förfoga öfver de till betäckande af årets riksstatsutgifter påräknade inkomster och derför stundom måst anlita riksgäldskontoret om kassaförstärkning. Men äfven i detta afseende hafva under de år, som förflutit sedan ifrågavarande ämne sist var föremål för behandling, icke oväsentliga förändringar inträdt.

Enligt hvad ofvan förmäls, förefinnes såsom rörelsekapital för statsverket en grundfond, numera benämnd statsverkets kassaförlagsfond. Med denna fond, hvilken ännu år 1881 belöpte sig till endast 4,985,638 kronor 27 öre, skulle statsverket beredas tillgång att under löpande året bestrida utgifter, hvartill vore afsedda först under påföljande år inflytande uppbördsmedel. Af orsaker, hvarför finnes redogjort i en af särskilde komiterade den 11 december 1890 afgifven utredning angående statsverkets kassaförlagsfond, till hvilken utredning, såsom bilaga åtföljande den till 1891 års Riksdag aflättna nådiga proposition om statsverkets tillstånd och behof, statskontoret tillåter sig att hänvisa,

hade denna fond visat sig så otillräcklig, att riksgäldskontoret måst under åren 1878 och 1879 tillhandagå statskontoret med kassaförstärkningar till belopp, som vid utgången af år 1879 uppgingo sammanlagdt till ej mindre än 16,500,000 kronor. Till betäckande häraf hade fullmäktige i riksgäldskontoret af 1879 års Riksdag erhållit bemyndigande att upplåna erforderliga medel mot särskilda, af riksgäldskontoret utfärdade obligationer, hvilka skulle infrias inom sex år från deras utgifningsdag. Härigenom var visserligen provisoriskt ordnad för behofvets fyllande; men då detta behof icke vore af öfvergående beskaffenhet, ansågs nödvändigt att för dess afhjelpande förstärka kassaförlagsfonden till så stort belopp, att statskontoret med tillhjälp af denna fond kunde bestrida statsverkets utgifter utan att, annat än undantagsvis, anlita riksgäldskontoret om kassaförstärkning. Enligt hvad som inhemtas af det vid 1881 års statsverksproposition bifogade protokoll öfver finansärendena, syntes ett sådant ökande af kassaförlagsfonden lämpligen böra ske successive under en följd af år och på det sätt, att till fonden årligen afsattes möjligen uppkomna öferskott af föregående statsregleringar och, derest dessa ej ansåges tillräckliga, jemväl en del af statsverkets inkomster för året, intill dess fonden uppgått till erforderligt belopp. Behöfligheten af fondens ökning på detta sätt blef äfven af 1881 års Riksdag erkänd, och för sådant ändamål hafva af denna och följande Riksdagar anvisats medel, så att fonden vid 1896 års slut utgjorde 14,122,907 kronor 27 öre och, med tillägg af hvad som i 1897 och 1898 årens riksstater blifvit till fondens förstärkande anvisadt, vid sistnämnda års slut kommer att uppgå i det närmaste till den summa af 15,000,000 kronor, hvartill fonden, enligt hvad som inhemtas ej mindre af det vid den till 1883 års Riksdag aflåtna nådiga proposition angående statsverkets tillstånd och behof fogade utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 10 januari samma år, än äfven af ofvanomförmälda utredning, ansetts minst böra höjas för att för den närmaste framtiden kunna tillgodose det genom budgetens tillväxt ökade behofvet för statskontoret af förlagskapital.

Genom under tiden vidtagna förändringar i budgeten har fondens förmåga att motsvara sitt ändamål äfven ökats. Sålunda har minskning i de inkomsttitlar, hvilka inflyta först året efter det, för hvilket de äro påräknade, inträdt, hvilken minskning vid jemförelse mellan riksstaterna för åren 1890 och 1898 uppgår till mera än 1,300,000 kronor, under det att samtidigt utgifterna till indelningsersättningar och lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna, hvilka utgifter på grund af derom meddelade särskilda föreskrifter skola bestridas först under året efter

det, för hvilket de belöpa och äro i riksstaten anvisade, ökats, så att i räkenskaperna från ett till ett följande år balanserade återstående riksstatsutgifter stigit från mer än 2,800,000 kronor år 1890 till öfver 3,800,000 kronor år 1896.

Sedan ofvannämnda under åren 1878 och 1879 erhållna kassaförstärkning under loppet af åren 1880—1883 blifvit till fulla återbetalda, har statskontoret, med tillhjälp af den successivt ökade kassaförslagsfonden och å statsregleringarne, på sätt bifogade tablå utvisar, uppkomna öfverskott, kunnat bestrida statsutgifterna, utan att, annat än i jemförelsevis mindre omfattning och endast för kortare tider såsom under åren 1888 och 1889, behöfva anlita riksgäldskontoret om kassaförstärkning. Ett undantag häri inträffade åren 1892 och 1893 i följd af de mindre gynsamma resultaten af 1891, 1892 och 1893 årens statsregleringar, af hvilka hvar och en af de båda förstnämnda årens utvisade brist och sistnämnda års endast ett obetydligt öfverskott. Oaktadt bristen i 1891 års statsreglering erfordrades kassaförstärkning först i september månad år 1892 till belopp af 2,500,000 kronor. Under år 1893 ökades behovet, i mars månad till 5,000,000 kronor, i juni till 7,500,000 kronor, i september till 8,000,000 kronor, hvarutöfver det ej steg. I slutet af år 1894 och under första hälften af år 1895 återbetaltes nämnda belopp. De rikliga öfverskotten i 1895 och 1896 årens statsregleringar hade derjemte satt statskontoret i tillfälle att under samma år till riksgäldskontoret öfverlemna till förvaltning öfverskottsmedel till belopp af 16,500,000 kronor.

Under innevarande år har statskontoret ytterligare till riksgäldskontoret öfverlemnadt öfverskottsmedel, så att statskontorets tillgodohafvande derstädes för det närvarande utgör 30,000,000 kronor.

Till följd af lagarne den 2 december 1892 angående afskrifning af de å viss jord hvilande grundskatter samt angående lindring i rustnings- och roteringsbesvärerna kommer en ytterligare minskning i ofvanomförmälda statsinkomster att under närmaste åren ega rum, till dess en del af dessa inkomster (grundskatt, hufvudsakligaste delen af tillfälliga rotevakansafgifterna, soldatvakansafgifterna och båtsmansvakansafgiften) från och med år 1904 alldeles upphöra, och samtidigt dermed en förhöjning inträda i de till betalning först efter budgetsårets utgång förfallande utgifterna till lindring i nyssnämnda besvär, hvarigenom och under förutsättning att inkomstminskningen icke i vidare mån än som redan skett ersättes af på taxering och debitering beroende direkt beskattning, i viss mån ökad stadga i statskontorets kassaförvaltning vinnes.

Vidtagande af nu ifrågasatta förändring i afseende å bevillningens upptagande i riksstaterna skulle, utan att någon del af kassaförlagsfonden under öfvergångsåret uppfördes i riksstaten såsom tillgång, i sjelfva verket hafva samma verkan som fondens förstärkande på en gång med ett anslag motsvarande bevillningens belopp.

Visserligen anser statskontoret, att kassaförlagsfonden icke ännu vunnit den storlek, att densamma framgent under mindre gynsamma förhållanden kan anses vara för ändamålet tillräcklig. Otvifvelaktigt är att budgetens fortgående tillväxt skall föranleda ökad behof för statskontoret af kassaförlag. Med fästadt afseende emellertid ej mindre derpå, att fondens ökande till så stort belopp, att kassaförstärkning från riksgäldskontoret icke någon gång skulle blifva erforderlig, vore ur flere synpunkter mindre lämpligt, än äfven å det af erfarenheten bestyrkta förhållande, att statsregleringarne i regeln lemna öferskott, hvilka, innan de för en ny statsreglering komma till användning, tjena till kassaförlagets förstärkande, anser statskontoret, att tillgodoseende af detta behof icke påkallar den ifrågasatta förändringen, utan att det samma i erforderlig grad lämpligen kan och bör fyllas i den ordning, som hittills följts.

På grund af hvad sålunda förekommit och anförts, får statskontoret underdånigst hemställa, att hvad, enligt statsrådets och chefens för finansdepartementet förevarande skrifvelse, blifvit ifrågasatt beträffande sättet för upptagande i riksstaten af bevillningen af fastighet samt af inkomst icke måtte till någon Eders Kongl. Maj:ts åtgärd föranleda.

Slutligen får statskontoret underdånigst anmäla, att statskontoret, som det icke torde tillkomma att yttra sig öfver grundlagsenligheten af en sådan anordning, att från bevillningsförfordningen utbrytas bestämmelserna om afgiftsbeloppen, icke funnit något att i formelt hänseende erinra mot den, under förutsättning att den ifrågasatta förändringen genomfördes, föreslagna lydelsen af 1 och 7 §§ i den bevillningsförfordning, som komme att gälla för år 1899.

Stockholm den 29 december 1897.

Underdånigst
ALB. ANDERSON.

L. W. RIBEN.
Föredragande.

C. G. SYLVAN.

F. W. HOFFSTEDT.

E. af Sillén.

Tablå öfver statsregleringarnes resultat åren 1876—1896.

	Statsregleringens				Skuld vid årets slut till riksgälds- kontoret för er- hållen kassa- förstärkning.	Fordran vid årets slut hos riksgälds- kontoret för till förvaltning öfver- lemnade medel.
	nettoöfverskott.		nettobrist.			
År 1876	8,049,405	66	—	—	—	3,500,000
” 1877	2,793,847	47	—	—	—	—
” 1878	—	—	1,434,389	84	12,000,000	—
” 1879	987,331	17	—	—	16,500,000	—
” 1880	2,754,276	51	—	—	13,000,000	—
” 1881	4,889,322	20	—	—	9,000,000	1,000,000
” 1882	5,073,592	64	—	—	3,000,000	1,500,000
” 1883	6,979,741	89	—	—	—	5,000,000
” 1884	8,026,728	48	—	—	—	7,900,000
” 1885	8,609,528	04	—	—	—	11,000,000
” 1886	4,717,113	23	—	—	—	9,900,000
” 1887	—	—	4,753,692	53	—	1,000,000
” 1888	9,693,605	93	—	—	2,000,000	—
” 1889	5,887,638	46	—	—	—	2,450,000
” 1890	7,425,941	16	—	—	—	7,200,000
” 1891	—	—	661,414	76	—	1,000,000
” 1892	—	—	646,466	68	2,500,000	—
” 1893	105,423	73	—	—	8,000,000	—
” 1894	8,296,155	51	—	—	6,500,000	—
” 1895	14,229,117	30	—	—	—	5,600,000
” 1896	12,106,010	70	—	—	—	16,400,000

Utgifterna.

Första hufvudtiteln.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 januari
1898.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve DOUGLAS,
Statsråden: herr friherre ÅKERHIELM,
WIKBLAD,
GILLJAM,
friherre RAPPE,
CHRISTERSON,
ANNERSTEDT,
VON KRUSENSTJERNA,
greve WACHTMEISTER.

Vid föredragning af de till regleringen af första hufvudtiteln
hörande frågor anmälde chefen för finansdepartementet, statsrådet greve
Wachtmeister en af riksmarskalksemetet den 12 innevarande månad

Bih. till Riksd. Prot. 1898. 1 Saml. 1 Afd.

[1.]
*Höjning i an-
slaget till
Hans Kongl.
Höghet Kron-
prinsens hof-
hållning m. m.*

aflåten underdånig skrifvelse, innefattande hemställan, att Kongl. Maj:t måtte till Riksdagen aflåta framställning om förhöjning i det till Hans Kongl. Höghet Kronprinsens hofhållning och handpenningar för Hennes Kongl. Höghet Kronprinsessan utgående anslag å 192,000 kronor med 50,000 kronor, motsvarande det belopp, hvarmed det från Norge för enahanda ändamål utgående anslag sedan år 1893 varit nedsatt.

Föredragande departementschefen erinrade härefter,

att med bifall till en af Kongl. Maj:t gjord framställning 1881 års Riksdag beslöt att, med anledning af Hans Kongl. Höghet Kronprinsens då förestående giftermål, i 1882 års riksstat under första hufvudtiteln å ordinarie stat uppföra *dels*, utöfver det för Hans Kongl. Höghet anvisade anslag å 72,000 kronor, ett ytterligare anslag för Kronprinsens hofhållning af 108,000 kronor, att utgå från och med början af det år, under hvilket Hans Kongl. Höghets förmålning egde rum, *dels ock* ett årligt anslag af 12,000 kronor såsom handpenningar åt Hans Kongl. Höghets blifvande gemål, att från samma tid utgå; att enligt beslut af 1882 års Riksdag omförmälda tre anslag sammanslogos och uppfördes under titeln »Hans Kongl. Höghet Kronprinsens hofhållning och handpenningar för Hennes Kongl. Höghet Kronprinsessan» med 192,000 kronor, med hvilket belopp anslaget sedan dess oförändradt utgått; att Kongl. Maj:t till 1881 års Storthing i Norge aflät nådig proposition om höjande af Hans Kongl. Höghet Kronprinsens från Norge utgående apanage från dåvarande beloppet 30,000 kronor till 80,000 kronor, deraf 5,000 kronor skulle utgöra handpenningar åt Hans Kongl. Höghets blifvande gemål; att, på sätt statsutskottet uti sitt öfver Kongl. Maj:ts ofvanberörda framställning till 1881 års Riksdag afgifna utlåtande erinrade, de af Storthinget sålunda äskade beloppen, efter den för gemensamma utgifter mellan rikena antagna proportion, motsvarade fem sjuttondedelar af summan utaf de till utgående från begge rikena afsedda bidrag till Hans Kongl. Höghets hofhållning; att Kongl. Maj:ts berörda framställning ej blef af 1881 års Storthing bifallen, hvarefter emellertid det äskade beloppet beviljades af 1884 års Storthing; samt att anslaget åter af Storthinget år 1893 nedsattes med 50,000 kronor till 30,000 kronor, med hvilket belopp samma anslag allt fortfarande utgår.

Då sammanlagda beloppet af de anslag, som med anledning af Hans Kongl. Höghet Kronprinsens giftermål blifvit anvisade för Hans Kongl. Höghets hofhållning, gifvetvis betecknade den summa, som ansågs erforderlig för bestridande af de med sagda hofhållning förenade kostnader, ansåg statsrådet tydligt, att den minskning med närmare en sjattedel i det sammanlagda anslagsbeloppet, som efter den af 1893 års

Storthing vidtagna nedsättning inträdt, icke kunde hafva undgått att medföra betydande svårigheter för Hans Kongl. Höghets hofhållning, helst minskningen inträdt vid en tidpunkt, då kostnaderna för de unga arffurstarnes, Hans Kongl. Höghets söners, uppfostran måste allt mera ökas. Kostnaden för hofhållningen hade ock i väsentlig mån stegrats genom utgifterna för de resor till ett sydligare klimat, som Hennes Kongl. Höghet Kronprinsessan under flera år af helsoskäl nödgats företaga. Statsrådet ansåg sig uti nu anförda omständigheter ega giltiga skäl att tillstyrka en förhöjning i det från Sverige utgående ifrågasvarande hofhållningsanslaget med ett belopp, motsvarande den i det från Norge utgående enahanda anslag vidtagna nedsättning, dervid gifvet vore — utan att sådant syntes behöfva såsom uttryckligt vilkor för anslagsförhöjningen angifvas — att sagda förhöjning endast komme att utgå, så länge nyssnämnda norska anslag utginge med dess nuvarande lägre belopp. Statsrådet hemställde alltså, att Kongl. Maj:t måtte hos Riksdagen äska, att det under riksstatens första hufvudtitel uppförda anslag å 192,000 kronor till Hans Kongl. Höghet Kronprinsens hofhållning och handpenningar för Hennes Kongl. Höghet Kronprinsessan måtte höjas med 50,000 kronor till 242,000 kronor.

Beträffande öfriga under första hufvudtiteln förekommande *ordinarie* anslag hemställde statsrådet, att desamma måtte i staten uppföras till oförändrade belopp.

I fråga om

Extra anslag

under denna hufvudtitel anförde departementschefen:

Yttre restaurering af Stockholms slott.

Sedan med anledning af en utaf Eders Kongl. Maj:t gjord framställning nästlidet års Riksdag för yttre restaurering af Stockholms slott beviljat 500,000 kronor och deraf på extra stat för år 1898 anvisat 100,000 kronor, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att å extra stat för år 1899 af nämnda anslag bevilja ytterligare en femtedel eller 100,000 kronor.

Häruti instämde statsrådets öfriga ledamöter.

[2.]
Yttre restaurering af
Stockholms
slott.

Hvad statsrådet sålunda hemställt och föreslagit
beträffande anslagen under första hufvudtiteln behagade
Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ex protocollo:

E. Lagerbring.

Andra hufvudtiteln.

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
fredagen den 14 januari 1898*

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve DOUGLAS,
Statsråden: herr friherre ÅKERHIELM,
 WIKBLAD,
 GILLJAM,
 friherre RAPPE,
 CHRISTERSON,
 ANNERSTEDT,
 VON KRUSENSTJERNA,
 grefve WACHTMEISTER.

Departementschefen statsrådet Annerstedt föredrog de frågor, som
rörde regleringen af andra hufvudtiteln's stat, och yttrade dervid be-
träffande:

Ordinarie anslag.

Fångvården.

Sedan centralfängelset å Norrmalm och det dermed förenade krono-
häktet blifvit under år 1896 indragna, har, jemlikt Eders Kongl. Maj:ts
beslut den 29 januari 1897, aflöningen till den vid samma fängelser

Bih. till Riksd. Prot. 1898. 1 Saml. 1 Afd.

[1.]

*Minskning af
bestämda an-
slaget till fän-
gars vård och
underhåll.*

anstälde predikant med derpåföljande april månad upphört att utgå. Då för nämnda befattning äro å *bestämda anslaget till fångars vård och underhåll* uppförda arfvoden, vid centralfängelset med 1,400 kronor och vid kronohäktet med 300 kronor, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen:

att minska bestämda anslaget till fångars vård och underhåll med belopp motsvarande å detta anslag nu anvisade arfvoden till predikanten vid centralfängelset och kronohäktet å Norrmalm, tillhopa 1,700 kronor.

[2.]

Anställande af
ett presterligt
biträde vid
fängelserna å
Långholmen.

I enlighet med den af Rikets Ständer vid 1862—1863 årens riksdag fastställda aflöningsstat för fångvården har allt sedan denna tid predikantsbefattningarne vid centralfängelset och kronohäktet å Långholmen handhafts af en person. För tillfälligt afhjelpande af förefintligt behof af ökade presterliga krafter vid nämnda fängelser har Eders Kongl. Maj:t, på underdånig framställning af fångvårdsstyrelsen, genom nådigt bref den 12 februari 1897 för de åtta sista månaderna af nämnda år utaf förslagsanslaget till fångars vård och underhåll ställt till styrelsens förfogande ett belopp af 200 kronor i månaden; och har Eders Kongl. Maj:t den 31 nästlidne december medgifvit, att jemväl för innevarande år må för samma ändamål från berörda anslag månatligen utbetalas enahanda belopp.

Till stöd för omförmälda framställning har fångvårdsstyrelsen åberopat en af direktören vid centralfängelset å Långholmen till styrelsen aflåten skrifvelse, deruti anförts, hurusom det ålåge den vid dessa fängelser anställde predikanten, bland annat, att hvarje helgdag predika såväl i båda fängelserna som å sjukhuset, att fyra timmar i veckan meddela undervisning i fångskolorna, att i hvardera fängelset bereda konfirmander till Herrens heliga nattvard, att två dagar hvarje vecka förrätta morgon- och aftonbön i båda fängelserna, att biträda vid bokutlåningen, att föra kyrkoböckerna med dertill hörande in- och utskrifning af fångar till ett antal, som år 1896 uppgick till sammanlagdt 1,019, och slutligen att genom enskilda samtal söka påverka hvarje fånge till hans förbättring, i hvilket syfte predikanten under de sista åtta månaderna af år 1896 aflagt 2,146 cellbesök i centralfängelset och 543 i kronohäktet eller i medeltal 9 för dag i det förra och 2 i det senare fängelset; och har direktören vidare framhållit att, huru trägen denna tjenstgöring än varit, det dock visat sig önskligt, att särskildt fångarne å kronohäktet, der under 1896 varit intagna ej mindre än

512 personer, till stor del bestående af yngre förbrytare från hufvudstadens sämsta lager, komme i åtnjutande af än flera besök af själsörjaren; att emellertid dennes åligganden redan vore så betungande, att de ej kunde fyllas af en enda person, utan att vare sig tjensten blefve i någon mån eftersatt eller tjensteinnehafvaren inom kort öfveransträngdes, samt att de frivilliga krafter, som på senare tid verkat inom fängelset, ej kunnat i synnerlig grad minska krafvet på ökad presterlig hjälp.

Utom hvad sålunda blifvit anfördt har fångvårdsstyrelsen erinrat, att vid tiden för fastställandet af omförmälda aflöningsstat några enrumsfångar icke funnos förvarade vid det större straffängelset å Långholmen; att kronohäktet derstädes då endast inrymde 60 celler; att centralfängelset å Långholmen nu vore försedt, utom med 300 nattceller för gemensamhetsfångar, med 200 och kronohäktet likaledes med 200 dagceller för enrumsfångar; att vidare enrumsstraffet genom lagen den 29 juli 1892 blifvit utsträckt från två till fyra år; att enrumsfånge kräfdde en helt annan och personligen mera ingripande behandling än gemensamhetsfånge; samt att med afseende härå det vore uppenbart, att *en* person omöjlig kunde på ett tillfredsställande sätt vid de båda nämnda fängelserna fullgöra alla de presterliga åligganden, som af fångpredikanten kräfdes.

Då behovet af ökad presterligt biträde vid fängelserna å Långholmen är en nödvändig följd af den numera genomförda utsträckningen af cellstraffets användning och den deraf föranledda förändringen i dessa fängelser, hvarigenom, såsom fångvårdsstyrelsen erinrat, dagcellernas antal derstädes ökats från 60 till 400, samt detta behof sålunda icke är af öfvergående beskaffenhet utan kommer att qvarstå äfven för framtiden, lärer, på sätt fångvårdsstyrelsen i underdånig skrifvelse den 28 september 1897 förordnat, det för ändamålet erforderliga arfvode böra uppföras på ordinarie stat. I fråga om arfvodets belopp har styrelsen, med hänsyn dertill att utväg torde kunna beredas att anordna tjenstebostad för nämnda biträde i kronans hus å Långholmen, ansett detsamma kunna bibehållas vid nu utgående 200 kronor i månaden, eller 2,400 kronor för år. Och får jag med stöd häraf hemställa, att Eders Kongl. Maj:t behagade föreslå Riksdagen:

att å bestämda anslaget till fångars vård och underhåll till ett presterligt biträde vid fängelserna å Långholmen uppföra ett arfvode af 2,400 kronor, deraf enligt grunderna för den af Riksdagen antagna aflöningsstat för en del tjenstemän vid fångvårdsanstalterna en fjerdedel skall utgöra tjenstgöringspenningar.

[3.]
*Aflöningsstat
 för direktören
 och predikan-
 ten vid central-
 fängelset i
 Göteborg.*

Efter centralfängelsets å Norrmalm indragning skola, jemlikt Eders Kongl. Maj:ts beslut den 31 maj 1895, de qvinliga gemensamhetsfångarne förvaras å centralfängelserna i Göteborg och Norrköping, hvilka för deras emottagande blifvit ändrade och utvidgade. Sedan öfverflyttningen numera blifvit till fullo genomförd och anordningarna å de nyinredda fängelserna vunnit nödig stadga, synes tiden vara inne att framlägga förslag till de ändringar i aflöningsstaterna vid dessa fängvårdsanstalter, som af de nya förhållandena påkallas.

Beträffande först centralfängelset i Göteborg, blefvo i följd af uppkommen fråga om detta fängelses indragning aflöningsstaterna till tjänstemännen derstädes undantagna från den lönereglering för fängvården, som år 1874 genomfördes, och lemnade oförändrade vid de belopp, som af Riksdagen 1863 beviljats. Sålunda upptogs å bestämda anslaget till fångars vård och underhåll för detta fängelse:

till en direktör, lön	kronor 1,500: —	
arfvode såsom redogörare och för arbetenas bok- föring	„ 500: —	2,000: —
„ en predikant, arfvode ...	kronor 500: —	

hvarjemte direktören bibehölls vid den direktörerne vid straffängelserna dittills tillerkända rätt till andel i fängelsets behållna arbetsinkomst samt ljustanslag. Sedermera blef af 1876 och 1877 årens Riksdagar, på nådig proposition om löneförbättring åt direktören, medgifvet att, tillsviðare och intill dess tjensten kunde varda indragen eller annan lönereglering blefve faststæld, af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll finge till direktören utgå ett lönetillägg af 500 kronor för år, under vilkor att förberörda arbetsprovision och ljustanslag upphörde. Likaledes blef vid 1878 års riksdag från nämnda förslagsanslag ett lönetillägg af 300 kronor för år beviljadt åt predikanten vid fängelset, till dess indragning eller omreglering af hans tjenst komme att ega rum.

I förberörda underdåniga skrifvelse den 28 september 1897 har fängvårdsstyrelsen anført: att då centralfängelset i Göteborg skulle i sitt nya skick bibehållas för framtiden såsom rikets enda fängelse för qvinliga fångar, som hållas till straffarbete i gemensamhet, lönerna för ifrågavarande båda tjenester nu borde definitivt regleras; att härigenom skulle vinnas särskildt den fördel, att nämnde tjänstemän, som under nuvarande förhållanden tillsatts endast på förordnande, komme att hädanefter tilldelas konstitutorial på sina tjenester och derigenom vinna lika tryggad ställning, som deras vederlikar vid andra fängelser, hvarförutan

fångvården icke kunde beräkna att i sin tjänst förvärfva och bibehålla dugliga och i allo passande personer; att, hvad anginge direktören vid fängelset, det ålåg denne att, jemte tillsynen i öfrigt öfver fängelset, hafva omvårdnad och ansvar för arbetsdriften derstädes; att ehuru fångantalet vid fängelset ej torde komma att ställa sig högre än i medeltal inemot femtio, styrelsen dock, med afseende derå att arbetet vid detta fängelse, som under en lång följd af år bedrifvits med det resultat, att inkomsten deraf ungefärligen motsvarat kostnaderna för fångarnes och fängelsets underhåll, fortfarande syntes komma att blifva lika inkomstgifvande, ansett annan ändring icke böra göras i direktörens aflöningsförmåner än att det från förslagsanslaget åt honom nu anvisade belopp 500 kronor borde utbytas mot två ålderstillägg att utgå med 300 kronor efter fem och ytterligare 200 kronor efter tio års anställning; att emellertid, på det den nuvarande direktören vid fängelset, hvilken varit i sådan egenskap förordnad sedan 1888, genom berörda utbyte icke måtte för någon tid gå i mistning af inkomst, som han redan åtnjutit, borde, i likhet med hvad som medgifvits för de straff-fängelsepredikanter och vaktbetjente vid fångvårdsanstalterna, åt hvilka ålderstillägg beviljats af 1882 års riksdag, bestämmas, att den tid, nämnde direktör redan tjänstgjort i sådan egenskap, skulle honom tillgodoräknas för ålderstilläggs bekommande; samt att predikantstjänsterna vid centralfängelset och länsfängelset i Göteborg syntes böra för framtiden förenas, för att såmedelst vinna större säkerhet att till dessa tjänster erhålla lämplig person, som mera odeladt egnade sig åt fångvården; och har fångvårdsstyrelsen tillika uppgjort följande förslag till aflöningsstat för direktören och predikanten vid ifrågavarande fängelse:

	Lön.	Arfvode.	Ålderstillägg	
			efter 5 år.	efter 10 år.
till 1 direktör, tillika redogörare	1,500	500	300	200
„ 1 predikant, som derjemte uppbär arfvode såsom predikant vid länsfängelset i Göteborg		800		

Med erinran att enligt de bestämmelser, som gälla för åtnjutande af aflöning å den af Riksdagen fastställda stat för en del tjänstemän vid fångvårdsanstalterna, en fjerdedel af innehafvande lön, arfvode och ålderstillägg skall utgöra tjänstgöringspenningar, som under tjänstledighet

icke må tillgodokomma löntagaren, får jag på de af fängvårdsstyrelsen anförda grunder underdånigst hemställa, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen:

att godkänna omförmälda förslag till aflöningsstat för direktören och predikanten vid centralfängelset i Göteborg, att tillämpas från och med år 1899; med förklarande tillika att, för åtnjutande af de i denna stat upptagna löneförmåner, skola gälla enahanda villkor, som föreskrifvits för innehafvare af lön å den af Riksdagen förut antagna aflöningsstat för en del tjenstemän vid fängvårdsanstalterna, dock att nuvarande direktören vid centralfängelset må för åtnjutande af ålders-tillägg tillgodoräkna sig den tid, han redan enligt fängvårdsstyrelsens förordnande i sådan egenskap derstädes tjenstgjort.

[4]

*Aflöning till
bevaknings-
befälhafvaren
vid tvångs-
arbetsanstalten
i Norrköping.*

Hvad slutligen angår tvångsarbetsanstalten i Norrköping, så har, enligt hvad fängvårdsstyrelsen i förberörda underdåniga skrifvelse den 28 september 1897 anmält, styrelsen såväl tillförene som under nämnda år mottagit framställning om löneförbättring åt bevakningsbefälhafvaren derstädes. Denne befattningshafvande åtnjuter enligt den af Riksdagen antagna lönestat, förutom den samtliga dylika tjenstemän tillkommande förmånen af fri bostad och vedbrand, en årlig inkomst af allenast 1,400 kronor, upptagen i staten som lön, samt ålderstillägg med 200 kronor efter fem och ytterligare 100 kronor efter tio år, under det att i staterna för öfriga centrala fängvårdsanstalter, der det funnits nödigt att anställa bevakningsbefälhafvare, aflöning är åt desse uppförd, vid centralfängelserna å Långholmen, i Malmö och å Nya Varfvet samt tvångsarbetsanstalten i Karlskrona med 2,000 kronor såsom lön och 500 kronor såsom arfvode jemte ålderstillägg af 300 kronor efter fem och ytterligare 200 kronor efter tio år, samt vid tvångsarbetsanstalterna i Landskrona och å Svartsjö med 2,000 kronor såsom lön och ålderstillägg af 300 kronor efter fem och ytterligare 200 kronor efter tio år. Då vid anstalten i Norrköping icke såsom vid öfriga nu nämnda centrala fängvårdsanstalter finnes anställd någon fanjunkare eller annan mot honom svarande befattningshafvande, måste äfven, på sätt fängvårdsstyrelsen i sin skrifvelse vidare framhållit, bevakningsbefälhafvaren i Norrköping uträtta åtskilliga bestyr, som annorstädes åligga fanjunkaren. Sedan vid indragningen af centralfängelset å Norrmalm fängvårdsanstalten i

Norrköping fått öfvertaga de qvinliga tvångsarbetsfångarne, hade äfven ifrågavarande befälhafvares tjänstgöring blifvit mera betungande än förut dels i följd deraf att antalet fångar, som under de sista fem år, anstalten användts till centralfängelset, utgjort i medeltal 70, nu vuxit så, att det för närvarande öfverstege 160, och antagligen komme att för framtiden ytterligare ökas, och dels samt hufvudsakligast derigenom att qvinliga tvångsarbetsfångar genom sin sinnesbeskaffenhet och motvilja för ordning och arbetsflit stälde långt större fordringar på uppmärksamhet och tillsyn från fängelsebefälets sida än andra qvinnofångar.

Då, på grund af hvad fångvårdsstyrelsen sålunda anført, ifrågavarande tjänsteman synes böra i aflöningshänseende likställas med bevakningsbefälhafvarne vid tvångsarbetsanstalterna i Landskrona och å Svartsjö, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen:

att medgifva, det aflöningen till bevakningsbefälhafvaren vid tvångsarbetsanstalten i Norrköping för tiden från och med år 1899 bestämmes till 2,000 kronor såsom lön och ålderstillägg med 300 kronor efter fem och ytterligare 200 kronor efter tio år.

I afseende å *förslagsanslaget till fångars vård och underhåll* hemställer jag, att då den å nämnda anslag med 600 kronor såsom hyresersättning och 100 kronor till vedanslag upptagna godtgörelse till predikanten vid centralfängelset å Norrmalm numera upphört att utgå, Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen:

[5.]

*Minskning i
förslagsansla-
get till fångars
vård och under-
håll.*

att minska förslagsanslaget till fångars vård och underhåll med 700 kronor.

Då, i händelse hvad ofvan blifvit föreslaget beträffande aflöning åt direktören och predikanten vid centralfängelset i Göteborg af Riksdagen bifalles, desse befattningshafvande icke vidare skulle åtnjuta de från förslagsanslaget till fångars vård och underhåll till dem nu utgående lönetillägg med tillhopa 800 kronor, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen:

[6.]

*Ytterligare
minskning i
förslagsansla-
get till fångars
vård och under-
håll.*

att, under förutsättning att ofvan omförmälda framställning om fastställande af ny aflöningsstat för direktören och predikanten vid centralfängelset i Göte-

borg bifalles, minska förslagsanslaget till fångars vård och underhåll med ytterligare 800 kronor.

Beträffande öfriga i nu gällande riksstat uppförda ordinarie anslag till fångvården finnes icke anledning att ifrågasätta förändring.

Bifalles hvad ofvan hemstälts, kommer bestämda anslaget till fångars vård och underhåll, som nu utgör 497,500 kronor, att upptagas till	kronor	499,100: —
och förslagsanslaget till fångars vård och underhåll, nu utgörande 1,043,875 kronor, att upptagas till	„	1,042,375: —
samt fångvårdsanslaget i sin helhet, som nu utgör 1,695,875 kronor, att upptagas till	„	1,695,975: —

Öfriga ordinarie anslag.

Öfriga ordina-
rie anslag.

Beträffande öfriga ordinarie anslag har jag icke att föreslå någon förändring.

Extra anslag.

[7.]
Lagbyrån.

För fortsatt uppehållande af lagbyråns verksamhet torde Eders Kongl. Maj:t föreslå Riksdagen:

att på extra stat för år 1899 anvisa ett belopp af 25,000 kronor.

I sammanhang härmed torde angående lagbyråns verksamhet under år 1897 böra meddelas Riksdagen, att lagbyrån nämnda år dels fortsatt och avslutat det under nästföregående år påbörjade arbetet i fråga om fullföljd af talan emot domstols utslag samt i sådant hänseende uppgjort förslag till ändring af rättegångsbalken, utsökningsslagen m. m., dels utarbetat förslag till ändrad lagstiftning rörande stämning äfvensom till ändring i vissa delar af förordningen angående jordegares rätt

öfver vattnet å hans grund, dels ock uppgjort, förutom författningsförslag af mindre omfattning, förslag till lagar i syfte att afhjelpa den med nuvarande lagstiftning förenade olägenhet, att särskilda delar af en tomt kunna vara i afseende å in-teckningar olika stälda; hvarjemte en del lag-förslag af ledamöter i lagbyrån föredragits i högsta domstolen.

Sedan Svea hofrätt afgifvit af Eders Kongl. Maj:t infor-dradt ytt-rande öfver det af särskilde komiterade uppgjorda förslag till lag om krigsdomstolar och rättegången derstädes, enligt hvilket förslag krigs-hofrätten skulle i väsentlig mån omorganiseras, har Eders Kongl. Maj:t den 29 januari 1897 beslutat att öfver samma lagförslag inhemta högsta domstolens utlåtande. Då detta utlåtande ännu icke inkommit, och frågan om aflåtande af proposition i ämnet således icke hittills kunnat af Eders Kongl. Maj:t afgöras, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t behagade föreslå Riksdagen:

[8.]

*Arfvoden åt
krigshofrättens
ordförande och
militäre ledamöter.*

att för år 1899 till arfvoden åt krigshofrättens ordförande och militäre ledamöter på extra stat anvisa enahanda belopp, som för närmast föregående år dertill anslagits, eller 3,250 kronor.

I underdånig skrifvelse den 16 november 1897 har statskontoret — med anmälan att statskontoret, jemlikt nådiga brefven den 20 december 1895, den 14 februari och 11 september 1896 samt den 22 januari och 5 februari 1897, till komitén för vidtagande af en revision af den militära rättegångsordningen af under händer varande medel förskottsvis utbetalt 11,770 kronor 17 öre — hemställt, att Eders Kongl. Maj:t tacktes i nåder förordna om godtgörelse till statskontoret för de sålunda förskjutna medlen.

[9.]

*Statskontorets
förskott.*

I öfverensstämmelse med hvad förut egt rum anser jag, att af den besparing å sammanlagdt 13,082 kronor 22 öre, som, enligt hvad från statskontoret meddelats, förefinnes å anslaget till nya lagberedningen för åren 1893 och 1894, erforderligt belopp bör användas till bestridande af omförmälda förskott.

Jag hemställer derföre, att Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen:

att medgifva, att af besparingarne å anslaget till nya lagberedningen för åren 1893 och 1894, tillhopa 13,082 kronor 22 öre, ett belopp af 11,770 kronor 17

öre må användas till ersättande af förskottet till omförmälda komité.

Statsrådets öfrige ledamöter biträdde hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt;

Och tacktes Hans Maj:t Konungen dertill i nåder lemna bifall.

Ex protocollo

Aug. von Hartmansdorff.

Tredje hufvudtiteln.

*Protokoll öfver utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 januari
1898.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve DOUGLAS,
Statsråden: herr friherre ÅKERHJELM,
WIKBLAD,
GILLJAM,
friherre RAPPE,
CHRISTERSON,
ANERSTEDT,
VON KRUSENSTJERNA,
greffe WACHTMEISTER.

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena föredrog regleringen
af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel för år 1899 och yttrade:

Kabinettskassan.

»Med afseende å *kabinettskassans* utgifter för år 1899 beräknades behöfvat i det budgetförslag, som förelades Eders Kongl. Maj:t den 26 sistlidne november, till 624,600 kronor för de förenade rikena tillsammans. Af detta belopp skulle Sverige bestrida dels hela det till hemliga utgifter beräknade anslaget, 9,900 kronor, dels ock af återstoden, 614,700 kronor, enligt vedertagen proportion, $\frac{12}{17}$, eller 433,900 kronor, således tillhopa 443,800 kronor eller samma belopp, som af senaste riksdag beviljades.

[1.] Af de i budgetförslaget ingående anslag är löneanslaget till *departementschefen*, ministern för utrikes ärendena, uppfördt med samma belopp som i nu gällande riksstat, eller 24,000 kronor.

[2.] Samma förhållande eger rum med anslaget till *utrikesdepartementet*, som alltså upptagits till 27,495 kronor.

[3. 4.] Under anslagen till *ministerstaten*, *militärattachéer* samt *skrifmaterialier*,

[5.] *expenser och extra utgifter* förekommer likaledes ingen ändring.

Konsulskassan.

Hvad *konsulskassan* angår, äro inkomster och utgifter i detta budgetförslag beräknade till 585,300 kronor, deraf 253,980 kronor beräknats belöpa på Sverige och 331,320 kronor på Norge, efter proportionen mellan de under år 1896 till konsulskassan influtna svenska och norska konsulat- och expeditiönsafgifter jemte statsanslagen. Fördelningen af utgifterna å de särskilda rubrikerna har skett efter proportionen af bidragens i detta budgetförslag beräknade slutsummor med 43,3931 % för Sverige och 56,6069 % för Norge.

De särskilda rubrikerna utgöras af:

[6.] *Utrikesdepartementet*. Det från konsulskassan beräknade gemensamma bidraget är oförändradt, men enligt ofvannämnda fördelningsgrund har den svenska andelen uppförts med 7,594 kronor eller 43,3931 % af hela beloppet 17,500 kronor.

[7.] *Konsulsstaten*. Slutsumman 532,250 kronor har blifvit fördelad i förhållande till hvarje lands bidrag och således ett belopp af 230,960 kronor eller 43,3931 % uppfördt för Sverige.

[8.] *Skrifmaterialier, expenser och extra utgifter*. Slutsumman är oförändrad, men med användande af nyssberörda proportion har den svenska andelen blifvit beräknad till 15,426 kronor.

[9.] Under *utgifter, som bestridas af svenska statsmedel allena*, uppföres understöd åt *svenska kyrkan i Paris* med oförändradt belopp af 2,950 kronor.

Jag erinrar härvid, att riksdagen i skrifvelse den 2 maj 1894 medgifvit, att af öfverskotten å de från kronans fastighet i Konstantinopel inflytande hyresinkomster må från och med 1895, så länge Eders Kongl. Maj:t finner anslaget behöfligt, dock under högst fem år, få för svenska kyrkan i Paris

användas 864 kronor årligen, att utgå såsom lönetillökning för pastor vid nämnda kyrka.

Å tredje hufvudtiteln finnes uppfördt endast ett *extra anslag*, nämligen för [10.] utgifvande af »Sveriges traktater».

I den redogörelse, som utgifvaren af detta verk afgifvit öfver sin verksamhet under sistförflutet år, har han beträffande arbetets fortskridande anført följande:

»Sedan under år 1896 arbetets tionde del utkommit, har under loppet af år 1897 tryckningen af den elfte delen fortgått till och med det 28:de arket, så att, i öfverensstämmelse med hvad i min föregående redogörelse nämndes, denna del kan med säkerhet antagas utkomma komplett under innevarande år. Den tolfte och sista delen kan omedelbart därefter börja att tryckas. Den är ämnad att sträcka sig till och med år 1900, med hvilket år traktatverket tills vidare avslutas. Arbetet för fyllande af den lakun (1630—1814), som uppstått genom den anbefalda öfvergången till den *nyaste* tiden, har under år 1897 fortgått, men någon tryckning har icke, såsom ämnadt var, ansetts böra företagas på grund däraf, att fortsatta forskningar visat, att i riksarkivets traktatsamling för 1600-talet förefinnas defekter, hvilka endast genom utländska arkiv kunna afhjelpas; en utväg, hvilken likväl nu icke torde böra anlitas, förr än dessa forskningar hunnit så långt, att en *fullständig* kunskap vunnits om hvad i berörda afseende är att söka, då sedermera den ifrågavarande kompletteringen kan på *en* gång företagas och genomföras. Material är emellertid sanmladt för tiden 1630—1718 och för år 1814 och därvid äfven början gjord till anskaffande af handlingar ur främmande arkiv, men arbetet därmed afstannade i följd af den ofvannämnda förändringen i planen för verkets utgifvande.»

I skrifvelse den 26 Maj 1894 gjorde kommerskollegium framställning [11.] derom, att genom utdelande af årliga stipendier af allmänna medel tillfälle måtte beredas för unge män att vid de förenade rikenas konsulat förvärfva de insigter och den erfarenhet i handels-, sjöfarts- och andra med utöfvande af konsultstjenst samband egande förhållanden, som kunde göra dem särskildt egnade för sådan tjenst. Med anledning deraf beslöt Eders Kongl. Maj:t den 31 December samma år, på hemställan af dåvarande ministern för utrikes ärendena, att i nådig proposition äska riksdagen medgifvande, att af Sveriges andel i konsulskassans besparingar måtte från och med år 1896, så länge Eders Kongl. Maj:t funne lämpligt, dock under högst tre år, få användas årligen 4,000 kronor till ett konsulsstipendium och 1,500 kronor till bestridande, i mån af behof, af stipendiatens resekostnader.

Denna framställning blef af riksdagen bifallen.

Dävarande ministern för utrikes ärendena ansåg sig tillsvidare icke böra tillstyrka upprättande af mer än ett stipendium, då utrikesdepartementet, redan förfogade öfver det s. k. Johnsonska stipendiet och antalet stipendier borde bestämmas i förhållande till möjligheten för stipendiaterne att erhålla befordran.

Den 3-års period, för hvilken det ifrågavarande stipendiet blifvit beviljadt, utgår med innevarande år.

Vid det nya stipendiets tillsättande visade det sig emellertid, att det samma söktes af ett stort antal personer, hvilkas förvärfvande för konsulsbanan skulle hafva varit af stor fördel, men hvilka icke utan godtgörelse af allmänna medel kunde uppehålla sig i utlandet för tjenstgöring vid de förenade rikenas konsulat, synnerligast icke vid utom Europa belägna, och hvilka derföre afstodo ifrån att vinna inträde å konsulsbanan. Då utbildandet af en yrkes-skicklig konsulatkar utan tvifvel är ett af de förnämsta villkor, för att de förenade rikenas handels- och sjöfartsintressen må kunna på ett nöjaktigt sätt bevakas, och då möjlighet att erhålla befordran alltid i främsta rummet torde kunna påräknas af sådana unge män, hvilka genom en längre tids vistelse i utlandet och tjenstgöring vid våra konsulat förvärfvat de för yrket nödiga kunskaper, anser jag mig icke kunna underlåta att söka bringa till verkställighet kommerskollegii i dess ofvan omförmälda framställning gjorda förslag att för sagda ändamål upprätta två konsulsstipendier. Dessa stipendier torde lämpligen kunna bestämmas till enahanda belopp som det nu utgående, eller 4,000 kronor om året för hvarterdera, samt dessutom, till bestridande, i mån af behof, af båda stipendiaternes resekostnader, 3,000 kronor; och torde i fråga om tillsättandet och åtnjutandet af de båda stipendierna böra fastställas samma bestämmelser, som de för det nu utgående stipendiet gällande, nämligen:

att ministern för utrikes ärendena skall genom kungörelser underrätta, att ansökningar till stipendiernas erhållande kunna inom viss tid inlemnas till utrikesdepartementet,

att ansökningarna skola af utrikesdepartementet öfversändas till kommerskollegium för upprättande af underdånigt förslag,

att stipendierna skola utdelas på ett år, men att ministern för utrikes ärendena derefter skall kunna förlänga tiden för stipendiernas innehafvande till tre år,

att åtnjutande af stipendierna icke skall för stipendiaten medföra någon som helst rätt att efter stipendietidens utgång vinna befordran,

att stipendierna icke skola behöfva ovilkorligen utdelas för hvar år, utan allenast i den mån för stipendiernas erhållande lämpliga personer finnas att tillgå,

att inga särskilda kompetensvilkor skola på förhand stadgas, utan en hvar sökandes lämplighet bedömas efter för handen varande omständigheter,

att kommerskollegium efter utnämning af stipendiat skall till ministern för utrikes ärendena afgifva förslag till instruktion, samt

att utsedd stipendiat skall vara skyldig att ställa sig till efterrättelse de instruktioner, som honom meddelas af ministern för utrikes ärendena.

På grund af hvad jag nu i olika punkter anfört och föreslagit, får jag i underdånighet hemställa:

att Eders Kongl. Maj:t måtte af riksdagen för år 1899 äska de anslag under tredje hufvudtiteln, som finnas intagna i kolumnen b af den i likhet med hvad föregående år egt rum utarbetade tablå, som torde böra fogas vid denna dags protokoll såsom bilaga A;

att de ordinarie anslagen måtte föreslås att utgå mot nu gällande redovisningsskyldighet samt med samma rätt till deras användande och under enahanda villkor som hittills;

att Riksdagens medgifvande äskas, att af Sveriges andel i konsulskassans besparingar må från och med år 1899 tillsvidare få användas årligen 8,000 kronor till två konsulsstipendier, hvardera å 4,000 kronor, och 3,000 kronor till bestridande, i mån af behof, af stipendiaternes resekostnader, eller tillsammans 11,000 kronor, med iakttagande i fråga om tillsättandet och åtjutan det af de båda stipendierna af ofvan omförmälda bestämmelser;

och att afskrifter af protokollen vid föredragning i sammansatt statsråd den 26 sistlidne november och denna dag angående den för de förenade rikena gemensamma utrikesbudgeten för 1899 måtte såsom bilagor B och C åtfölja protokollet öfver denna föredragning.»

Jemlikt öfrige statsrådsledamöters tillstyrkande

behagade Hans Maj:t Konungen, med gillande af det föredragna förslaget till riksstatens tredje hufvudtitel för år 1899 samt af hvad herr ministern för utrikes ärendena i öfrigt hemställt och föreslagit, befalla, att afskrift af detta protokoll skulle till finansdepartementet öfverlemnas för att tjena till ledning vid författandet af Kongl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående statsverkets tillstånd och behof.

In fidem:

G. F. Akerhielm.

Bil. A.

Ordinarie anslag.				
<i>Kabinettskassans utgifter.</i>				
	Riksstaten 1898.	Förslag till riksstat 1899.	Norges andel i utrikes- budgeten 1899.	Sveriges och Norges ge- mensamma utrikesbud- get 1899.
	<i>a</i> kronor.	<i>b</i> kronor.	<i>c</i> kronor.	<i>d</i> (<i>b + c</i>) kronor.
1 Departementschefen, ministern för utrikes ären- dena.....	24,000	24,000	—	24,000
2 Utrikesdepartementet.....	27,495	27,495	11,455	38,950
3 Ministerstaten.....	337,941	337,941	140,809	478,750
4 Militärattachéer.....	8,471	8,471	3,529	12,000
5 Skrifmaterialier, expenser och extra utgifter.....	45,893	45,893	25,007	70,900
Säger	443,800	443,800	180,800	624,600
<i>Konsulskassans utgifter.</i>				
6 Utrikesdepartementet.....	7,550	7,594	9,906	17,500
7 Konsulsstaten.....	230,072	230,960	301,290	532,250
8 Skrifmaterialier, expenser och extra utgifter.....	15,338	15,426	20,124	35,550
	252,960	253,980	331,320	585,300
Afgår hvad som här af beräknas kunna bestridas af inflytande konsulat- och expeditonsafgifter	92,960	93,980	211,320	305,300
Säger	160,000	160,000	120,000	280,000
Summa	603,800	603,800	300,800	904,600
<i>Utgifter, som bestridas af svenska statsverket allena.</i>				
9 Svenska kyrkan i Paris.....	2,950	2,950		
Säger	2,950	2,950		
Summa	606,750	606,750		
Extra anslag.				
10 För fortsatt utgifvande af »Sveriges Traktater»	4,500	4,500		
11 För två konsulsstipendier, hvar tider å 4,000 kronor, 8,000 kronor och 3,000 kronor till bestridande, i mån af behof, af stipendia- ternes resekostnader, eller tillsammans 11,000 kronor, att utgå af Sveriges andel i konsuls- kassans besparingar.				
Säger	4,500	4,500		
Summa	611,250	611,250		

A n m ä r k n i n g a r.

- { Till kabinetskassans utgifter bidrager Sverige med $\frac{12}{17}$ och Norge med $\frac{5}{17}$. Anslagen till ministerstaten och till militärattachéer äfvensom till skrifmaterialier, expenser och extra utgifter må användas utan hinder af deras fördelning å särskilda utgiftstitlar eller inskränkning till något visst år.
- 1 { Sverige bestrider allena löneanslaget till departementschefen, men, för vinnande af ofvan angifna proportion mellan slutsumman för Sveriges andel och slutsumman för Norges andel i kabinetskassans utgifter, är Norges bidrag till anslagsrubriken 5 beräknadt högre än proportionen.

5 I slutsumman, Kr. 70,900, ingår för hemliga medel Kr. 9,900, att betalas af Sverige ensamt.

- { Till konsulskassans utgifter påräknas dels de vid de lönade konsulaten inflytande konsulatavgifterna utaf svenska och norska fartyg samt expeditionsavgifter (ang. beräkningen af dessa, se sid. 10 och 11 här nedan), dels statsanslag, till hvilka Sverige bidrager enligt den af de 1855 och 1875 tillsatta konsulatkomitéer sammanstående förordade proportion, för hvilken redogörelse lemnas i det af sistnämnda komité den 4 november 1876 afgifna betänkande sid. 53 och följ., sid. 170 och följ. (jmf. Konsulförordningen den 4 november 1886, § 126), och hvilken proportion, uttryckt i procent, motsvarar 57,14 % för Sverige och 42,86 % för Norge. Bidragen (angående beräkningen af dessa se sid. 2 här ofvan) beräknas för Sverige till Kr. 253,980 och för Norge till Kr. 331,320. Utgifterna fördelas i proportion till bidragen, hvilken proportion, uttryckt i procent, motsvarar 43,3931 % för Sverige och 56,6069 % för Norge.

Bil. B.

*Utdrag af protokollet öfver utrikesdepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i sammansatt statsråd å Stockholms
slott den 26 november 1897.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve DOUGLAS,
Hans excellens norske herr statsministern GRAM,
Statsråden: herr friherre ÅKERHJELM,
 WIKBLAD,
 GILLJAM,
 friherre RAPPE,
 CHRISTERSON,
 ANNERSTEDT,
 grefve WACHTMEISTER,
 ENGELHART.

10:o.

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena anförde i underdånighet:

Uti det förslag till utrikesbudget för år 1899 (för Norge 1 juli 1898—30 juni 1899), för hvilket jag nu ber att få för Eders Kongl. Maj:t närmare redogöra, har jag upptagit slutsummorna af *kabinettsskassans* utgifter till samma belopp som de, hvilka finnas upptagna i den fastställda utrikesbudgeten för år 1898.

Utgiftsförslaget omfattar enligt beräkningen:

ministern för utrikes ärenden	kr. 24,000
utrikesdepartementet	» 38,950
ministerstaten	» 478,750
militärattachéer	» 12,000
skrifmaterialier, expenser och extra utgifter	» 70,900
eller tillsammans	kr. 624,600

I den sista af dessa rubriker ingår anslaget till *hemliga utgifter*, till hvilket i enlighet med Eders Kongl. Maj:ts beslut i sammansatt statsråd den 14 Januari 1897 något bidrag från Norge icke äskats, och hvilket till följd deraf i 1898 års budget är upptaget endast med dess svenska andel eller kr. 9,900. Då de af mig redan förra året omnämnda unionella underhandlingarna äfven i år torde få anses utgöra ett skäl för att låta denna fråga hvila, anser jag mig fortfarande böra upptaga detta belopp till allenast kr. 9,900 att utgå från Sverige ensamt.

Af utgiftsförslagets slutsumma belöper således på Sverige	
hela anslaget till hemliga utgifter	kr. 9,900
samt af återstoden, kr. 614,700, enligt den vedertagna proportionen 12: 5...	» 433,900
	tillsammans kr. 443,800
samt på Norge	» 180,800
	summa kr. 624,600

De från kabinettsskassan utgående *expektanslöner och pensioner* hafva icke undergått någon förändring; och har jag därför bibehållit den i 1898 års budget för denna utgiftspost upptagna siffra.

Konsulskassans inkomster af konsulatafgifter beräknades i 1898 års budgetförslag till kr. 288,300. Vid underdånig föredragning den 4 december 1896 af berörda budgetförslag anförde jag, att den stegring i konsulatafgiften, hvilken inträdt under de sista åren, syntes mig gifva anledning att taga i öfvervägande, huruvida icke en nedsättning i denna afgift skulle kunna ske för att derigenom bereda sjöfarten någon lättnad, men att jag på uppgifna skäl icke då ansåge något förslag i nämnda syfte böra framläggas. Enligt hvad de i år från vederbörande konsulter inhemtade approximativa uppgifter utvisa, kan en ökning i konsulskassans inkomster af konsulat- och expeditionsavgifter äfven för i år påräknas.

Angående den af mig sålunda väckta frågan om en eventuel nedsättning af ifrågasvarande avgifter anförde emellertid departementet för det inre i sitt öfver 1898 års bud-

getförslag afgifna underdåniga utlåtande, att för norska fartygs vidkommande konsulat- afgiftens storlek vore fastställd genom lag, samt att frågor, som berörde bemälda afgifter, antoges stå i nära förbindelse med de mellan rikena pågående förhandlingar, hvilkas resultat då ännu icke föreläge. Då det icke torde kunna bestridas, att frågan om bestämmandet af konsulatafgifternas storlek liksom andra konsulatafgiftsuppbörden berörande frågor ega nära samband med de uppgifter, som den nu samlade unionskomitén fått sig förelagda, torde, med hänsyn till den af departementet för det inre uttalade uppfattningen, skäl vara för handen att, innan något vidare från min sida företages i denna sak afvakta den utredning och de förslag, som af sagda komité kunna komma att i hit-hörande afseende afgifvas.

I fråga om beräkningen af konsulskassans inkomst af konsulatafgifter för år 1899 hemställer jag, att nämnda inkomst, för åstadkommande af jemvigt mellan kassans inkomst- och utgiftsposter, måtte få upptagas med kr. 1,000 mindre än i 1898 års budget eller till kr. 287,300. Jag erinrar härvid, att uppkommande öfverskott i konsulskassan enligt Eders Kongl. Maj:ts beslut den 4 december 1893 skola fördelas mellan Sverige och Norge efter proportionen af de båda rikenas bidrag till konsulskassan såväl genom statsbidrag som genom erlagda konsulat- och expeditonsavgifter. Inkomsten torde således i nära öfverensstämmelse med den i budgetförslaget för 1898 gjorda beräkning kunna upptagas med följande belopp:

från Antwerpens distrikt:

från hufvudstationen	kr. 9,600	
» vicekonsulaten	» 1,200	kr. 10,800
» Archangels distrikt		» 1,800
» Barcelonas »		» 4,200
» Bilbaos »		» 5,400
» Genuas distrikt:		
från hufvudstationen	kr. 3,200	
» vicekonsulaten	» 200	» 3,400
» Hamburgs distrikt:		
från hufvudstationen	kr. 11,900	
» vicekonsulaten	» 1,800	» 13,700
» Havres distrikt:		
från hufvudstationen	kr. 5,400	
» vicekonsulatet i Bordeaux	» 1,700	
» de olönde vicekonsulaten	» 9,100	» 16,200
» Helsingfors' distrikt		» 7,600
» Konstantinopels »		» 300
		Transport kr. 63,400

Transport kr. 63,400

från Köpenhamns distrikt:

från hufvudstationen	kr. 10,500	
» vicekonsulatet i Helsingör	» 300	
» de öfriga vicekonsulaten	» 9,400	» 20,200

» Leiths distrikt:

från hufvudstationen	kr. 2,900	
» vicekonsulaten	» 18,900	» 21,800

» Lissabons distrikt » 3,600 |

» Londons distrikt:

från hufvudstationen	kr. 36,100	
» vicekonsulatet i Cardiff	» 15,700	
» » » Liverpool	» 9,300	
» » » Newcastle	» 19,000	
» » » The Hartlepoons	» 4,200	
» de öfriga vicekonsulaten	» 48,800	» 133,100

» Lybecks distrikt:

från hufvudstationen	kr. 4,400	
» vicekonsulaten	» 3,300	» 7,700

» Newyorks distrikt » 21,500 |

» Rigas distrikt:

från hufvudstationen	kr. 4,600	
» vicekonsulaten	» 3,000	» 7,600

» Rio de Janeiros distrikt:

från hufvudstationen	kr. 4,700	
» vicekonsulaten	» 3,700	» 8,400

Summa kr. 287,300,

hvaraf med ledning af 1896 års siffror i runda tal kr. 86,563 eller 30,13 procent antagas belöpa på svenska och kr. 200,737 eller 69,87 procent på norska fartyg.

Konsulskassans inkomster af expeditionsafgifter, som för 1898 beräknades till kr. 18,000, torde kunna uppföras med samma belopp. På grund af 1896 års uppbörd kunna ifrågavarande afgifter i runda tal beräknas utgöra för svenska ärenden omkring kr. 7,321 eller 40,67 procent, för norska ärenden kr. 10,487 eller 58,26 procent samt för sådana ärenden, hvilka äro att betrakta såsom för båda rikena gemensamma, kr. 192 eller 1,07 procent.

Om till den beräknade inkomsten af konsulatafgifter

kr. 287,300
samt af expeditionsafgifter
» 18,000

Transport kr. 305,300

	Transport kr. 305,300
läggas statsbidrag till samma belopp, hvarmed dessa under en följd af år utgått och jemväl för 1898 blifvit beviljade, nämligen kr. 160,000 från Sverige och kr. 120,000 från Norge eller tillsammans	» 280,000
skulle konsulskassans <i>inkomster</i> komma att utgöra i det hela	kr. 585,300.

Beträffande härefter konsulskassans utgifter upptages bidraget till *utrikesdepartementet* med oförändradt belopp, kr. 17,500. I fråga om rubriken *löner och arfvoden* inträder minskning å tillhopa kr. 1,500, derigenom att de vicekonsuln i London, t. f. konsuln i Leith J. W. Tornöe tillkommande två ålderstillägg å tillsammans kr. 1,000 bortfallit på grund af Eders Kongl. Maj:ts nådiga beslut den 5 februari innevarande år, enligt hvilket Tornöe förklarades berättigad att från och med den 1 juli 1896 under sitt förordnande såsom konsul i Leith uppbära de för berörda befattningar anslagna löneförmåner oafkortade med skyldighet att under tiden afstå de löneförmåner, som vore förenade med hans ordinarie befattning, samt att det till vicekonsuln i Cardiff och Barry C. A. Höjer utgående ålderstillägg å 500 kronor genom Höjers den 15 mars 1897 timade fränfalle likaledes bortfallit. Å andra sidan uppstår en ökning uti ifrågasvarande rubrik, derigenom att lönen för vicekonsulsbefattningen i Havre blifvit, jemlikt nådigt beslut den 5 februari detta år höjd med kr. 500 från kr. 4,500 till kr. 5,000. Hela minskningen i förevarande rubrik kommer sålunda att blifva kr. 1,000.

Anslagen till *kontorskostnader mot redovisningsskyldighet* hafva icke undergått någon förändring.

I afseende å anslagen till *kontorskostnader utan redovisningsskyldighet* varder jemväl denna rubriks slutsumma densamma som i 1898 års budget. Den förändring har dock beträffande dessa anslag egt rum, att jemlikt nådiga beslutet den 12 sistlidne mars det till förutvarande generalkonsulatet i Alger hittills utgående anslag, kr. 3,000, blifvit i sammanhang med berörda generalkonsulats omreglering och förändring till konsulat nedsatt till kr. 2,000, men å andra sidan ett anslag af kr. 1,000 blifvit tillagdt nyupprättade konsulatet i Tunis.

Utgifterna till *pensioner*, utgörande kr. 2,525, hafva icke undergått någon förändring. Vid underdånig föredragning den 4 december 1896 af budgetförslaget för 1898 anförde jag, att, ehuru beloppet af konsulskassans då utgående pensioner utgjorde endast kr. 2,525, jag likväl, enär de konsulter vid afskedstagandet tillerkända pensioner på senare tiden utgjort kr. 4,000 om året och väl kunde hända, att före år 1898 några af de för- enade rikenas konsulter kunde komma att erhålla afsked med pension, ansåge, att den i 1897 års konsulsstat uppförda summa för pensioner, kr. 11,550, borde i 1898 års stat bibehållas oförändrad. Då hvad jag sålunda med afseende å 1898 års budgetförslag anfört torde ega tillämpning jemväl på nu ifrågavarande budgetförslag, har jag äfven i detta senare förslag upptagit för pensioner kr. 11,550.

För *skrifmaterialier, expenser och extra utgifter* beräknas liksom för 1898 ett belopp af kr. 35,550.

Konsulskassans *utgifter* år 1899 skulle alltså omfatta:

utrikesdepartementet	kr. 17,500
konsulsstaten:	
a) löner och arfvoden	kr. 384,900
b) anslag till kontorskostnader mot redovisningsskyldighet »	74,500
c) anslag till kontorskostnader utan redovisningsskyldighet »	61,300
d) pensioner	11,550 » 532,250
skrifmaterialier, expenser och extra utgifter	» 35,550
Summa utgifter kr. 585,300	

Denna summa motsvaras af den ofvan gjorda inkomstberäkningen.

En sammanställning af beräkningarna för 1898 och 1899 skulle hafva följande utseende:

<i>Inkomster:</i>	1898.	1899.	Ökning.	Minskning.
statsverkens bidrag	kr. 280,000	kr. 280,000	—	—
konsulatafgifter	» 288,300	» 287,300	—	kr. 1,000
expeditionsavgifter	» 18,000	» 18,000	—	—
Summa	kr. 586,300	kr. 585,300	—	kr. 1,000
<i>Utgifter:</i>	1898.	1899.	Ökning.	Minskning.
utrikesdepartementet	kr. 17,500	kr. 17,500	—	—
konsulsstaten:				
a) löner och arfvoden	» 385,900	» 384,900	—	kr. 1,000
b) anslag till kontorskostnader mot redovisningsskyldighet »	74,500	» 74,500	—	—
c) anslag till kontorskostnader utan redovisningsskyldighet »	61,300	» 61,300	—	—
d) pensioner	» 11,550	» 11,550	—	—
skrifmaterialier, expenser och extra utgifter	» 35,550	» 35,550	—	—
Summa	kr. 586,300	kr. 585,300	—	kr. 1,000

De summor, som för tillfälliga och oförutsedda utgifter samt till betäckande af möjligen bristande inkomster skulle behöfva begäras af storthinget, anser jag böra i likhet med föregående år beräknas till kr. 12,000 för kabinettskassan och kr. 16,000 för konsulskassan. För Sveriges del lär Eders Kongl. Maj:t vilja af riksdagen begära samma dispositionsrätt öfver uppkommade besparingar, som hittills varit medgifven.

Jag hemställer i underdånighet, det Eders Kongl. Maj:t behagade öfver de af mig uppgjorda förslag och beräkningar infordra kongl. norska regeringens betänkande.

Till hvad herr ministern sålunda hemställt och deruti öfrige närvarande svenske och norske statsrådsledamöter i underdånighet sig förenade, behagade Hans Maj:t Konungen lemna nådigt bifall.

In fidem:

C. H. Strömfelt.

Bil. C.

*Protokoll öfver utrikesdepartementsärendet, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i sammansatt statsråd å Stockholms slott den
14 januari 1898.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve DOUGLAS,
Hans excellens norske herr statsministern GRAM,
Statsråden: herr friherre ÅKERHJELM,
 WIKBLAD,
 GILLJAM,
 friherre RAPPE,
 CHRISTERSON,
 ANNERSTEDT,
 VON KRUSENSTJERNA,
 grefve WACHTMEISTER,
 ENGELHART.

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena föredrog i underdånighet förslaget till de förenade rikenas gemensamma utrikesbudget för 1899 samt kongl. norska regeringens den 17 nästlidne december deröfver afgifna underdåniga betänkande.

Herr ministern anförde:

»Emot de af mig uppgjorda beräkningarna har kongl. norska regeringen icke haft något att anmärka. Enligt dessa beräkningar utgör hela anslagsbehovet till kabinets-

kassan kr. 624,600 för de förenade rikenas tillsammans eller samma belopp, som varit uppfördt i Sveriges och Norges gemensamma budget för de senaste åren. Af detta belopp bestrider Sverige ensamt det till hemliga utgifter beräknade anslaget, kr. 9,900. Återstoden, kr. 614,700, skulle, med iakttagande af en sträng fördelning, enligt den vedertagna proportionen 12 till 5, fördelas sålunda, att Sveriges bidrag blefve kr. 433,905: 88 och Norges kr. 180,794: 12, men för afrundning af slutsiffran i hvarterda landets anslag beräknas Sveriges andel till kr. 433,900 och Norges till kr. 180,800. En obetydlig rubbning uppkommer visserligen härigenom i proportionen mellan rikenas bidrag, men densamma är emellertid endast skenbar, emedan i utrikesdepartementets räkenskaper hänsyn till den rätta proportionen alltid tages, och skillnaden godtgöres hvarterda landet, så att uppkommen besparing eller brist i hvarje fall fördelas efter den verkliga proportionen.

Det anslag af statsmedel, som erfordras för konsulskassan, belöper sig i likhet med föregående år till kr. 280,000, hvaraf, enligt proportionen 4 till 3, kr. 160,000 skulle falla på Sverige och kr. 120,000 på Norge.

Jag får alltså i underdånighet hemställa, det Eders Kongl. Maj:t behagade besluta att af riksdagen och storthinget äska de för utgifternas bestridande nödiga anslag, att utgå såväl för kabinettsskassan, så vidt angår de af Sverige och Norge gemensamt bestridda anslagen, som för konsulskassan efter den för de båda rikenas bidrag till sådana utgifter hittills tillämpade proportion.

Med hänsyn såväl till de för Sverige och Norge olika statsregleringsperioderna, som till den olika dispositionsrätt öfver besparingar å ifrågavarande anslag, hvilken i de båda rikenas under senare år varit bestämd, får jag slutligen föreslå,

att af riksdagen måtte för 1899 begäras kr. 443,800 (kr. 9,900 + kr. 433,900) till kabinettsskassan och kr. 160,000 till konsulskassan, att utgå emot nu gällande redovisnings-skyldighet samt med samma rätt till anslagens användande och under enahanda villkor som hittills;

och att af storthinget måtte för budgetterminen 1 juli 1898—30 juni 1899 äskas kr. 180,800 till kabinettsskassan och kr. 120,000 till konsulskassan, förutom hvad i konsulatafgifter af norska fartyg samt expeditionsavgifter kan komma att under samma period inflyta, äfvensom derutöfver ett anslag för tillfälliga eller oförutsedda utgifter af kr. 28,000, hvaraf kr. 12,000 för kabinettsskassan och kr. 16,000 för konsulskassan.

Uti hvad herr ministern för utrikes ärendena sålunda hemställt och föreslagit, för- enade sig det sammansatta statsrådets öfriga ledamöter, hvarvid norska statsrådsafdelningen tillika yttrade, att den anslöte sig till kongl. norska regeringens betänkande;

och behagade Hans Maj:t Konungen i nåder gilla och bifalla hvad sålunda blifvit af herr ministern för utrikes ärendena hemställt och föreslaget.

In fidem:

G. F. Åkerhielm.

Sveriges och Norges gemensamma utrikesbudget för år 1899.

	Sverige.	Norge.	Tillsammans.
	Kronor.	Kronor.	Kronor.
<i>I. Kabinettskassan:</i>			
1. Ministern för utrikes ärendena.....	24,000	—	24,000
2. Utrikesdepartementet.....	27,495	11,455	38,950
3. Ministerstaten.....	337,941	140,809	478,750
4. Militärattachéer.....	8,471	3,529	12,000
5. Skrifmaterialier, expenser och extra utgifter...	45,893	25,007	70,900
Summa kronor	443,800	180,800	624,600
<i>II. Konsulskassan:</i>			
6. Utrikesdepartementet.....	7,594	9,906	17,500
7. Konsulsstaten.....	230,960	301,290	532,250
8. Skrifmaterialier, expenser och extra utgifter...	15,426	20,124	35,550
	253,980	331,320	585,300
Afgår hvad som här af beräknas kunna bestridas af inflytande konsulat- och expeditiönsafgifter.	93,980	211,320	305,300
Summa kronor	160,000	120,000	280,000

Beräkning öfver kabinettskassans utgifter för år 1899.

	Kronor.
1. Ministern för utrikes ärendena.....	24,000
2. Utrikesdepartementet.....	38,950
3. Ministerstaten:	
<i>a. Traktamenten:</i>	
<i>Beskickningen i Berlin:</i>	
Envoyé Extraordinaire och Ministre Plénipotentiaire	48,000
Legationssekreterare.....	6,000
	54,000
Transport	54,000
	62,950

Transport	54,000	62,950
-----------	--------	--------

Beskickningen i Bryssel och Haag:

Ministre Plénipotentiaire.....	20,000	
--------------------------------	--------	--

*Beskickningen i Konstantinopel:*Åtnjuter fri bostad samt uppbär
från konsulskassan 10,000 kr. }

Ministre Plénipotentiaire.....	10,000	
--------------------------------	--------	--

Beskickningen i Köpenhamn:

Envoyé Extraordinaire och Ministre Plénipotentiaire.....	36,000	
Legationssekreterare	5,000	41,000

Beskickningen i London:

Envoyé Extraordinaire och Ministre Plénipotentiaire.....	60,000	
Legationssekreterare	8,000	68,000

Beskickningen i Madrid:

Ministre Plénipotentiaire.....	22,000	
--------------------------------	--------	--

Beskickningen i Paris:

Envoyé Extraordinaire och Ministre Plénipotentiaire.....	60,000	
Legationssekreterare	8,000	68,000

Beskickningen i S:t Petersburg:

Envoyé Extraordinaire och Ministre Plénipotentiaire.....	60,000	
Legationssekreterare	8,000	68,000

Beskickningen i Rom:

Envoyé Extraordinaire och Ministre Plénipo- tentiaire	29,000	
--	--------	--

*Beskickningen i Washington:*Uppbär såsom generalkonsul
16,000 kr. }

Envoyé Extraordinaire och Ministre Plénipotentiaire.....	24,000	
Legationssekreterare, lön.....	6,000	
D:o, tjänstgöringspenningar	4,000	34,000

Transport	414,000	62,950
-----------	---------	--------

Tredje hufvudtiteln.

19

Transport 414,000

62,950

Beskickningen i Wien:

Envoyé Extraordinaire och Ministre Plé-

nipotentiaire 32,000 446,000

b. *Expektanslöner och Pensioner* 32,750 478,750

4. Militärattachéer:

1 Militärattaché 6,000

1 d:o 6,000 12,000

5. Skrifmaterialier, expenser och extra utgifter:

a. Skrifmaterialier och expenser 24,500

b. Ekiperingspenningar 10,000

c. Hemliga utgifter 9,900

d. Öfriga extra utgifter 26,500 70,900

Summa kronor 624,600

Beräkning öfver konsulskassans inkomster och utgifter för år 1899.

Inkomster:

Kronor.

Svenska statsverkets bidrag 160,000

Norska statsverkets bidrag 120,000

Konsulatafgifter, förslagsvis:

inom Antwerpens konsulsdistrikt:

vid hufvudstationen 9,600

» vicekonsulaten inom distrik-
tet 1,200 10,800

» Archangels konsulsdistrikt 1,800

» Barcelonas » 4,200

» Bilbaos » 5,400

» Genuas konsulsdistrikt:

vid hufvudstationen 3,200

» vicekonsulaten inom distrik-
tet 200 3,400

Transport 25,600 280,000

Tredje hufvudtiteln.

	Transport	25,600	280,000
inom Hamburgs konsulsdistrikt:			
vid hufvudstationen	11,900		
» vicekonsulaten inom distrik-			
tet	1,800	13,700	
» Havres konsulsdistrikt:			
vid hufvudstationen	5,400		
» vicekonsulatet i Bordeaux	1,700		
» öfriga vicekonsulat inom di-			
striktet	9,100	16,200	
» Helsingfors' konsulsdistrikt	7,600		
» Konstantinopels »	300		
» Köpenhamns konsulsdistrikt:			
vid hufvudstationen	10,500		
» vicekonsulatet i Helsingör	300		
» öfriga vicekonsulat inom di-			
striktet	9,400	20,200	
» Leiths konsulsdistrikt:			
vid hufvudstationen	2,900		
» vicekonsulaten inom distrik-			
tet	18,900	21,800	
» Lissabons konsulsdistrikt	3,600		
» Londons konsulsdistrikt:			
vid hufvudstationen	36,100		
» vicekonsulatet i Cardiff	15,700		
» » i Liverpool ...	9,300		
» » i Newcastle ...	19,000		
» » i The Hartle-			
pools	4,200		
» öfriga vicekonsulat inom di-			
striktet	48,800	133,100	
» Lybecks konsulsdistrikt:			
vid hufvudstationen	4,400		
» vicekonsulaten inom distrik-			
tet	3,300	7,700	
» Newyorks konsulsdistrikt	21,500		
	Transport	271,300	280,000

Tredje hufvudtiteln.

21

	Transport	271,300	280,000
inom Rigas konsulsdistrikt:			
vid hufvudstationen	4,600		
vicekonsulaten inom distrik-			
tet	3,000	7,600	
» Rio de Janeiros konsulsdistrikt:			
vid hufvudstationen	4,700		
vicekonsulaten inom distrik-			
tet	3,700	8,400	287,300
Expeditionsafgifter, förslagsvis			18,000
			305,300
	Summa kronor		585,300

Utgifter:

6. Utrikesdepartementet	17,500
7. Konsulsstaten:	

a. Löner och arvoden:

Antwerpen,	Generalkonsuln, lön	13,000
Archangel,	»	12,000
Barcelona,	»	12,000
Bilbao,	Konsuln, »	10,000
Genua,	Generalkonsuln, »	12,000
Hamburg,	»	15,000
Havre	»	14,500
	Vicekonsuln, »	5,000
		19,500
Bordeaux,	»	6,000
Helsingfors,	Generalkonsuln, »	15,000
Konstantinopel,	Ministre Plénip. »	10,000
	Drogman, »	7,000
		17,000
Köpenhamn,	Generalkonsuln, »	15,000
	Vicekonsuln, »	4,500
		19,500
Helsingör,	»	3,900
	2:ne ålderstillägg	1,000
		4,900
Leith,	Konsuln, lön	16,000
Lissabon,	Generalkonsuln, »	15,000

Transport 186,900

17,500

omför ministerstaten.

ppbar konsulatafgiften.

Tredje hufvudtiteln.

		Transport	186,900	17,500
London,	Generalkonsuln, lön	24,000		
	Vicekonsuln, »	10,000		
	Kanslisten, »	6,000		
	En kontorist, »	5,000		
	» » »	4,000	49,000	
Cardiff,	Vicekonsuln, »		9,000	
Liverpool,	Vicekonsuln, lön	9,000		
	2:ne ålderstillägg	1,000	10,000	
Newcastle,	Vicekonsuln, lön	9,000		
	2:ne ålderstillägg	1,000	10,000	
The Hartlepoons,	Kontoristen, lön	4,000		
	personligt lönetillägg	1,000	5,000	
Lybeck,	Generalkonsuln, lön		12,000	
Newyork,	Konsuln, »	30,000		
	Vicekonsuln, »	6,000		
	2:ne ålderstillägg	1,000	37,000	
Riga,	Konsuln, lön		9,000	
Rio de Janeiro,	Generalkonsuln, »		17,000	
I lönen ingår ersättning för resor inom distriktet.	Shanghai,	Generalkonsuln, »		18,000
		Konsulatbiträdet, »		6,000
Jemför ministerstaten.	Washington,	Generalkonsuln, »		16,000
			384,900	

b. Anslag till kontorskostnader mot redovisningsskyldighet:

Antwerpen	4,500		
Archangel	2,500		
Barcelona	2,000		
Bilbao	2,500		
Genua	2,500		
Hamburg	5,500		
Havre	4,500		
Helsingfors	4,000		
Köpenhamn	4,500		
Leith	6,000		
Lissabon	4,000		
London	11,000		
till underhåll af generalkonsulatets hus ...	4,000	15,000	
	Transport	57,500	384,900
			17,500

Tredje hufvudtiteln.

23

	Transport	57,500	384,900	17,500
Lybeck		2,000		
Newyork		8,000		
Riga		3,000		
Shanghai		4,000	74,500	

c. Anslag till kontorskostnader utan redovisningsskyldighet:

Alexandria	3,500	
Alger	2,000	
Bordeaux	2,000	
Buenos Ayres	4,000	
Cardiff	7,000	
Gibraltar	2,000	
Havana	3,000	
Japan	4,000	
Kiel	800	
Liverpool	5,000	
Marseille	1,500	
Melbourne	6,000	
Montevideo	2,000	
Neapel	3,000	
Newcastle	4,000	
Piræus	1,000	
Rio de Janeiro	4,000	
San Francisco	4,000	
Tanger	1,500	
Tunis	1,000	61,300

d. Pensioner 11,550 532,250

8. Skrifmaterialier, expenser och extra utgifter:

a. Skrifmaterialier och expenser	6,500	
b. Konsulernes embetsutgifter	15,500	
c. Diverse utgifter	13,550	35,550
	Summa	kronor 585,300

**Uppgift öfver de från kabinettskassan och konsulskassan för närvarande utgående
expektanslöner och pensioner.**

Från Kabinettskassan.

Jeml. Nådigt beslut af den	Expektansløner:	Kronor
12 Juli 1895	Envoyén H. Åkerman.....	6,000
Pensioner:		
10 Juli 1884	F. d. Envoyén Herr O. M. Björnstjerna.....	6,000
21 Juni 1889	» F. T. Lindstrand	6,000
6 Sept. 1895	» Ministern C. Burenstam	5,000
15 April 1869	» Ministerresidenten Friherre L. Wrede	4,000
Summa kronor		27,000

Från Konsulskassan.

Jeml. Nådigt beslut af den	Pensioner:	Kronor.
24 April 1885	Generalkonsuln G. Hegardts enka	800
9 Juli 1896	Konsuln A. Kirseboms enka	700
29 Maj 1874	Vicekonsuln Hambros enka	400
9 Juli 1896	» J. J. G. Nicolaysens enka	400
6 Juli 1825	Affidne Konsulatsekreteraren Frumeries dotter Anna Carolina ...	225
Summa kronor		2,525

Kongl. Maj:ts i Näder fastställda Stat för Utrikesdepartementet;

Gifven Stöckholms Slott den 16 november 1883.

	Lön.	Tjenstgöringspenningar.	Summa.	
1 Kabinettssekreterare, Expeditionschef, arfvode	—	—	7,500	{ Af detta arfvode anses 2,500 kr. motsvara tjenstgöringspenningar.
1 Afdelningschef	4,400	2,000	6,400	
2 D:o	8,800	4,000	12,800	{ Lönen kan efter 5 års tjenstgöring höjas med 600 kr.
1 Arkivarie	2,500	1,500	4,000	
1 Förste sekreterare	2,500	1,500	4,000	{ Lönen kan efter 5 års tjenstgöring höjas med 500 kr. och efter 10 års tjenstgöring med ytterligare 500 kr.
1 Andre sekreterare	1,800	1,200	3,000	
2 D:o	3,600	2,400	6,000	
1 D:o	1,200	800	2,000	
2 D:o	2,400	1,600	4,000	
1 Förste vaktmästare	650	300	950	Derjemte fri bostad.
1 Vaktmästare	500	300	800	{ Lönen kan efter 5 års tjenstgöring höjas med 100 kr.
3 D:o	1,500	900	2,400	
Till Utrikesdepartementet hörande embetsmän:				
1 Introduktör för främmande sändebud, arfvode	—	—	2,600	
Summa kronor			56,450	

Statens slutsumma af femtiosex tusen fyra hundra femtio kronor kommer att af nedanstående anslagsmedel utgå, nemligen:

1) Anslaget å svenska riksstatens Tredje hufvudtitel:

Utrikesdepartementet..... kr. 27,495

2) De Förenade Rikenas anslag till Utrikesdepartementet å den gemensamma konsulskassan

» 17,500

3) Norska statsverkets anslag till Utrikesdepartementet

» 11,455

Summa kronor 56,450

Fjerde hufvudtiteln.

Utdrag af protokollet öfver landtförsvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 januari 1898.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve DOUGLAS,
Statsråden: herr friherre ÅKERHJELM,
 WIKBLAD,
 GILLJAM,
 friherre RAPPE,
 CHRISTERSON,
 ANNERSTEDT,
 VON KRUSENSTJERNA och
 grefve WACHTMEISTER.

Departementschefen, statsrådet friherre Rappe anhöll att få underställa Kongl. Maj:ts pröfning frågan om reglerandet af utgifterna under riksstatens fjerde hufvudtitel för år 1899 och att i sammanhang dermed få föredraga följande till Kongl. Maj:t inkomna skrivelser och framställningar i de delar, de icke förut blifvit inför Kongl. Maj:t anmälda, nämligen:

ett inom landtförsvarsdepartementet upprättadt förslag till ny organisation af arméns förvaltning jemte deröfver af arméförvaltningen, kammarrätten m. fl. myndigheter afgifna underdåniga utlåtanden;

generalfälttygmästarens och chefens för arméförvaltningens artilleridepartement underdåniga skrifvelse den 15 sistlidne november angående nämnda departements behof af statsmedel för år 1899;

generalfälttygmästarens underdåniga skrifvelse den 22 i samma månad angående anslag för inköp af skjutfält för Första Göta artilleriregemente och Gotlands artillericorps;

arméförvaltningens å fortifikationsdepartementet underdåniga skrif-

velse den 15 sistlidne november angående departementets medelsbehof för år 1899;

arméförvaltningens å intendentsdepartementet underdåniga skrifvelse den 15 sistlidne oktober angående departementets behof af statsmedel för år 1899;

arméförvaltningens å fortifikationsdepartementet underdåniga skrifvelse den 15 sistlidne november, hvarmed öfverlemnats en af chefen för fortifikationen den 13 i samma månad aflåten underdånig framställning angående extra ordinarie anslag till rikets fästningsbyggnader under år 1899;

en af generalfälttygmästaren och chefen för artilleriet samt chefen för fortifikationen gemensamt den 19 i sistnämnda månad aflåten underdånig skrifvelse angående sistnämnda angelägenhet;

generalintendentens underdåniga skrifvelse den 23 sistlidne oktober angående extra ordinarie statsanslag för arméns intendenturtrustning;

t. f. chefens för generalstaben underdåniga skrifvelse den 30 november 1896 med förslag till förändrad organisation af Gotlands stridskrafter, äfvensom arméförvaltningens å artilleri-, intendents- och civila departementen den 2 juli och den 1 december 1897 i detta ärende afgifna underdåniga utlåtanden;

chefens för Gotlands artillericorps underdåniga skrifvelse den 13 april 1897 angående batterihandverkarnes vid corpsen utbytande mot handverkssoldater, äfvensom arméförvaltningens å nyssnämnda tre departement i anledning deraf den 5 november 1897 afgifna underdåniga utlåtande;

militärbefälhafvarens på Gotland underdåniga skrifvelse den 12 juli 1897 angående förvärfvande af mark för de militära förrådens å Gotland flyttande till Tingstäde, äfvensom chefens för fortifikationen i anledning deraf den 24 sistlidne november afgifna underdåniga yttrande;

generalfälttygmästarens underdåniga skrifvelse den 30 sistlidne november angående flyttning af artilleriförråden å Gotland;

generalintendentens underdåniga skrifvelse den 18 nästlidne december angående flyttning af intendenturförråden å Gotland;

en af Gotlands försvarsförbund den 24 april 1892 aflåten underdånig skrifvelse angående ordnande af det fasta försvaret å Gotland;

t. f. chefens för generalstaben underdåniga skrifvelse den 28 juni 1897 angående ombildande af generalstabens civilmilitära personal, äfvensom arméförvaltningens å civila departementet den 15 sistlidne oktober och generalintendentens den 8 påföljande november i anledning deraf afgifna underdåniga utlåtanden;

en af Hans Kongl. Höghet Kronprinsen, i egenskap af inspektör för militärläroverken, den 21 sistlidne oktober aflåten underdånig skrifvelse, hvarmed öfverlemnats ett af chefen för krigsskolan upprättadt förslag till ny stat för krigsskolan, äfvensom arméförvaltningens å civila departementet den 3 nästlidne december samt t. f. chefs för generalstaben den 9 i samma månad i ärendet afgifna underdåniga utlåtanden;

inspektörens för trängen underdåniga skrifvelse den 12 november 1895 angående omorganisation af allmänna garnisonssjukhuset i Stockholm, äfvensom de underdåniga utlåtanden, som i detta ärende afgifvits af sjukhusets direktion den 13 juni 1896, af medicinalstyrelsen den 17 november samma år samt af arméförvaltningen å intendents- och civila departementen den 29 sistlidne november;

ett den 8 sistlidne december afgifvet underdånigt förslag till förändrad organisation af skjutskolan för infanteriet och kavalleriet jemte arméförvaltningens å artilleridepartementet den 23 i samma månad deröfver afgifna underdåniga utlåtande;

generalfälttygmästarens underdåniga skrifvelse den 16 sistlidne november angående förbättrade löneförmåner åt de vid artilleriets truppförband anställde rustkammarsmeder, gevärshandtverkare och stockmakare, äfvensom arméförvaltningens å civila departementet i anledning häraf den 19 i samma månad afgifna underdåniga utlåtande;

generalfälttygmästarens underdåniga skrifvelse den 25 februari 1897 angående ålderstillägg åt tygskrifvare jemte arméförvaltningens å civila departementet den 5 påföljande mars deröfver afgifna underdåniga utlåtande;

t. f. chefs för generalstaben underdåniga skrifvelse den 5 november 1897 angående förbättrade villkor för arméns reservofficerare, äfvensom arméförvaltningens å civila departementet den 19 i samma månad deröfver afgifna underdåniga utlåtande;

en af chefen för första arméfördelningen den 28 oktober 1897 aflåten skrifvelse i fråga om antalet vid skånska husar- och dragonregementena år 1899 vakanssatta rusthåll;

en af chefen för sjette arméfördelningen den 2 sistlidne november aflåten skrifvelse i fråga om antalet vid Norrlands dragonregemente år 1899 vakanssatta rotehåll; samt

centralstyrelsens för Sveriges frivilliga skytteföreningar underdåniga skrifvelse den 27 sistlidne november angående anslag till skarpskytteväsendets och skjutskicklighetens befrämjande.

Departementschefen yttrade härvid beträffande de

Ordinarie anslagen.

Arméförvaltningen.

[1.]
Uteslutning
ur riksstaten
af detta an-
slag och upp-
förande i dess
ställe af nya
anslag.

Såsom Eders Kongl. Maj:t behagade erinra sig, hafva under de senaste åren i Riksdagens revisorers berättelser, i samband med granskningen af arméförvaltningens räkenskaper, förekommit uttalanden af innehåll, att svenska arméns centrala förvaltning borde omorganiseras i syfte att åvägabringa större enkelhet, reda och öfverskådlighet i fråga om hushållningen med och redovisningen af de till landtförsvaret anslagna medel. En liknande åsigt framställdes äfven i den underdåniga skrifvelse, som ledamöterna af Riksdagens Första Kammare, kammarherren m. m. greve *N. G. A. Sparre* och bruksegaren m. m. *Chr. Lundberg* samt ledamöterna af Riksdagens Andra Kammare, hemmansegaren *A. P. Danielson* i Dystad och riksbanksfullmäktigen *O. Jonsson* i Hof aflåto den 28 oktober 1895 efter fullgjordt nådigt uppdrag att afgifva yttrande öfver ett underdånigt förslag till förändrad uppställning af riksstatens fjerde hufvudtitel. I denna skrifvelse, hvilken, i hvad den afsåg en förändrad uppställning af nämnda hufvudtitel, anmälades inför Eders Kongl. Maj:t den 13 januari 1896, blef äfven det sätt, hvarpå till densamma hörande statsanslag redovisades, föremål för uttalande, i sammanhang hvarmed äfven med några ord berördes den riktning, i hvilken förändrade bestämmelser i afseende å räkenskapsväsendet inom arméförvaltningen syntes böra gå. Dervid yttrade de fyra granskningsmännen, att de trott sig finna, att förvaltningen af de under riksstatens fjerde hufvudtitel hörande medel borde, jemte dithörande räkenskaps-, redovisnings-, och revisionsväsende, förläggas å *endast ett* departement i arméförvaltningen, till hvilket sålunda alla slags redogörelser för dylika medel skulle ingå och hvilket i följd häraf också egde att för denna redovisning utfärda de nödiga föreskrifterna.

Då förslag i dylikt syfte äfven blifvit framställt af de genom nådiga brevet den 7 april 1893 förordnade komiterade för utarbetande af förslag till sådana ändringar i de rörande arméns förvaltning gällande reglementen och stadganden, som påkallades af intendenturcorpsens förändrade organisation och förändringarna i öfrigt uti härorganisationen, erhöll statsrådet och chefen för landtförsvarsdepartementet på derom

gjord underdånig framställning den 7 februari 1896 nådigt bemyndigande att tillkalla vissa personer för att inom departementet uppgöra förslag till omorganisation af arméförvaltningen i syfte att till det civila departementet förlägga hela den embetsverket åliggande kassavården, bokföringen, anordningsväsendet och revisionen samt alla ärenden inom verket af juridisk eller civil-administrativ art, såsom besvärsmål och dylikt.

Under det arbete, som sålunda tog sin början inom landtförsvarsdepartementet, kom man emellertid till den uppfattning, att frågan om arméförvaltningens omorganisation i sjelfva verket syntes hafva en vida större räckvidd, än som gifvits åt densamma genom nyssnämnda nådiga beslut. Det syntes sålunda angeläget att taga hela det militära förvaltningssystemet i skärskådande för att se till, huruvida det icke, med hänsyn såväl till en god fredsförvaltning som ock till dennas öfverensstämmelse med fältförhållandenas kraf, skulle vara ändamålsenligt att äfven i andra afseenden än den ofvan berörda omdana svenska arméns förvaltning. Genom nådigt beslut den 25 september 1896 fann också Eders Kongl. Maj:t — enär det förberedande arbetet i ärendet gifvit vid handen, att förändring af embetsverkets (arméförvaltningens) organisation torde kunna ifrågasättas i vidsträcktare omfattning, än som till en början varit afsedd, samt det vid sådant förhållande vore af vikt att inom landtförsvarsdepartementet ega tillgång till detaljerade upplysningar inom arméns olika förvaltningsgrenar — godt bemyndiga statsrådet och chefen för nämnda departement att tillkalla jemväl andra sakkunniga personer för att inom departementet biträda vid utarbetande af förslag till den omorganisation af nämnda embetsverk, som departementschefen efter pröfning af samtliga på frågan inverkan förhållanden kunde finna erforderlig.

Innan detta arbete var bragt till afslutning, hade — jag tillåter mig att härom i förbigående erinra — Riksdagens år 1896 församlade revisorer uttalat den öfvertygelse, att enkelhet, reda och öfverskådlighet i afseende å bokföringen inom arméförvaltningen samt effektiv kontroll beträffande redovisningen kunde vinnas endast genom en omfattande reform af hela den militära förvaltningen, i syfte att, så långt det låte sig verkställas, decentralisera densamma. Härigenom skulle, enligt revisorernas mening, tillika det högst viktiga hufvudändamålet med all militärförvaltning ernås, nemligen att fredsförvaltningen bragtes i nära öfverensstämmelse med de förhållanden, som inträda vid och efter härens försättande på krigsfot.

Resultatet af ifrågavarande inom landtförsvarsdepartementet utförda arbete föreligger nu i:

a) Förslag till ny organisation af arméns förvaltning, och

b) Förslag till ny hufvudbok för arméförvaltningen jemte räkenskapsformulär; hvarjemte utarbetats en redogörelse för hufvuddragen af den centrala förvaltningens vid svenska armén historiska utveckling.

Hvad angår det upprättade förslaget till ny hufvudbok för arméförvaltningen jemte räkenskapsformulär, är detta ärende ännu icke i det skick, att detsamma kan inför Eders Kongl. Maj:t anmälas.

Detta är deremot fallet med förslaget till ny organisation af arméns förvaltning, öfver hvilket förslag, jemlikt Eders Kongl. Maj:ts nådiga befallning, underdåniga utlåtanden — rörande förslaget i dess helhet eller vissa delar deraf — afgifvits utaf arméförvaltningen, kammarrätten, statskontoret, medicinalstyrelsen, öfverfältläkaren, t. f. chefen för generalstaben, cheferna för samtliga arméfördelningarna, militärbefälhafvaren på Gotland, generalfälttygmästaren och chefen för artilleriet, chefen för fortifikationen, generalintendenten, Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i rikets samtliga län samt fullmäktige i riksbanken; och, jemte det jag anhåller att nu få i underdånighet inför Eders Kongl. Maj:t redogöra för innehållet af ifrågavarande förslag, hemställer jag, att detsamma, äfvensom den ofvan omförmälda utredningen angående hufvuddragen af den centrala förvaltningens vid svenska armén historiska utveckling, måtte få till Riksdagens ledamöter utdelas.

De hufvudsakliga förändringar, som enligt förslaget böra vidtagas i fråga om svenska arméns förvaltning, kunna hänföras till två särskilda grupper, allt eftersom de äro af natur antingen att kunna afgöras af Eders Kongl. Maj:t allena eller att äfven kräfva Riksdagens medverkan och bifall. Det kan måhända förefalla öfverflödigt att i detta sammanhang lemna en framställning af de förslag, som uteslutande falla inom området för Eders Kongl. Maj:ts beslutanderätt. Men då desamma, åtminstone uti åtskilliga afseenden, stå i ett visst samband med de organisationsändringar, för hvilkas genomförande Riksdagens bifall är en förutsättning, torde det icke vara ur vägen att, för vinnande af öfversigt öfver frågan i hela dess vidd, vid detta tillfälle äfven egna uppmärksamhet åt förberörda förslag och gifva en framställning af deras väsentliga innebörd.

De förslag till ändringar i arméns förvaltning, som torde kunna afgöras på grund af Eders Kongl. Maj:ts administrativa befogenhet, utgöras af:

a) *Decentralisation af vissa anslag under riksstatens fjerde hufvudtitel*, d. v. s. anslagens fördelande på förvaltningarna vid arméfördelningar, regementen, corpser och anstalter, i syfte dels att vidga arméfördelningschefernas (fördelningsintendenturernas) förvaltningsmyndighet, dels att främja sjelfhushållningen vid de lägre truppförbanden;

b) *Förändring af arméns kassa- och räkenskapsväsende* i syfte att den kredit, som nu är i landtränterierna öppnad för truppförvaltningsmyndigheterna, skulle upphöra, samt att i stället bestyret med de erforderliga penningmedlens tillhandahållande till nämnda myndigheter öfverflyttas från Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande till riksbanken eller i ort, der riksbankskontor ej finnes, till annan bankinrättning. Af denna förändring borde följa, att alla de utgifter, som nämnda befallningshafvande sjelfva eller genom underlydande tjänstemän göra för militära ändamål, snarast möjligt borde ersättas af de militära förvaltningsmyndigheterna. På så sätt skulle den nu räkenskaperna invecklande bokföringen mellan ifrågavarande myndigheter och landtränterierna försvinna, redovisningsväsendet kunna göras öfverskådligare och kassakontrollen underlättas.

Dessutom skulle redovisningsväsendet påskyndas derigenom, att de för förvaltningstjenstens utövande erforderliga förskotten skulle beräknas och requireras månadsvis, i sammanhang hvarmed *månatliga redovisningar* skulle, till åstadkommande af bättre och mera snabbt verkande kontroll, införas, hvarjemte gjorts gällande behovet och ändamålsenligheten af att *utbildning till intendenturtjänsteman* borde föreskrifvas såsom villkor för befordran till revisorstjänst inom armén och dess centrala styrelser.

Till de organisationsändringar, för hvilkas lösning Riksdagens medverkan är erforderlig, äro att räkna:

a) *Fördelningsintendenturernas förseende med revisionstjänstemän* i syfte att till desamma förlägga revisionen af truppförvaltningsmyndigheternas räkenskaper, dock med beslutanderätten (domsrätten) i anmärkningsmål bibehållen vid central förvaltningsmyndighet;

b) *Omorganisation af arméförvaltningen till tre särskilda styrelser* genom artilleri- och fortifikationsdepartementens utbrytning och ombildning till artilleri- och fortifikationsstyrelser samt de nuvarande intendents- och civila departementens sammanslagning till en gemensam styrelse, intendenturstyrelsen, och i sammanhang dermed sjukvårdsbyråns utbrytning från intendentsdepartementet och ställande under öfverfältläkaren under namn af öfverfältläkarens stab; samt

c) *Omorganisation och utvidgning af intendenturcorpsen*, hvilken åtgärd af flera skäl funnits oundgängligen nödig.

Genomförandet af de sålunda ifrågasatta organisationsändringarna skulle kräfva nya stater för de nya embetsverken och för intendenturcorpsen äfvensom smärre ändringar i vissa andra stater, hvarom jag torde få tillfälle att här nedan lemna närmare redogörelse.

Dessutom har uti organisationsförslaget framhållits, att en annan *uppställning af riksstatens fjerde hufvudtitel* än den nu gällande och af 1896 års riksdag antagna skulle, med hänsyn till önskvärdheten af anslagens decentralisering, vara att föredraga. I fråga om denna angelägenhet anhåller jag emellertid att få redan nu, för att i det följande icke behöfva återkomma till densamma, uttala min mening. Frågan synes mig i dess nuvarande läge hvarken böra eller kunna upptagas till ompröfning. Den kräfver sin tid och grundliga förberedelser. Det torde nämligen icke med ett sakenligt ordnande af förvaltningsangelägenheterna vara öfverensstämmande att man — innan full klarhet vunnits, huru långt i sjelfhushållningens och sparsamhetens intresse samt med hänsyn till åvägabringandet af en fullt verksam medelskontroll fördelningen af anslagen inom de särskilda förvaltningsgrenarna (på förplägnadens, beklädnadens, beväpningens o. s. v. områden) lämpligen kan och bör drifvas — grepe sig an med att utarbeta och framlägga förslag till en ny eller förändrad uppställning af fjerde hufvudtiteln. I betraktande häraf och öfriga inverkan omständigheter vill det synas, som om den ifrågasatta nya uppställningen snarare bör utgöra ett efterföljande led af den militära förvaltningsreformen i dess helhet och särskildt af den, efter erforderliga utredningar och beräkningar, såsom ändamålsenlig befunna och i behöriga förvaltningsföreskrifter fastställda anslagsdecentraliseringen, än en föregångare till samma reform och samma anslagsdecentralisering. Då dertill kommer, att den uppställning af fjerde hufvudtiteln, som godkändes af Riksdagen år 1896 och blef gällande med 1897 års ingång, torde under närvarande förhållanden uppfylla alla billiga anspråk på reda och öfverskådlighet, synes det icke föreligga något skäl att, förrän och i den mån arbetet med omdaningen af svenska arméns förvaltning visar det vara oundgängligen af behovet påkalladt, inför Riksdagen framlägga förslag till ändring uti förevarande afseende.

Sedan jag sålunda redogjort för den väsentliga innebörden af förslaget till ny organisation af svenska arméns förvaltning, må det tillåtas

mig att göra en kort sammanfattning af innehållet i de öfver detsamma afgifna underdåniga yttrandena, och torde det vara ändamålsenligt att dervid följa den ordning, i hvilken förslaget särskilda delar i det föregående blifvit framställda.

Vidkommande först den *anslagsdecentralisering*, som i förslaget förordas, hafva de militära myndigheter, som tagit denna fråga under ompröfning, ej i hufvudsak haft något att erinra mot en ytterligare skeende anslagsfördelning på truppförbanden. Fast mer hafva de uttalat sin anslutning till de åsikter, som i förslaget gjorts gällande, och vissa af dem, såsom cheferna för tredje och fjerde arméfördelningarna, hafva i viss mån velat gå längre, än förslaget i detta hänseende ifrågasatt.

Arméförvaltningen har ej heller haft något att invända mot den grundsats, som varit bestämmande för förslaget, nämligen att af ett i riksstaten upptaget, på underordnade förvaltningsmyndigheter fördeladt reservationsanslag bör den del, som faller på sådan myndighet, äfven betraktas såsom reservationsanslag för denna samt således möjligen uppstående besparingar få för det med anslaget afsedda ändamål under följande år användas af den myndighet, genom hvilkens åtgörande besparingen uppstått. I fråga om möjligheten eller ändamålsenligheten att fördela vissa särskilda anslag, såsom till »lega för hästar till artilleriets och ingenjörtruppernas exercis», »det icke garnisonerade infanteriets och det indelta kavalleriets vapenöfningar», »de värnpliktiges vapenöfningar» m. fl., yttrar sig arméförvaltningen afstyrkande, gör erinringar eller framhåller betänkligheter, på hvilket allt det vid detta tillfälle torde vara för vidlyftigt och för öfrigt icke erforderligt att ingå. Arméförvaltningen synes emellertid anse de framlagda förslagen till decentralisation af vissa anslag under fjerde hufvudtiteln hafva föga eller ingen betydelse i sak för att befordra den åsyftade omorganisationen af arméns centralstyrelse. Det kan ju visserligen sägas och det har också uti yttrandena blifvit framhållet, att anslagsdecentraliseringen i och för sig icke står uti något oskiljakligt samband med förvaltningsreformen för öfrigt, men otvifvelaktigt torde vara, att det omfång, hvori decentralisationen genomföres, måste öfva inflytande på centralstyrelsens organisation och sammansättning.

Den förändring af arméns *kassa- och räkenskapsväsende*, som uti organisationsförslaget angifvits, har, i hvad den afser upphörandet af landtränterierna såsom mellanbänder vid tillhandahållandet af penningmedel till förvaltningarna vid regementen och corpser samt riksbankens öfvertagande af härför erforderliga bestyr, mött enhälligt gillande af de

myndigheter, som yttrat sig öfver den sålunda föreslagna anordningen. Statskontoret och Eders Kongl. Maj:ts samtliga befallningshafvande hafva förordat dess genomförande, men hafva dervid åtskilliga af dem kraftigt framhållit önskvärdheten af, att denna reform måtte än ytterligare utsträckas, så att länsstyrelserna, så långt det ändamålsenligast låte sig göra, blefve befriade från bestridandet af utgifter för arméns behof. Derigenom skulle den omgång och det mångskrifveri, som äro förenade med det nuvarande tillvägagångssättet, undvikas samt väsentligt förbättrade och förenklade förhållanden inträda på förevarande område till fromma för såväl länsstyrelserna som de militära förvaltningsmyndigheterna.

Mot den ifrågasatta nya anordningen med penningmedels tillhanda-hållande till sistnämnda myndigheter hafva Riksbankens fullmäktige ej heller haft något att erinra, i det de nämligen förklarar, att något särskildt hinder för tillmötesgående af den nu berörda, i förslaget gjorda framställningen från riksbankens sida icke för närvarande förefunnes.

Hvad angår införandet af *månatliga redovisningar*, hafva de till armén hörande förvaltningsmyndigheterna i allmänhet ej haft några anmärkningar att framställa. Chefen för sjetten arméfördelningen förordar dock redovisning kvartalsvis, enär med densamma kunde förenas nödig kontroll, utan att denna försvårades eller redovisningen försenades, samt redovisningar månadsvis skulle medföra ökadt, men öfverflödigt arbete.

Rörande *fördelningsintendenturernas förseende med revisionstjenstemän och förläggandet af den första revisionen af de lägre truppförbandens medels- och persedelredogörelser till arméfördelningarna* — dock med undantag af de persedelredovisningar, för hvilkas granskning kräfves särskild teknisk sakkunskap — hafva meningarna visat sig vara ganska delade. Innan emellertid dessa meningsskiljaktigheter göras till föremål för framställning, torde det vara ändamålsenligt att omförmäla de hufvudsakliga fördelar, som, enligt hvad organisationsförslaget särskildt framhåller, skulle ernås med den decentraliserade revisionen, nämligen:

att arméfördelningschefens överblick öfver förvaltningens handhafvande vid under honom lydande truppförband skulle i väsentlig grad underlättas; och

att revisionen komme att ske under ledning af personer med större sakkunskap om de inom arméfördelningen rådande förhållanden, än som kunde finnas inom det centrala embetsverket, hvarigenom revisionen skulle komma att vinna i saklighet.

Med det decentraliserade revisionsarbetet skulle emellertid icke,

såsom redan blifvit framhållet, domsrätt uti besvärsmål vara förenad, utan denna skulle förbehållas den centrala förvaltningsmyndigheten, och detta på följande skäl:

att redan i första instans besvärsmålen blefve handlagda af myndighet, som vore i besittning af större erfarenhet i författningstvister samt större kunskap uti författningarna, deras andemening och rätta tolkning, än som i allmänhet kunde påräknas vare sig hos arméfördelningscheferna eller hos fördelningsintendenterna;

att olika domslut i likartade fall komme att undvikas; samt

att arméfördelningscheferna ej behöfde fördjupa sig i författningarnas minsta enskildheter och således komme att befrias från en i disciplinärt hänseende ofördelaktig kritik från underordnades sida och från besvär hos kammarrätten eller Kongl. Maj:t öfver domsluten.

Uti de yttranden, som beträffande denna del af förslaget afgifvits, kunna särskiljas *tre olika meningssgrupper* nämligen: *den*, som ansluter sig till organisationsförslaget, *den*, som förordar, att äfven domsrätt i anmärknings- och besvärsmål skall förläggas till arméfördelningarna (fördelningsintendenturerna), och *den*, som anser, att, i öfverensstämmelse med hvad nu är förhållandet, såväl revisionsarbetet som domsrätten böra tillhöra central förvaltningsmyndighet.

På *organisationsförslagets ståndpunkt* ställa sig cheferna för andra tredje, fjerde och sjette arméfördelningarna samt militärbefälhafvaren på Gotland.

Med uttalande af att revisionen torde böra ordnas på sätt, som uti förslaget blifvit framställt, emedan det i vårt land torde tillkomma endast civil myndighet att afdöma besvärsmål, framhåller dock chefen för tredje arméfördelningen, att det nog hade varit önskvärdt, att beslutanderätt i nyssnämnda mål och anmärkningsmål äfven kunnat förläggas till fördelningsintendenturerna, och de skäl, som deremot blifvit uti förslaget anförda, synas honom icke starka; särskildt det skälet, att arméfördelningscheferna borde befrias från en i disciplinärt afseende ofördelaktig kritik från underordnades sida, bör enligt hans mening icke tillmätas någon betydelse. Chefen för sjette arméfördelningen framhåller i fråga om *revisionspersonalens rekrytering*, att det torde allt för mycket komma att minska tillgången på lämpliga aspiranter till revisorsplatserna, om såsom kompetensvilkor fordrades utbildning såsom intendenturtjensteman, så vidt detta begrepp skulle utsträckas derhän, att dermed menades kompetens för vinnande af inträde vid intendenturcorpsen, d. v. s. i regeln officersexamen. Enligt hans mening bör en person blifva fullt kompetent till revisorssyssla, om af honom fordras det tillägg till nu gällande före-

skrifter om kompetens för vinnande af anställning såsom amanuens vid arméförvaltningen, att han derjemte skall med godt vitsord hafva genomgått kurs som intendentsaspirant, eller ett och ett halft års tjänstgöring vid olika regementen och i centralstyrelserna samt ett eller två års tjänstgöring, motsvarande underintendentstjänstgöring, vid fördelningsintendentur.

Chefen för första arméfördelningen, som för öfrigt icke har något att erinra mot organisationsförslaget i dess helhet, säger sig icke kunna till fullo uppskatta fördelen af den första revisionens förläggande till fördelningsintendenturerna, om domsrätten i alla besvär- och anmärkningsmål förblifver centraliserad hos de centrala styrelserna.

Uti de tre senast omnämnda arméfördelningschefernas yttranden kan man spåra vissa sympatier för att till fördelningsintendenturerna äfven förlägga beslutanderätt i anmärknings- och besvärsmål, fast de dock icke anse sig böra tillstyrka en sådan anordning. Det gör ej heller t. f. chefen för generalstaben, som fullständigt ansluter sig till förslaget att från det centrala förvaltningsorganet öfverflytta revisionen till fördelningsintendenturerna, men han gör samtidigt gällande, att det varit följdriktigast, om äfven afgörandet af meranämnda mål tillagts fördelningsintendenturerna.

Chefen för femte arméfördelningen företräder helt och hållet den *andra* i ordningen af ofvannämnda tre meningsgrupper. Han yrkar i fråga om ordnandet af revisionsväsendet i lägsta instans, att steget bör fullt uttagas, och uttalar såsom sin åsigt, att revisionen af arméns räkenskaper bör ordnas på det sätt:

att för de till arméfördelningarna hörande trupper och anstalter revisionen förrättas i lägsta instans vid fördelningsintendenturerna samt revisionsmålen derstädes äfven afgöras;

att för de till artilleri-, fortifikations- och intendenturstyrelserna hörande formationer och anstalter revisionen verkställs på motsvarigt sätt vid de vid nämnda styrelser inrättade revisioner, hvarvid dock revisionsmålen böra afgöras af styrelsechefen;

att för de formationer och anstalter (generalstaben, militärskolorna o. s. v.), som icke äro underställda arméfördelningschef eller någon af nyssnämnda styrelser, revisionsarbetet utföres vid intendenturstyrelsens revisionsafdelning; samt

att efter sålunda verkställd revision originalräkenskaperna jemte verifikationer och öfriga bilagor insändas omedelbart till kammarrätten; men

att en afskrift af hufvudräkenskaperna (d. v. s. utan verifikationer och öfriga bilagor) insändes till intendenturstyrelsen för att der bokföras.

Chefen för femte arméfördelningen motsätter sig sålunda delandet af revisionen och domsrätten uti lägsta instans och detta på den grund, att deraf skulle föranledas tidsutdrägt och onödig omgång med anmärkningars utställande, försenadt revisionsarbete och en mindre effektiv revision vid fördelningsintendenturerna.

Till stöd för sina åsikter åberopar sig chefen för femte arméfördelningen på motsvarande förhållanden i tyska armén. För de till divisionsförband hörande trupper slutbehandlas der nämligen revisionsmålen vid divisionsintendenturerna samt för öfriga under armécorpschefen lydande, men utom divisionsförband stående trupper äfvensom hvad angår armécorpsens intendentur-, garnisons- m. fl. anstalter vid corpsintendenturen, och sedermera sändas räkenskaperna till tyska rikets kammarrätt.

Förutsättningen för den anordning af revisionen med hvad mera dertill hörer, som chefen för femte arméfördelningen förordar, är emellertid den, att fördelningsintendenturerna och regementsförvaltningarna omorganiseras i den riktning och i det syfte:

att arméfördelningscheferna och regementscheferna lösas ur den ställning, som de intaga uti resp. fördelningsintendenturer och regementskassaförvaltningar;

att fördelningsintendenturerna bilda en fristående förvaltningsmyndighet, lydande under arméförvaltningen eller i dennas ställe inrättade styrelser, i främsta rummet intendenturstyrelsen, och att regementsintendenterna, sjelfständigt och under eget ansvar, ombesörja kassaärendena vid de lägre truppförbanden; samt

att förvaltningsärendena vid truppförbanden handläggas, allt efter sin natur, dels på den militära tjenstevägen, dels på intendenturvägen.

Den tredje meningsgruppen i fråga om de med revisionen af arméns räkenskaper samhörande angelägenheter företrädes af kammarrätten, statskontoret och arméförvaltningen.

Med åberopande af ett i ämnet af dess revisionsafdelnings andra kontor afgifvet yttrande, finner kammarrätten sig icke kunna tillstyrka, att de i organisationsförslaget angifna grunder för ordnandet af revisionen af arméns räkenskaper må vinna tillämpning. De hufvudsakliga skäl, på hvilka kammarrätten stöder sig, torde kunna sammanfattas sålunda:

revisorerna vid fördelningsintendenturerna skulle icke med lika sakkunskap och lika skyndsamt som arméförvaltningens revisionstjenstemän kunna fullgöra revisionsarbetet i dess helhet;

handläggningen af revisionsgöromålen skulle, till följd af revisions-

tjenstemännens skilda tjänstgöringsorter, förlora i likformighet, och de vid de i landsorten förlagda fördelningsintendenturerna anställda revisions-tjenstemännen skulle icke vinna den allmänna öfverblick öfver arméns förvaltning eller kunna förskaffa sig de hjälpkällor för behörigt fullgörande af sina göromål, som nu stode arméförvaltningens revisorer till buds;

räkenskaperna skulle sannolikt icke lika tidigt som nu kunna blifva användbara för uppgörande af bokslutet för fjerde hufvudtiteln;

då fördelningschef och fördelningsintendent hafva till åliggande att inom vederbörlig arméfördelning öfvervaka hushållningen vid till densamma hörande truppförband och att vid behof söka åvägabringa till besparing ledande åtgärder, syntes förslaget att pålägga fördelningsintendenturernas revisionsafdelningar detta viktiga bestyr vara mindre lämpligt och beteckna en försämring af den nuvarande kontrollen i afseende å hushållningen;

revisorerna och deras biträden skulle, såsom tillhörande intendenturcorpsen och ställda i subordinationförhållande under fördelningsintendenturerna, sannolikt icke visa sig besitta lika stor sjelfständighet vid utöfvande af sin verksamhet som nuvarande revisionspersonal, hvilken under sin tjänstgöring inom arméförvaltningen vore stald utom närmare beröring med de redogörare eller myndigheter, hvilkas räkenskaper det ålège densamma att granska;

revisionspersonalen i arméförvaltningen hade visat sig besitta större sakkunskap och vidsträcktare kännedom om de å arméns förvaltning tillämpliga författningars anda och bokstaf än de till intendenturcorpsen hörande redogörare, ur hvilken corps fördelningsintendenturernas revisionspersonal skulle rekryteras;

då, såsom i organisationsförslaget framhållits, erfarenheten visat, att intendenturcorpsens nuvarande organisation ej visat sig betrygga eller ens möjliggöra en god rekrytering af nämnda corps, torde det kunna befaras, att de föreslagna revisionsbiträdena (underintendenter eller intendentsaspiranter) ej skulle finnas för tjänstgöringen inom revisionsafdelningen behörigen kvalificerade eller ens kunna till ifråga-stäldt antal anskaffas, under det att, enligt i arméförvaltningen vunnit upplysning, för närvarande ett tiotal e. o. tjenstemän utan fast anställning, emot en obetydlig godtgörelse, lemnade ett erkännansvärdt biträde vid revisionsarbetet inom arméförvaltningens civila byråer.

Statskontoret anser, att den föreslagna decentralisationen af anslag icke påkallar en decentralisation af revisionen, samt säger sig ej kunna förorda förläggandet af revisionen till fördelningsintendenturerna, enär

revisorerna derigenom ej skulle undfå den sjelfständiga ställning, dessa tjenstemän borde intaga, utan komme i en till fördelningsintendenturen och stundom äfven till fördelningsintendenten beroende ställning. För sitt afstyrkande yttrande i denna fråga anför dessutom statskontoret dels den omständigheten, att anmärkningsmålen i allt fall skulle komma att afgöras af den centrala myndigheten — med undantag dock för sådana anmärkningsmål, deri såväl revisor som fördelningsintendent med anledning af infordrade upplysningar ansett anmärkningen böra förfalla — dels att i öfrigt till stöd för förslaget ej anförts sådana grunder, hvaraf antagas kunde, att förändringen skulle medföra någon förbättrad tillsyn eller kontroll öfver användningen af de till landtförsvaret anslagna medel.

Arméförvaltningen är, i fråga om den föreslagna anordningen af revisionen, i allt väsentligt af samma mening som kammarrätten och statskontoret. Förvaltningen bestrider, att de fördelar — underlättandet af arméfördelningschefens överblick öfver förvaltningens handhavande vid underlydande truppförband, revisionens större effektivitet och saklighet m. m. dylikt — som antagits skola härflyta ur ifrågavarande anordning, skulle komma att vinnas, samt framhåller de brister och olägenheter, med hvilka denna skulle vara förenad, nämligen:

skiljaktig författningstolkning och saknaden af de för revisionen vigtiga hjälpkällor, som finnas i det centrala embetsverket;

en icke tillräckligt sjelfständig eller oberoende revisionspersonal, som dessutom ej vore i besittning af nog grundliga författningskunskaper — personalen vid intendenturcorpsen hade nämligen icke visat sig ega sådan kännedom om författningarna rörande arméns förvaltning eller förmåga att tillämpa dessa, som vore erforderliga;

räkenskapernas försenade insändande till centralmyndigheten; samt frånvaron för arméns centrala förvaltningsmyndighet af den naturliga rätten att genom egen revision förvissa sig om de till arméns förvaltningsmyndigheter utanordnade medlens behöriga och författningensliga användning.

Svagheten i förslaget om den första revisionens förläggande till fördelningsintendenturerna framträdde, enligt arméförvaltningens mening, kraftigast i det uppenbarligen olämpliga förhållandet, att anmärkningar, som mot räkenskaperna framställes af revisionen hos dessa intendenturer, icke kunde der vid anmärkningarnas bestridande fastställas, än mindre beslut fattas i besvärsmål.

Vid den föreslagna organisationen af *arméns centrala förvaltningsmyndighet* — arméförvaltningens ombildning till tre styrelser, artilleri-

fortifikations- och intendenturstyrelserna och i samband dermed sjukvårdsbyråns ställande under öfverfältläkaren — hafva, hvad först angår *hufvudgrunderna* för ordnandet af nyssnämnda tre styrelser, de militära myndigheter, till hvilka organisationsförslaget remitterats, i allmänhet icke framställt några erinringar af principiell natur.

Chefen för tredje arméfördelningen gifver dock uttryck åt den farhågan, att generalintendenten, såsom chef för den genom intendents- och civila departementens sammanslagning bildade intendenturstyrelsen, skulle blifva nedtyngd af löpande göromål och således tid ej gifvas honom att egna arbete och uppmärksamhet åt de uppgifter, som för honom borde vara betydelsefullare än hvarje annan, nämligen öfverinseendet öfver fredsförvaltningen i dess helhet och förberedelserna för förvaltningen i fält. I sammanhang härmed ifrågakommer han ändamålsenligheten af att i en eller annan form bibehålla arméförvaltningens civila departement, men han anser sig emellertid ej kunna rörande denna angelägenhet uttala en bestämd åsigt.

Beträffande handläggningen af ärendena inom ifrågavarande styrelser uttalar chefen för fortifikationen betänkligheter i fråga om förslaget att i samtliga förekommande mål tillämpa den så kallade styrelseformen, d. v. s. att ärendena afgöras af chefen för styrelsen uppå föredragning af vederbörande byråchef, med skyldighet för denne att vid föredragning af viktigare sådana låta till protokollet anteckna sin mening, derest beslutet blifver från denna afvikande. Enligt chefens för fortifikationen åsigt borde, åtminstone hvad det nya embetsverket för fortifikationsangelägenheter anginge, styrelseformen med åtföljande reservationsrätt för vederbörande byråchef tillämpas allenast i fråga om sådana till förvaltningsbyrån hörande ärenden, hvilka berörde penningmedel eller för hvilkas afgörande det gälde att tillämpa allmänna författningar. Denna form för ärendenas handläggning och afgörande borde följaktligen icke utsträckas till flertalet af de inom fortifikationsstyrelsen förekommande ärenden, enär dessa vore af rent teknisk natur.

Arméförvaltningen anser sig kunna i princip godkänna ett sammanförande af artilleri- och fortifikationsärendena till särskilda artilleri- och fortifikationsstyrelser, men afstyrker i öfrigt organisationsförslaget. Arméförvaltningen inlåter sig dock dervid icke på frågan om möjligheten eller ändamålsenligheten af att sammanslå intendents- och civila departementen, utan grundar sitt afstyrkande på den omständigheten, att arméförvaltningen afstyrkt öfverflyttandet till fördelningsintendenturerna af den revision, som nu verkställles inom embetsverket, enär, enligt arméförvaltningens mening, en sådan öfverflyttning af revisions-

arbetet uppenbarligen utgjorde den nödvändiga grunden och förutsättningen för organisationsförslagets utförbarhet.

Härvid torde det emellertid böra omnämnas, dels att generalintendenten i allt hufvudsakligt tillstyrkt förslaget, och dels att fyra andra ledamöter af arméförvaltningen i särskildt yttrande framlagt ett förslag att sammanslå ofvannämnda båda departement till ett från artilleri- och fortifikationsstyrelserna skildt embetsverk, som fortfarande skulle benämnas arméförvaltningen.

Hvad beträffar *enskildheterna af artilleri-, fortifikations- och intendenturstyrelsernas* föreslagna organisation, anhåller jag att få dertill längre ned återkomma.

Förslaget att ordna arméns *sjukvårdsförvaltning* genom att från arméförvaltningens intendentsdepartement utbryta sjukvårdsbyrån och ställa densamma under öfverfältläkaren har icke blifvit föremål för några grundväsentliga anmärkningar, i hvad det afser att skilja sjukvårdsärendena från den myndighet, som har befattning med intendenturärendena.

Öfverfältläkaren finner grunderna för den föreslagna anordningen i det hela tidsenliga samt egnade att åstadkomma förenkling och mera lämplig behandling af åtminstone en del af de till arméns sjukvårdsförvaltning hörande ärenden. Han betecknar den föreslagna omorganisationen såsom en synnerligen lämplig öfvergångsform till ett fullständigt ordnande af det militära sanitetsväsendet, så att detta, i likhet med hvad inom de flesta andra länder redan skett, komme att ställas under en egen militärmedicinsk styrelse.

Medicinalstyrelsen har ej något att invända mot förslaget, i hvad detsamma afser ändrade bestämmelser rörande öfverstyrelsen för den militära sjukvården, under förutsättning dock att öfverfältläkaren efter förslagets genomförande icke blefve förhindrad att i samma mån som hittills egna sin tid och sina krafter åt de inom medicinalstyrelsen förekommande ärendena. Derest emellertid öfverfältläkaren, såsom uti organisationsförslaget blifvit ifrågasatt, skulle befrias från föredragning af åtskilliga icke militära ärenden, som nu vore honom anförtrordda, äfvensom från att deltaga i vissa andra göromål inom medicinalstyrelsen, och derest detta arbete skulle läggas på densammas öfriga, för närvarande vida mer än tillförene af tjänstegöromål upptagna ledamöter, skulle, enligt medicinalstyrelsens mening, organisationsförslaget i denna del icke kunna genomföras, med mindre ökade arbetskrafter komme att ställas till medicinalstyrelsens förfogande.

Arméförvaltningen förklarar sig, i afseende på ordnandet af öfver-

Bih. till Riksd. Prot. 1898. 1 Samt. 1 Afd. 1 Häft.

styrelsen för arméns sjukvård, dela de åsigter, som blifvit framställda i ett af chefen för dess sjukvårdsbyrå utarbetadt förslag. Detta förslag, som i form af särskildt yttrande är vidfogadt arméförvaltningens underdåniga utlåtande, afser att af öfverfältläkaren och sjukvårdsbyrån bilda en militär sjukvårdsstyrelse, men skulle på samma gång den förstnämnde erhålla en i väsentliga afseenden ändrad embets- och tjänsteställning. Sålunda skulle han ej längre vara ledamot af medicinalstyrelsen, utan aflöning för honom uppföras på den till fjerde hufvudtiteln hörande staten för den föreslagna militära sjukvårdsstyrelsen. I denna styrelse skulle handläggas alla ärenden angående arméns sjukvårds- och veterinärväsende, med undantag af dem, som rörde utnämningar till och befordringar af militärläkare, anställandet af åtal, åläggandet af viten, utdelandet af varningar med mera dylikt beträffande militärläkarepersonalen, samt fältläkarestipendiaters förordnande i den civila sjukvården. Ärende af nu omförmäld art skulle föredragas i medicinalstyrelsen af öfverfältläkaren såsom »adjungerad ledamot» i densamma. Då öfverfältläkaren sålunda skulle befrias från att i medicinalstyrelsen föredraga andra mål än de militära och få sin hufvudsakliga verksamhet förlagd till den militära sjukvårdsstyrelsen, borde de aflöningsförmåner, som han nu åtnjöte, qvarstanna å medicinalstyrelsens stat och för desamma inrättas ett nytt medicinalrådsembete.

Beträffande slutligen den utveckling af *intendenturcorpsen*, som förslaget till ny organisation af arméns förvaltning upptager, har behofvet af densamma ej från något håll blifvit bestridt. Åtskilliga militära myndigheter, nämligen t. f. chefen för generalstaben samt cheferna för tredje och sjette arméfördelningarna, afstyrka dock eller uttala sina betänkligheter mot förslaget, i hvad det afser att låta officerare, som aflagt intendentsexamen, med bibehållande af sina löneinkomster vid vederbörligt truppförband tjänstgöra vid intendenturen mot åtnjutande af dagtraktamente för att på sådant sätt kunna, i stället för 18 underintendenter, för samma kostnad erhålla omkring 28 examinerade intendentsaspiranter för tjänstgöring vid arméns intendenturförvaltning. De skäl, som ligga till grund för nämnda chefers uttalanden i denna del, äro förnämligast förestafvade af hänsynen till det behof af officerare, som förefinnes vid härens ställande på krigsfot. Om officerare på stat skulle beräknas att tagas i anspråk för intendenturtjänst, blefve nämligen derigenom den redan knappa tillgången på officerare vid mobiliseringstillfälle ytterligare minskad.

Hvad för öfrigt uti de öfver förslaget afgifna yttrandena förekommit, torde icke för närvarande böra blifva föremål för redogörelse.

Sedan jag sålunda framställt hufvuddragen af förslaget till ny organisation af arméns förvaltning och redogjort för den väsentliga innebörden af de öfver detsamma afgifna underdåniga yttrandena, anhåller jag att med några ord äfven få beröra den *militära förvaltningsreformen i dess helhet*, innan jag öfvergår till de särskilda förslag rörande densammas ordnande, som synas mig böra inför Riksdagen framläggas.

Tager man i öfvervägande de uppgifter, som tillkomma en armés fredsförvaltning, och de fordringar, som densamma bör uppfylla, torde man kunna säga, att vid dess ordnande de bestämmande eller ledande *synpunkterna* böra vara:

1) att fredsförvaltningen skall möjliggöra arméns hastiga och ordnade mobilisering *dels* i så måtto, att armén är försedd med vid krigstillfälle erforderlig utrustning och materiel och att utrustningspersedlarna och materielen äro ändamålsenligt fördelade, *dels* i det afseendet, att fredsförvaltningen kan utan svårighet öfvergå till fältförhållanden, för hvilket ändamål arméns förvaltningsmyndigheter i fred och krig böra ega med hvarandra motsvarighet i fråga om organisation, sammansättning, tjänsteförhållanden m. m.; samt

2) att fredsförvaltningen utmärkes af planmässighet och sparsamhet, i samband dermed att truppernas underhåll och välbefinnande varda på ett tillfredsställande sätt tillgodosedda.

Arméns förseende med erforderliga utrustningspersedlar och materiel är till väsentlig del en anslagsfråga, hvars lösning, sedan behofven i detta afseende blifvit framlagda och för desammas fyllande erforderliga medel äskade, ligger i den penningbeviljande statsmagtens hand. Men utrustningens fulltalighet och framför allt dess fältduglighet är naturligen äfven beroende af den omtanke, det förutseende och den planmässighet, som arméns fredsförvaltningsmyndigheter förmå utveckla för att åvägabringa möjligast ändamålsenliga användning af de till förfogande ställda medlen. Möjligheten af att nämnda egenskaper skola i allt rikare mått kunna utvecklas ligger dock till hufvudsaklig del uti organisationen af ifrågavarande myndigheter. Man kan nämligen icke vid en förvaltning, som sträcker sig öfver ett helt land och genom hvars händer gå tiotals millioner, förvänta, att omtanke, förutseende och planmässighet skola i önskvärd grad göra sig gällande, derest icke härför organisationen och dertill hörande förvaltningsföreskrifter lagt en säker grundval, det vill säga på ett sakförståndigt sätt utskiftat och fördelat magt, ansvar och kontroll.

Om således, hvad angår den vid mobiliseringstillfälle erforderliga utrustningen och materielen, sjelfva organisationen af arméns förvalt-

ningsväsende har ett mycket betydelsefullt inflytande, spelar densamma ur öfriga här ofvan angifna synpunkter, det vill säga *med hänsyn till öfverensstämmelsen mellan förvaltningsförhållandena på freds- och krigsfot samt det omtänksamma och sparsamma handhafvandet af de egentliga fredsanslagen*, en ännu större roll.

Uti nu senast berörda afseenden förefanns inom svenska arméns förvaltning en väsentlig brist, så länge de befälhafvare eller chefer, hvilka inom fältarmén skulle ställas i spetsen för dennas högsta enheter, arméfördelningarna, voro undandragna så godt som all uppsigt och myndighet öfver förvaltningen vid underlydande regementen och corpser. Det ligger nämligen i sakens natur, att om man under krigets allvarliga förhållanden skall utöfva vare sig militäriskt befäl eller militärisk förvaltningsmyndighet, måste man under fredstid derutinnan hafva erhållit öfning och förvärfvat vana, korteligen sagdt, genom praktiska tjensteförrättningar hafva dermed gjort sig förtrogen.

Ett synnerligen viktigt steg till afhjelpande af nu berörda brist togs emellertid vid 1892 års urtima riksdag, som behjertade nödvändigheten af öfverensstämmelse mellan arméns freds- och krigsindelning och fördenskull biföll förslaget att upprätta af de tre hufvudvapenslagen bestående arméfördelningar, men som derjemte, genom att i förening med beslutet om intendenturcorpsens nya organisation anvisa aflöning åt fördelningsintendenter jemte biträden, gillade en af hufvudgrunderna för propositionen om den förbättrade härordningen, nämligen att *arméfördelningarna borde göras till enheter äfven uti administrativt afseende* samt arméfördelningscheferna jemväl i fred beklädas med administrativ myndighet med åtföljande ansvar.

Det ligger emellertid ett godt stycke väg mellan fattandet af ett viktigt principiellt beslut på den militära förvaltningens område och samma besluts omsättande i praktiska förvaltningsföreskrifter och förvaltningsformer. Ogörligt var det att, *omedelbart* efter 1892 års förbättrade härordning, med ens öfvergå till en helt och hållet ny förvaltningsordning. Angeläget var det dock att uti de nya förhållandena snarast möjligt införa arméfördelningscheferna samt förbereda dem och fördelningsintendenterna för den vidgade förvaltningsmyndighet, som de för framtiden definitivt skulle komma att utöfva. I sådant syfte utfärdade också Eders Kongl. Maj:t författningarna af den 3 februari 1893 och den 18 januari 1895 angående fördelningsintendenturernas myndighet och verksamhet i förvaltningsangelägenheter med hvad mera dertill hörer, men dessa författningar hafva icke utgifvit sig för annat än att vara provisoriska. Emellertid och om än, såsom

arméförvaltningen i sitt underdåniga utlåtande öfver förslaget till ny organisation af arméns förvaltning synes hafva velat särskildt framhålla, fördelningsintendenturerna icke visat sig i alla afseenden motsvara de fordringar, som ofvanberörda förvaltningsbestämmelser ställt på deras verksamhet, hafva dock arméfördelningscheferna under och genom dessa bestämmelsers tillämpning vunnit en ganska god öfversigt öfver förvaltningsärendenas gång och beskaffenhet, på samma gång de, till följd af åliggandet att uttala sig vid underlydandes framställningar i dylika ärenden, satts i tillfälle att, vida bättre än tillföre varit möjligt, förvärfa sig inblick uti arméns administration i dess helhet. Att fördelningsintendenturerna nu, i ojemförligt högre grad än för 3—4 år sedan, torde vara skickade att öfvertaga och tillämpa den ökade förvaltningsbefogenhet, som med rätta synes böra tillkomma dem, lär väl ingen på allvar kunna eller vilja bestrida. Men då det gäller att bedöma fördelningsintendenturernas verksamhet, torde man billigtvis icke böra förbise, att af en ny inrättning icke med fog kan, omedelbart efter dess skapande eller genast från början af dess verksamhet, förväntas allt det, som den förmår uträtta, sedan den vuxit in uti egna och omgifvande förhållanden. En nydanad organism fordrar i allmänhet en viss tid för att verka tillfredsställande. Det må för öfrigt, vid tal om dessa angelägenheter, ej heller förgätas, att de militära förvaltningsspörsmålen, särskildt i sitt förhållande till fältförvaltningen och dess kraf, först på senaste årtiondet kommit att hos oss närmare beaktas och studeras, samt att det fordras allvarligt begrundande och mycket arbete för att på ändamålsenligt vis inpassa nya förvaltningslänkar i bestående organisationsformer.

Sedan emellertid 1892 års förbättrade härordning, hvad den rent militära organisationen angår, nu blifvit genomförd; då från flera håll uttalats önskningsmål om ändringar i arméns räkenskaps- och redovisningsväsende i syfte att åvägabringa större reda och öfverskådlighet i detsamma; och då under det för sådant ändamål företagna arbetet man kommit till den uppfattning, att förändringar äfven på andra af arméns förvaltningsområden vore af behovet påkallade, synes mig — i betraktande äfven af öfriga härmed samhöriga förhållanden — tidpunkten vara inne att fortgå på den redan inslagna vägen samt sålunda vidtaga åtgärder för att *utvidga arméfördelningschefernas* (*fördelningsintendenturernas*) *förvaltningsmyndighet* och, så långt ändamålsenligt är och i förening med betryggande kontroll, yttermera *tillämpa grundsatsen om sjelfhushållning vid de lägre truppförbanden*.

De åsikter rörande dessa och dermed i samband stående ange-

lägenheter, hvilka funnit sitt uttryck i förslaget till ny organisation af arméns förvaltning, synas mig i allt väsentligt kunna godkännas, enär förslaget just afser ett fullföljande af den utveckling af arméns förvaltningsväsende, som redan blifvit inledd, nämligen att, så långt ett ändamålsenligt tillgodogörande af beviljade anslag och dessas natur det medgäfvæ, utrusta arméfördelningscheferna med den förvaltningsmyndighet, som de äro afsedda att utöfva i krig, äfvensom att, i sparsamhetens och den goda hushållningens intresse, på truppförvaltningarna uppdelat dem vidkommande anslag och göra nämnda förvaltningar ansvariga för de sålunda till förfogande stälda penningemedlens rätta och sakförståndiga användning. Anslagen böra dock, såsom förslaget också uttryckligen angifver, icke *helt och hållet* på dylikt sätt fördelas, utan vissa belopp — allt efter de föremål, för hvilka anslagen äro anvisade, beräknade per man eller häst och tjänstgöringsdag eller annorledes — ställas till truppförvaltningarnas förfogande samt en tillräcklig reserv behållas hos den öfverordnade förvaltningsmyndigheten eller centralmyndigheten för att kunna träda emellan, der så skulle visa sig erforderligt, afhjelpa oförutsedda behof m. m. d., eller t. ex. för att vidtaga åtgärder till utbildningens främjande (anslag till fälttjänstöfningar), till förbättrande af utrustningen vid mobiliseringstillfälle o. d. De besparingar, som truppförvaltning å ett sålunda anvisadt belopp gör under ett år, bör, såsom organisationsförslaget särskildt framhåller, samma truppförvaltning få använda under ett följande inom den förvaltningsgren, för hvars tillgodoseende det i riksstaten uppförda reservationsanslaget anvisats. En så beskaffad hushållning hvilat på en sund grundsats, hvars riktighet erfarenheten bekräftat. Det torde för öfrigt icke kräfvat särskildt bevis, att den förvaltning, som — begripligtvis inom ramen af behörigen utfärdade föreskrifter och till äfventyrs i vissa fall efter inhemtadt medgifvande från öfverordnad myndighet — får använda gjorda besparingar, har intresse af att göra besparingar, men att den förvaltning åter, som ser sig beröfvad gjorda besparingar, i regeln icke kommer att besjålas af sådant intresse. Denna grundsats i förening med den truppförbunden tillerkända sjelfhushållningsrätt har inom, bland andra, preussiska armén, hvars förvaltning torde vara känd för både planmässighet och sparsamhet, vunnit en framgångsrik tillämpning.

Det är också endast genom decentralisation af förvaltningsbefogenhet och förvaltningstjänst, som mellanmyndigheter och ortsmyndigheter (förvaltningarna vid arméfördelningar och regementen) kunna göras verkligt intresserade för sin uppgift i förevarande afseende och som de uppfostras för fyllande af de kraf, som mobiliserings- och fältförhållan-

dena framställa. I sjelfhushållningsgrundsatsens tillämpning ligger just en kraftig eggelse till omtanke och sparsamhet. Men å andra sidan är det också endast genom decentralisation och sjelfhushållning inom området för arméns förvaltning, som de öfverordnade förvaltningsmyndigheterna, i främsta rummet de centrala, genom att befrias från handläggningen af en mängd tidsödande detaljgöromål kunna mera ostördt och i vida högre grad än under andra förhållanden egna sig åt öfvervakandet af arméns hushållning i dess helhet, åt arbetet på dennas förbättrande samt åt de uppgifter, som stå i samband med eller äro villkoret för den hastiga och ordnade mobiliseringen af stridskrafterna.

Förutom de skäl, som nu i korthet anförts för ett fortgående i den här ofvan angifna riktning för att åvägabringa öfverensstämmelse mellan förvaltningsförhållandena på freds- och på fältet äfvensom en i öfrigt ändamålsenligt ordnad fredsförvaltning, är det en annan omständighet, som härvid äfven torde böra tagas i betraktande. Svenska hären har nämligen undergått rätt väsentliga ändringar, sedan dess centrala förvaltningsmyndighet, arméförvaltningen, omorganiserades år 1881. Jag tillåter mig erinra endast derom, att sedan nyssnämnda tidpunkt de värnpliktiges utbildning tredubblats och att ett nytt inskrifningsväsende jemte tillhörande inskrifningsmyndigheter ordnats, att de norrlandska infantericorpserna utvuxit till regementen, att de forna s. k. beväringstrupperna försetts med stammanskap, att antalet fältartilleriregementen ökats från tre till sex, samt att trängtrupper, fyra bataljoner, helt och hållet nybildats m. m. Härigenom hafva förvaltningsbestyren i väsentlig mån ökats; och då nu fråga är att omdana arméns förvaltning, torde man svårligen i främsta rummet kunna göra sig till målsman för det sträfvandet att förse den centrala förvaltningsmyndigheten med arbetskrafter i förhållandevis stort antal samt sålunda inslå på en centraliserande riktning, innan man sökt gå den motsatta vägen för att på området för arméns förvaltning i ökad utsträckning tillämpa arbetsfördelningens lag. Enligt mitt förmenande måste man först och främst gå denna sistnämnda väg samt sålunda organisera förvaltningstjensten till förmån för den fördelning af förvaltningsbefogenhet och förvaltningsansvar, som i det föregående angifvits såsom ändamålsenlig och förtjent af tillämpning. Hopandet af förvaltningsgöromålen i en centralpunkt leder, synnerligast i farans stund, till stockning i hela förvaltningsmaskineriet, och den sakkunniga granskningen har funnit, att en af de förnämsta orsakerna till Frankrikes många och bittra olyckor åren 1870—1871 var just den starka centralisationen af dess militära förvaltningsväsende.

De grunder för förvaltningstjenstens ordnande, som sålunda i nu

berörda hänseenden uttalats i förslaget, synas mig alltså vara väl förtjenta af att beaktas och bringas till användning i den mån, som arbetet med utfärdandet af nya eller ändrade föreskrifter för arméns särskilda förvaltningsgrenar fortskrider, och allt eftersom ifrågavarande grunder efter omsorgsfull pröfning finnas böra i hvarje särskildt fall tillämpas.

Organisationsförslaget afser vidare, såsom vid redogörelsen för det samma och de deröfver afgifna yttrandena framhållits, att, i samband dermed att arméfördelningschefernas förvaltningsmyndighet i allmänhet utsträcker, *förlägga den första revisionen af de lägre truppförbandens medels- och persedelredogörelser* — dock med domsrätten i anmärknings- och besvärsmål bibehållen vid central myndighet — *till fördelningsintendenturerna*, så vidt nämligen denna revision ej kräfver särskilda tekniska kunskaper. Denna del af förslaget utgör, såsom ock de underdåniga utlåtandena gifva vid handen, en af dess hufvudpunkter, och hafva åsigtarna i denna fråga brutits ganska skarpt mot hvarandra.

Särskildt hafva de civila embetsverken, arméförvaltningen, kammarrätten och statskontoret, afstyrkt den föreslagna anordningen, hufvudsakligen emedan revisorer, anställda vid fördelningsintendenturerna, enligt deras åsigt, hvarken skulle kunna besitta den kännedom af författningar och den skicklighet i tolkning af desamma eller få den sjelfständiga ställning, som de nuvarande revisorerna i arméförvaltningen, samt emedan revisionsarbetet skulle komma att lida af brist på likformighet och bokföringen af arméns räkenskaper blifva fördröjd genom desammans försenade insändande till centralstyrelsen.

Visserligen kan ej förnekas, att författningskunskapen måste vara större inom en central revision, der den enskilde revisorn kan få hjälp och understöd af förmän och kamrater inom författningsområden, som af honom äro mindre kända, så att detta skäl till förslagets afstyrkande i ifrågavarande del skulle vara tungt vägande, såvida revisionen såsom hittills skulle inskränkas till siffrorna, verifikationerna och utgifternas författningsenlighet; men, såsom förslaget angifver, bör revisionen vara så organiserad, att den förmår tränga djupare in i räkenskaperna och äfven anmärka sådana utgifter, som ej öfverensstämma med god hushållning och sparsamhet. Och första villkoret härför är ovilkorligen, att de reviderande tjänstemännen ställas trupperna så nära som möjligt och således numera, sedan fördelningsintendenturer inrättats, fördelas på dessa. Härigenom måste äfven, såsom i förslaget påpekas, arméfördelningschefen och fördelningsintendenten få tillfälle till vidgad öfverblick öfver förvaltningen vid underlydande trupper och anstalter och

således kunna i verksammare mån än hittills fylla en af sina viktigaste uppgifter i fredstid, tillvaratagandet af statskassans intressen. Den anmärkta bristen på likformighet i revisionsarbetet å de olika arméfördelningsrevisionerna kan förekommas genom direktiv från centralstyrelserna och har dessutom mindre betydelse, när ju alla räkenskaper skola undergå förnyad granskning inom kammarrätten, och det torde vara att underskatta kammarrättens revision, om man anser, att under denna en annan central revision skulle vara af behovet påkallad. Tvärtom, räkenskaperna torde komma att undergå en mera omfattande och resultatrikare granskning, om revisorerna i den lägre instansen ej såsom hittills arbeta under enahanda förhållanden som den i högre instansen, utan förrätta sin tjänst från delvis andra synpunkter.

Den fruktan för osjelfständighet hos fördelningsrevisorerna, som embetsverken hysa, torde näppeligen vara berättigad, när afsedt är, att desse tjänstemän skola med fullmakt tillsättas af intendenturstyrelsen, å hvilens stat de äfven blifvit upptagna, och att uti behörig författning eller instruktion omgärda deras ställning med sådana bestämmelser, att de vid utöfvandet af sin uppgift och skötandet af sitt kall skola erhålla en fullt betryggad sjelfständighet. Och hvad beträffar den förseening af bokföringsarbetet vid centralmyndigheten, som enligt embetsverkens åsigt skulle blifva en följd af revisionens förläggning till fördelningsintendenturerna, uppväges den af att revisionsarbetet genom dess decentralisering och månatliga redovisningars införande, något hvartill jag längre fram torde få återkomma, påskyndas.

Under det att de civila embetsverken således framställt sina betänkligheter mot att förlägga den nuvarande revisionen i arméförvaltningen till fördelningsintendenturerna, betänkligheter, som jag, enligt hvad jag nu anført, icke kan dela, hafva, såsom förut nämnts, en del militära myndigheter velat uppdraga åt fördelningsintendenturen ej endast revisionsarbetet, utan äfven domsrätt i anmärknings- och besvärsmål såsom en följdriktig konsekvens af revisionsarbetets decentralisering. Om ock mycket finnes, som talar härför, och icke minst föredömet från en del andra länder, särskildt Tyskland, finner jag dock de motiv, som anföras i förslaget för domsrättens bibehållande vid de centrala styrelserna, vara så vägande, att jag icke finner skäl tillstyrka Eders Kongl. Maj:t att frångå förslaget i detta hänseende.

På det att revisionen i lägsta instans af arméns räkenskaper skulle kunna blifva fullt saklig och således noggrann kontroll kunna hållas öfver de underordnade förvaltningsmyndigheternas åtgärder, har föreslagits, att för revisorsplatserna skulle som kompetensvilkor föreskrifvas

aflagd intendensexamen; men en dylik bestämmelse skulle åtminstone för närvarande stå i så skarp motsats mot hittills gällande kompetensvilkor för erhållande af revisorsbefattning ej endast i arméförvaltningen, utan äfven i statens öfriga verk, att jag ej anser mig kunna tillstyrka Eders Kongl. Maj:t att utfärda dylika bestämmelser. Målet kan för öfrigt, åtminstone till en viss grad, ernås äfven på annan väg, nämligen genom att som kompetensvilkor för revisorstjänst vid arméns förvaltning föreskrifva viss tids tjänstgöring vid intendenturcorpsen; och anhåller jag i underdånighet att vid annat tillfälle få inför Eders Kongl. Maj:t framlägga förslag i sådan rigtning.

I sammanhang härmed torde äfven böra erinras om det framlagda förslaget att från länsstyrelserna till riksbanken öfverflytta bestyret med att till förvaltningsmyndigheterna vid truppförbanden och anstalterna tillhandahålla erforderliga penningemedel samt att i allmänhet befria länsstyrelserna från åliggandet att bestrida utgifter för arméns räkning, ett förslag, som Eders Kongl. Maj:ts samtliga befallningshafvande äfvensom statskontoret tillstyrkt och mot hvilket fullmäktige i riksbanken ej haft något att erinra; med anledning hvaraf jag, så snart ske kan, sedan förberedande åtgärder vidtagits, ämnar inför Eders Kongl. Maj:t framlägga förslag till sådana ändringar af nu gällande författningar, som för detta ändamål erfordras.

I enlighet med organisationsförslaget synes det mig vidare böra tagas i öfvervägande, huruvida icke arméns *räkenskaper* i regel skulle kunna afgifvas *månadsvis*. Derigenom skulle otvifvelaktigt kontrollen öfver medelsanvändningen underlättas och äfven en snabb handläggning af revisionsgöromålen befordras, hvartill kommer den omständigheten, att de räkenskapspliktiga myndigheterna måste arbeta raskt undan, en fördel som icke torde kunna skattas nog högt på det militära området. I sammanhang härmed anhåller jag att få omnämna, att räkenskaperna vid danska härens truppförband affattas och afslutas månadsvis. Senast den 10, i vissa särskilda fall senast den 14, i påföljande månad skola desamma vara insända till vederbörligt revisionsdepartement. I regeln inom en månad efter denna tidpunkt, medan sålunda förhållandena (utbetalningarna) ännu äro i friskt minne, äro anmärkningsakter utställda till förklaring. Enligt de upplysningar, som rörande denna sak kommit mig till del, anser man ifrågavarande räkenskapsanordning vara, ur synpunkten af både en god medelskontroll och en effektiv revision, synnerligen ändamålsenlig. För den händelse Eders Kongl. Maj:t skulle gilla de grunder för revisionsväsendets ordnande, som jag förut framhållit, och alltså täckas till Riksdagen derom aflåta nådig proposition samt

detta förslag vinner Riksdagens godkännande, anhåller jag att i sinom tid få till detta ämne återkomma.

Då jag nu öfvergår till att redogöra för de förslag till förändrad organisation af arméns förvaltning, som enligt min mening böra Riksdagen föreläggas, torde det tillåtas mig att till en början något utförligare, än hittills skett, redogöra för hvad i detta hänseende i organisationsförslaget blifvit föreslaget.

Såsom jag redan nämnt, innebär detta förslag, att den nuvarande arméförvaltningen skulle omorganiseras till tre eller, om man så vill, fyra särskilda embetsverk, benämnda *artilleristyrelsen*, *fortifikationsstyrelsen*, *intendenturstyrelsen* samt *öfverfältläkarens stab*.

Den förstnämnda styrelsen, *artilleristyrelsen*, skulle öfvertaga den förvaltande myndighet, som hittills utöfvats af arméförvaltningens artilleridepartementet samt dessutom handlägga de mål, som nu tillhöra generalfälttygmästarens expeditions verksamhetsområde. I fråga om de ärenden, som styrelsen alltså skulle komma att handlägga, vågar jag, till undvikande af allt för stor vidlyftighet, i underdånighet hänvisa till förslaget. Styrelsen skulle utgöras af generalfälttygmästaren såsom chef samt fälttygmästaren och chefen för artilleristaben såsom ledamöter och chefer för hvar sin af de två byråer, deri styrelsen skulle fördelas, nämligen förvaltningsbyrån och tekniska byrån. På förvaltningsbyrån skulle tjenstgöra, förutom chefen samt kommanderade officerare och underofficerare, följande ordinarie civila tjenstemän, nämligen:

- 1 sekreterare, tillika kamrerare,
- 1 registrator,
- 1 bokhållare, tillika redogörare, samt
- 1 revisor.

Personalen å tekniska byrån skulle uteslutande utgöras af officerare och underofficerare.

Styrelsen skulle derjemte ega antaga extra ordinarie tjenstemän, tillfälliga biträden och vaktbetjente, äfvensom vid behof mot ersättning rådfråga juridiskt bildade personer.

I fråga om ärendenas fördelning å byråerna äfvensom de föreslagna ordinarie civila tjenstemännens åligganden innehåller förslaget närmare föreskrifter, på hvilka jag ej nu torde behöfva inlåta mig.

Uti alla till styrelsens handläggning hörande mål skulle generalfälttygmästaren på vederbörande byråchefs föredragning vara allena be-

slutande. Vid föredragning af vissa angifna mål skulle protokoll föras och dervid iakttagas, att byråchef, som i ett dylikt ärendes handläggning deltagit, men ej kunnat instämma i beslutet, skulle låta till protokollet anteckna sin afvikande mening.

Kostnaden för den sålunda föreslagna styrelsen skulle enligt bifogadt förslag till stat uppgå till 20,300 kronor.

Fortifikationsstyrelsen skulle handlägga alla de ärenden, som nu tillhöra arméförvaltningens fortifikationsdepartement samt byggnadsafdelningen vid fortifikationsstabens hufvudstation, på sätt förslaget närmare utmärker. Styrelsen skulle utgöras af chefen för fortifikationen såsom chef för styrelsen samt öfversten och en annan regementsofficer vid fortifikationen såsom ledamöter och chefer för hvar sin af de två byråer, förvaltnings- och tekniska byrån, hvori styrelsen skulle indelas. På förvaltningsbyrån skulle tjenstgöra, förutom byråchefen samt kommanderade officerare och underofficerare, följande ordinarie civila tjenstemän, nämligen:

- 1 sekreterare, tillika kamrerare,
- 1 registrator, tillika redogörare, samt
- 1 revisor, tillika bokhållare.

Personalen å tekniska byrån skulle deremot uteslutande bestå af officerare och underofficerare vid fortifikationen.

Styrelsen skulle ega antaga juridiskt biträde, extra tjenstemän och vaktmästare.

I fråga om ärendenas fördelning mellan byråerna, de ordinarie civila tjenstemännens åligganden samt ärendenas handläggning inom styrelsen innehåller förslaget bestämmelser, motsvarande dem, jag omförmålt beträffande artilleristyrelsen.

Årliga kostnaden för fortifikationsstyrelsen skulle enligt upprättadt förslag till stat uppgå till 16,800 kronor.

Intendenturstyrelsen skulle öfvertaga den förvaltande myndighet, som för närvarande utöfvas af arméförvaltningens intendents- och civila departement, med undantag dock af de ärenden, som nu handläggas å intendentsdepartementets sjukvårdsbyrå, hvarjemte intendenturstyrelsen dessutom skulle öfvertaga de åligganden, som nu tillkomma intendenturcorpsens hufvudstation, allt på sätt i förslaget finnes närmare angifvet. Intendenturstyrelsen skulle lyda under generalintendenten såsom chef samt arbeta på tre byråer, en militärbyrå och två civilbyråer. Såsom chef å militärbyrån skulle tjenstgöra den i sammanhang med den i förslaget ifrågasatta utvidgningen af intendenturcorpsen — hvartill jag längre fram torde få återkomma — föreslagne öfverfältintendenten (med öfverstes

rang och lön) och såsom chefer å civilbyråerna ett krigsråd å hvardera byrån. Styrelsen skulle således utgöras af generalintendenten såsom chef och de tre byråcheferna såsom ledamöter. Till militärbyråns handläggning skulle höra alla ärenden, som anginge arméns beklädnad och utredning, naturaförplägnad, öfningar m. m. äfvensom alla de ärenden, som nu handläggas inom intendenturcorpsens hufvudstation å dess båda afdelningar, mobiliserings- och statistiska afdelningen. Derför borde militärbyrån delas på tre afdelningar, hvardera under en fältintendent eller intendent såsom chef med eget ansvar för afdelningens arbeten, nämligen en underhålls-, en mobiliserings- och en statistisk afdelning; och skulle för öfrigt å byrån tjenstgöra erforderlig personal ur intendenturcorpsen.

På 1:a civilbyrån skulle handläggas alla mål, som anginge arméns rekrytering och aflöning, inqvarterings-, rese- och traktamentsersättningar, indelningsverket, disposition af anslag och fonder, kongl. remisser, som af generalintendenten ej tilldelades annan byrå, arkivet m. m.

Förutom det krigsråd, som skulle vara chef för denna byrå, skulle dess personal utgöras af en sekreterare, en registrator samt extra ordinarie tjenstemän.

Till 2:a civilbyrån skulle höra alla ärenden angående kassa- och räkenskapsväsendet, pensioneringen från Vadstena krigsmanshuskassa och invalidhusfonden, besvär- och anmärkningsmål m. m. äfvensom den revision, som inom intendenturstyrelsen skulle ifrågakomma.

Personalen å denna byrå skulle utgöras af, förutom krigsrådet, en kamrerare, två bokhållare, deraf den ene tillika redogörare, en revisor, som till sitt biträde skulle hafva en examinerad intendentsaspirant, samt extra ordinarie tjenstemän. Dessutom skulle styrelsen ega antaga juridiskt biträde samt vaktmästare.

I fråga om de ordinarie civila tjenstemännens åligganden innehåller förslaget närmare bestämmelser.

I alla mål skulle generalintendenten på vederbörande byråchefs föredragning allena besluta; och gäller i fråga om protokolls förande och reservationsrätt detsamma som vid artilleristyrelsen blifvit omfördt.

Enligt bifogadt förslag till stat skulle kostnaden för den sålunda föreslagna intendenturstyrelsen uppgå till 75,500 kronor.

Beträffande staterna för dessa tre styrelser erinras i förslaget, att de särskilda tjenstemännens aflöningsförmåner i staterna upptagits enligt de grunder, som fastslagits vid senaste lönereglering för arméförvaltningen; att anslagen till juridiskt biträde, amanuenser, vikariats-

ersättningar, renskrifningskostnader m. m. i gällande stat för arméförvaltningen voro upptagna till sammanlagdt 28,000 kronor, hvarjemte till förstärkning af revisionspersonalen vid intendentsdepartementet från anslaget till extra utgifter alltsedan år 1888 årligen utgått 3,200 kronor, äfvensom att de besparingar, som under året uppstått å arméförvaltningens stat genom vakanser m. m., enligt nådigt medgifvande fått till ifrågavarande ändamål användas, så att vid arméförvaltningen omkring 35,000 kronor årligen dertill utbetalats; att deremot i de nu uppgjorda staterna motsvarande anslag ansetts kunna inskränkas till 16,000 kronor, emedan de från dessa medel hittills aflönade diariiförande amanuenserna i förslaget utbytts mot ordinarie registratorer såsom i öfriga förvaltande embetsverk, hvarjemte ansetts, att inga amanuenser skulle erfordras för revisionsarbetet och att vikariatsersättningarna skulle komma att uppgå till mindre belopp än hittills till följd af tjenstemännens mindre antal samt slutligen göromålsens minskning måste medföra minskning i renskrifningskostnaden; att till skrifmaterialier, expenser, ved, belysning m. m. å de tre föreslagna staterna upptagits sammanlagdt 16,500 kronor, under det att i arméförvaltningens nuvarande stat 12,555 kr. 60 öre och å intendenturcorpsens stat för dess hufvudstation 800 kronor eller sålunda tillhopa endast 13,355 kr. 60 öre voro anvisade för detta ändamål; samt att orsaken till den föreslagna förhöjningen vore den, att ifrågavarande anslag år efter år visat sig alldeles otillräckligt.

Såsom jag redan förut nämnt, ifrågasättes i förslaget, att de ärenden, rörande arméns sjukvårds- och veterinärmateriel, hvilka för närvarande handläggas å sjukvårdsbyrån inom arméförvaltningens intendentsdepartement, för framtiden icke skulle handläggas inom intendenturstyrelsen utan af öfverfältläkaren med biträde af en under honom stald stab. Såsom skäl härför har anförts hufvudsakligen, att dessa ärenden härigenom skulle komma att afgöras af sakkunnig myndighet samt att ledningen af arméns sjukvårdsväsende, såväl hvad personal och hästar som materiel beträffade, skulle blifva så enhetlig, som den för närvarande kunde blifva i vårt land, der militärläkarne samtidigt voro civila läkare, hvilket nödvändiggjorde, att de flesta personella frågor rörande militärläkarne afgjordes, icke af öfverfältläkaren ensam, utan af hela medicinalstyrelsen, om ock på öfverfältläkarens föredragning. Derför och då öfverfältläkaren inom medicinalstyrelsen föredroge äfven flottans sjukvårdsväsende rörande ärenden, hvilka endast med svårighet kunde läggas under en till landtförsvaret hörande institution, borde öfver-

fältläkaren enligt förslaget fortfarande vara ledamot af medicinalstyrelsen, inom hvilken han ock borde föredraga sådana militärveterinära mål, som ej kunde afgöras af honom personligen; men har i förslaget på samma gång ifrågasatts, att han borde befrias från föredragning af åtskilliga icke militära ärenden, som nu voro honom anförtrodda, äfvensom från att deltaga i en del andra göromål inom medicinalstyrelsen.

Vid den föreslagna *öfverfältläkarens stab* skulle alltså enligt förslaget handläggas alla sådana mål angående arméns sjukvårds- och veterinärväsende, som ej borde handläggas af medicinalstyrelsen, och af öfverfältläkaren skulle alla medel, anslagna till sjukvårds- och veterinärmateriel vid armén, disponeras. Förslaget uttalar väl, att göromålen inom denna stab måste antagas blifva mera omfattande än göromålen i den nuvarande sjukvårdsbyrån, hvilken endast sysselsätter sig med materielen, men förslaget antager dock, att den för staten föreslagna personalen skulle blifva fullt tillräcklig.

Enligt förslaget skulle staben utgöras af:

2 läkare, en som stabschef och en som adjutant,

1 veterinär,

1 sjukvårdsintendent och

1 underofficer från Svea trängbataljons sjukvårdskompani.

För den läkare, som skulle göra tjänst som stabschef, har i förslaget upptagits regementsläkares grad och löneinkomster. Adjutanten skulle, liksom nuvarande assistenten å sjukvårdsbyrån, vara bataljonsläkare och veterinären fortfarande som hittills beordras från garnisonsregemente i Stockholm mot åtnjutande af årligt arvode. Sjukvårdsintendent skulle beordras ur intendenturcorpsen. Enär adjutanten borde kunna vara registrator samt intendenten sköta kassan och räkenskaperna, syntes någon civilpersonal för dessa angelägenheter ej vara erforderlig.

På dessa grunder har i förslaget upprättats stat för öfverfältläkarens stab, slutande å ett belopp af tillhoppa 10,145 kronor.

Beträffande denna stat anholder jag att få påpeka, att enligt densamma för öfverfältläkaren, hvilken fortfarande skulle vara ledamot i medicinalstyrelsen och sålunda uppbära sina å dess stat upptagna löneförmåner, föreslagits ett arvode af 2,000 kronor med anledning af de ökade göromål och det ansvar, som enligt förslaget skulle läggas på honom; att stabs-(byrå-)chefens aflöningsförmåner, som för närvarande utgå med 4,760 kronor jemte inqvarteringsersättning, i förslaget upptagits med allenast 4,260 kronor jemte inqvarteringsersättning; att assistentläkarens (adjutantens) löneförmåner, som för närvarande utgå såsom 1:e bataljonsläkares med tillhoppa 2,895 kronor, i förslaget, i likhet med förhållandet

vid armén i öfrigt, nedsatts till bataljonsläkares eller således till 1,630 kronor, med anledning hvaraf i förslaget särskildt framhållits, att detta skett under förutsättning, att anslaget till ökad aflöning för de till tjensteåldern äldste bataljonsläkarne skulle förhöjas med skilnaden eller 1,265 kronor; att arfvode åt veterinären, i likhet med hvad nu är förhållandet, uppförts med 800 kronor; samt att till extra biträden, renskrifning, skrifmaterialer m. m. uppförts ett belopp af 1,000 kronor 60 öre.

Att, såsom förslaget ifrågasatt, omorganisera arméns centrala förvaltningsmyndighet, arméförvaltningen, till fyra särskilda styrelser, synes mig icke böra möta hinder. Såsom jag redan nämnt, har arméförvaltningen förklarat sig godkänna ett sammanförande af artilleri- och fortifikationsärendena till särskilda artilleri- och fortifikationsöfverstyrelser, om ock arméförvaltningen i afseende å antalet tjenstemän m. m. i de föreslagna styrelserna, på sätt jag framdeles får tillfälle omförmäla, uttalat betänkligheter. Och i afseende på sjukvårdsbyråns utbrytning ur arméförvaltningen och ställande under öfverfältläkarens ledning hafva, såsom jag också nämnt, några betänkligheter icke yttrats, utan tvärtom den sålunda föreslagna åtgärden tillstyrkts af de myndigheter, som derom utlåt it sig.

Det är egentligen i fråga om de nuvarande intendents- och civila departementens sammanslagning till en intendenturstyrelse under generalintendenten såsom chef, som betänkligheter uttalats. Jag anser dock, att de skäl för en dylik åtgärd, som i förslaget anförts, äro öfvertygande och att en sådan sammanslagning är af behovet oafvisligen påkallad. Önskvärdheten deraf, att intendenturgöromålen i högsta instans, under Konungen, erhålla en enhetlig ledning, läser icke kunna bestridas. Detta är också ett af skälen för den uti organisationsförslaget gjorda framställningen om förening af arméförvaltningens intendents- och civila departement till en intendenturstyrelse. Det arbete för ombildning af arméns förvaltning, hvars resultat nu föreligger, leder ju också sitt ursprung, åtminstone till väsentlig del, från det önskningsmål, för hvilket, bland andra, de förutnämnda, af Eders Kongl. Maj:t tillkallade personer för att granska det år 1895 uppgjorda förslaget till ny uppställning af riksstatens fjerde hufvudtitel gjorde sig till målsmän, nämligen att förvaltningen af de under denna hufvudtitel hörande medel, jemte dithörande räkenskaps-, redovisnings- och revisionsväsende skulle förläggas å *endast ett* departement i arméförvaltningen.

Man skulle ju härvid kunna ifrågasätta, att detta departement blefve det civila. Men om man slagit in på en sådan organisation, hade i allt fall ett intendentsdepartement eller en intendenturstyrelse varit af nöden, och att döma af de fordringar på arbetskrafter, som arméförvaltningen i sitt underdåniga utlåtande den 10 sistlidne november uppställt, skulle staten för det civila departementet hafva måst ökas i ganska väsentlig mån, under det att anslaget till intendentsdepartementet svårigen skulle kunnat undergå någon mera afsevärd minskning. En organisation af denna beskaffenhet hade således medfört drygare kostnader än en enhetlig ordnad intendenturförvaltning, hvarförutom den varit förenad med den dualism, som nu, i fråga om handhafvandet af de egentliga intendenturärendena, råder inom det centrala förvaltningsverket.

Det gifves visserligen en annan utväg, nämligen att låta intendentsdepartementet uppgå i det civila departementet. En sådan sammanslagning skulle väl svårigen kunna betecknas såsom ändamålsenlig, enär dels *intendenturförvaltningen* är den mest omfattande af arméns förvaltningsgrenar och med hvarje år vinner ökad betydelse, och dels en dylik anordning måste medföra ett fullständigt särskiljande mellan sjelfva förvaltningen och intendenturcorpsens hufvudstation och dermed följande dualism och stridigheter i intendenturangelägenheter.

Går man till utländska arméers krigsstyrelser, finner man, att en myndighet, som skulle motsvara arméförvaltningens civila departement, derstädes i allmänhet icke är särskildt eller sjelfständigt företrädd. I preussiska krigsministeriet tillhör flertalet af de ärenden, som inom vårt centrala förvaltningsverk tillkomma nämnda departement, militärekonomidepartementet, som handlägger de egentliga intendenturgöromålen (kassa-, aflönings-, förplägnads-, beklädnads-, inqvarterings-, m. fl. ärenden) samt har under sig corps- och divisionsintendenturerna. I Danmark ombesörjas motsvarande göromål, under krigsministeriet, af den s. k. förplägnadscorpsen, som bildar en särskild tjenstegren, bestående af corpsens öfverstyrelse jemte underlydande intendenturer.

Såsom ett mycket viktigt skäl för det civila departementets bibehållande har anförts den omständigheten, att enligt det af 1888 års förvaltningskomité utarbetade förslaget till fälträkenkapsreglemente skulle vid mobilisering å arméförvaltningens civila departement bildas ett generalkrigskommissariat såsom öfverstyrelse för landförsvarets kassa- och räkenskapsväsende, med uppgift att omhänderhafva förvaltningen af de för krigföringen afsedda medel m. m. Härvid må dock erinras, att förslaget till nämnda liksom till öfriga fältförvaltnings-

reglementen affattats med hänsyn till arméförvaltningens nuvarande organisation. Det torde för öfrigt väl knappast behöfva påpekas, att en dylik öfverstyrelse låter sig med lika stor, om ej med större fördel, än å arméförvaltningens civila departement, bildas inom en i fred enhetlig ordnad intendenturstyrelse.

I fråga om föreningen af arméförvaltningens intendents- och civila departement till en intendenturstyrelse har i öfrigt uttalats farhåga för, att generalintendentens embetsbefattning under sådana förhållanden skulle blifva allt för betungande. Det må visserligen icke bestridas, att de generalintendenten åliggande göromålen skulle blifva af omfattande och magtpåliggande art, men å andra sidan bör det ej förbises, att intendenturstyrelsens verksamhet skulle komma att i afsevärd mån lättas dels genom den föreslagna decentraliseringen af intendenturangelägenheterna, dels genom att ordna sjukvårdsförvaltningen, den nuvarande sjukvårdsbyrån deri inbegripen, såsom en själfständig tjenstegren under öfverfältläkaren.

En oundgänglig förutsättning för intendents- och civila departementens sammanslagning till en intendenturstyrelse under generalintendenten såsom chef är emellertid enligt min mening den, att generalintendentens embetsåligganden såsom chef för intendenturcorpsen så mycket som möjligt lindras. Detta mål har förslaget sökt vinna derigenom, att de ärenden, som för närvarande tillhöra intendenturcorpsens hufvudstation, framdeles skulle handläggas inom intendenturstyrelsens militärbyrå, hvilken byrå, såsom jag ofvan antydtt, på grund häraf skulle organiseras på tre underafdelningar med sinsemellan mycket olikartade göromål och erhålla en synnerligen omfattande verksamhet, hvadan chefskapet för densamma måste blifva synnerligen magtpåliggande; och har förslaget till en dylik organisation af militärbyrån framställts endast under den förutsättning, att byråchefsbefattningen komme att utöfvas af en person med sådana kvalifikationer, som måste förutsättas hos en öfverfältintendent, d. v. s. under förutsättning att öfverfältintendentsbeställningen blefve inrättad och tillsatt.

Det synes mig emellertid kunna sättas i fråga, huruvida verkligen ett dylikt sammanförande inom en och samma byrå af förvaltningsärenden, å den ena, samt mobiliserings- och statistiska ärenden, å den andra sidan, kan vara fördelaktigt och om icke det ytterst afsedda ändamålet, lindring af generalintendentens befattning såsom chef för intendenturcorpsen, skulle kunna på ett lämpligare sätt vinnas, om intendenturcorpsens hufvudstation fortfarande såsom hittills hölles skild från intendenturstyrelsen, men ställes under en sådan ledning, näm-

ligen af en öfverfältintendent, att generalintendentens tid icke i allt för hög grad behöfde tagas i anspråk för behandlingen af der förekommande ärenden. En sådan anordning torde otvifvelaktigt bättre än den i förslaget ifrågasatta motsvara den dubbelställning, som generalintendenten redan nu innehar och äfven enligt förslaget skulle komma att intaga, eller såsom på samma gång chef för en förvaltande myndighet och ansvarig för utbildningen af intendenturpersonalen och för härens mobilisering, i hvad utredning och underhåll angår. Såsom chef för de mest omfattande grenarna af arméns fredsförvaltning intager generalintendenten en ställning, liknande den, som i länder med ministerstyrelse direktörerna (cheferna) för de departement eller afdelningar, hvari krigsministeriet är deladt, innehafva, och här i Sverige lyder han i denna egenskap endast under Eders Kongl. Maj:t i statsrådet. Till hans embetssfer såsom chef för intendenturcorpsen höra åter en mängd göromål rörande förberedelserna för arméns mobilisering och underhåll i fält, hvilka stå i nära samband med generalstabens arbeten, och i sådan egenskap lyder han under Eders Kongl. Maj:t såsom högste befälhafvare för armén. Vid sådant förhållande kan jag ej finna annat, än att den nuvarande arbetsfördelningen mellan intendentsdepartementet och intendenturcorpsens hufvudstation hvilat på riktiga grunder och vid en omorganisation af arméförvaltningen bör bibehållas. Intendenturcorpsens hufvudstation bör därför icke införlifvas med intendenturstyrelsens militärbyrå, utan fortfarande såsom hittills förblifva stäld utanför densamma under chefskap af generalintendenten såsom chef för intendenturcorpsen. Men skall i sådant fall någon lättnad för generalintendenten i denna hans egenskap kunna beredas — och detta är, jag vågar ännu en gång derom erinra, en nödvändig förutsättning för den ifrågasatta sammanslagningen af intendents- och civila departementen — då måste det närmaste och omedelbara chefskapet öfver intendenturcorpsen och hufvudstationen, naturligtvis dock alltid med högsta chefsskapet förbehållet generalintendenten, öfverflyttas på annan person, det vill säga den föreslagna öfverfältintendentsbefattningen måste inrättas och i sammanhang dermed gällande instruktion för intendenturcorpsen ändras i den riktning, att generalintendentens embetsåligganden i afseende å densamma i möjligaste mån minskas. Å andra sidan lär vara uppenbart, att vid en sådan organisation militärbyrån i den föreslagna intendenturstyrelsen icke skulle behöfva organiseras på tre afdelningar, utan allenast på en afdelning under en fältintendent såsom chef och föredragande.

På de skäl jag nu anført, anser jag således, att det förslag till omorganisation af arméns centrala förvaltningsmyndighet, arméförvaltningen, som till Riksdagen aflåtes, bör vara grundadt derpå, att nämnda verk, i sammanhang med sjukvårdsbyråns utbrytning och ställande under öfverfältläkarens ledning, omorganiseras till tre särskilda styrelser, artilleri-, fortifikations- och intendenturstyrelserna; och torde det därför tillåtas mig att närmare redogöra för de anmärkningar, som i afseende å den för styrelserna föreslagna personalen m. m. förekommit i de afgifna underdåniga utlåtandena.

Beträffande först de föreslagna *artilleri- och fortifikationsstyrelserna*, hvilka det torde tillåtas mig att i ett sammanhang behandla, så har chefen för fortifikationen uttalat betänkligheter i afseende å de föreslagna sekreterarnes i artilleri- och fortifikationsstyrelserna ställning, i det han ansett det svårt att få dugande civila tjänstemän anställda i dessa styrelser, så länge högsta graden vore sekreterare. Helst hade han därför sett, att för den främste civila tjänstemannen bibehållits byråchefers rang och aflöning, isynnerhet som enligt hans åsigt den tillämnade sekreteraren vid fortifikationsstyrelsen borde i vissa ärenden vara föredragande och bestrida byråchefers göromål, enär inom styrelsen skulle komma att föredragas en hel del ärenden af juridisk natur och sådana, som anginge förvaltningen af fast egendom, i hvilka ärenden det torde vara i högsta grad olämpligt, att en militär byråchef skulle vara föredragande, men han har dock inskränkt sig till att betona nödvändigheten af, att de rent civila administrativa målen tillades sekreteraren, som följaktligen härutinnan komme att förrätta byråchefers göromål och för den skull borde i staten erhålla en med arten af tjenstegöromålen öfverensstämmande benämning af byråchefsassistent och sekreterare samt på grund af tillökningen i göromål antingen förhöjning i lön och tjenstgöringspenningar eller ett särskildt arvode, hvilket vore så mycket mera befogadt, som han finge en särdeles magtpåliggande, ansvarsfull och arbetsam befattning utan all utsigt eller åtminstone med synnerlig ringa sådan till framtida befordran.

Arméförvaltningen, som biträder denna af chefen för fortifikationen uttalade åsigt, anser denna anordning för de rent civila målens afgörande, som ansetts oundgängligen behöflig å förvaltningsbyrån i fortifikationsstyrelsen, med nödvändighet krävas å motsvarande byrå i artilleristyrelsen, samt föreslår såsom godtgörelse för sekreterarne arvoden, som ansetts icke skäligen kunna sättas lägre än till 1,000 kronor om året.

Ehuru det ej torde vara omöjligt för en militär byråchef, som vid sin sida har ett juridiskt ombud för de juridiska och en sekreterare,

tillika kamrerare, för de kamerala ärendena, att föredraga de rent civila målen, isynnerhet som det står honom fritt att vid svårare fall låta nyssnämnda personer närvara vid föredragningarna, finnes intet hinder uti den föreslagna organisationen att så ordna tjenstgöringen inom ifrågavarande styrelser, som chefen för fortifikationen och arméförvaltningen funnit lämpligt. Men dermed följer ej nödvändigtvis, att sekreterarne skola aflönas högre än motsvarande tjenester inom den föreslagna intendenturstyrelsen och andra embetsverk. Sekreterarne vid artilleridepartementet och särskildt fortifikationsdepartementet inom den nuvarande arméförvaltningen äro ej så tungt belastade med arbete som vid de båda andra departementen, ehuru de äfven förrätta kamrerare-tjenst; och med den anordning af göromålen inom de föreslagna styrelserna, som i förslaget förutsättes, nämligen att skrivelser i åtskilliga mindre viktiga ärenden skola uppsättas af adjutanter å förvaltningsbyråerna, skulle naturligtvis sekreterarnes arbete minskas och de få tillräcklig tid öfver för föredragning af de rent civila målen, om sådant skulle anses lämpligt. Detta gäller isynnerhet den mindre styrelsen, fortifikationsstyrelsen. Då arbetets omfattning således ej bliver större för ifrågavarande sekreterare än för sekreteraren å intendenturstyrelsen, och ansvaret som föredragande ej ansetts påkalla något arfvodestillägg åt kamreraren å det nuvarande civila departementet inom arméförvaltningen, hvilken enligt gällande instruktion skall föredraga och äfven föredrager en del ärenden, torde något arfvode för ifrågavarande båda sekreterare ej böra ifrågasättas, ehuru deras utsigt till högre befordran ej är så stor, som önskligt vore. I detta senare hänseende äro de dock ej sämre lottade än åtskilliga likstälde i andra verk, såsom hofrätterna, medicinalstyrelsen och landtmäteristyrelsen.

Chefen för fortifikationen har vidare erinrat, att, i olikhet med förhållandet i den föreslagna artilleristyrelsen, bokhållaregöromålen enligt den föreslagna staten för fortifikationsstyrelsen blifvit lagda på revisorn, hvilket af flera skäl vore mindre lämpligt. Han anser, att i stället bokhållare och redogörarebefattningarna, som ytterst nära berörde hvarandra, borde vara förenade samt revisors- och registratorsbefattningarna uppehållas af samma person.

Emot denna förändring har jag intet att erinra och har låtit iakttaga densamma i det förslag till stat för fortifikationsstyrelsen, som jag i underdånighet ämnar inför Eders Kongl. Maj:t framlägga.

Chefen för fortifikationen har framhållit vigten och nödvändigheten af ett fullt dugligt juridiskt biträde, isynnerhet som den nuvarande sekreteraren på fortifikationens stat enligt förslaget vore afsedd att in-

dragas, och har han ansett, att arfvodet till ett dylikt biträde ej rimligtvis kunde bestämmas till lägre belopp än 2,000 à 2,500 kronor, samt föreslår, utgående härifrån, att i staten för fortifikationsstyrelsen anslagen till juridiskt biträde, amanuens, vikariatersättning, tillfälligt biträde och renskrifningskostnad samt till skrifmaterialier, expenser m. m., å respektive 4,000 kronor och 1,500 kronor, hvilka enligt hans åsigt böra sammanslås till ett anslag, höjas med 1,000 kronor, d. v. s. bestämmas till 6,500 kronor.

Som den nuvarande ombudsmannen hos arméförvaltningen uppbär ett årligt arfvode af endast 2,000 kronor, och de flesta skrivelser, som uppsätts af sekreteraren vid fortifikationen, hvilkens befattning, såsom nyss nämndes, är föreslagen till indragning, äro af sådan beskaffenhet, som auditörerna vid regementena förr uppsatte, men numera vid dessa äro anförtrödda åt regementsqvartermästare och adjutanter, samt, om undantagsvis under tider af stor byggnadsverksamhet med åtföljande kontraktuppgörelser, jordinköp o. s. v. det juridiska ombudets tid behöfver strängt anlitas, han lämpligen synes böra godtgöras härför med tillfälligt arfvode från byggnadsanslagen, torde dock 1,500 kronor vara ett fullt tillräckligt ordinarie årligt arfvode för det juridiska biträdet, hvadan någon förhöjning uti ifrågavarande anslag å fortifikationsstyrelsens stat ej torde böra ske, utan desamma upptagas till 5,500 kronor, sedan de hopslagits i enlighet med framställningen.

Arméförvaltningen inskränker sig ej endast till att instämma med chefen för fortifikationen uti sistberörda framställning, utan föreslår äfven en höjning af enahanda anslag å artilleristyrelsens stat med 500 kronor eller till 6,500 kronor, på det att denna styrelse må kunna gifva 500 kronor i årligt arfvode åt ett juridiskt biträde. Men som de i förslaget till stat för artilleristyrelsen upptagna anslagen äro så beräknade, att ett dylikt arfvode utan olägenhet kan utgå, torde någon förhöjning i desamma ej heller böra ega rum, utan de, sammanförda till ett anslag, bestämmas till 6,000 kronor.

Hvad beträffar chefens för fortifikationen, af arméförvaltningen understödda förslag om uppförande å fortifikationsstyrelsens stat af 3 à 4 arfvoden om 600 kronor för tekniskt utbildade kaptener eller löjtnanter vid fortifikationen, som tjenstgöra i styrelsen, torde denna fråga, huru beaktansvärd den än är, ej hafva sammanhang med organiserandet af en fortifikationsstyrelse, enär dylika arfvoden böra återfinnas på fortifikationens stat, med anledning hvaraf frågan härom ej för närvarande synes mig böra till nådig åtgärd föranleda.

Beträffande den föreslagna *intendenturstyrelsen*, har arméförvaltningen

anfört, att den nuvarande civila personalen i arméförvaltningen varit för fåtalig alltsedan år 1881, d. v. s. efter senaste lönereglering, och att detta missförhållande under de senaste åren stegrats, på grund af att arméns truppförband och formationer ökats, samt funnit det uppenbart, att den nya organisationen med dess förminskade civila personal från början af sin tillvaro skulle komma att lida af samma olägenheter. Förvaltningen kan nämligen ej finna, att någon afsevärd minskning af göromålen skulle vara att vinna genom den föreslagna decentralisationen.

Denna arméförvaltningens uppfattning kan möjligen till en del vara beroende på, att i förslaget endast antydningssvis påpekats, att en hel del göromål, som för närvarande handläggas på intendentsdepartementets civilbyrå, äro afsedda att öfverflyttas till militärbyrån i intendenturstyrelsen. Äfvenså franser arméförvaltningen den minskning i göromål, som måste uppstå genom intendents- och civila departementenas sammanslagning till ett verk, å hvilket all bokföring skall vara koncentrerad, nämligen att bokslutskamrerarens arbete med sammanföring af de nuvarande fyra boksluten till ett, den fyrdubbla räkenskapsföringen och åtföljande skriftvexling med regementen och corpser, omföringarna af utgiftsposter mellan departementena o. s. v. skulle försvinna eller ersättas med betydligt enklare och mindre arbete kräfvande åtgärder. Vidare skulle den civila personalens göromål komma att minskas derigenom, att en stor del af de mål, som falla på militärbyrån, skola expedieras genom adjutanter utan att handläggas af annan civil tjänsteman än registratorn. Och äfven åtskilligt arbete å civilbyråerna skulle i händelse af behof utföras af de intendentsaspiranter, som äro afsedda att tjänstgöra vid intendenturstyrelsen.

Till sist torde böra påpekas, att sjukvårdsbyrån ju skulle utbrytas ur intendenturstyrelsen.

Äfven om de af arméförvaltningen med misstroende mottagna förslagen till decentralisation ej vore i större omfattning genomförbara och revisionens förläggande till fördelningarna ej skulle medföra någon nämnvärd minskning uti byråchefernas och kanslipersonalens göromål, torde dock således göromålen för de civila tjänstemännen blifva i afsevärd grad minskade och en reduktion af tjänstemännens antal vara genomförbar, om ock icke så långt som den i förslaget framlagda staten angifver.

Den personal i nuvarande arméförvaltningen, som visat sig otillräcklig, är egentligen endast revisionspersonalen, hvilken, åtminstone under senare år, ej medhunnit att revidera alla redogörelser, som inkommit. Det är visserligen sannt, att revisionsarbetet ej blifver mindre

genom revisionspersonalens förflyttning till fördelningarna, utan snarare mera tidsödande, emedan hvarje revisor vid en arméfördelning måste revidera alla slags räkenskaper, under det att vid en central revision de olika räkenskaperna fördelas mellan revisorerna efter sitt innehåll. Detta förhållande är i förslaget också beaktadt i det att, i stället för 2 revisorer å intendentsdepartementet och 2 revisorer å civila departementet, i förslaget äro upptagna 6 revisorer vid fördelningarna och 1 revisor i intendenturstyrelsen, och som dessa revisorers biträden skulle enligt förslaget anställas ej mindre än 10 examinerade intendentsaspiranter, åt hvilka revision af räkenskaper lika väl må kunna uppdragas, som åt de civila amanuenser, hvilka för närvarande utföra åtskillig revision i arméförvaltningen. Någon berättigad anmärkning öfver revisionspersonalens antal i det framlagda förslaget torde således ej kunna framställas, men det oaktadt yrkar arméförvaltningen på anställande af ytterligare två revisorer i intendenturstyrelsen. För att visa behovet af dessa två revisorer, lemna förvaltningen en redogörelse för alla de räkenskaper, som enligt dess uppfattning måste granskas uti intendenturstyrelsen, men en del af desamma äro af sådan beskaffenhet, att de mycket väl kunna granskas vid fördelningarna och de öfriga till största delen af så ringa omfattning, att förvaltningens förslag ej torde vara till fullo motiveradt, isynnerhet som den rullföring af arméns pensions-tagare af manskapsklassen, pensionerade svärdsmän och svärdsmedaljörer, uppsättning af förslag till pensionsbref m. m., som förvaltningen anser böra utföras af en revisor, lämpligen synes böra uppdragas åt någon extra tjänsteman eller ännu hellre åt en pensionerad officer.

I detta sammanhang anhåller jag emellertid att få påpeka, att, på sätt militärbefälhafvaren å Gotland yrkat, revisionen af räkenskaperna från de Gotländska truppförbanden bör, för vinnande af full sjelfständighet för den Gotländska förvaltningen, ega rum inom intendenturstyrelsen, enär det icke torde böra ifrågasättas att anställa en särskild revisor för Gotlands fåtaliga trupper.

Arméförvaltningen anser vidare, att revisionens förflyttning till fördelningarna ej skulle komma att förminska skriftvexlingen inom intendenturstyrelsen, utan att den tvärtom skulle komma att framkalla en omfattande dylik för vinnande å den ena och meddelande å den andra sidan af upplysningar och utredningar angående spörsmål, som under pågående räkenskapsrevision vid fördelningarna måste framkomma, äfvensom för öfversändande från intendenturstyrelsen af nödiga afskrifter och transsumter af sådana verifikationshandlingar, som fördelningsrevi-

sorerna komme att behöfva för att kunna svara på af kammarrätten infordrade förklaringar.

För att sköta denna skriftvexling och leda såväl det å intendenturstyrelsen förekommande ansehlige revisionsarbetet som öfriga revisorers verksamhet, så att nödig kontinuitet måtte kunna vinnas i revisionsarbetet, borde enligt arméförvaltningens åsigt en tredje civilbyrå, benämnd revisionsbyrå, upprättas i intendenturstyrelsen. På denna byrå skulle, förutom nyss omnämnda tre revisorer, tjenstgöra 1 krigsråd och 1 kamrerare. Detta förslag om upprättandet af en tredje krigsrådsbefattning i intendenturstyrelsen förklaras af arméförvaltningens uppfattning om omöjligheten att decentralisera och förenkla arbetet i centralverket, men måste förfalla, om den åsigt angående förminskning af de civila embetsmännens blifvande åligganden, som förut lemnats, är riktig. Och dermed förfaller äfven frågan om en tredje civilbyrå, hvadan revisionspersonalen bör, såsom föreslagits, ingå i 2. civilbyrån och dennas chef vara föredragande i revisionsärenden.

Behovvet af den af arméförvaltningen föreslagna kamreraren torde deremot ej kunna bestridas. Det krigsråd, som skulle blifva chef för 2. civilbyrån, torde nämligen ej få tillfälle att egna nödig uppmärksamhet åt revisionsarbetets gång i dess detaljer, utan det torde vara nödvändigt för vinnande af den kontinuitet i revisionsarbetet, hvilkens behöflighet arméförvaltningen med rätta framhåller, att öfvervakandet af revisionsarbetet, utredningen af anmärknings- och besvärsmål och skriftvexlingen med fördelningsrevisorerna anförtras åt en särskild tjensteman af högre grad än revisorerna, hvartill kommer, att det kamerala arbetet uti intendenturstyrelsen torde blifva så omfattande, att det ej lär blifva möjligt för *en* kamrerare att utföra detsamma, utan att denne måste befrias från en del arbete, som i stället synes böra tilldelas en annan tjensteman, hvilken lämpligen torde böra blifva en kamrerare. Arméförvaltningen påpekar nämligen, att det arbete, som enligt förslaget skulle utföras af *en* kamrerare, i arméförvaltningen nu utföres af *tre* kamrerare, en å intendentsdepartementet, en å civila departementet, hvilken dock äfven har föredragningsskyldighet i departementet, samt bokslutskamreraren. Visserligen skulle den sistnämndes arbete till stor del försvinna genom bokföringens sammanförande på ett ställe, och äfven de båda andra kamrerarnes arbete i någon mån minskas genom departementens sammanslagning till en styrelse, men det arbete, som återstår, torde dock blifva så omfattande, att det öfverstiger en persons krafter, och det äfven af denna orsak varda nödvändigt att

upptaga i staten ytterligare en kamrerare, hvilken dock, såsom ofvan föreslagits, äfven skulle öfvervaka och leda revisionsarbetet.

Kanslipersonalen skulle enligt förslaget bestå af endast en sekreterare, hvaremot arméförvaltningen anser nödvändigt, att denne erhöles till sitt biträde två notarier. Den motsvarande personalen är för närvarande 2 sekreterare, en på hvartdera af intendents- och civila departementen, och någon tillökning af detta antal kanslitjenstemän torde ej böra ifrågasättas, enär, enligt hvad förut visats, göromålen komma att minskas; men de nuvarande båda sekreterarne, isynnerhet sekreteraren å intendentsdepartementet, hafva dock så stor arbetsböda, att förslaget gått för långt, då det upptagit endast en sekreterare utan att ställa någon person vid hans sida. Då härtill kommer, att i allmänhet personer, som längre tid sysselsatt sig med revision, bokhålleri eller diariiföring, ej äro lämpliga att befordras till sekreterarebefattning, hvilken kräver en helt annan utbildning, och att det därför i intendenturstyrelsen, liksom i åtskilliga andra centrala embetsverk, bör finnas någon tjensteman i lägsta graden, som vid semester eller förfall för sekreteraren fullgör hans åligganden och för öfrigt utbildas för denna ansvarsfulla plats, torde en notariatstjänst med 1. gradens lön och tjenstgöringspenningar böra upptagas i staten.

Arméförvaltningen anser vidare, att den föreslagna indragningen af krigskassörsbefattningen ej kan verkställas, emedan enligt dess åsigt de två i förslaget upptagna bokhållarne skulle få ett synnerligen betydligt arbete, så att det ej kan ifrågasättas, att den ene af dessa skulle fullgöra de åligganden, som nu tillkomma krigskassören och den honom biträdande amanuensen, hvilkas göromål ej skulle så förminskas, som föreslagits, utan medgifver endast, att krigskassörens löneförmåner må kunna nedsättas till lägsta lönegradens såsom en följd af artilleri- och fortifikationsstyrelsernas utbrytning.

Huruvida krigskassörens åligganden kunna öfvertagas af den ene bokhållaren, beror i första rummet på, hvilken omfattning dessa göromål efter förvaltningens omorganisation komma att få, och i detta afseende synes arméförvaltningen, liksom i nästan alla andra hänseenden, hysa tvifvelsmål om möjligheten att genomföra reformer. Och dock torde intet hinder finnas att låta redogörare vid truppförband och anstalter verkställa en hel del af de utbetalningar, som för närvarande ske i arméförvaltningens kassa, att i allmänhet verkställa utbetalningar från nämnda kassa medelst assignationer å Riksbanken, att låta verkställa uttagningar och insättningar i denna bank medelst vaktmästare, äfven-

som att för intendenturstyrelsens redogörare införa kassadagar såsom för arméns öfriga redogörare.

Om dylika åtgärder vidtagas för att nedbringa kassörens göromål, som för öfrigt genom artilleri- och fortifikationsstyrelsernas afsöndring äfven enligt arméförvaltningens erkännande blifva förminskade, torde dessa ej blifva så omfattande, att det kan ifrågasättas att aflöna en särskild person till deras skötande, utan böra de anförtros åt någon annan tjänsteman inom verket, och torde en af bokhållarne här till vara lämpligast, emedan registratorn, som i de flesta andra embetsverk tillika är redogörare, knappast kan medhinna desamma och har mindre hjälp af biträdande amanuens.

Till juridiskt biträde, amanuenser, vikariatsersättning, tillfälligt biträde och renskrifningskostnad äro i det upprättade förslaget till stat för intendenturstyrelsen upptagna 8,000 kronor och till skrifmaterialier, expenser, ved, ljus m. m. 13,000 kronor. Mot sistnämnda anslag, hvilket skulle bekosta dylika utgifter för alla tre styrelserna, har arméförvaltningen ingen anmärkning att göra, men det förstnämnda finner embetsverket alldeles otillräckligt. Amanuenser med arfvode anses behöfliga till ett antal af 8, hvilkas aflöning efter 1,200 kronor om året skulle uppgå till 9,600 kronor, vikariatsersättningarna skulle med den personal, som af arméförvaltningen föreslagits, inberäknadt fördelningsrevisorerna, kräfva en kostnad af 2,800 kronor och för utbetalande af flitpenningar till extra ordinarie tjänstemän, af ersättningar åt tillfälliga biträden samt för bestridande af renskrifningskostnader skulle erfordras 7,600 kronor samt således hela anslaget förhöjas från 8,000 till 20,000 kronor.

Denna beräkning torde dock vara för hög liksom den i förslaget angifna för låg. Flera amanuenser med arfvode än 4 torde ej vara behöfliga, men detta antal är åter af behovet påkalladt, nemligen två å 1. civilbyrån, en för kansligöromål och en som biträde åt registratorn, samt två på 2. civilbyrån såsom biträden och ställföreträdare för bokhållarne och revisorn. Kostnaden för amanuenser efter 1,200 kronor per år komme således att uppgå till 4,800 kronor; såsom årligt arfvode åt ett juridiskt biträde behöfves minst 1,000 kronor, såsom vikariatsersättningar 2,200 kronor och till ersättning åt tillfälliga biträden samt renskrifningskostnader 7,000 kronor, så att hela anslaget ej kan sättas lägre än till 15,000 kronor. Anslaget till skrifmaterialier, expenser, ved, ljus m. m. kan deremot nedsättas med 1,000 kronor eller från 13,000 kronor till 12,000 kronor med anledning af att intendenturcorpsens hufvudstation ej, såsom i förslaget antagits, bör sammanslås med intendentursty-

relsen utan fortfarande af skäl, som jag redan anført, såsom för närvarande vara fristående med eget expensanslag, upptaget af intendenturcorpsens stat med 800 kronor. De båda anslagen torde dessutom böra sammanslås till ett såsom vid de båda andra styrelserna och anslaget sålunda upptagas till 27,000 kronor.

Till sist anser arméförvaltningen nödvändigt, att intendenturstyrelsens stat tillökas med 2 vaktmästare med anledning af att intendenturcorpsens hufvudstation skulle blifva införlifvad med styrelsens militärbyrå och en tredje civilbyrå upprättas; men som i det förslag, som enligt min mening bör framläggas för Riksdagen, ingendera förutsättningen förefinnes, synes denna framställning ej böra föranleda någon åtgärd.

Hvad angår den föreslagna styrelsen för arméns sjukvårds- och veterinärväsende, *öfverfältläkarens stab*, har i förslaget, såsom jag redan nämnt, ifrågasatts, att öfverfältläkaren borde befrias från föredragning inom medicinalstyrelsen af åtskilliga icke militära ärenden, som nu äro honom anförtrödda, äfvensom från att deltaga i handläggningen af en del andra göromål inom medicinalstyrelsen. I detta afseende har arméförvaltningen erinrat, att enligt gällande instruktion för medicinalstyrelsen det ålåg öfverfältläkaren att handlägga, förutom militära helso- och sjukvårdsärenden, dels ärenden, som angå tandläkare och fältskärer, dels ock så kallade allmänna ärenden, d. v. s. sådana ärenden af skilda slag, som icke beröra annan ledamots i medicinalstyrelsen föredragning, hvarjemte den nuvarande öfverfältläkaren fått sig ålagdt att handlägga rättsmedicinska utlåtanden och protokoll öfver rättsmedicinska undersökningar, så vidt dessa protokoll och undersökningar icke afsåge en persons sinnesbeskaffenhet. Erinras bör ock, att öfverfältläkaren, förutom den honom åliggande föredragningsskyldighet, såsom ledamot i det kollegiala verket, medicinalstyrelsen, är skyldig deltaga i handläggningen af alla öfriga i styrelsen förekommande ärenden, hvilket naturligtvis i hög grad måste upptaga hans tid.

Arméförvaltningen har vidare påpekat, att genom sjukvårdsbyråns utbrytning ur arméförvaltningen och ställande under öfverfältläkaren skulle af honom komma att afgöras och behandlas icke blott alla ärenden rörande anskaffning, vård och redovisning af arméns sjukvårdsmateriel, utan äfven dels frågor rörande uppförande af för arméns sjukvård afsedda byggnader eller förändring af redan befintliga dylika, dels andra byggnadsärenden i den mån för deras handläggning hygienisk

fackkunskap vore af nöden, samt vidare frågor rörande ändringar i gällande portions- och rationsstater. Det tillkomme vidare för närvarande sjukvårdsbyrån att utarbeta förslag till mobiliseringsplaner för sjukvårdspersonalen vid samtliga fältformationer äfvensom till föreskrifter och instruktioner för sjukvårdspersonalens öfningar och skolor, samt att upprätta på öfverfältläkarens handläggning beroende öfversigter, tabeller, rapporter och rullor m. m., som afsåge den militära helso- och sjukvården. Sjukvårdsbyrån ålåge det äfven att följa det militära sjukvårdsväsendets utveckling i främmande länder och förskaffa sig noggrann kännedom om hvad i in- och utlandet tilldroge sig i de delar, som afsåge den militära helso- och sjukvården, samt vidare att handlägga alla ärenden rörande veterinärmateriel och att medverka vid behandling af frågor rörande skoning, störtade hästar m. m. dylikt, som afsåge arméns veterinärvård.

I betraktande af omfånget af de göromål, öfverfältläkaren sålunda skulle komma att handlägga, och då härtill kommer, att åtskilliga af de ärenden, som för närvarande handläggas i medicinalstyrelsen, såsom alla kommandoärenden, tillsynen öfver den militär-medicinska undervisningen, det militär-medicinska rapportväsendet och samtliga militära veterinärärenden, torde, såsom öfverfältläkaren föreslagit, kunna öfverflyttas till handläggning vid öfverfältläkarens stab, samt öfverfältläkaren, fortfarande såsom hittills, skulle vara chef för fältläkarecorpsens och fältveterinärcorpsens reserver, synes det mig vara uppenbart, att, såsom arméförvaltningen också erinrat, de göromål, som öfverfältläkaren skulle komma att handlägga, blifva af den omfattning och den art, att de fullt ut kräfva sin man, hvadan det också synes mig nödvändigt, att öfverfältläkaren befrias från att inom medicinalstyrelsen föredraga eller deltaga i handläggningen af andra mål än dem, som angå armén eller flottan. Huruvida detta låter sig göra utan att, på sätt medicinalstyrelsen hemställt, ökade arbetskrafter ställas till medicinalstyrelsens förfogande, är jag icke i tillfälle att bedöma, utan torde de åtgärder, som i sådant fall påkallas, bero på chefens för ecklesiastikdepartementet föredragning; men då öfverfältläkaren för framtiden skulle komma att syssla uteslutande med militära ärenden och allenast vid handläggningen af dylika ärenden inom medicinalstyrelsen såsom adjungerad ledamot deltaga i dess arbeten, har det synts mig mindre lämpligt, att hans aflöningsförmåner, såsom nu, äro uppförda å åttonde hufvudtiteln, utan böra de enligt min mening uppföras å fjerde hufvudtiteln. I sådant afseende har arméförvaltningen föreslagit, att för öfverfältläkaren borde bestämmas samma aflöningsförmåner, som för öfverste vid garni-

soneradt truppförband, eller lön 6,000 kronor, dagaflöning à 5 kronor 1,825 kronor samt inqvarteringsersättning 1,125 kronor, eller tillhopa 8,950 kronor, och har jag häremot intet att erinra.

Vidkommande benämningen å den föreslagna styrelsen för arméns sjukvård, har i flera af de afgifna utlåtandena erinrats, att benämningen öfverfältläkarens stab ej vore lämplig utan borde utbytas mot sjukvårdsstyrelsen eller den militära sjukvårdsstyrelsen. För min del anser jag, i betraktande deraf att flottans sjukvårdsärenden icke skola handläggas vid den föreslagna staben, benämningen *arméns sjukvårdsstyrelse* vara den lämpligaste, och har jag därför upptagit denna benämning i det förslag till stat, som jag anhåller att få underställa Eders Kongl. Maj:ts pröfning.

En annan anmärkning, som äfven torde vara beaktansvärd, gäller stabschefens eller byråchefens i styrelsen grad och löneinkomster, hvilka i förslaget voro upptagna såsom regementsläkares. Såväl öfverfältläkaren som armeförvaltningen hafva nämligen framhållit, att stabschefen (byråchefen) skulle vid förfall för öfverfältläkaren i hans ställe afgöra förekommande ärenden och att såväl därför, som emedan till en dylik befattning bör sökas en militärläkare, som uteslutande egnar sina krafter åt ifrågavarande, säkerligen mycket fordrande befattning, och en fullt kompetent sådan möjligen icke står att finna mot den föreslagna graden och lönen, han borde hafva åtminstone samma grad som fördelningsläkarne. Hvad löneförmånerna angår, hvilka för närvarande för byråchefen å armeförvaltningens sjukvårdsbyrå utgå med regementsläkares lön (2,800 kr.) och dagaflöning (1,460 kr.), fördelningsläkares arvode (500 kr.) samt öfverstelöjtnants inqvartering (825 kr.) eller sammanlagdt 5,585 kronor, men i förslaget äro upptagna med regementsläkares lön (2,800 kr.) och dagaflöning (1,460 kr.) och majors inqvarteringsersättning (600 kr.) eller med sammanlagdt 4,860 kronor, har öfverfältläkaren föreslagit, att den till nuvarande chefen för sjukvårdsbyrån utgående aflöningen skall bibehållas för stabs-(byrå-)chefen, och armeförvaltningen, att den bör höjas till lön 4,000 kronor, dagaflöning 1,460 kronor och inqvarteringsersättning 825 kronor, d. v. s. sammanlagdt 6,285 kronor eller hvad som tillkommer en öfverstelöjtnant vid värfvade armén. Nekas kan ej, att det rigtigaste vore att gifva öfverstelöjtnants löneförmåner åt stabs-(byrå-)chefen, men möjligen torde härmed kunna anstå, tills särskilda löner anslås åt de andra fördelningsläkarne, och stabs-(byrå-)chefen således tills vidare endast uppbära hvad öfverfältläkaren föreslagit.

Både armeförvaltningen och öfverfältläkaren föreslå vidare, att arf-

vodet till den regementsveterinär, som är afsedd att föredraga veterinärärenden, höjes från 800 till 1,200 kronor på grund af de ökade göromål, som han skulle få i den nya staben (styrelsen) i förhållande till dem, som åligga honom i den nuvarande sjukvårdsbyrån, och torde denna framställning vara grundad likasom behovet af vaktmästare. Dennes lön bör dock ej sättas till 600 kronor, såsom arméförvaltningen föreslagit, utan bör han i aflöningsväg göras fullt likställd med vaktmästarne i de andra styrelserna, d. v. s. få 500 kronor i lön och 300 kronor i tjänstgöringspenningar äfvensom rätt till ålderstillägg.

I enlighet med de åsikter, jag nu uttalat, har jag låtit upprätta förslag till stater för artilleristyrelsen, fortifikationsstyrelsen, intendenturstyrelsen och arméens sjukvårdsstyrelse, slutande å respektive 20,300, 16,800, 89,000 och 17,670 kr. (se bil. 1—4), hvilka stater torde böra Riksdagen föreläggas, och har jag låtit i dessa stater iakttaga den rätt till ålderstillägg för vaktmästare, hvarom Eders Kongl. Maj:t den 17 nästlidne december på föredragning af chefen för finansdepartementet beslutat till Riksdagen aflåta nådig framställning.

Beträffande de villkor, hvarunder de i dessa stater upptagna aflöningsförmåner skulle få åtnjutas, torde böra föreskrifvas, att för embets- eller tjänsteman vid nuvarande arméförvaltningen, hvilken varder till befattning af motsvarande grad vid någon af de nya styrelserna öfverflyttad, fortfarande skola i tillämpliga delar gälla de bestämmelser, som finnas meddelade i nådiga kungörelsen den 28 maj 1880 angående villkoren för åtnjutande af de från 1881 års början fastställda nya aflöningsförmåner för arméförvaltningen, samt att embets- och tjänsteman, som framdeles vinner anställning i någon af nämnda styrelser, skall, förutom berörda villkor, jemväl vara underkastad de ändrade bestämmelser i fråga om pensionsrätt, som framdeles kunna varda meddelade.

Emellertid beröras äfven åtskilliga andra anslag än anslaget till arméförvaltningen af den utaf mig ifrågasatta nya organisationen. I detta afseende är i främsta rummet att märka *anslaget till intendenturcorpsen*.

Jag har redan nämnt, att i sammanhang med den föreslagna omorganisationen af arméns förvaltning i öfrigt, äfven en förändrad organisation af *intendenturcorpsen* föreslagits, och har såsom skäl härför i förslaget anförts följande, som det torde tillåtas mig att fullständigt upprepa.

Ehuru, yttras det i förslaget, intendenturcorpsens organisation endast så till vida direkt berördes af frågan om arméförvaltningens omorganisation, att behof framträdde af en chef för militärbyrån i den föreslagna intendenturstyrelsen och af ökadt antal underintendenter eller examinerade intendentsaspiranter såsom biträden åt revisorerna, hade frågan om nämnda corps' reorganisation, hvad beträffade personalen med officers rang, nu ansetts böra tagas i öfvervägande af det skäl, att den föreslagna decentralisationen af förvaltningsgöromålen otvifvelaktigt stälde ökade fordringar på innehafvarne af de under alla förhållanden för härens stridsberedskap och välbefinnande samt statens ekonomi så magtpåliggande intendenturbeställningarna.

Under de år, som förflutit sedan intendenturcorpsens bildande, hade det för öfrigt redan visat sig, att organisationen ej förmått locka tillräckligt antal officerare att lemna sin militära bana och öfvergå till den mera arbete kräfvande och ansvarsfullare intendenturvägen, och att det till och med vore omöjligt att erhålla något nämnvärdt antal underintendenter, äfven om anspråken å desamma sattes så lågt som möjligt. En nyss från krigsskolan utexaminerad underlöjtnant hade nämligen ej den vare sig militära eller allmänna erfarenhet, att han vore lämplig att omedelbart öfvergå till intendenturtjensten, och endast i sällsynta undantagsfall torde en sådan ung man, som helt nyss valt den rent militära banan, vara hågad att öfvergifva densamma. För en något äldre subalternofficer kunde det deremot i allmänhet ej vara lockande att ingå på en ny bana, som under åtskilliga år, d. v. s. under aspiranttiden, erbjöde honom lägre och, så länge han vore andre intendent, föga bättre inkomster än dem, han redan hade såsom officer, och på hvilken han nådde den ekonomiskt vigtiga positionen af äldre kapten (intendent af 1. klassen) ej tidigare, utan senare än om han qvarstannade på den rent militära banan. Dessa omständigheter motvägdes visserligen deraf, att intendenturtjenstemannens pensionsålder inträdde senare än officerens, men detta vore en fördel, som å ena sidan ej af alla betraktades som sådan, och af hvilken å andra sidan individen komme i åtnjutande först vid så långt framskriden ålder, att den ytterst sällan hade inflytande på hans beslut i afseende på valet af lefnadsbana.

Att rekrytera intendenturcorpsen med reservunderlöjtnanter eller med civila ynglingar utan annan kunskap än maturitetsexamen och utan kännedom om förhållandena vid armén, såsom delvis måst ske, medförde den olägenheten, att dessa personer i allmänhet saknade förutsättningarna för att blifva goda intendenter.

Intendenturcorpsens organisation af 1892 hade således, fortsätter förslaget, enligt hvad erfarenheten gifvit vid handen, icke visat sig betrygga eller ens möjliggöra en god rekrytering af intendenturcorpsen, hvilken dock vore absolut nödvändig, för att ej arméns förvaltning skulle blifva bristfällig, ehvad den högre förvaltningen omorganiserades eller icke, ty tjenstemännens duglighet vore af vida större betydelse än sjelfva organisationen af förvaltningen. En annan brist vid den nuvarande organisationen af intendenturcorpsen vore, att de fast anställda tjenstemännens antal vore för litet, i det att enligt 1896 års svenska arméns rulla regementsintendentbefattningarna vid 7 af arméns regementen och corpser upprätthölles af intendentur utan fast anställning, intendentsaspiranter eller tillfälligtvis under vissa truppförbands uppsättning af intendentur, som samtidigt tjenstgjorde vid annat truppförband, och detta ehuru intendenternas antal vid tidpunkten för rullans tryckning redan var enligt plan (om chefen för arméförvaltningens intendentsdepartements militärbyrå och fästningsintendenten å Karlsborg, hvilka båda qvarstodo på gammal stat, medräknades), och ehuru ingen intendent vore placerad till tjenstgöring såsom biträde vid fördelningsintendentur.

Detta vore otvifvelaktigt ett missförhållande, emedan åtskilliga viktiga förvaltningsärenden redan voro så decentraliserade, att det för fullgörande af en regementsintendents ansvarsfulla och mångsidiga åligganden kräfdes en erfarenhet, praktisk duglighet och författningskunskap, som man ej kunde finna hos en nyss examinerad intendentsaspirant, hvilken, innan han utsändes att som regementsintendent sjelfständigt handlägga förvaltningsärenden, borde hafva under äldre kamraters ledning tjenstgjort vare sig vid centralmyndighet eller vid fördelningsintendentur och helst vid bådadera. Bristen på arbetskrafter gjorde sig äfven gällande vid intendenturcorpsens hufvudstation och fördelningsintendenturerna, der de viktiga arbetena för mobiliseringens förberedande och det statistiska materialets bearbetande ej under dessa år fortskridit så, som önskligt varit.

Som bekant hade ifråguvarande organisation af intendenturcorpsen kommit till stånd vid 1892 års urtima riksdag genom inskränkningar i den af Kongl. Maj:t för Riksdagen framlagda organisationsplanen, hvilken var utarbetad med ledning af ett förslag från den s. k. fältförvaltningskomitén af år 1888; och torde, sedan erfarenheten nu tydligt ådagalagt, att dessa inskränkningar visat sig framkalla svåra olägenheter, en förnyad framställning böra göras angående intendenturcorpsen, hvilande

i hufvudsak på samma grunder som propositionen till 1892 års urtima riksdag.

Att nu ifrågasätta samma antal fältintendenter, som Kongl. Maj:t föreslog 1892 (11 i st. f. beviljade 9), torde ej vara lämpligt, huru välbehöflig en dylik ökning än kunde vara, men deremot torde, om den föreslagna omorganisationen af arméförvaltningen komme till stånd, öfverfältintendentsbefattningen (med öfverstes rang och lön) vara behöflig ej endast för corpsen, för att göra avancementsförhållandena inom denna så likställda dem vid arméns regementen och corpser som möjligt, och för att gifva chefens för intendenturcorpsen närmaste man och ställföreträdare en ställning, som vore högre än fältintendenternas, utan äfven emedan chefen för militärbyrån, hvilkens arbeten genom den ifrågasatta sammanslagningen af denna byrå och intendenturcorpsens hufvudstation blefve mera omfattande än för närvarande, vore afsedd att få en annan och högre ställning än den nuvarande, i det att han skulle få rättighet att i generalintendentens namn afgöra en del frågor af mindre vikt och därför äfven som byråchef i styrelsen borde hafva en ställning, som i hierarkiskt hänseende höjde honom öfver de vid arméfördelningarna anställda fördelningsintendenterna.

Att tillvaron af intendenturbeställningar med endast löjtnants lön och rang i sin mån bidragit till att försvåra och försämra rekryteringen af intendenturcorpsen hade ofvan visats. Då nu härtill komme, att en regementsintendents ställning vid regementet ej heller vore väl förenlig med löjtnantsgraden, hade det ansetts lämpligt, att de nu befintliga andre intendentsplatserna uppflyttades till intendentsgraden.

Intendenterna med kaptens lön och rang skulle enligt Kongl. Maj:ts proposition 1892 vara 58 (39 af 1. klass och 19 af 2. klass) till antalet, men voro enligt nu gällande stat 46 (30 af 1. klass och 16 af 2. klass). Om nu till dessa 46 platser lades de nuvarande 8 andre intendentsbeställningarna och 6 nya intendentsplatser, hvilket vore den minsta tillökning, som kunde sättas i fråga, enär i annat fall alla de truppförband och anstalter m. m., som hade verkligt behof af fast anställda intendenter, icke kunde dermed förses, skulle intendentsplatsernas antal blifva 60 st., d. v. s. samma antal som föreslogs 1892 + de 2 inbesparade fältintendentsbefattningarna. Hvad fördelningen af dessa intendentsbeställningar mellan 1. och 2. löneklasserna beträffar, hade det ansetts lämpligt att 40 räknades till 1. klassen och 20 till 2. klassen, hvarigenom således bibehölles ungefär samma proportion, som af Kongl. Maj:t ifrågasattes vid 1892 års urtima riksdag och som i nuvarande stat förefunnes.

Hvad vidare de nuvarande underintendenterna beträffade, för hvilkas aflöning 30,000 kronor voro anslagna att utgå i form af 18 arfvoden om 1,630 kronor, d. v. s. en löjtnants af 2. klassen vid garnisonerade armén löneförmåner, oberäknadt inqvarterings- och servisersättning, vore denna aflöning så liten, att det för närvarande torde vara nästan omöjligt att till behöfligt antal erhålla dylika intendenturtjenstemän, åtminstone såsom önskligt vore från officerscorpserna. Ett sätt att utan statsverkets betungande med nya utgifter få dylika extra tjenstemän af god kompetens och till det ökade antal, som erfordrades, om föreliggande förslag till förvaltningens omorganisation vunne framgång, vore att låta officerare, som aflagt intendentsexamen, med bibehållande af sina löneinkomster vid vederbörande regemente och corps tjenstgöra vid intendenturen mot dagtraktamente af 3 kronor om dagen, således per år räknadt 1,095 kronor i stället för det nuvarande arfvodet 1,630 kronor, hvilket dock ej får åtnjutas utan att afstå löneinkomsterna vid regementet eller corpsen. Med de 30,000 kronor, som nu voro anslagna till 18 underintendenter, skulle på detta sätt omkring 28 examinerade intendentsaspiranter kunna erhållas för tjenstgöring vid förvaltningen.

Om man sammanfattade de sålunda gjorda förslagen till ändringar uti intendenturcorpsens organisation, skulle den komma att bestå af:

- 1 generalintendent,
- 1 öfverfältintendent,
- 4 fältintendenter af 1. graden,
- 5 d:o af 2. d:o,
- 40 intendenter af 1. klassen,
- 20 d:o af 2. d:o,
- 28 intendentsaspiranter,
- 53 förvaltare och
- 36 vaktmästare,
- i st. f. den nuvarande personalen:
- 1 generalintendent,
- 4 fältintendenter af 1. graden,
- 5 d:o af 2. d:o,
- 30 intendenter af 1. klassen,
- 16 d:o af 2. d:o.
- 8 andre intendenter,
- 18 underintendenter,
- 53 förvaltare och
- 36 vaktmästare.

En fråga af vikt för intendenturcorpsen, som vid en omorganisation af densamma måste tagas under förnyad pröfning, vore vidare inqvarterings- och servisersättningen. Enligt 1892 års urtima Riksdags beslut skulle inqvarterings- och servisersättning af statsmedel tillkomma generalintendenten, 1 fältintendent af 1. graden och 1 af 2. graden samt 12 intender, af hvilka personer 6 skulle tjänstgöra vid intendenturcorpsens hufvudstation och arméförvaltningens intendentsdepartement, samt 9 vara intender vid sådana garnisonerade truppförband, till hvilka vederbörande städer ej voro skyldiga att utbetala inqvarterings- och servisersättning. Men härigenom hade 3 intendenturtjenstemän, som voro afsedde för tjänstgöring vid intendenturcorpsens hufvudstation och arméförvaltningens intendentsdepartement, 2 vid intendenturförrådet i Stockholm äfvensom 2 vid de garnisonerade truppförbanden tjänstgörande (nämligen vid Svea ingenjörbataljon och Gotlands artillericorps) ej kommit i åtnjutande af en aflöningsförmån, som deras under samma förhållanden tjänstgörande kamrater egde, hvarjemte den nu föreslagne öfverfältintendenten borde tillerkännas inqvarterings- och servisersättning. Vidare åtnjöto de fältintender, som tjänstgjorde i fördelningsintendenturerna, i motsats till de under samma förhållanden tjänstgörande stabscheferna från generalstaben, ej någon inqvarterings- och servisersättning.

Ett annat förbiseende, som egt rum vid uppgörandet af nu gällande stat för intendenturcorpsen vore, att för de intender och förvaltare, hvilka antagits erhålla inqvartering in natura, ej beräknats servisersättning såsom för dem, hvilka åtnjöto inqvarteringsersättning i kontant, en olikhet som ej torde kunna motiveras. Till sist torde äfven böra påpekas, att före 1892 voro förrådsförvaltarne vid icke garnisonerade armén genom stat af den 14 februari 1890 tillförsäkrade rätt till »fri bostad eller, der sådan ej kan beredas, hyresersättning med 150 kronor årligen», hvilken bestämmelse ej influtit uti staten för intendenturcorpsen, ehuru något skäl för upphäfvandet af densamma ej kunde anföras, då nödvändigheten för dessa tjenstemän att bo på eller i närheten af vederbörande mötesplats qvarstode oförändrad; enär samma skyldighet ålåg äfven vaktmästarne vid icke garnisonerade armén, borde liknande föreskrifter utfärdas för dessa, ehuru ännu ingen olägenhet uppstått af bristen i detta hänseende vid den nu gällande staten.

Alla dessa oegentligheter i nuvarande föreskrifter för inqvarterings- och servisersättnings samt hyresersättnings utgående till intendenturcorpsens personal borde naturligtvis afhjelpas vid en förestående omorganisation af intendenturcorpsen. Om i en blifvande stat för den-

samma, såsom i den nu gällande, alla de befattningar, hvilkas innehavare skulle hafva rätt till inqvarterings- och servis- eller endast servisersättning i kontant, komme att uppräknas, skulle efter en tid nya oegentligheter uppstå och ny framställning till Riksdagen blifva nödvändig, enär förmånen af inqvartering in natura vexlade efter tillgång på lämpliga bostadslägenheter att upplåta till intendenturpersonalen. Med anledning häraf hade i uppgjordt förslag till stat för intendenturcorpsen såsom anmärkning inryckts allmänna bestämmelser för åtnjutande såväl af inqvarterings- och servisersättning vid garnisonerade armén som af hyresersättning vid icke garnisonerade armén.

I hvad sålunda anförts, måste jag på det lifligaste instämma. Att rekryteringen af intendenturcorpsen, oaktadt gjorda ansträngningar, icke utfallit fullt nöjaktigt, är en känd sak, och skälen dertill hafva i förslaget uttömmande anförts. Att ett dylikt missförhållande varder afhjelpat är under alla förhållanden önskligt, men det varder oundgängligt, om den ifrågasatta decentralisationen af arméns förvaltning skall kunna genomföras, ty, såsom förslaget ganska riktigt anmärker, »tjenstemännens duglighet är af vida större betydelse än sjelfva organisationen af förvaltningen».

I fråga om detaljerna af den föreslagna organisationen har jag i hufvudsak intet att anmärka. Beträffande behovet af öfverfältintendentsbefattningen har jag förut yttrat mig, och vidkommande det föreslagna antalet fältintendenter samt intender af 1. och 2. klass har jag intet att erinra, i synnerhet som jag till fulla gillar uppflyttningen af andre intendenterna till intender af 2. klass, ej endast på de nu anförda skälen, utan äfven emedan jag anser mindre lämpligt att anförtro kassavård åt personer med så liten aflöning, som en andre intendent har enligt den nuvarande staten. Likaledes biträder jag förslaget i fråga om lämpligheten att utbyta de nuvarande underintendentsbeställningarna mot examinerade intendentsaspiranter med arfvoden. I detta hänseende hafva visserligen t. f. chefen för generalstaben samt cheferne för tredje och sjette arméfördelningarna uttalat betänkligheter, men jag anser att, om än olägenheter äro förenade med en dylik anordning såväl under fredstid som vid mobilisering, så medför den å andra sidan beaktansvärda fördelar. Hvad först minskningen af subalternofficerare vid regementena under vapenöfningstiderna beträffar, torde det å ena

sidan ej vara nödvändigt, att hela det antal examinerade intendents-aspiranter, som skulle anställas vid intendenturstyrelsen och arméfördelningsintendenturerna, tjänstgör vid nämnda förvaltningsmyndigheter hela året om, utan en del, möjligen hälften och minst tredjedelen, bör kunna deltaga i vederbörande regementes vapenöfningar, och å andra sidan uppväges denna olägenhet af fördelar för såväl intendenturcorpsen som arméns officerare. Svårigheterna att väl rekrytera intendenturcorpsen hafva redan framträdt, ehuru endast en tredjedel af de i nuvarande stat upptagna 18 underintendentsplatserna äro besatta, men dessa svårigheter komma att blifva ännu större, om den, som tänker på att egna sig åt intendenturbanan, har 17 personer före sig, innan han kan nå en betryggad ekonomisk ställning, d. v. s. intendentsgraden. Och om de, som aflagt intendensexamen och vilja fortsätta på intendenturbanan, skola ingå i intendenturcorpsen, anlägga uniform som underintendenter samt lemna sina löner på respektiva regementen, betraktas de af förmän, kamrater och sig sjelfva som aspiranter till intendentsplatserna, af hvilka de, ifall de sköta sig oförvitligt, böra komma i åtnjutande i tur och ordning, allt efter som platserna blifva vakanta, under det att samma personer, om de fortfarande helt och hållet tillhöra sina regementen, bära dessas uniform och vid intendenturcorpsen endast erhålla sysselsättning och dagtraktamente, alldeles såsom t. ex. de vid generalstabens topografiska afdelning kommenderade officerarne, sjelfva ej betrakta intendenturbanan som sin lefnadsbana, utan åter lemna denna, om annan förmånligare, lämpligare eller för framtida militär befordran värdefullare kommendering erbjuder sig. Den ändring uti de yngsta intendenturtjenstemännens af officers rangställning, som föreslagits, torde därför vara af stort värde för intendenturcorpsens rekrytering, på samma gång som deras plats utanför intendenturcorpsen, i fullständigt samband med regementet samt dermed följande frihet att återgå till tjänstgöring vid detsamma när som helst utan att behöfva afvakta uppståendet af en vakans, med all säkerhet torde komma att locka åtskilliga subalternofficerare att mot den föreslagna ersättningen egna några af sina subalternår åt förvaltningstjensten, hvilket otvifvelaktigt skulle vara till fördel för såväl regementet som individerna.

Anmärkningarna mot förslaget om underintendenternas borttagande gälla dock icke endast fredsförhållandena, utan i främsta rummet den minskning i officerstillgången, som skulle uppstå vid mobilisering genom officerares på stat tjänstgöring vid intendenturcorpsen. Häremot må dock framhållas, att med tjänstgöring vid intendenturcorpsen i fredstid ej med nödvändighet följer anställning vid intendenturen i händelse af

mobilisering, lika litet som aspiranterna vid generalstaben i mobiliseringsplanerna i allmänhet torde räknas som en tillgång för generalstaben vid mobilisering. Antalet vid mobilisering behöfliga intendenturtjenstemän hvarken ökas eller minskas dessutom genom införande af intendentsaspiranter såsom biträden åt revisorerna, ty revisionsarbetet kommer säkerligen att i viss mån hvila under kriget för att med ökad fart återupptagas efter fredens afslutande. Af t. f. chefens för generalstaben yttrande framgår ock, att enligt nu fastställda mobiliseringsplaner ej flera än 15 examinerade aspiranter skulle komma att för intendenturcorpsen tagas i anspråk vid mobilisering, och af dessa 15 torde möjligen en del kunna i en framtid ersättas af reservintendenter. De återstående intendentsaspiranterna skulle således vid mobilisering återgå till sina regementen.

Af hvad jag nu anfört torde framgå, dels att under fredstid så stora fördelar äro förenade med användande i intendenturtjenst af officerare, som äro aflönade vid regementena, att dessa fördelar fullt uppväga olägenheten af något minskadt antal subalternofficerare under fredsofningarne, dels att vid mobilisering olägenheterna ej äro så stora, som de framställts särskildt af t. f. chefen för generalstaben; och torde dessa olägenheter bäst afhjelpas genom en förbättring af reservofficersinstitutionen, hvarom jag är sinnad inför Eders Kongl. Maj:t framlägga förslag.

Om jag således är ense med förslaget i fråga om lämpligheten att använda det till underintendenter anvisade beloppet till arfvoden åt examinerade intendentsaspiranter, anser jag å andra sidan, att det i förslaget för sådant ändamål afsedda beloppet, 30,000 kronor, kan minskas till 25,000 kronor, enär för detta belopp omkring 23 examinerade aspiranter skulle kunna erhållas, och detta antal, på sätt en upprättad placeringslista (bil. n:o 6) utvisar, skulle blifva någorlunda tillräckligt.

I fråga om hvad i förslaget anförts beträffande inqvarterings- och servisersättning m. m. åt intendenturcorpsens personal, har jag intet att erinra, utan tillstyrker hvad i detta hänseende föreslagits.

I nu gällande stat för intendenturcorpsen finnas under »diverse utgifter» uppförda dels till bibliotek, expenser m. m. för intendenturcorpsens hufvudstation 800 kronor och dels till dylika utgifter för fördelningsintendenturerna 1,200 kronor. Dessa anslag äro i ett vid organisationsförslaget fogadt förslag till stat för intendenturcorpsen uteslutna, det förstnämnda emedan hufvudstationen var afsedd att införlifvas med intendenturstyrelsen och expensanslaget för hufvudstationen därför sam-

manförts med intendenturstyrelsens expensanslag, och det senare emedan det öfverförts till generalitetsstaten. I sistnämnda afseende har jag intet att erinra; men då, såsom jag ofvan anført, hufvudstationen enligt min mening ej bör införlifvas med intendenturstyrelsen, bör ej heller det till expenser m. m. för hufvudstationen nu anslagna beloppet, 800 kronor, upptagas å intendenturstyrelsens stat utan qvarstå å intendenturcorpsens.

I enlighet med de åsigter jag nu uttalat, har jag låtit upprätta förslag till stat för intendenturcorpsen (se bil. n:o 5), slutande å 392,893 kronor 90 öre, hvilken stat torde böra Riksdagen föreläggas.

För vinnande af öfversigt i fråga om den sålunda ifrågasatta förändrade organisationen af intendenturcorpsen, har jag låtit utarbета en jämförelse mellan intendenturcorpsens organisation enligt Eders Kongl. Maj:ts proposition 1892, den af Riksdagen samma år beviljade och den nu föreslagna, hvilken jämförelse återfinnes i bil. n:o 7.

Af den ifrågavarande omorganisationen af arméns förvaltning beröras vidare följande 4 anslag, nämligen anslagen till generalitetsstaten, till artilleristaben, till aflöning och rekrytering samt till ökad aflöning för de till tjensteåldern äldste bataljonsläkarne.

Beträffande det förstnämnda af dessa anslag, anslaget till *generalitetsstaten*, har jag nyss nämnt, att ett å intendenturcorpsens nuvarande stat upptaget belopp å 1,200 kronor till bibliotek och expenser m. m. för fördelningsintendenturerna å 200 kronor för hvarje bör öfverflyttas till generalitetsstaten. Men äfven en annan fråga, den nämligen, om beredande af expeditionslokaler, der sådana ej kunna beredas i kronans hus, för fördelnings*expeditionerna* och den vid desamma anställda talrika stabs- och intendenturpersonalen har synts mig nu böra komma under öfvervägande. Behofvet af anslag för dylika lokaler samt för ved, belysning, städning, inventarier, skrifmaterialier m. m. framträdde redan då fördelningsintendenturerna upprättades, och i någon mån, men ingalunda tillfredsställande, blef detsamma afhjelpat genom det nyssnämnda, å intendenturcorpsens stat upptagna anslaget å 1,200 kronor till bibliotek, expenser m. m. för fördelningsintendenturerna, ty härigenom löstes icke frågan om lokal m. m. för stabs- och intendenturpersonalen. Då nu ytterligare en revisor med minst ett biträde skall anställas vid hvarje fördelning, och det icke lärers lida något tvifvel, att det för arbetets ostörda gång inom fördelnings*expeditionerna* är oafvisligen nöd-

vändigt, att de vid desamma anställda tjänstemännen hafva gemensamma arbetslokaler, samt tillhandahållande af dylika lokaler, derest sådana icke kunna beredas i kronans hus, icke synes kunna, utan att ersättning därför lemnas, åläggas arméfördelningscheferna, helst dessa lokaler måste blifva ganska stora, då ju personalen skall komma att bestå af 1 stabschef, 1 adjutant, 2 ordonnansofficerare, 1 fältintendent med biträde, 1 revisor med minst 1 biträde samt tidtals 1 fördelningsläkare och 1 fortifikationsofficer, har jag ansett denna fråga icke längre kunna uppskjutas, utan anslag till hyra af härför erforderlig lokal samt för eldning, städning och belysning af samma lokal i de fall, der sådan ej kan beredas i kronans hus, böra anvisas; och har jag ansett, att i sådant afseende ett belopp af 6,800 kronor skulle blifva tillräckligt.

Med anledning af hvad jag sålunda anført, har jag låtit upprätta förslag till ny stat för generalitetsstaten (se bil. n:o 8), deri jag uppfört tillhoppa 8,000 kronor till hyra, eldning, belysning och städning af lokaler, skrifmaterialier och expenser m. m. vid fördelningsexpeditiö-erna.

I detta sammanhang torde det emellertid tillåtas mig att erinra derom, att den föreslagna omorganisationen af det centrala embetsverket, särskildt genom revisionens förläggande till fördelningsintendenturerna, skulle komma att medföra en sådan minskning af personalen vid centralmyndigheterna, att den våning i ett till arméförvaltningens arbetslokal angränsande hus, hvilken för närvarande förhyres för en kostnad af 5,000 kronor om året, torde komma att blifva obehöfelig, eller att åtminstone fullt så stor lokal ej skall komma att erfordras, i följd hvaraf såväl nämnda hyresbelopp, hvartill Eders Kongl. Maj:t anvisat medel från mötespassevolansfonden, eller åtminstone större delen deraf, som ock de till utgifter för eldning, städning, belysning m. m. af samma lokal anvisade medel, 2,100 kronor om året, komma att besparas statsverket.

Hvad angår anslaget till *artilleristaben*, beröres detta anslag i så måtto af den ifrågavarande omorganisationen af arméförvaltningen, att den å arméförvaltningens nuvarande stat å artilleridepartementet uppförde byråchefsassistenten och hans arfvode 1,000 kronor böra öfverflyttas till artilleristaben. Då å denna stat dessutom för närvarande finnes upptagen en vaktmästare med arfvode af 600 kronor, men något skäl icke synes förefinnas, hvarför denne vaktmästare icke skulle göras likställd med vaktmästarna vid de centrala embetsverken och hafva pensionsrätt liksom dessa, har jag i det förslag till ny stat för artilleristaben, som jag låtit upprätta (se bil. n:o 9), upplagit hans löneförmåner

lika med deras eller sålunda med lön 500 kr. och tjenstgöringspenningar 300 kr. jemte rätt till ålderstillägg.

Hvad angår anslaget till *aflöning och rekrytering*, beröres detta i så måtto af omorganisationen, att en förändring synes böra ega rum i gällande stat för *fortifikationen*. Å denna stat finnas nämligen upptagna dels en sekreterare, hvilken tillika är auditor vid Svea ingenjörbataljon, med årlig lön af 3,000 kronor jemte två ålderstillägg à 500 kronor efter femte och tionde tjensteåret, samt en kassör och redogörare med årlig lön af 2,000 kronor jemte ålderstillägg à 500 kronor efter femte tjensteåret. Dessa tjenstebefattningar böra nämligen, om förslaget till ny organisation af arméns förvaltning godkännes, såsom öfverflödiga indragas. Visserligen äro de nuvarande innehafvarne af dessa befattningar, likasom arméns personal i öfrigt, skyldige att underkasta sig den förändring i tjenstgöringsskyldighet och aflöningsförmåner, som en omorganisation af landtförsvaret kan göra erforderlig, men det synes mig dock icke böra ifrågasättas, att en omorganisation af arméns *förvaltning*, som egentligen ej berör fortifikationen, skall anses såsom en sådan omorganisation af *landtförsvaret*, att ifrågavarande, å fortifikationens stat upptagna tjenstemän skulle vara *skyldige* att låta öfverflytta sig till de nya styrelserna och underkasta sig en tjenstgöring af större omfattning och delvis helt annan art, än den som hittills ålegat dem. Ifrågavarande tjenstemän torde därför böra bibehållas såsom öfvertalige, tills de uppnå föreskrifven pensionsålder eller af annan anledning lemna sina befattningar. Då emellertid sekreteraretjensten vid fortifikationen, med hvilken auditörsbefattningen vid Svea ingenjörbataljon är förenad, sålunda skulle indragas, bör i stället å fortifikationens stat uppföras arfvode till en auditor med 500 kronor, hvarvid dock naturligtvis bör erinras, att denne auditor icke skulle tillsättas förr än sekretaren vid fortifikationen afgått från nämnda beställning.

I nu berördt syfte torde sålunda till Riksdagen böra göras framställning derom, att Kongl. Maj:t må så ändra gällande stat för fortifikationen, att de i nämnda stat för en sekreterare, tillika auditor vid Svea ingenjörbataljon, samt för en kassör och redogörare upptagna löneförmåner, tillhopa 5,000 kronor jemte ålderstillägg, uteslutas samt i stället i nämnda stat uppföres arfvode för en auditor vid Svea ingenjörbataljon med 500 kronor; och skulle vid bifall härtill anslaget till aflöning och rekrytering kunna minskas med 4,500 kronor.

På hvad sätt i så fall aflöning åt de nuvarande innehafvarne af ifrågavarande båda beställningar skulle kunna beredas, får jag tillfälle att längre fram omförmäla.

Beträffande anslaget till *ökad aflöning för de till tjensteåldern äldste bataljonsläkarne*, har jag i det föregående redan omnämnt, att i arméförvaltningens nuvarande stat finnes uppförd aflöning till en assistentläkare å sjukvårdsbyrån med 1. bataljonsläkares lön och dagaflöning, tillhoppa 2,895 kronor, men att, för vinnande af öfverensstämmelse i detta hänseende med förhållandena vid armén i öfrigt, der 1. bataljonsläkare ej vidare förekomma, utan bataljonsläkarne äro fördelade i två löneklasser med högre och lägre aflöning, aflöning till assistentläkaren å den föreslagna sjukvårdsstyrelsen upptagits med allenast 1,630 kronor, samt att med anledning häraf nu ifrågavarande anslag bör förhöjas med skilnaden eller 1,265 kronor.

Förutom de sålunda nämnda anslagen, komma äfven anslagen till *älderstillägg* och till *inquarteringskostnader* att beröras af de utaf mig nu ifrågasatta omorganisationsåtgärderna.

Hvad det förstnämnda af dessa anslag angår, skulle enligt beräkningar, som jag låtit verkställa, visserligen en mindre ökning af utgifter under detta anslag uppstå, men denna ökning är ej så betydande, att en förhöjning af anslaget allenast af denna orsak synes behöfva ifrågasättas. Emellertid torde jag få anledning att återkomma härtill under [9.] här nedan.

Inquarteringskostnaderna blifva deremot, såsom de approximativa beräkningarna i bil. n:o 10 utvisa, så mycket större, att det för ifrågavarande ändamål i riksstaten anvisade anslaget bör ökas med, i rundt tal, 7,350 kronor.

Hvad angår öfverflyttningen af den nuvarande personalen i arméförvaltningen till de af mig föreslagna nya styrelserna, är en sådan öfverflyttning väsentligen underlättad genom nådiga kungörelsen den 28 maj 1880, angående villkoren för åtnjutande af de från 1881 års början fastställda nya aflöningsförmånerna för arméförvaltningen, i hvilken kungörelse föreskrifves, att embets- och tjensteman vid arméförvaltningen skall vara underkastad den vidsträcktare tjenstgöringsskyldighet eller jemkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation af förvaltningen eller dess särskilda afdelningar eller eljest i allmänhet kan varda stadgad, äfvensom, derest i en framtid verkets ställning inom statsförvaltningen så förändras, att detsamma ej längre kan såsom sjelfständigt embetsverk anses, vara förpligtad att,

med bibehållande af den tjänstegrad och aflöning han innehar, efter den nya arbetsordningen sköta de med tjänsten förenade göromål.

Hvad då först vidkommer chefen för arméförvaltningens civila departement, generalkrigskommissarien, finnes ingen motsvarande tjänst i någon af de föreslagna nya styrelserna, utan torde det blifva nödvändigt att han, derest den föreslagna nya organisationen vinner Eders Kongl. Maj:ts och Riksdagens bifall, öfverflyttas å indragningsstat.

Högsta gradens tjänster eller krigsrådsbefattningarna äro enligt den nuvarande organisationen af arméförvaltningen 3, under det att endast 2 dylika befattningar finnas upptagna i staterna för de nya styrelserna; men som en af ifrågavarande befattningar, enligt Eders Kongl. Maj:ts beslut, i afvaktan på den ifrågasatta omorganisationen uppehålls på förordnande, kan indragning af en krigsrådstjänst ske utan svårighet.

2. gradens tjänst innehafves för närvarande af 8 personer, nämligen 4 sekreterare, 3 kamrerare och 1 krigskassör, af hvilka dock två af samma skäl, som nyss anfördes, hafva tjänsten endast på förordnande, nämligen 1 kamrerare och krigskassören, och således äro skyldige att återgå till de tjänster, som de innehafva på stat. Motsvarande tjänster vid de föreslagna styrelserna skulle blifva endast 5, nämligen 3 sekreterare och 2 kamrerare, hvadan det till en början torde komma att finnas 1 öfvertalig tjänsteman af 2. graden, såvida organisationen kommer att träda i kraft från och med år 1899; men då en af innehafvarne af de ifrågavarande befattningarna är född år 1835, kan detta förhållande blifva af endast kort varaktighet.

Lägsta gradens tjänster skulle deremot blifva talrikare än för närvarande, nemligen 16 (9 revisorer, 3 registratorer, 3 bokhållare och 1 notarie) i stället för 9 (4 revisorer, 3 revisorer och bokhållare och 2 bokhållare), så att det ej en gång varder nödvändigt att förflytta någon af de nuvarande innehafvarne af denna gradens tjänst till revisorstjänst vid arméfördelning.

Genom sjukvårdsbyråns utbrytning från intendentsdepartementet och bildandet af den nya sjukvårdsstyrelsen skulle icke ske någon sådan förändring i afseende å personalen, att någon tjänsteman blefve öfvertalig.

De ordinarie vaktmästarnes i arméförvaltningen antal är nu 6 och skulle enligt den organisation af de nya styrelserna, som jag förordat, blifva lika många.

Det skulle således, om det förslag till förändrad organisation af arméns förvaltning, som jag i det föregående tillstyrkt, godkännes, förutom generalkrigskommissarien, finnas allenast en tjänsteman i armé-

förvaltningen, för hvilken motsvarande tjänst ej kunde beredas i någon af de nya styrelserna. Jag har dessutom i det föregående omförmålt, att en sekreterare och auditor samt en kassör och redogörare vid fortifikationerna skulle blifva öfvertaliga. För dessa tjänstemän måste alltså aflönning på annat sätt beredas. I riksstaten finnes under benämningen »*ersättning åt vissa löntagare i följd af arméns omorganisation*» upptaget ett »*förslagsanslag, högst*», afsedt, såsom anslagets benämning också utvisar, att bestrida vissa före 1892 års omorganisation i vederbörande stater upptagna aflöningsförmåner, hvilka ej i nu gällande stater återfinnas, utan skola utgå allenast så länge, som de personer, hvilka då voro innehafvare af vissa befattningar, komme att i dessa befattningar kvarstå. Det synes mig därför lämpligt, att de löner, tjänstgöringspenningar och ålderstillägg, som måste utbetalas till de tjänstemän, hvilka, enligt hvad jag ofvan anført, skulle komma att blifva öfvertaliga vid den af mig ifrågasatta omorganisationen af arméns förvaltning, uppföras att utgå från detta anslag. Dessa tjänstemän äro:

	Födelseår,	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Ålderstillägg.
sekreteraren vid arméförvaltningen L. R. Lindbohm ...	1835	3,000: —	1,500: —	1,000: —
sekreteraren vid fortifikationerna G. O. Lindbom	1848	2,500: —	— — —	1,000: —
kassören vid fortifikationen H. F. W. Geete	1847	2,000: —	— — —	500: —
summa kronor		7,500: —	1,500: —	2,500: —,

hvarvid jag tillåter mig anmärka, att för sekreteraren vid fortifikationen G. O. Lindbom, oaktadt hans lön å fortifikationens stat utgör 3,000 kronor, såsom lön här ofvan upptagits allenast 2,500 kronor af det skäl, att, enligt hvad jag förut ifrågasatt, å fortifikationens stat skulle uppföras arfvode för en auditor med 500 kronor, hvarigenom alltså detta belopp varder tillgängligt för bidrag till aflönande af nämnde sekreterare, som ju jemväl är auditor vid Svea ingenjörbataljon. Gillas denna min åsigt, skulle alltså anslaget till »*ersättning åt vissa löntagare i följd af arméns omorganisation*» behöfva förhöjas med tillhoppa 11,500 kronor, hvartill jag torde få återkomma vid omförmälade här nedan af nämnda anslag.

Den sammanlagda ökade årliga kostnaden för de af mig nu ifrågasatta organisationsförändringarna erhålles genom att från summan af följande föreslagna anslag, nämligen till:

Artilleristyrelsen	kronor	20,300: —
Fortifikationsstyrelsen	»	16,800: —
Intendenturstyrelsen	»	89,000: —
Arméns sjukvårdsstyrelse	»	17,670: —
Generalitetsstaten	»	132,660: —
Artilleristaben	»	13,400: —
Intendenturcorpsen	»	392,894: —
Auditörsarfvide vid Svea ingenjörbataljon	»	500: —
Ökning i anslaget till ökad aflöning för de tjänste- åren äldste bataljonsläkarne	»	1,265: —
Ökning i anslaget till inqvarteringskostnader	»	7,350: —
summa kronor		691,839: —,

frånräkna summan af nedanstående nu utgående anslag,
nämligen till:

Arméförvaltningen	kronor	147,265: —
Generalitetsstaten	»	124,660: —
Artilleristaben	»	12,200: —
Sekreterare samt kassör och redogörare vid fortifikationen	»	5,000: —
Intendenturcorpsen	»	356,179: —
hvarigenom erhålles en skilnad af		kronor 46,535: —,

hvilken siffra således angifver ökningen i utgifter, sedan den nya organisationen blifvit genomförd. Till en början komme dock ökningen att vara något större, emedan, såsom förut nämnts, tre öfvertaliga tjänstemäns aflöningsförmåner måste med 11,500 kronor uppföras å anslaget till ersättning åt vissa löntagare till följd af arméns omorganisation, en summa, som dock redan i januari 1900, då en af dessa tjänstemän når pensionsåldern, skulle minskas till 6,000 kronor.

För öfrigt är att märka, det en del omkostnader, som för närvarande bestridas från anslaget till extra utgifter och från förenade mötespassevolansfonden, skulle försvinna, nemligen till extra revisionspersonal i arméförvaltningen samt till hyra, ved, ljus, städning och vaktmästare i intendentsdepartementets våning vid nedre Munkbron, hvar-

igenom de medel, som för närvarande användas härtill, sammanlagdt uppgående till 10,300 kronor, komma att blifva disponibla till bestridande af andra nödvända statsutgifter. Den aldra största delen af den ökade kostnaden faller för öfrigt på intendenturcorpsens omorganisation, som, inberäknad inqvarterings- och servisersättningen, ensam kräver en ökad utgift af 44,704 kronor (bil. n:r 7) och hvilken är af behovet påkallad oberoende af den centrala förvaltningens reformering.

En annan stor utgiftspost under de äskade anslagen är äfven uppförandet å 4. hufvudtiteln stat af öfverfäktläkarens aflöning, 8,950 kronor, deri inberäknad inqvarterings- och servisersättning, hvilken aflöning hittills bestridts från 8. hufvudtiteln, och som för öfrigt till stor del motsvaras af den besparing å 6,637 kronor, som, enligt hvad jag längre fram torde få tillfälle visa, kan erhållas genom en omorganisation af garnisonssjukhuset i Stockholm.

I samband med den nu framlagda kostnadsberäkningen torde emellertid böra erinras derom, att ytterligare en kostnad, ehuru af öfvergående art, kommer att blifva med den föreslagna omorganisationen förenad. På sätt i organisationsförslaget anmärkes, måste nämligen under det första halfåret, räknadt från och med den 1 januari det år, då de nya styrelserna skola börja sin verksamhet, extra revisionspersonal anställas vid dessa styrelser för att biträda vid granskningen af det näst föregående årets räkenskaper, som skola till dem direkt insändas. Huru stor denna extra revisionspersonal behöfver vara, kan naturligtvis ej nu afgöras, men i hvarje fall torde den deraf föranledda kostnaden ej blifva större, än att den kan af tillgängliga medel bestridas.

På grund af hvad jag sålunda anført och under förutsättning af bifall till hvad här nedan under [4, 5 c), 6, 7, 8 och 11] föreslås, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att

dels, med godkännande af de af mig här ofvan angifna grunder för förändrad organisation af arméns centrala styrelse samt de för artilleristylelsen, fortifikationsstylelsen, intendenturstylelsen och arméns sjukvårdsstylelse upprättade nya stater (bil. n:ris 1—4), äfvensom de för åtnjutande af i dessa stater upptagna aflöningsförmåner här ofvan angifna vilkor, i riksstaten

för år 1899 å fjerde hufvudtiteln uppföra följande nya anslag till nedannämnda belopp, nämligen:

till artilleristyrelsen	kronor 20,300: —
» fortifikationsstyrelsen	» 16,800: —
» intendenturstyrelsen	» 89,000: —
» arméns sjukvårdsstyrelse	» 17,670: —,

dels ock, vid bifall härtill, ur riksstaten för samma år utesluta anslaget till arméförvaltningen, kronor 147,265: —.

Generalitetsstaten.

[2.]
Ökning af
detta anslag.

Under näst föregående punkt har jag utförligt yttrat mig i fråga om den förändring i anslaget till generalitetsstaten, som enligt min mening bör ega rum. Till hvad jag der anfört, har jag ej annat att tillägga, än att den förhöjning i anslaget till generalitetsstaten, som jag sålunda förordat, synes mig böra vidtagas, äfven om den förändrade organisation af arméns förvaltning, som jag tillstyrkt, icke skulle vinna bifall, hvarvid jag dock anser mig böra erinra, att det nuvarande anslaget till intendenturcorpsen i viss mån beröres af den förändring i anslaget till generalitetsstaten, som jag nu ifrågasätter.

Med åberopande af de skäl, jag här ofvan under [1.] anfört, hemställer jag alltså, att Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen

att, med godkännande af den vid detta protokoll fogade nya stat för generalitetsstaten (bil. n:o 8), öka anslaget till generalitetsstaten, nu kronor 124,660: —	
med.....	» 8,000: —
till	kronor 132,660: —

Generalstaben.

[3.]
Anslaget
oförändradt.

Såsom Eders Kongl. Maj:t behagade erinra sig, framstälde t. f. chefen för generalstaben i underdånig skrifvelse den 6 december 1895

förslag till ombildning vid dåvarande krigsarkivariens afgang af de å generalstabens stat uppförda krigsarkivarie- och amanuensbeställningarna. Hans berörda förslag var grundadt derpå, att då med krigsarkivariebeställningen enligt gällande bestämmelser vore förenadt åliggandet att vara redogörare vid såväl generalstaben som rikets allmänna kartverk, men det vore omöjligt för *en* person att nöjaktigt fullgöra alla de, sins emellan så olikartade göromål, som sålunda ålåge krigsarkivarien, och då göromålens gång inom generalstaben kräfde, att der funnos anställda dels en bibliotekarie för vården af biblioteket med dess samlingar och dels en aktuarie för vården och handhafvandet af kommunikationsafdelningens vidlyftiga samling af uppgifter, ritningar och planer, så borde vid krigsarkivariens afgang krigsarkivarie- och amanuensbeställningarna vid generalstaben omskapas till fyra särskilda beställningar, nämligen en krigsarkivarie-, en bibliotekarie-, en aktuarie- och en redogörarebeställning, af hvilka beställningar de tre förstnämnda borde tillsättas på förordnande och aflönas med arfvoden på generalstabens stat, men redogörarebeställningen bestridas af en intendent från intendenturcorpsen.

I hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad t. f. chefen för generalstaben sålunda hemställt, behagade Eders Kongl. Maj:t föreslå sistlidet års Riksdag att medgifva, dels att vid dåvarande krigsarkivariens afgang måtte få indragas de å generalstabens stat för en krigsarkivarie uppförda löneförmåner, 4,000 kronor jemte två ålderstillägg, samt det för en amanuens der uppförda arfvode, 1,800 kronor, men deremot å samma stat uppföras arfvoden, till en krigsarkivarie 2,500 kronor, till en bibliotekarie 1,000 kronor och till en aktuarie 800 kronor, dels ock att, för tillgodoseende af behovet af redogörare vid generalstaben, å intendenturcorpsens stat måtte uppföras aflöning för ytterligare en intendent af andra klassen med angifvet belopp.

Denna Eders Kongl. Maj:ts proposition vann icke Riksdagens bifall till följd deraf, att kamrarna vid behandlingen deraf stannade i skiljaktiga beslut.

Med erinran härom har t. f. chefen för generalstaben i sin ofvan omförmälda underdåniga skrifvelse den 28 juni 1897 ånyo upptagit frågan och dervid framhållit, att det å ena sidan vore oundgängligen nödvändigt att från krigsarkivariebefattningen fränkilja redogöraregöromålen, men att det å andra sidan, med hänsyn till hvad inom Riksdagen vid ärendets föregående handläggning förekommit, icke syntes böra ifrågasättas någon förändring i afseende å krigsarkivariens nuvarande löne- och pensionsförhållanden. Häraf blefve emellertid en följd, att

vid laga förfall för krigsarkivarien icke någon del af hans löneförmåner skulle kunna användas till vikaries aflönande, hvarför det blefve nödvändigt antingen att bibehålla den nuvarande amanuensen med hans nuvarande arfvode, 1,800 kronor, och dubbla tjänstgöringsskyldighet dels inom krigsarkivet och dels i biblioteket, eller ock att dela denna amanuensbefattning i två befattningar, en bibliotekariebefattning med arfvode af 1,000 kronor och en för krigsarkivet afsedd amanuensbefattning med arfvode af 800 kronor. Af dessa båda alternativ ansåge t. f. chefen för generalstaben, att det senare obetingadt egde företräde. Hvad aktuariebefattningen vidkomme, hade någon erinran mot denna befattnings behöflighet eller mot det för densamma föreslagna arfvodet, 800 kronor, icke inom Riksdagen förekommit. Hvad redogöraren beträffade, ansåge t. f. chefen för generalstaben visserligen det lämpligaste vara, att denne tjänsteman, som skulle handhafva både generalstabens och allmänna kartverkets betydliga anslag, vore tjänsteman vid intendenturcorpsen; men då, med hänsyn till hvad i detta afseende inom Riksdagen förekommit, det icke torde böra ifrågasättas att för allenast detta ändamåls vinnande öka intendenturcorpsens personal, ansåge sig t. f. chefen för generalstaben böra föreslå inrättandet vid generalstaben af en redogörarebefattning med årligt arfvode, hvars belopp syntes böra bestämmas till 2,500 kronor, att efter 5 och 10 års tjänstgöring förhöjas med 500 kronor hvardera gången.

På grund häraf har han hemställt, att Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen, att från krigsarkivariebeställningen vid generalstaben måtte fränkiljas alla till redogörarebefattningen hörande åligganden; att nuvarande amanuensbeställningen måtte omskapas till två beställningar, nämligen en bibliotekariebeställning med arfvode af 1,000 kronor och en arkiv-amanuensbeställning med arfvode af 800 kronor; samt att på generalstabens stat måtte uppföras två nya beställningar, nämligen en aktuariebeställning med arfvode af 800 kronor och en redogörarebeställning med arfvode af 2,500 kronor, hvilket arfvode efter 5 och 10 års tjänst skulle förhöjas med 500 kronor hvardera gången.

Öfver detta förslag har arméförvaltningen å civila departementet afgifvit underdånigt utlåtande och dervid förklarat sig icke hafva annat att erinra mot förslaget, än att, då det syntes lämpligast, att intendenturcorpsen öfvertog skyldigheten att tillgodose behovet af redogörare vid generalstaben, samt, i händelse ett i annan ordning väckt förslag om ökning af intendenturcorpsens personal och anslag blefve genomfördt, intendenturcorpsens personal syntes blifva tillräcklig för bestri- dande af äfven denna redogörarebefattning, hvad t. f. chefen för ge-

neralstaben föreslagit i fråga om uppförande å generalstabens stat af arvode åt en särskild redogörare syntes kunna förfalla.

Äfven generalintendenten har, så vidt ärendet angår intendenturcorpsen, afgifvit underdånigt utlåtande öfver förslaget och dervid anført, att något tvifvel icke kunde råda derom, att de bestyr, som skulle tillhöra den ifrågasatta redogörarebefattningen, skulle kunna väl tillgodoses på det sätt, som t. f. chefen för generalstaben föreslagit, men att emellertid befattningen, likasom öfriga dylika befattningar vid armén, syntes böra bestridas af tjänsteman vid intendenturcorpsen, hvarvid dock borde erinras, att enär hvarken vid intendenturcorpsens nuvarande organisation eller i det förslag till corpsens förändrade organisation, som för närvarande föreläge, beräknats någon tjänsteman, afsedd att bestrida redogörarebefattningen vid generalstaben, det vore nödvändigt att, för den händelse de göromål, som tillkomme redogöraren vid generalstaben, skulle bestridas af tjänsteman vid intendenturcorpsen, å intendenturcorpsens stat uppfördes särskilda aflöningsförmåner för en sådan tjänsteman (en intendent af andra klassen).

T. f. chefens för generalstaben förevarande förslag kan jag icke i allo biträda. Väl är jag ense med honom i fråga om nödvändigheten att från den nuvarande krigsarkivariebefattningen vid generalstaben fränskilja alla de åligganden, som tillkomma honom såsom redogörare, äfvensom i fråga om behofvet af de föreslagna bibliotekarie- och aktuarietbefattningarna; och åberopar jag i dessa hänseenden hvad jag, då frågan nästlidet år inför Eders Kongl. Maj:t anmälles, derom anförde. Deremot kan jag icke tillstyrka t. f. chefens för generalstaben förslag om inrättande vid generalstaben af en arkiv-amanuensbeställning eller om uppförande å generalstabens stat af arvode åt en redogörare. I det förslag till ombildning af generalstabens civilmilitära personal, som t. f. chefen för generalstaben framställde i sin förut omförmälda underdåniga skrifvelse den 6 december 1895, var någon arkiv-amanuensbeställning icke upptagen, och det skäl, som t. f. chefen för generalstaben nu anført för behofvet af en dylik beställning, synes mig icke öfvertygande. Detta skäl skulle nämligen vara, att, vid förfall för krigsarkivarien, någon del af hans aflöningsförmåner icke skulle kunna användas till aflönande af vikarie och att det derför vore nödvändigt att vid hans sida sätta en amanuens, som vid dylikt förfall kunde uppehålla krigsarkivariebefattningen. Detta synes mig dock icke vara nöd-

vändigt, enär det icke torde möta något hinder att af generalstabens besparingar eller, om så skulle erfordras, af andra medel bereda godtgörelse åt den person, som vid påkommande förfall för krigsarkivarien erhöle förordnande att uppehålla hans befattning.

Hvad angår redogörarebefattningen, vidhåller jag den mening, jag nästlidet år uttalade, nämligen att denna befattning lämpligast bör uppehållas af tjänsteman vid intendenturcorpsen. Att, såsom jag då ifrågasatte, för detta ändamål inrätta en ny intendentsbeställning af andra klassen vid intendenturcorpsen, anser jag mig dock nu icke böra obetingadt vidhålla. Skulle nämligen det förslag till omorganisation och utvidgning af intendenturcorpsen, som jag i det föregående omförmält och hvarom jag här nedan under [6.] ämnar framlägga förslag, vinna Eders Kongl. Maj:ts godkännande och Riksdagens bifall, torde något hinder icke möta att med den sålunda betydligt tillökade personalen vid intendenturcorpsen uppehålla äfven ifrågavarande redogörarebeställning. Skulle deremot nämnda förslag icke godkännas, lär det enligt min åsigt varda nödvändigt, antingen att, på sätt jag förra året tillstyrkte och äfven nu förordar, intendenturcorpsen för uppehållande af ifrågavarande redogörarebeställning tillökas med en intendentsbeställning af andra klassen och således aflöningsförmåner för en dylik beställning uppföras å intendenturcorpsens stat, eller ock, om detta icke godkännes, att å generalstabens stat uppföras aflöningsförmåner åt en redogörare, hvilka förmåner torde kunna bestämmas till 2,500 kronor om året.

På grund af hvad jag nu anfört, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att, under förutsättning af bifall till hvad här nedan under [6.] föreslås, medgifva, att från krigsarkivariebeställningen vid generalstaben må fränskiljas alla till den med samma beställning förenade redogörarebefattningen hörande göromål och att dessa göromål må öfvertagas af tjänsteman vid intendenturcorpsen, samt att Kongl. Maj:t må på det sätt ändra gällande stat för generalstaben, att det i denna stat för en amanuens uppförda arvode, 1,800 kronor, uteslutes och i stället i staten uppföras arvoden till en bibliotekarie med 1,000 kronor och till en aktuarie med 800 kronor.

Vid bifall härtil skulle anslaget till generalstaben i riksstaten uppföras med oförändradt belopp.

Artilleristaben.

Med hänvisning till hvad jag under [1.] här ofvan anført i fråga om detta anslag, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

[4.]
Ökning af
detta anslag.

att, vid bifall till hvad der föreslagits, med godkännande af den vid detta protokoll fogade nya stat för artilleristaben (bil. n:o 9), öka anslaget till artilleristaben, nu kronor 12,200: —
med » 1,200: —
till kronor 13,400: —

Aflöning och rekrytering.

I sin ofvannämnda underdåniga skrivvelse den 30 November 1896, angående förändrad organisation af Gotlands stridskrafter, har t. f. chefen för generalstaben uttalat sig angående nödvändigheten af såväl en förändrad organisation af truppförbanden å Gotland i syfte att dels tillgodose mobiliseringsbehofvet af stamanställd och f. d. stamanställd personal och dels möjliggöra fredsöfningarnas ändamålsenliga bedrivande, som ock förändringar i gällande värnpliktsbestämmelser för Gotland.

[5.]
Ökning af
detta anslag.

Hvad angår den senare delen af framställningen, angående värnpliktsbestämmelserna, anhåller jag att få föredraga densamma i sammanhang med det förslag till ändringar i värnpliktslagen, som jag ämnar inom kort inför Eders Kongl. Maj:t anmäla; men i fråga om hvad förslaget innehåller rörande förändrad organisation af de fasta truppförbanden torde det tillåtas mig att nu få redogöra.

Vid den organisation af trupperna på Gotland, som genomfördes år 1886, anför t. f. chefen för generalstaben, åtskildes infanteri- och artillerivapnen. Infanteriet organiserades såsom ett regemente på i fredstid 2 bataljoner med en officerscorps, afsedd att i krigstid lemna befälhafvare äfven för reserv- och depotafdelningar samt landstormskompanier, med en fast underofficerscorps samt med en stamtrupp af 140 man underbefäl och 40 menige. Artilleriet organiserades såsom en särskild corps på i fredstid 2 liniebatterier å 6 kanoner och 1 fästnings-

kompani, med en ytterst svag befälskader samt en stamtrupp af 25 man underbefäl och 75 menige, men utan stamhästar.

Genom den förbättrade härordningen af år 1892 blefvo värnpligtsbestämmelserna för Gotland, bland annat, ändrade derhän, att öfningstiden, som dittills varit fördelad på 3 år, hvarigenom det varit möjligt att under regementsmötet inkalla 3 beväringsskasser, fördelades på 2 år, hvarjemte de å Visby sjömanshus inskrifne värnpliktige tilldelades flottan. Följderna häraf hade visat sig deruti, att genom borttagandet af den tredje beväringsskassen från fredsöfningarna den vid regementsmötet närvarande styrkan, oaktadt både första och andra beväringsskasserna deltog i ifrågavarande möte, vore så ringa, att icke ens *en* bataljon kunde vid infanteriet nöjaktigt sammansättas och öfvas och om regementsutbildning således icke kunde varda tal. Dertill komme, att den år 1886 beslutade organisationen visat sig i så måtto förfelad, att vid infanteriet de 40 menige icke kunde räcka till att rekrytera de 140 korpralerna, bland hvilka afgången vore ganska stor, till följd hvaraf äfven största delen af de menige utgjordes af rekryter och en allt för stor del af korpralsbeställningarna voro vakanta; att, till följd af artillerikaderns ringa styrka, infanteriofficerare måst beordras upprätthålla tjensten vid artilleriet; att artilleristamtruppen vore för liten för att mobiliseringsbehofvet af stamanställda och f. d. stamanställda skulle kunna tillgodoses; samt att, till följd af bristen på stamhästar, artillericorpsens utbildning blefve underhållig.

Då sålunda Gotlands försvarsorganisation hvarken kvantitativt eller kvalitativt förmådde fylla de fordringar, den vore afsedd att fylla, vare sig med hänsyn till möjligheten af fredsöfningarnas ändamålsenliga anordnande och bedrifvande eller med hänsyn till mobiliseringsbehofvet, vore det nödvändigt tillse, genom hvilka medel försvaret inom denna vår för såväl neutralitetsbrott som fiendtlig ockupation i händelse af krig mest utsatta provins skulle kunna nödtorftigt upphjelpas.

De åtgärder, genom hvilka de största olägenheterna kunde afhjelpas, syntes, fortsätter t. f. chefen för generalstaben, vara, bland annat:

att, då i hvarje fall linietrupper icke kunde uppställas på Gotland till nämnvärdt större antal, än hittills beräknats, öns försvar måste, i motsats till å fastlandet, grundas på *landstormens* uppträdande med de fåtaliga linietrupporna såsom stöd, hvadan landstormens användande så mycket som möjligt redan i fredstid borde förberedas;

att, enär försvaret af Gotland måste utföras med i hufvudsak lösligt organiserade och svagt utbildade infanteritruppförband, det vore af så mycket större vikt och betydelse, att *artilleriet* erhöle en så full-

ständig organisation och nöjaktig utbildning som möjligt och i dessa afseenden i det närmaste likställdes med artilleriet på fastlandet, hvarvid den därför erforderliga ökningen af officersbeställningarna torde, för att minska kostnaderna, kunna i någon mån ske genom att dylika beställningar öfverfördes från infanteriet till artilleriet;

att *infanteriet* i sammanhang med öfverföring af en del officersbeställningar förseddes med ökad stamtrupp till sådan styrka, att tillgången på stamanställda och f. d. stamanställda infanterister måtte kunna beräknas vid mobilisering fylla det afsedda behovet vid de truppförband af infanteriet, hvilka enligt organisationen skulle uppsättas, och derjemte afgifva någon mindre del till stam åt landstormskompanierna, äfvensom att de menige stamanställdas antal blefve något så när proportionerligt till antalet underbefäl, så att afgången bland detta kunde tillbörligen fyllas med examinerade menige, och att fredsöfningarna måtte kunna med erforderlig styrka bedrivas; samt

att, i sammanhang med ofvan nämnda förändringar uti infanteriets och artilleriets organisation, sådana rättelser uti de för de båda vapnen hittills gällande stater vidtoges, hvilka erfarenheten visat vara önskvärda; hvarjemte t. f. chefen för generalstaben i detta sammanhang jemväl uttalat sig angående nödvändigheten af, att det *fasta försvaret* å Gotland ordnades, en fråga, hvartill jag senare i dag torde få tillfälle återkomma.

Utgående från dessa förutsättningar, har t. f. chefen för generalstaben ansett, att de erforderliga organisationsförändringarna skulle i hufvudsak blifva följande.

Den förut antydda omöjligheten att med den nu befintliga stamtruppen hålla underbefälsgraderna vid *Gotlands infanteriregemente* fyllda, tillika med nödvändigheten att för truppförbandens utbildning under de årliga regementsmötena förfoga öfver ett så pass stort antal menige, att de truppförband, som skulle öfvas, verkligen måtte kunna uppsättas med ett minimum af styrka, hvilket ej med den nuvarande stamstyrkan låte sig göra, fordrade *dels* en ökning af stamtruppen, *dels* en sådan reglering af förhållandet mellan antalet underbefäl af manskapet och antalet menige, att det förra inskränktes till nätt och jemt det af mobiliseringsplanerna betingade behovet vid infanteriet och de trängafdelningar, hvilka på Gotland äfven måste uppsättas af infanteriet, under det återstoden af den ökade stamtruppen utgjorde en så mycket större tillgång på stamutbildadt manskap i ledet och tillika vore en reserv för fyllandet af befintliga luckor bland underbefälet och skulle möjliggöra en tilldelning af något stammanskap till uppådade land-

stormsafdelningar. Enligt beräkningar, gjorda med hänsyn till behovet af stamtrupp såväl vid mobilisering som vid de årliga regementsmötena, borde den nuvarande manskapsstyrkan, spelet oberäknadt, ökas från 180 till 400 man, eller med 220 man.

Vidare torde det blifva nödvändigt, särskildt med hänsyn till Gotlands försvarskrafters, från hären å fastlandet fristående mobilisering, att öka antalet af vissa beställningar, så att mobiliseringsbehovet för infanteritruppförbanden skulle kunna fyllas, hvartill komme, att sjukvårdsbeställningsmän måste beräknas äfven för landstormsafdelningarna, hvilka, såsom ofvan vore nämnt, för Gotlands försvar skulle hafva en vida större betydelse än på fastlandet. Af nu antydda skäl borde antalet såsom sjukvårdssoldater utbildade menige ökas från 8 till 16 såsom vid ett infanteriregemente å fastlandet. Vidare borde spelet, för fyllandet af mobiliseringsbehovet vid linie-, depot- och trängafdelningarna, ökas med 7, hvilka lämpligen torde kunna tilldelas den lägre trumslagare- (hornblåsare-) aflöningen, i samband hvarmed anslaget till musiken, liksom vid infanteriregementena å fastlandet, borde ökas från 1,000 till 2,000 kronor, hvilken ökning vore så mycket mer af behovet påkallad, som, i olikhet med vid indelta armén, inga anslag i form af indragna rotar här funnes. Äfven en regementsväbel-beställning torde, i likhet med vid infanteriregementena å fastlandet, böra tillkomma, helst behofvet af en sådan redan under fredsöfningarna vore oafvisligt, hvadan ock årligen en underofficer beordrats förrätta tjensten. En ökning af den å stat anställda militära läkarepersonalen torde äfven vara af behovet påkallad. För närvarande funnes endast 1 regements- och 1 bataljonsläkare å stat, båda med tjenstgöringsskyldighet äfven vid artillericorpsen, och den förre derjemte med skyldighet att besörja sjukvården vid sjukhuset i Visby. Af det vid mobilisering erforderliga antalet läkare torde på sin höjd ett par kunna påräknas af de å ön bofasta civila läkarna, hvadan en ökning redan af denna omständighet vore motiverad. Härtill komme, att behovet af ytterligare *en* läkare gjorde sig gällande äfven i fredstid, enär öfningarna samtidigt försigginge på tre ställen: Visborgs slätt, Visby och Martebo skjutfält (eller vid Färösund). En extra läkare hade därför under mötestiden årligen måst sändas till Gotland.

Den vida större betydelse, som landstormen hade på Gotland än på fastlandet, torde fordra, att så mycket som möjligt i fredstid gjordes för att förbereda densammas användande vid krigstillfällen. Härtill hörde, *dels* att inom de särskilda kompaniområdena upprättades mindre förrådsbodar till förvar af för landstormen erforderliga gevär och ammunition samt de oefftergiftigaste utrustningspersedlarna, såsom fält-

tecken, hufvudbonader, bröd- och ammunitionspåsar, äfvensom några arbetsredskap, hvilka förrådsbodas kräfde ett penningbelopp till ersättning åt tillsyningsmännen, dels att, i den mån medel kunde beredas, frivilliga skjut- eller andra öfningar borde, der så låte sig göra, anordnas med landstormsmännen. För ofvan nämnda landstormsändamål borde i regementets stat uppföras under rubrik »Landstormen» ett belopp af 3,000 kronor, och torde kostnaderna för uppförandet af förutnämnda förrådsbodas, hvilkas antal, då utom en inom hvarje kompaniömråde äfven en å Fårösund och en å Vamlingbolandet torde böra finnas, uppginge till 10, kunna bestridas med besparingar å staten under tiden för öfvergången till den nya organisationen.

Å andra sidan torde det, under förutsättning af infanteristamtruppens föreslagna ökning och den förut såsom nödvändig antydda ökningen af såväl befäl som stamtrupp vid artillericorpsen, varda möjligt att åstadkomma en kostnadsminskning genom indragning af en del befälsbeställningar vid infanteriregementet. Visserligen kunde det vid första påseendet synas mindre välbetänkt att i något afseende minska tillgången på befäl, men dervid torde bemärkas, att frågan här gälde att med så liten kostnadsökning som möjligt gifva den för Gotlands försvar ytterst viktiga artillericorpsen den bästa möjliga organisation. De befälsbeställningar, hvilka under angifna förutsättning och med behörigt afseende fästadt vid linie-, depot-, träng- och landstormsafdelningarnas mobiliseringsbehof, syntes kunna indragas vid infanteriregementet, vore 5 kaptener af 2. klass, 2 löjtnanter af 1. klass, 3 löjtnanter af 2. klass (bland hvilka en i militärbefälhafvarens stab tjänstgörande regementsadjutant skulle ersättas med en subalternofficer vid artillericorpsen), 2 underlöjtnanter, 16 korpraler och 4 vicekorpraler.

Beträffande *Gotlands artillericorps* har t. f. chefen för generalstabben anført, att den undantagsställning med hänsyn till såväl befäls- och stampersonalens styrka som befälets aflöningsförmåner m. m., hvilken nämnda corps för närvarande intoge i förhållande till artilleriet å fastlandet, icke kunde motiveras, då kompetensvilkoren för befordran vore desamma och artillericorpsen, af förut antydda skäl, obestriddligen måste vara i fullt ut lika tjänstdugligt skick, hvarför krigsförberedelsen måste af befälet här kräva samma slags och lika intensiv tjänstgöring som vid artilleriet på fastlandet.

En naturlig följd af dessa förhållanden torde därför vara:

att löneförmåner inom de särskilda lönegraderna och för de särskilda befattningarna bringades till öfverensstämmelse med motsvarande förmåner vid fastlandsartilleriet;

att antalet beställningar inom de olika lönegraderna reglerades med hänsyn dels dertill, att förhållandet mellan olika grader icke blefve allt för mycket ogynnsammare för befordran än vid fastlandsregementena, och dels dertill, att mobiliseringsbehovet måtte kunna fyllas utan tillgripande af ett så stort antal befordringar från lägre grader, att erforderliga förgångsmän af menige stamanställda icke komme att finnas;

att stamstyrkan ökades så mycket, att dels afgangen bland underbefäl och beställningsmän måtte kunna ersättas med examinerade menige, och dels mobiliseringsbehovet af stamanställda och f. d. stamanställda måtte varda i någon mån tillgodosedt;

att stamhästar tilldelades artillericorpsen, hvarmed följde tillsättandet af en veterinär på stat samt uppförande af arfvoden till stallmästare och hofslagaresoldater; samt

att i öfrigt beloppen af en del särskilda anslag beräknades efter samma proportion till styrkan som vid det öfriga artilleriet.

Med hänsyn till såväl mobiliserings- som fredstjenstgöringsbehovet borde corpsens befälspersonal utgöras af 1 chef (öfverstelöjtnant eller major) — hvilken; i likhet med regementsofficerarne vid fältartilleriet, borde förses med två tjenstehästar — 3 batteri-(kompani-)chefer och 1 tygförrådsofficer (3 kaptener af 1. och 1 kapten af 2. klassen), 7 löjtnanter af 1. klassen, 4 underlöjtnanter, 1 bataljonsveterinär, 3 styckjunkare, 8 sergeanter af 1. klassen, 1 stabstrumpetare, 11 förste konstaplar och 15 andre konstaplar; och borde, i likhet med på fastlandet, dagaflöning för officerare och underofficerare beräknas för hela året. Tygstaten borde enligt enahanda grunder utgöras af 1 förrådsförvaltare, 1 handtverksmästare och 1 rustkammarsmed.

Något skäl, hvarför icke vid Gotlands artillericorps skulle finnas lika många kaptenslöner af 1. klassen som antalet batterier och kompanier, då så vore förhållandet vid fastlandsregementena, torde icke rimligen kunna anföras. Dessutom torde en särskild förrådsofficer på Gotland vara nödvändig i betraktande af den jemförelsevis stora depot af tyg-, ammunitions- och gevärspersedlar, som med hänsyn till öns isolerade läge der borde äfven i fred finnas, hvarför en kaptensbeställning af 2. klassen fortfarande syntes böra bibehållas. Hvad ökningen af subalternofficersgraderna vidkomme, så föranleddes den *dels* af mobiliseringsbehovet för artillericorpsen, *dels* deraf att, då militärbefälhafvaren skulle inspektera artillericorpsen till personal, hästar och materiel m. m., det syntes lämpligt utbyta den i hans stab enligt gällande stat tjenstgörande infanteriadjutanten mot en artilleriadjutant, på det att han måtte ega tillgång till en tekniskt bildad officers biträde, och

dels deraf att tjenstgöringen vid artillericorpsen, trots dess nuvarande ringa stamstyrka, icke hittills kunnat uppehållas, utan tidtals infanteri-officer måst beordras att tjenstgöra vid artilleriet. Då vid fastlands-artilleriet icke funnes löjtnanter af 2. klass, och då kompetensvilkor och tjenstgöring vore lika, syntes inga skäl förefinnas att ställa artilleri-officerarna å Gotland i sämre ställning. Förhållandet 7 till 4 mellan antalet löjtnanter af 1. klass och underlöjtnanter vore dock fortfarande något mindre gynnsamt för avancementet än vid det öfriga artilleriet.

Antalet underofficerare vore beräknadt för fredsbehovet, hvaremot bristen enligt mobiliseringsbehovet borde fyllas genom befordran från lägre grad; och gälde om sergeantsbeställningar af 2. klass, hvad ofvan vore sagdt om löjtnantsbeställningar af 2. klass.

Behovet af stabstrumpetare utgjorde vid mobilisering två, af hvilka en torde böra finnas på stat och den andre tillsättas genom befordran vid mobilisering.

Af konstaplarna vore enligt nu gällande stat 5 förste, 8 andre och 12 vicekonstaplar. Sistnämnda grad och titel vore i hög grad olämplig såsom endast för Gotland förekommande och såsom medförande, oaktadt samma kompetensvillkor, lägre tjänsterang än andra konstaplars, hvilket vid numera icke sällan förekommande tjenstgöring med det öfriga artilleriet förefölle vicekonstaplarna synnerligen förhatligt, i synnerhet som de, till följd af befälets vid artillericorpsen ringa antal, oftast finge bestrida så viktiga befattningar som till exempel en kanon-befälhafvares (vid det öfriga artilleriet en sergeants- eller förste konstapelsbefattning). Dessutom hade det visat sig svårt, för att icke säga omöjligt, att med nuvarande låga aflöning för denna grad hålla den-samma fulltalig, i synnerhet som utsigten till vidare befordran vore dålig, då af corpsens samtliga konstaplar endast $\frac{1}{3}$ utgjordes af förste konstaplar, under det att vid det öfriga artilleriet förste konstaplarna utgjorde hälften af hela antalet. Af dessa skäl och med hänsyn till fredsbehovet torde konstapelsantalet böra bestämmas till 26, af hvilka 11 förste konstaplar, nämligen 4 vid hvarje batteri och 3 vid fästningskompaniet, och de öfriga 15 andre konstaplar. Bristen enligt mobiliseringsbehovet, hvilken komme att ökas med bristen i sergeantsgraden, måste fyllas genom befordran från lägre grad.

Såväl till följd af sistnämnda förhållande som med hänsyn dels till behovet af beställningsmän och öfriga stamanställda vid mobilisering, dels till angelägenheten att åvägabringa en sådan proportion mellan totalstyrkan och antalet underbefäl och beställningsmän, att afgången bland de senare kunde med någon grad af sannolikhet fyllas, måste

artillericorpsens stamstyrka ökas; och hade gjorda beräkningar gifvit vid handen, att den minsta styrka, till hvilken den nuvarande stammen, 100 man, måste uppbringas, för att nu nämnda mål skulle vinnas, vore 140 man.

Förutom de ofvan nämnda 11 förste konstaplarna och 15 andre konstaplarna, syntes det vara nödvändigt, derest fredstjenstgöringen skulle behörigen kunna upprätthållas och mobiliseringsbehovet af beställningsmän fyllas af stamanställda och f. d. stamanställda, att i den föreslagna stamstyrkan, 140 man, inginge 4 sjukvårdssoldater, 2 hofslagaresoldater, 3 handtverkssoldater och 5 trumpetare. Sjukvårdssoldaterna behöfde sålunda ökas med 2, hofslagaresoldaterna skulle tillkomma, de nuvarande 3 batterihandtverkarna utbytas, i likhet med hvad redan skett vid det öfriga artilleriet, mot lika många handtverkssoldater, och trumpetarna ökas med 3. Beträffande de sistnämnda, hvilkas föreslagna antal äfven betingades af gällande exercisreglemente, torde af besparingsskäl den olikheten mot förhållandena vid fastlandsregementena fortfarande kunna bibehållas, att inga batteritruquetare af sergeants grad tillsattes, men deremot de 5 afdelningstruquetarna, jemte aflöningsförmåner i likhet med afdelningstruquetare vid fastlandsregementena, äfven tilldelades såsom hittills 80 öres dagaflöning. Till musikinstrumens anskaffning och underhåll borde anslås 400 kronor, utgörande hälften af motsvarande anslag vid ett artilleriregemente å fastlandet.

Dagaflöning för samtliga officerare och underofficerare samt stabstruquetaren och afdelningstruquetarna borde af förut angifna skäl i corpsens stat upptagas för 365 dagar, beklädnadsersättning för samtliga underofficerare och stabstruquetaren till samma belopp som vid det öfriga artilleriet samt lönetillägg å 12 kronor för alla sergeanter i i likhet med förhållandet vid det öfriga artilleriet.

I likhet med vid det öfriga artilleriet borde batteri- (kompani-) chefsarfvodet höjas från 400 till 600 kronor; ett arfvode för stallmästaren borde tillkomma och torde kunna bestämmas till hälften af ett dylikt arfvode vid ett artilleriregemente å fastlandet, eller till 400 kronor; informationsofficerens arfvode borde sättas lika högt som vid det öfriga artilleriet och sålunda höjas från 450 till 500 kronor; regementsadjutanten torde, liksom vid artilleriet å fastlandet, böra tilldelas ett arfvode af 400 kronor, så mycket mer berättigadt, som adjutanten här förrättade samma tjenst som en regementsqvartermästare, och de båda informationsunderofficerarnas arfvoden borde höjas till 100 kronor hvardera.

Manskapets löner, konstaplarnas och beställningsmännens arfvoden, handtverkssoldaternas kommenderingstillägg samt rekryteringskostnaderna

syntes böra i allo uppföras i staten enligt samma grunder, som gälde vid det öfriga artilleriet; likaså de »särskilda anslagen», hvarvid Vaxholms artillericorps torde kunna tjena till förebild med den skillnad, att något anslag till bibliotek icke vore erforderligt, då militärbiblioteket i Visby kunde för artilleriets behof anlitas, hvaremot, såsom hittills, ett anslag af 150 kronor till sjukvård åt manskapet vid stamtruppen å länslasarettet i Visby syntes böra i staten uppföras.

För närvarande funnes vid artillericorpsen inga stamhästar. Antalet legda hästar bestämdes årligen genom nådig generalorder och för år 1896 hade detta antal varit bestämdt till högst 30 vid rekryt- och konstapelskolorna, högst 50 under regementsöfningarna samt högst 106 under marsch- och skjutöfningarna, allt under förutsättning att dertill anvisade belopp, tillsammans 6,000 kronor, icke öfverskredes. Dessutom hade under åren 1895 och 1896 ytterligare anvisats 400 kronor till legning af hästar för artillericorpsens deltagande i gemensamma fälttjenstöfningar med infanteriregementet. Medan batterierna på fastlandet disponerade 80 hästar under regementsöfningarna, hade sålunda hästantalet per batteri å Gotland, utom under marsch- och skjutöfningar, utgjort endast 25, och hade kostnaden härför under år 1896 utgjort ofvan nämnda 6,400 kronor jemte 2,442 kronor 65 öre för furagering, skoning m. m., eller tillsammans 8,842 kronor 65 öre. Genom anskaffning af stamhästar skulle undervisningen högst väsentligt underlättas, utbildningen i rekryt- och konstapelskolorna göras mer fältmessig, kommandering för genomgående af ridkurs på fastlandet icke behöfva förekomma och förflyttningar af materielen mellan förråden kunna verkställas utan särskild kostnad. Anskaffades 20 stamhästar och legdes 10 hästar under 40 dagar (rekryt- och konstapelskolans sommaröfningar) samt 50 hästar under 22 dagar för beväringssrekryternas samöfning med stammen, hvilket sistnämnda antal borde under 8 dagars marsch- och skjutöfningar samt fälttjänst ytterligare ökas med 60 hästar, blefve den årliga kostnaden för hästar vid corpsen:

för remontering och skoning af samt medikamenter åt 20 stamhästar, å 80 kronor per häst	kr. 1,600: —
» utfodring af 20 stamhästar å 1 krona per häst om dagen	» 7,300: —
» legning samt utfodring af 10 hästar under 40 dagar å 4 kronor per häst om dagen	» 1,600: —
	Transport kr. 10,500: —

	Transport kr. 10,500: —
för legning samt utfodring af 50 hästar under 22 dagar,	
å 4 kronor per häst om dagen	» 4,400: —
» legning samt utfodring af 60 hästar under 8 dagar,	
å 4 kronor per häst om dagen	» 1,920: —
	Summa kronor: 16,820: —

Kostnaderna för första hästuppsättningen samt för åstadkommande af stall och ridhus syntes kunna bestridas med besparingar å staten under tiden för öfvergången till den nya organisationen.

Gent emot ofvan angifna öknings svarade följande indragningar och anslagsminskningar å artillericorpsens nuvarande stat, nämligen: 1 löjtnantsbeställning af 2. klassen och 3 sergeantsbeställningar af 2. klassen samt 4 subalternofficers-, 12 vicekonstapels- och 3 batterihandtverkarearfvoden, hvarjemte å tygstaten skulle indragas 1 tygofficers-, 1 tygförvaltare- och 2 gevärshandtverkarelöner, hvartill komme, att de särskilda anslag, som berörde undervisningsväsendet, skulle minskas med 100 kronor.

De kostnader, som föranleddes af den förslagna hästlegningen, betingade ingen ökning af anslaget.

I öfverensstämmelse med de grunder, han sålunda angifvit, hade t. f. chefen för generalstaben låtit utarbета förslag till nya stater för Gotlands infanteriregemente och artillericorps samt verkställa beräkning af de ökade kostnader, som den föreslagna organisationens genomförande skulle medföra; och utvisade denna beräkning, att den ökade årliga kostnaden skulle uppgå till 77,524 kronor 80 öre.

Öfver detta förslag har arméförvaltningen å artilleri-, intendents- och civila departementen afgifvit underdånigt utlåtande samt dervid anført hufvudsakligen, att det hade syntes arméförvaltningen, som om nuvarande två stater för truppförbanden å Gotland borde sammanföras till en *stat för Gotlands försvarskrafter*, hvilken, i betraktande af innehållet, lämpligen borde fördelas i följande fyra grupper, nämligen:

- I. Militärbefälhavare med stab och civil personal ;
- II. Infanteriregementet ;
- III. Artillericorpsen ; samt
- IV. Särskilda anslag.

I t. f. chefens för generalstaben förslag hade förutsatts, att chefen för artillericorpsen, såsom hittills, skulle, i egenskap af tygmästare, vara chef för tygstaten på Gotland. Denna anordning borde betraktas såsom en nödfallsåtgärd, som medförde väsentliga olägenheter, men hvilken man för närvarande nödgats, detta oaktadt, tillgripa på grund af den knappa tillgången på året om tjenstgörande officerare. Inom det öfriga artilleriet egde ett motsvarande förhållande rum endast å Karlsborg och i Landskrona. Å sistnämnda ort vore emellertid anordningen af tillfällig natur och afsedd att inom kort upphöra; å Karlsborg berodde den helt och hållet på det ytterst ringa antalet officerare vid den der förlagda artillericorpsen. Arméförvaltningen ansåge därför, att en af kaptenerna vid Gotlands artillericorps borde, på samma sätt som vid artilleriregementena på fastlandet (utom Första Svea artilleriregemente) och Vaxholms artillericorps, påräknas såsom tygmästare i stället för tygförrådsofficer, och torde i sådant fall för honom böra tillkomma ett arfvode, hvilket lämpligen syntes kunna bestämmas till samma belopp som vid Vaxholms artillericorps eller hälften af hvad vid de nybildade regmentena å fastlandet utginge, eller således 300 kronor.

I t. f. chefens för generalstaben förslag vore vidare tygstaten upptagen till 1 förrådsförvaltare, 1 handtverksmästare och en rustkammarsmed. Behovvet af ordinarie arbetskrafter vid tygverkstäderna vore emellertid icke i erforderlig grad tillgodosedt med endast en handtverksmästare. I förhållande till artilleriregementena å fastlandet, hvilka alla (utom Första Svea) hade 6 handtverksmästare, borde Gotlands artillericorps hafva 2 sådana, på det att materielens iståndssättande efter öfningar måtte kunna ske i rätt tid och dess underhåll icke genom användande af extra arbetare i allt för stor utsträckning blifva mer än nödigt kostsam. Med anledning häraf borde å Gotlands artillericorps' tygstat tillkomma ytterligare en handtverksmästare och således för honom uppföras lön med 700 kronor och kommunionspenningar med 5 öre. Den kostnadsökning, som genom dessa af arméförvaltningen föreslagna förändringar skulle uppkomma, tillhopa 1,000 kronor 5 öre, kunde emellertid, enligt arméförvaltningens åsigt, uppvägas genom en nedsättning med lika belopp i de till militärbefälhafvarens disposition afsatta expensmedlen, hvilket i hvarje fall, och då numera inga möteskostnader eller utgifter för sjukvård från dessa expensmedel bestredes, låte sig göra, derest kostnaderna för resor komme att ersättas från samma anslag, hvarifrån liknande förflyttningsutgifter utginge vid det öfriga icke garnisonerade infanteriet samt vid fördelningsstabernas inspektionsresor.

Vidare har arméförvaltningen erinrat, att enligt vissa angifna nådiga bref militärbefälhafvaren, regementsqvartermästaren, den i militärbefälhafvarens stat tjänstgörande regementsadjutanten samt regementsläkaren egde åtnjuta den för tjänstgöring mellan vapenöfningarna uppförda dagaflöningen enligt bestämmelserna i nådiga cirkuläret den 26 november 1875 för den vid dåvarande värfvade armén utgående dagaflöning, och således under vissa förhållanden, såsom kortare sjukdom m. m., behålla dagaflöning vid ledighet från tjänstgöring, men att å andra sidan det vore enligt organisationsgrunderna för infanteriregementet uppenbart, att officer, som inkallades till tjänstgöring för någon af förbemälda funktionärer, egde rätt att derunder åtnjuta dagaflöning. Härtill saknades dock anvisade medel vid sådana tillfällen, då ordinarie innehafvaren författningsenligt icke vore skyldig afstå sin dagaflöning. För att fylla denna lucka hade arméförvaltningen föreslagit ett tillägg till staten, upptaget i anmärkning 2 i det förslag till stat, som bifogades arméförvaltningens underdåniga utlåtande; och har förvaltningen härvid erinrat, att då t. f. chefens för generalstaben förslag å ena sidan innehölle, att den hos militärbefälhafvaren tjänstgörande adjutanten skulle vara en artilleriofficer, och å den andra för alla artilleriofficerare uppfört dagaflöning för hela året, vikarien för sagde adjutant icke behöft i öfvermålda anmärkning omnämnas.

Med iakttagande af de anmärkningar arméförvaltningen sålunda framställt, har förvaltningen uppgjort och vid sitt utlåtande fogat förslag till stat för Gotlands försvarskrafter, slutande å ett belopp af 304,779 kronor 75 öre.

Arméförvaltningen anmärkte emellertid vidare, att i t. f. chefens för generalstaben förslag särskilda anslag icke beräknats för första uppsättningen vare sig af stamhästar eller af munderingspersedlar, men att de årsanslag, som vore anvisade för arméns remontering och munderingsunderhåll, icke lemnade öfverskott till bestridande af utgifter för nyuppsättningar i sådan vidd, som här måste blifva fallet, samt att arméförvaltningen förty ansåge, att, derest ej särskilda anslag för dessa ändamål komme att äskas, tiden för den fullständiga uppsättningen i öfverensstämmelse med förslaget borde så framflyttas, att alla med uppsättningen förenade utgifter skulle kunna af behållningar å årsanslagen bekostas, hvarför också torde böra begäras rätt att för sådant ändamål få under uppsättningstiden disponera alla å de för Gotlands försvarskrafter anslagna medelstillgångar uppkommande besparingar. I sammanhang härmed anmälde arméförvaltningen, att, enligt verkställd

approximativ beräkning, de motsedda uppsättningskostnaderna kunde beräknas komma att uppgå till ungefär följande belopp, nämligen:

för munderingspersedlar:

vid Gotlands infanteriregemente för endast en omgång beklädnads- med flera persedlar.....	kr. 26,400: —
vid Gotlands artillericorps för persedlar enligt gällande munderingsplan	» 12,200: —
Summa kronor 38,600: —	

för uppsättning af 20 nummerhästar:

efter 900 kronor per häst, deri inberäknade alla kostnader för hästarnas inköp och transport m. m.	kr. 18,000: —
således tillsammans omkring kronor 56,600: —	

T. f. chefens för generalstaben ifrågavarande förslag anser jag mig böra understödja, dock med iakttagande dervid af de af arméförvaltningen gjorda erinringar.

Beträffande omorganisationen af *infanteriregementet* får jag, till hvad t. f. chefen för generalstaben framhållit såsom skäl för ökning af den stamanställda manskapspersonalen från nuvarande 180 till 400 man, tillägga, att denna ökning är för erhållande af en lämplig proportion vid inträffande mobilisering mellan å ena sidan den stam- och f. d. stamanställda personalen och å andra sidan öfrig beväring i hög grad af behovet påkallad. Vesternorrlands regemente torde bland intanteriregementena å fastlandet med hänsyn till organisationen af stampersonalen närmast kunna jämföras med Gotlands infanteriregemente. Vesternorrlands regemente har en stamstyrka af 476 man och är afsedt att vid mobilisering kunna uppställa 3 linie- och 1 depotbataljon, under det att Gotlands infanteriregemente skulle uppställa 2 linie- och 1 reserv- (depot-) bataljon. Då på Gotland en del stam- (f. d. stam-) personal måste afses för att ingå i uppbådade landstormsafdelningar äfvensom för behöfliga trängafdelningar, skulle en stamstyrka i fred af 400 man gifva ungefär samma resultat i här nämnda afseende som Vesternorrlands regementes stampersonal.

Äfven får jag instämma i förslaget, så vidt det afser tillsättande af ökad antal af vissa beställningsmän, spel och en bataljonsläkare,

samt om uppförande af ett särskildt anslag, afsedt för att i fredstid vidtaga åtgärder för höjande af landstormens krigsduglighet och krigsberedskap.

Den af t. f. chefen för generalstaben föreslagna indragningen af vissa beställningar vid infanteriregementet, afseende dels att åstadkomma en besparing vid ifrågasatt ökning af officersantalet vid artillericorpsen och dels att reglera underbefälsbeställningarna i förhållande till de menige stamanställda vid infanteriregementet derhän, att antalet af de menige blefve tillräckligt att rekrytera korpralsgraderna, anser jag mig, på af honom anförda skäl, böra biträda.

Beträffande förslaget till omorganisation af *artillericorpsen* tillstyrker jag:

att corpschefen, i likhet med regementsofficerarna vid fältartilleriet å fastlandet, förses med 2 tjenstehästar; *att* med hänsyn till såväl mobiliserings- som fredstjenstgöringsbehovet corpsens befälspersonal organiseras på i förslaget angifvet sätt, hvarvid jag dock biträder arméförvaltningens hemställan, att tygmästarebefattningen, mot lämpligt arvode, lemnas åt en af corpsens kaptener i stället för att, såsom af t. f. chefen för generalstaben föreslagits, fortfarande innehafvas af chefen för artillericorpsen, samt att å tygstaten måtte upptagas 2 i stället för 1 handtverksmästare; *att* manskapsstyrkan, deri inräknade behöfliga beställningsmän, höjes från nuvarande 100 till 140 man; *att* antalet underbefäl af manskapet af olika grader samt spel och beställningsmän bestämmes i öfverensstämmelse med förslaget; *att* den i förslaget upptagna dagaflöning, beklädnadsersättning samt lönetillägg och arvoden för de olika befattningarna godkännes; samt *att* stamhästar anskaffas och underhållas till angifvet antal och för angifven kostnad; hvarjemte jag tillstyrker de i förslaget ifrågasatta indragningar och anslagsminskningar.

Angående uppställning af staten, ansluter jag mig till den åsigt, som arméförvaltningen i sitt underdåniga yttrande i berörda hänseende uttalat.

Som emellertid den af t. f. chefen för generalstaben föreslagna staten och beräkningen af de ökade årliga kostnaderna upprättats under förutsättning, att de värnpliktiges vapenöfningar skulle komma att fördelas på 3 år, med 66 dagar under första och 12 dagar under hvartdera af de två följande åren, i stället för såsom nu på 2 år med 68 dagar under första och 22 dagar under andra året, har jag låtit utarbeta behöflig förändring i förslaget till stat och beräkningen af de ökade kostnaderna, under förutsättning att öfningstidens fördelning icke komme att undergå någon förändring; och har arméförvaltningen å

artilleri-, intendents- och civila departementen i frågan ånyo hörts och uti underdånigt utlåtande den 1 sistlidne december uttalat, att intet vore mot den sålunda föreslagna staten och de beräknade årliga kostnaderna att erinra, hvarjemte förvaltningen i fråga om den anslagsökning, som af den sålunda ifrågasatta omorganisationen skulle påkallas, upplyst, att förhöjning skulle erfordras i följande anslag och med nedannämnda belopp, nämligen i anslagen:

till aflöning och rekrytering med	kronor 40,870
» remontering och skoning med	» 1,600
» det icke garnisonerade infanteriets och det indelta kavalleriets vapenöfningar med	» 9,492
» arméns vapen, ammunition och skjutöfningar samt artilleriets öfningar och matriel med	» 5,145
» mathållning vid garnisonerade armén med	» 6,212
» fouragering vid garnisonerade armén med	» 7,300
» arméns munderingsutrustning med	» 7,907
» arméns kasernutredning m. m. med	» 502
samt till diverse intendenturbehof med	» 400
eller tillhopa med kronor 79,428,	

hwaremot öfriga anslag, å hvilka ökade utgifter komme att genom organisationen föranledas, icke enligt arméförvaltningens åsigt behöfde förhöjas.

I enlighet med de åsikter, jag nu uttalat, har jag låtit upprätta förslag till stat för Gotlands trupper (se bil. 11), slutande å ett belopp af 304,881 kronor 35 öre; och anser jag mig härvid böra påpeka, att jag, af skäl som jag här nedan kommer att anföra, upptagit aflöningen till en rustkammarsmed med 700 i stället för, såsom i arméförvaltningens förslag till stat, 600 kronor; och lärer, derest detta godkännes, anslaget till aflöning och rekrytering böra förhöjas med 40,970 kronor i stället för, såsom arméförvaltningen ansett, 40,870 kronor.

Då det emellertid synes lämpligt att, såsom arméförvaltningen framhållit, under öfvergångstiden på samtliga titlar uppkommande besparingar må få användas till bekostande af erforderlig nyuppsättning af munderingspersedlar och anskaffning af stambästar samt, jemlikt t. f. chefens för generalstaben hemstallan, äfven för nybyggnad af stall och ridhus, äfvensom att den nya staten, i hvad den rörer tillsättning af nyinrättade platser vid artillericorpsen, tillämpas först i den mån motsvarande beställningar vid infanteriregementet, som äro afsedda att in-

dragas, blifvit lediga genom innehafvarens afgång, anser jag mig böra tillstyrka, det Eders Kongl. Maj:t hos Riksdagen behagade göra framställning om rätt att på nu ifrågasatt sätt använda under öfvergångstiden uppkommande besparingar äfvensom att få tillämpa staten, i den mån Eders Kongl. Maj:t finner lämpligt; och har jag i sistnämnda afseende i statens öfverskrift infört, att densamma skulle tillämpas i den mån Eders Kongl. Maj:t funne skäligt derom förordna.

På grund af hvad jag nu anfört, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen

a) att, med godkännande af det vid detta protokoll fogade förslag till stat för Gotlands trupper, medgifva, att Gotlands infanteriregemente och artillericorps må omorganiseras på sätt nämnda stat utvisar, äfvensom att under öfvergångstiden å staten uppkommande besparingar må användas till bekostande af erforderlig nyuppsättning af munderingspersedlar och anskaffning af stamhästar samt till uppförande för artillericorpsen af stall och ridhus.

En annan fråga, som berör nu förevarande anslag, är den af generalfälttygmästaren och chefen för artilleriet i hans ofvan omförmälda underdåniga skrifvelse den 16 sistlidne november gjorda framställningen om förbättrade löneförmåner åt de vid artilleriet anställde rustkammarsmeder, gevärshandtverkare och stockmakare. Generalfälttygmästaren har i sådant afseende hemställt, att Eders Kongl. Maj:t tacktes till Riksdagen aflåta nådig proposition derom, att lönen på stat för de vid artilleritruppförband anställde rustkammarsmeder, gevärshandtverkare och stockmakare, hvilken lön nu utginge med 600 kronor, måtte från och med år 1899 höjas med 100 kronor till 700 kronor. Till stöd härför har han anfört, att samtliga med lön på stat vid artilleritruppförband anställde dylika personer hos honom gjort framställning om vidtagande af åtgärder för vinnande af förhöjning i deras aflöning, hvarvid de såsom skäl anfört, att de tillhörde samma rangklass som de vid artilleritruppförbanden anställde handtverksmästarne, hvilka i aflöning åtnjöte 700 kronor; att minst lika stor yrkesskicklighet erfordrades för att kunna antagas till och utöfva befattningen såsom rustkammarsmed, gevärshandtverkare eller stockmakare, som den, som erfor-

drades för handtverksmästarebeställning; att det under nuvarande höga pris på lifsmedel och andra för de nödvändigaste behofven erforderliga förnödenheter vore för dem särdeles svårt att försörja sina familjer; samt att genom höjning af lönen den fördelen dessutom skulle dem beredas, att vid uppnådd pensionsålder, då de svårigen kunde med arbete bidraga till sitt uppehälle, de skulle erhålla en välbehöflig ökning i den till dem nu utgående knappa pensionen. Med förmälan tillika, att vederbörande tygmästare vitsordat det behjertanvärda uti den sålunda gjorda framställningen, har generalfälttygmästaren i fråga om antalet af de personer, som af den ifrågasatta löneförbättringen skulle beröras, upplyst, att å Första Svea artilleriregementes stat funnos uppförda 8 rustkammarsmeder och 3 stockmakare, å Vendes artilleriregementes stat 5 rustkammarsmeder och 2 stockmakare, å Gotlands artillericorps' stat 2 gevärshandtverkare, å Vaxholms artillericorps' stat 2 rustkammarsmeder samt å Karlsborgs artillericorps' stat 6 rustkammarsmeder och 3 stockmakare, eller således tillhoppa 31 personer.

Arméförvaltningen å civila departementet har i sitt häröfver afgifna underdåniga utlåtande förmält sig icke hafva något att erinra mot den ifrågavarande löneförbättringen, hvilken skulle kräfva en förhöjning i anslaget till aflöning och rekrytering med tillhoppa 3,100 kronor.

Då generalfälttygmästarens ifrågavarande framställning synes mig vara grundad på rättvisa och billighet, anser jag mig böra understödja densamma och har dervid endast att erinra, att i det förslag till stat för Gotlands trupper, som jag nyss underställt Eders Kongl. Maj:ts pröfning, några gevärshandtverkare icke förekomma, men deremot en rustkammarsmed, för hvilken jag, på sätt jag redan omförmält, uppfört en lön af 700 kronor. Derest detta förslag vinner Eders Kongl. Maj:ts och Riksdagens godkännande, skulle alltså och enär vid artilleriets truppförband gevärshandtverkare förekomma endast vid Gotlands artillericorps, det kunna förefalla som vore det onödigt att hos Riksdagen göra framställning om löneförbättring åt omförmälda gevärshandtverkare. Emellertid är det ju tänkbart, att ifrågavarande båda gevärshandtverkare icke med 1899 års ingång afgå från innehafvande beställningar, och i sådan händelse torde det vara nödvändigt att hos Riksdagen göra framställning äfven i fråga om gevärshandtverkarna.

På grund af hvad jag nu anfört, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen

b) att medgifva, att Kongl. Maj:t må på så sätt ändra gällande stater för Första Svea och Vendes artilleriregementen samt Gotlands, Vaxholms och Karlsborgs artillericorpser, att lönen på stat för de vid dessa regementen och corpser anstälde rustkamarsmeder, gevärshandverkare och stockmakare må från och med år 1899 utgå med 700 kronor.

Angående den ökning af anslaget till aflöning och rekrytering, som, vid bifall till hvad jag sålunda hemställt, skulle erfordras, torde det tillåtas mig att längre ned yttra mig.

Jag har under [1.] här ofvan omnämnt, att, derest det förslag till förändrad organisation af arméns förvaltning, om hvars godkännande jag der gjort framställning, blefve antaget, en ändring af gällande stat för fortifikationen skulle erfordras; och får jag, under hänvisning till den utredning härom, som jag der lemnat, nu i underdånighet hemställa, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

c) att, vid bifall till hvad under [1.] föreslagits, medgifva, att Kongl. Maj:t må på det sätt ändra gällande stat för fortifikationen, att de i samma stat för en sekreterare, tillika auditör vid Svea ingenjörbataljon, samt för en kassör och redogörare upptagna löneförmåner, tillhopa 5,000 kronor jemte ålderstillägg, uteslutas samt i stället i nämnda stat uppföres arfvode åt en auditör vid Svea ingenjörbataljon med 500 kronor.

Beträffande den ökning af utgifter under anslaget till aflöning och rekrytering, som skulle föranledas af nådigt bifall till hvad jag här ofvan under a), b) och c) föreslagit, ber jag få erinra, att, såsom jag ofvan nämnt, anslaget, vid bifall till min hemställan under a), skulle, enligt hvad jag der erinrat, behöfva förhöjas med tillhopa 40,970 kronor. Ett nådigt bifall till min hemställan under b) skulle, då löneförbättring af 100 kronor för hvar och en af 31 personer der blifvit af mig föreslagen, föranleda en ökning i anslaget af 3,100 kronor. Men härvid är att erinra, att de två gevärshandverkare vid Gotlands artillericorps skulle, om den af mig föreslagna nya staten för Gotlands

trupper godkännes, försvinna och ersättas med en rustkammarsmed, för hvilken lön af 700 kronor är i den nya staten föreslagen, hvadan således nu ifrågavarande anslag i sådant fall endast skulle behöfva förhöjas med 2,900 kronor. Vinner deremot denna stat icke godkännande, lär anslaget böra förhöjas med 3,100 kronor. Och slutligen skulle anslaget till aflöning och rekrytering, derest hvad jag under c) häröfvan hemställt, vinner nådigt godkännande, kunna minskas med 4,500 kronor. Anslaget skulle alltså å ena sidan behöfva ökas med (40,970 + 2,900) 43,870 kronor och å den andra kunna minskas med 4,500 kronor.

På grund häraf hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t behagade föreslå Riksdagen

d) att, vid bifall till hvad under a), b) och c) föreslagits, öka anslaget till aflöning och rekrytering,
 nu kronor 8,495,500: —
 med » 39,370: —
 till kronor 8,534,870: —

Intendenturcorpsen.

I underdånighet hänvisande till den utredning i fråga om nödvändigheten af en förbättrad organisation af intendenturcorpsen, som jag här ofvan under [1.] lemnat, och då en dylik organisation är af behofvet påkallad, äfven om den af mig ifrågasatta nya organisationen af arméns förvaltning i öfrigt icke skulle vinna bifall, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

[6.]
 Ökning af
 detta anslag.

att, med godkännande af den vid detta protokoll fogade nya stat för intendenturcorpsen (bil. n:o 5), öka anslaget till intendenturcorpsen,
 nu kronor 356,179: —
 med » 36,715: —
 till kronor 392,894: —

Ökad aflöning för de till tjensteåldern äldste bataljonsläkarne.

Af skäl, som jag ofvan under [1.] anført, bör detta anslag, derest den af mig ifrågasatta nya organisationen af arméns sjukvårdsstyrelse

[7.]
 Ökning af
 detta anslag.

godkännes, förhöjas med 1,265 kronor; och får jag alltså i underdånighet hemställa, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att, vid bifall till hvad under [1.] föreslagits, öka anslaget till ökad aflöning för de till tjensteåldern äldste bataljonsläkarne, nu kronor 41,911: —
 med » 1,265: —
 till kronor 43,176: —

Inqvarteringskostnader.

[8.]
 Ökning af
 detta
 anslag.

Af den utredning jag här ofvan under [1.] lemnat beträffande de ökade utgifter för bestridande af inqvarterings- och servisersättning, som skulle uppkomma, derest den af mig ifrågasatta omorganisationen af arméns centrala förvaltningsmyndigheter och af intendenturcorpsen vunne godkännande, framgår, att nu ifrågavarande anslag bör för sådant ändamål förhöjas med 7,350 kronor; och får jag därför i underdånighet hemställa, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen,

att, vid bifall till hvad här ofvan under [1.] och [6.] föreslagits, öka anslaget till inqvarteringskostnader,
 nu kronor 165,970: —
 med » 7,350: —
 till kronor 173,320: —

Ålderstillägg.

[9.]
 Ökning af
 detta anslag.

I underdånig skrifvelse den 25 februari 1897 har generalfälttygmästaren och chefen för artilleriet anmält, att tygskrifvarne vid Stockholms, Göteborgs, Kristianstads, Vaxholms och Karlsborgs tygstationer hos honom gjort framställning om beredande för dem af ålderstillägg efter fem tjenstår, såsom skäl hvarför de framhållit, bland annat, att tygskrifvarnes löneförmåner, till följd af högre pris å lifsförnödenheter, numera vore för dem och deras familjer otillräckliga, hvadan löneförbättring vore behöflig, samt att icke alla tygskrifvare kunde påräkna att vinna befordran till förrådsförvaltare, utan åtskilliga måste hela sin

tjenstetid åtnöjas med den nuvarande knappa aflöningen; och har generalfälttygmästaren för egen del i ärendet anfört följande.

För ett rätt bedömande af frågan syntes det vara rigtigast att, utgående från den tygskrifvare tillkommande tjänsterangen, jemföra deras löneförmåner och utsigter till befordran med motsvarande förhållanden för öfriga, till samma rangklass hörande personer vid armén och flottan, d. v. s. personer af fanjunkares (styckjunkares) rangklass. Af en jemförelse med afseende å löneförmånerna funne man, på sätt en bifogad tablå närmare utvisade, att under det för personal af fanjunkares rangklass vid armén och flottan aflöningsförmånerna uppginge till 1,500 å 1,890 kronor (inqvartering och servis ej inberäknade), så utgjorde motsvarande belopp för tygskrifvarne endast 1,000 kronor, samt att tygskrifvarne, som låge i ständig tjänstgöring, hade lägre aflöning än sergenter vid värfvad trupp och vissa andra till sergeants rangklass hörande personer vid armén och flottan. Beträffande befordringsförhållandena vore det å ena sidan visserligen sannt, att en tygskrifvare, som vunne befordran till förrådsförvaltare, erhöle officers rang, hvaremot för en styckjunkare (fanjunkare) befordran till högre rang eller löneinkomst inom truppförbandet icke ifrågakomme, men å andra sidan motvägdes nämnda fördel till fullo deraf, att vid tillsättande af förrådsförvaltareplatser en dylik beställning icke ovilkorligen skulle ske inom corpsen, d. v. s. i detta fall tygstaten, utan förklarades tjänsten ledig till ansökan af hvem som helst. En tygskrifvare, som eljest på grund af ålder och oförvitlig tjensteutöfning bort befordras till förrådsförvaltare, kunde alltså varda tillbakasatt för personer, exempelvis äldre underofficerare inom armén, hvilka aldrig tjenstgjort vid tygstaten. Af denna anledning kunde icke alla tygskrifvare påräkna att vinna befordran.

Det torde sålunda, fortsätter generalfälttygmästaren, icke kunna bestridas, att tygskrifvarne vore, i jemförelse med tjänstemän af samma rangklass, synnerligen illa lottade med afseende å såväl aflönings- som befordringsförhållanden. En förbättrad aflöning för tygskrifvarne syntes därför vara fullt berättigad och af behovet påkallad ej allenast ur synpunkten af denna personals på grund af ökade lefnadsomkostnader bekymmersamma ekonomiska ställning, utan äfven på det att dugliga och fullt pålitliga personer måtte till tygskrifvarebefattningarna fortfarande kunna erhållas, hvilket vore så mycket angelägnare, som vid inträffande förfall för förrådsförvaltare annan utväg för tjänstens upprätthållande vanligen ej finnes, än att till dess bestridande förordna någon vid vederbörande förråd anställd tygskrifvare, hvilken alltså finge

i uppdrag att handhafva ej blott medelsuppbörden, utan äfven den betydande persedeluppbörden.

På grund af hvad sålunda anförts och med tillkännagifvande, att alla de tygmästare, som i ärendet yttrat sig, vitsordat det behjertansvärda i tygskrifvarnes framställning, har generalfälttygmästaren i underdånighet hemställt, att Eders Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen aflåta proposition derom, att ett ålderstillägg af 300 kronor skall efter femte tjensteåret utgå till tygskrifvare med lön på stat vid Första Svea, Första Göta och Vendes artilleriregementen samt Vaxholms och Karlsborgs artillericorps.

Arméförvaltningen å civila departementet har i häröfver afgifvet underdånigt utlåtande förklarat sig finna frågan synnerligen behjertansvärd. Ehuru förslagsanslaget till ålderstillägg årligen öfverskridits, syntes en förhöjning af detta anslag icke nödvändigt behöfva äskas, derest framställning till Riksdagen i det af generalfälttygmästaren föreslagna syfte gjordes; ty under antagande att vid pass halfva antalet af de vid ifrågavarande truppförband anstälde tio tygskrifvarne i regel komme att tillgodonjuta ålderstillägg, skulle den ökade utgift, hvilken blefve en följd af ålderstilläggets beviljande, komma att hålla sig vid omkring 1,500 kronor.

Generalfälttygmästarens ifrågavarande framställning anser jag mig böra understödja. Otvifvelaktigt lär nämligen vara, att tygskrifvarnes löneförmåner äro synnerligen knappt tillmätta och behöfva förhöjas. Genom bifall till hvad generalfälttygmästaren föreslagit skulle en förhöjning i deras aflöning från 1,000 till 1,300 kronor beredas dem efter fem års oförvitlig tjenstgöring, en förhöjning, som ingalunda kan anses oskäligen.

Den ökade utgift för statsverket, som härigenom skulle uppkomma, lär, såsom arméförvaltningen erinrat, kunna i medeltal uppskattas till 1,500 kronor om året, med hvilket belopp anslaget till ålderstillägg alltså, vid bifall till framställningen, skulle behöfva förhöjas.

Emellertid torde detta anslag äfven af annan anledning tarfva förhöjning. Dels skulle nemligen, vid bifall till hvad under [1.] här ofvan föreslagits, anslaget enligt beräkningar, som jag låtit verkställa, behöfva förhöjas med omkring 1,000 kronor, dels lär en mindre ökning af utgifterna under anslaget vara att emotse, derest det förslag om ålderstillägg åt vaktmästare, hvarom Eders Kongl. Maj:t beslutat, till Riks-

dagen aflåta nådig proposition, vinner Riksdagens bifall, och dels har det nuvarande anslaget till ålderstillägg under fjerde hufvudtiteln under en följd af år visat sig otillräckligt och årligen måst öfverskridas. Utgifterna under detta anslag hafva nemligen under åren 1894—1896 i medeltal uppgått till något öfver 38,700 kronor medan anslaget i riksstaten för samma år varit allenast 7,000 kronor. Anslaget i fråga är visserligen i innevarande års riksstat upptaget till 9,500 kronor, men uppenbart torde vara, att jemväl detta belopp kommer att visa sig alldeles otillräckligt. Jag anser därför och med hänsyn till hvad jag nu anfört, att anslaget till ålderstillägg i nästkommande års riksstat bör höjas till 40,000 kronor.

På grund af hvad sålunda förekommit, hemställer jag, att Eders Kongl. Majt tacktes föreslå Riksdagen

dels att medgifva, att ett ålderstillägg af 300 kronor må från fjerde hufvudtiteln's anslag till ålderstillägg utgå till tygskrifvare med lön på stat vid Första Svea, Första Göta och Vendes artilleriregementen samt Vaxholms och Karlsborgs artillericorpser efter fem års väl vitsordad tjenstgöring i befattningen; och

dels att öka anslaget till ålderstillägg,

nu	kronor	9,500: —
med	»	30,500: —
till	kronor	40,000: —

Reservbefälet.

T. f. chefen för generalstaben har i sin ofvannämnda underdåniga skrifvelse den 5 sistlidne november, angående förbättrade villkor för arméns reservofficerare, anfört, att bland de förbättringar af härordningen, som afsågos genom den till 1892 års urtima Riksdag aflåtna nådiga proposition och Riksdagens på grund deraf fattade beslut, intoge otvifvelaktigt reservofficersinstitutionen ett af de viktigaste rummen. Dåvarande t. f. chefen för generalstaben hade i det underdåniga förslag till förbättrad härordning, som legat till grund för den nådiga propositionen, så tydligt ådagalagt nödvändigheten af en vid sidan af den fasta befälskadern befintlig tillfyllestgörande reservbefäls-

[10.]
Anslaget
oförändradt.

inrättning, att ytterligare bevis härför icke torde vara af nöden. Den grund, på hvilken den då föreslagna och äfven antagna reservbefälsinrättningen hvilade, vore, likasom förut, *frivilligheten*; men den skilde sig från den förut befintliga reservbefälsinstitutionen hufvudsakligen deruti att, hvad reservofficerarne beträffade, dessa bereddes en ny ekonomisk förmån, nämligen en lifränta från 55 års lefnadsålder, en förmån som antogs skola förmå unge män i samma samhällsställning som de fast anställde officerarne, men med andra verksamhetsområden för sitt egentliga lefnadskall än det militära, att vid sidan häraf egna någon tid äfven åt inhemtande och vidmagthållande af så mycken militärisk kunskap och färdighet, att de i krigstid kunde någorlunda tillfredsställande fullgöra den med lägre officersplatser förbundna tjenst och sålunda i någon mån fylla den stora brist på officerare, som, i likhet med förhållandet inom andra länders arméer, måste uppstå vid härens försättande på krigsfot. Beträffande reservunderbefälet vidtogs deremot icke samma åtgärd, hufvudsakligen på den grund, att underofficersbefattningarna kräfde företrädesvis en under längre tid förvärfvad tjenstevana, som icke skulle stå dem till buds, hvilka efter kort tids militärisk utbildning valde sitt egentliga lefnadskall inom andra verksamhetsområden än det militära, samt emedan behovet af reservunderbefäl i manskapsklassen inom vår armé fylles af de beväringen tillhörande f. d. stamanstälde, hvilka innehaft underbefälsanställning eller uppfyllt de för sådan anställning föreskrifna villkor.

Med ledning af då gällande mobiliseringsplaner och med behörig hänsyn såväl till den fasta officerskaderns enligt det antagna förslaget blifvande styrka, som ock till den deraf följande ökningen af antalet officerare i arméen, pensionerade officerare i regementens och corpsers reserver och krigstjenstskyldige f. d. officerare beräknades, med iakttagande af den naturliga afgang, att årligen 60 officersvolontärer, efter genomgången underofficersutbildning, behöfde eftersträffa reservofficersförordnande för att, om mogenhetsexamen allt framgent komme att afläggas vid en lefnadsålder af i medeltal 20 år, behovet af reservofficerare och reservintendenter vid den mobiliserade hären skulle varda fylldt. Beräkningarna gifvo vid handen att, under de gjorda antagandena, den 1. årsklassen reservofficerare (vid 22 års medelålder) borde uppgå till 56 och att inom beväringens åldern borde finnas tillsammans omkring 482. Derigenom skulle det stora antal underofficerare (nära $\frac{1}{3}$ af hela underofficersantalet), som eljest måste göra officerstjenst, återbördas till underofficerstjenstgöring, hvarjemte beräknades, att omkring 150 reservofficerare i åldern 32—40 år borde finnas tillgängliga

för landstormens behof eller ock för fyllande af uppstående officers-afgång eller för nyformationer, derest de äfven under landstormsåldern förblefve fästade vid reserven. De nu gällande mobiliseringsplanerna, uti hvilka behörig hänsyn tagits till de af särskilda komiterade för utarbetande af förslag till fältförvaltningsreglementen framställda grunder för etapp- och fältförvaltningstjänsternas ordnande, kräfde emellertid för den mobiliserade hären ett ännu större officersbehof, hvadan det till och med kunde ifrågasättas, huruvida icke antalet reservofficerare, 56 i 1. årsklassen, borde ökas. Då likväl vid mobilisering de vid krigsskolan befintliga eleverna med den utbildning, som numera komme dem till del, torde vara något mera skickade än underofficerare på stat att förrätta officerstjänst och alltså kunde tillfälligt konstitueras till officerare, samt då det syntes antagligt, derest årligen de beräknade 56 reservofficerarne verkligen tillfördes armén, att större delen af de i landstormsåldern varande, under förutsättning af skälig ekonomisk godtgörelse under den för befordran stadgade tjänstgöringen, fortfarande skulle stanna vid reserven, torde för närvarande den hufvudsakligaste vigten ligga uppå att tillse, det den år 1892 beräknade första årskontingenten reservofficerare verkligen uppnåddes, emedan i motsatt fall icke ens den mobiliserade härens behof blefve tillgodosedt. Anskaffning af hjälpligen användbart befäl för nyformationer och landstorm vore ett med våra värnpligtiges korta utbildningstid så svårlöst problem, att det torde fordra alldeles särskilda mått och steg och under nuvarande förhållanden knappast kunna sammanblandas med åtgärder för tillgödoseendet af den mobiliserade härens officersbehof.

Frågan vore då, fortsätter t. f. chefen för generalstaben, huruvida erfarenheten efter år 1892 bekräftat förhoppningen, att 56 reservofficerare årligen skulle tillföras armén. Svaret på denna fråga utfölle dessvärre afgjort nekande, ty sedan nämnda år hade endast 32 reservunderlöjtnanter tillkommit, hvarvid dessutom borde märkas, att af dem 2 tillhörde kavalleriet och 6 ingenjörtrupperna, hvilka båda vapenslag icke voro upptagna bland dem, för hvilka i 1892 års förslag det angifna behofvet beräknades. Frånräknades dessa 8, återstode 24 eller i medeltal endast 6, i stället för 56, årligen. Sökte man efter orsaken till detta förfelade resultat, kunde man icke undgå att dermed jemföra det gynsamma förhållandet vid flottan, der det i plan förutsatta årliga reservofficersbehofvet hittills blifvit fylldt. Utan tvifvel torde det alltid varda lättare att rekrytera reservofficerare för flottan än för armén, emedan de förra, som ju valt sjötjensten till sitt lefnadsyrke, just under dess utöfvande borde känna fördelarna af att, förutom

vanlig daning för detta yrke, hafva erhållit ytterligare utbildning inom sitt lands krigsmarin och fortfarande tillhöra denna, under det att den, som blott ytligt kände beskaffenheten af reservofficersutbildningen vid armén, helt naturligt icke hade lika lätt att inse den visserligen fördelaktiga, men mindre tydligt framträdande inverkan på utöfvandet af åtskilliga civila yrken, som denna utbildning dock i sjelfva verket medförde. Så mycket naturligare borde det då vara, att de ekonomiska förmåner, hvilka erbjödes reservofficerare vid armén, sattes snarare högre och icke, såsom nu vore fallet, betydligt lägre än dem, som erbjödes reservofficerare vid flottan.

Jemfördes dessa förmåner, funne man, att en reservofficer vid flottan erhöle:

1:o) såväl under den förutgående ett-åriga utbildningstiden såsom aspirant, som ock under repetitionskurserna — tillsammans 4 månader — dagaflöning med 3 kronor, beklädnadshjelp med 20 kronor i månaden samt naturaunderhåll eller ersättning derför i likhet med manskapet vid sjömanscorpsen;

2:o) vid annan tjänstgöring rese- och traktamentsersättning mellan hemvist och vederbörlig station samt aflöning lika med de fasta officerarne af motsvarande grad vid flottan, d. v. s. icke blott dagaflöning utan ock så stor del af den fasta lönen, som svarade mot tjänstgöringstiden; samt

3:o) en lifränta från 55 års lefnadsålder, ursprungligen beräknad till 300 kronor men numera, till följd af den låga räntefoten, uppgående icke ens till 200 kronor.

Vid armén deremot erhöle reservofficern:

1:o) under sin förutgående utbildningstid såsom aspirant, utgörande i det närmaste 18 månader, fördelade på 3 år, 150 kronor om året — derest han, såsom åtminstone vid indelta infanteriet i allmänhet vore fallet, antagits till volontär i nummer — samt slitningsersättning, ersättning för småpersedlar, dagaflöning och naturaunderhåll eller ersättning derför i likhet med manskap (i rundt tal under hela utbildningstiden omkring 650 kronor jemte portion);

2:o) under repetitionsöfningarna — tillsammans 6 à 9 månader — endast dagaflöning à 2 kronor; samt

3:o) en till 250 kronor beräknad lifränta efter 55 års lefnadsålder.

En reservofficer vid flottan hade alltså, när han utnämndes till reservunderlöjtnant, uppburit för 1 års aspiranttjänstgöring 1,335 kronor, jemte naturaunderhåll eller ersättning derför, under det att en reservofficer vid armén vid motsvarande tillfälle uppburit för sammanlagdt

1½ års aspiranttjenstgöring omkring 650 kronor, jemte naturaunderhåll eller ersättning derför. Efter utnämningen erhöle reservunderlöjtnanten vid flottan för tillsammans 4 månaders tjenstgöring 440 kronor och portionsersättning samt efter 55 års lefnadsålder en lifränta, som dock för närvarande beräknades uppgå till endast 187 kronor 50 öre, under det att en reservunderlöjtnant vid armén erhöle för 6 å 9 månaders tjenstgöring 360, respektive 540, kronor och efter 55 års lefnadsålder en lifränta, som för närvarande beräknades uppgå till 250 kronor. Ville en utnämnd reservlöjtnant fortsätta militär tjenstgöring, erhöle han vid flottan rese- och traktamentsersättning mellan sitt hemvist och vederbörlig station samt lön per månad och dagaflöning efter samma grunder som fast anställd officer, men vid armén endast 2 kronors dagaflöning.

Det torde, yttrar t. f. chefen för generalstaben vidare, alltså ligga i öppen dag, huru vanlottad reservofficeren vid armén vore vid sidan af sin kamrat vid flottan. Och då dertill lades den obestridliga olägenheten för den förre att, på den bana han valt till sitt egentliga lefnadskall, hafva lemnat sina jemnåriga kamrater, hvilka icke tillika utbildat sig för militäryrket, minst ett års försprång, kunde det knappast väcka förvåning, att så få unge män ville ingå såsom reservofficerare vid armén och att således reservofficersinrättningen för närvarande på intet sätt mäktat motsvara sitt ändamål. Så länge denna institution måste byggas på frivillighetens grund, torde det derfor vara nödvändigt att erbjuda ekonomiska förmåner så afpassade, att de, som voro hågade att ingå vid armén såsom reservofficerare, icke måtte derifrån afskräckas på den grund, att de, jemte den oundvikliga tidsförlusten inom deras egentliga lefnadsbanor, måste göra kännbara ekonomiska uppoffringar för det militära byrket.

Hvad då först anginge lifräntan eller pensionen efter 55 års lefnadsålder, syntes det t. f. chefen för generalstaben uppenbart, att den icke blott borde uppbringas till ett belopp, som kunde för personer i den samhällsställning, hvarom här vore fråga, innebära en verklig lockelse, utan derjemte vara till sin storlek mera bestämd än hvad som enligt erfarenheten inom flottan för närvarande vore fallet. Eders Kongl. Maj:t hade ock, hvad flottan beträffade, åt denna fråga egnat nådig uppmärksamhet och uti till 1897 års Riksdag aflåten nådig proposition föreslagit sådan höjning i anslaget till reservofficersinstitutionen vid flottan, att den ursprungligen beräknade lifräntan, 300 kronor, borde kunna uppnås. Då emellertid Riksdagen vid sitt afslag å propositionen antydte, att en utredning beträffande ett annat sätt, än det hit-

tills antagna, för åvägabringandet af pension åt reservofficerare borde göras och äfven omfatta motsvarande förhållanden vid armén, ansåge sig t. f. chefen för generalstaben nu icke böra ingå på denna fråga i vidare mån, än genom att i underdånighet hemställa, att uti den nådiga proposition, som efter en dylik utredning tilläfventyrs kunde varda aflåten, samma pensions- eller lifräntebelopp borde föreslås för arméns som för flottans reservofficerare.

Hvad åter öfriga ekonomiska förmåner vidkomme, har t. f. chefen för generalstaben ansett, att af det föregående framginge nödvändigheten af deras höjande. Två kronors dagaflöning såsom enda ersättning för en tjenstgöring, som utan öfverdrift kunde beräknas medföra en dagkostnad af i medeltal minst 5 kronor, nämligen 3 kronor för vivre och 2 kronor för andra utgifter, såsom resor, slitning af kläder m. m., kunde på intet vis innebära någon lockelse för en ung man att på denna tjenstgöring uppoffra sin tid, helst han derjemte nödgades offra ett rätt betydligt belopp på sin officersekipering. Enligt samvetsgranna beräkningar, gjorda af personer med erfarenhet uti dessa förhållanden, framginge, att under antagande att en del af de persedlar, hvilka användts under utbildningstiden, kunde ändras och därför borde upptagas till halfva värdet, kostnaden för officersekiperingen vid indelta infanteriet kunde sättas till 450 à 500 kronor. Beräknades medelkostnaden per dag under tjenstgöring till 5 kronor, gjorde detta för 90 dagar 450 kronor. Afdroges från sistnämnda belopp dagaflöningen för en subalternofficer, 180 kr., återstode 270 kr., hvilka alltså reservofficern af egna medel måste tillsätta. Nu kunde häremot invändas, att under motsvarande tid en del af detta belopp borde hafva åtgått, hvar reservofficeren än befunnit sig. Beräknades denna del exempelvis till 120 kronor, återstode dock alltid 150 kronor, eller 50 kronor i månaden, såsom den tillökning i utgifter, som militärtjenstgöringen tillskyndat honom. Att denna summa vore lågt tilltagen, torde medgifvas af hvar och en med erfarenhet om de utgifter, som den svenske officeren måste ikläda sig, då han under vapenöfningarna, utom vanligt vivre, äfven måste skaffa sig sjelf tillfälligt tak öfver hufvudet och möbler samt utan ersättning förflytta sig och sitt bohag för 3 månader till och från de ofta nog icke en gång vid jernväg belägna mötesplatserna. Skulle emellertid de ekonomiska förmånerna fylla sitt ändamål, d. v. s. häfva unge mäns betänkligheter mot att låta utbilda sig till och sedan kvarstå såsom reservofficerare så länge, att det ofvan omnämnda mobiliseringsbehofvet af dessa officerare kunde varda fylldt, vore det ej nog, att de med tjenstgöringen förbundna kostnaderna nätt och jemt

ersattes, utan reservofficern borde lika väl som en hvar annan tjänsteman, kunna motse någon ökning i inkomster i mån af tjänstetidens utsträckning. Det syntes därför billigt och rättvist att, utgående från den ofvan lågt beräknade kostnaden för officersekipering och för tjänstgöring, hvilka belopp torde böra tillerkännas reservunderlöjtnanter, låta aflöningsförmånerna för de olika reservofficersgraderna växa i samma proportion som för de fasta löjtnants- och kaptensbeställningarna af 2:a klassen.

Reservofficerarne borde alltså, anser t. f. chefen för generalstaben, åtnjuta följande förmåner:

a) *ekiperingshjälp*, 500 kronor, utbetalad antingen på en gång vid utnämningen till reservunderlöjtnant eller ock i mån af fullgjord tjänstgöring för bevarande af lifränte- eller pensionsrätten;

b) *månadslön* under tjänstgöring, motsvarande den fast anstälde officerens lön, d. v. s. 50 kronor för reservunderlöjtnant, 75 kronor för reservlöjtnant och eventuellt 150 kronor för reservkapten; samt

c) *dagaflöning* under tjänstgöring i likhet med fast anstälde officerare af motsvarande grader.

I fråga om de kostnader, som, vid bifall till hvad han sålunda föreslagit, skulle för statsverket uppkomma, har t. f. chefen för generalstaben funnit, att dessa kostnader skulle i framtiden, sedan institutionen blifvit fullt genomförd, komma att uppgå till 109,975 kronor årligen och att alltså det nuvarande förslagsanslaget till reservbefälet, 53,516 kronor, skulle behöfva förhöjas med 56,459 kronor. Till detta resultat har han kommit på grund af en verkställd beräkning, hvilken återfinnes i bilagan n:r 12 vid detta protokoll.

T. f. chefen för generalstaben yttrar vidare, att då det sålunda beräknade beloppet, 109,975 kronor, icke på flere år behöfde till fullo tagas i anspråk, det syntes honom billigt, att de efter år 1892 antagna reservofficerarne retroaktivt tillerkändes såväl ekiperingshjälp som månadslön för redan fullgjord tjänstgöring såsom reservofficerare; och har han förty hemställt, att Eders Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen aflåta nådig proposition dels om höjning af det nu till reservbefälet utgående förslagsanslaget till högst 109,975 kronor och dels om rätt för de efter år 1892 antagne reservofficerarne att retroaktivt komma i åtnjutande af de ökade förmåner, hvilka komma att tillerkännas blifvande reservofficerare.

Han har vidare i samma skrifvelse, på anförda skäl, hemställt om vissa förändringar i gällande bestämmelser angående reservofficerarnes

tjensterang m. m., frågor, som det torde tillåtas mig att, efter verkställd utredning, få vid annat tillfälle inför Eders Kongl. Maj:t anmäla.

Arméförvaltningen å civila departementet har i sitt öfver ifrågasvarande framställning afgifna underdåniga utlåtande förklarat sig icke hafva något att deremot erinra, dock med tillkännagifvande att, enär det lyckats arméförvaltningen att för de till lifränta åt reservofficerare författningsenligt utgående belopp i allmänhet bereda hittills inträdda reservofficerare en lifränta af 285 kronor i stället för den beräknade å 250 kronor, någon åtgärd med afseende å lifräntan icke syntes vara, åtminstone för närvarande, erforderlig.

T. f. chefens för generalstaben förevarande framställning finner jag synnerligen beaktansvärd. Reservofficersinstitutionen vid armén har, såsom han påpekat, ingalunda utvecklat sig så, som man vid antagandet af den förbättrade härordningen förutsatte. I stället för i medeltal 56 reservofficerare om året har man erhållit 6. Anledningarna härtill kunna, måhända, vara äfven andra än dem han angifvit, men otvifvelaktigt torde vara, att en af de förnämsta är den, att allt för ringa ekonomiska fördelar äro med reservofficersbefattning förenade. Den betydelse, reservofficersinstitutionen har, framförallt vid härens ställande på krigsfot, är emellertid så stor, att jag icke kan taga på mitt ansvar att, sedan bristerna i reservofficersinstitutionen numera tillfullo visat sig, längre uppskjuta med vidtagande af åtgärder till dessa bristers afhjelpande. Det dröjer nämligen en följd af år, innan reservofficersinstitutionen, äfven om det beräknade antalet, 56 reservofficerare om året, erhålles, kan nå den utveckling, som 1892 beräknades såsom oundgängligen nödvändig, och hvarje års uppskof medför således ett undanskjutande af den tidpunkt, då härens ställande på krigsfot kan försiggå så som önskligt vore.

Jag har redan nämnt, att en af de förnämsta anledningarna till det ogynnsamma resultat, som den år 1892 antagna reservofficersinstitutionen hittills ernått, otvifvelaktigt är att söka i de allt för ringa ekonomiska fördelar, som för närvarande äro förenade med befattningen som reservofficer. Hvilka dessa fördelar äro, har t. f. chefen för generalstaben i sin underdåniga skrifvelse utförligt angifvit och har jag dertill intet att tillägga. Att dessa fördelar — fränsedt lifräntan, i fråga hvarom jag anhåller att få längre fram yttra mig — icke kunna anses tillfredsställande, torde uppenbart framgå af den utredning, som derom

i det föregående lemnats. En förbättring af dessa förmåner torde därför, om reservofficersinstitutionen vid armén skall kunna vinna någon afsevärd utveckling, vara oundgängligen nödvändig. I detta afseende synes mig hvad t. f. chefen för generalstaben föreslagit, vara antagligt. De förmåner, han ifrågasatt, äro *ekiperingshjälp* samt, under tjenstgöring, *månadslön* och *dagaflöning*. *Dagaflöning* under tjenstgöring åtnjuter reservofficer och reservintendent äfven enligt nu gällande bestämmelser och i fråga om beloppet af denna aflöning är ej någon förändring ifrågasatt. Att tillerkänna en till reservunderlöjtnant (reservintendent) utnämnd person *ekiperingshjälp* med 500 kronor, skulle otvifvelaktigt i ej ringa mån vara till fromma för reservofficersinstitutionen, ty många äro säkert de, som, derest icke svårigheten att bekosta den för reservofficer erforderliga ekiperingen förefunnes, skulle vara benägna att egna sig åt denna befattning vid sidan af sin egentliga sysselsättning. Men i än högre grad skulle helt visst den ifrågasatta *månadslönen* härtill bidraga. Ty genom denna jemte dagaflöningen skulle godtgörelse erhållas åtminstone för de med reservofficers- (reservintendents-) tjensten förenade utgifter, och utan sådan godtgörelse torde det icke låta sig göra att erhålla reservofficerare till något nämnvärdt antal. Jag biträder således hvad t. f. chefen för generalstaben i dessa hänseenden föreslagit och har dervid endast att erinra, att den ifrågasatta ekiperingshjälpen bör, om ändamålet dermed skall vinnas, utbetalas redan vid utnämningen till reservunderlöjtnant (reservintendent).

I fråga om de kostnader, som af ett bifall till hvad jag sålunda tillstyrker skulle föranledas, framgår af bilagan n:r 12, att, *sedan institutionen blifvit fullt genomförd*, dessa kostnader skulle uppgå till följande årliga *maximibelopp*, nämligen:

för ekiperingshjälp	kronor 28,000: —
» månadslöner	» 27,337: 50
» dagaflöning	» 13,589: —
eller således tillhopa	kronor 68,926: 50.

Härvid är dock att märka, att äfven om, hvilket icke är visst, man skulle under de närmaste åren kunna erhålla 56 reservunderlöjtnanter om året, det dock måste komma att dröja åtskilliga år, innan det i bilagan beräknade antalet 386 reservunderlöjtnanter blefve fylldt, och ännu längre tid innan antalet 100 reservlöjtnanter uppnåddes. Med säkerhet komma alltså kostnaderna att under de första åren ställa sig betydligt lägre än det ofvan angifna beloppet, och med all visshet kunna de hållas inom det för närvarande till reservbefälet i riksstaten anslagna

beloppet, 53,516 kronor. Af detta belopp är visserligen den allra största delen, nämligen 41,048 kronor, afsedd till beredande af lifränta åt reservofficerarne och allenast återstoden till aflöning; men derest, såsom jag här nedan ämnar ifrågasätta, beredande af lifränta åt reservofficerarne skulle upphöra och statsverket i stället sjelft öfvertaga pensioneringen af reservbefälet, så skulle hela det för närvarande i riksstaten till reservbefälet anslagna beloppet kunna blifva disponibelt för reservofficiärens aflöning och således nytt anslag för detta ändamål icke behöfva äskas.

Om jag således är ense med t. f. chefen för generalstaben i fråga om de förmåner, som böra tillerkännas blifvande reservofficiärer, kan jag å andra sidan icke i allo dela de åsigter, han uttalat i fråga om de efter år 1892 utnämnde reservofficerarne (reservintendenterna). Jag är visserligen af den mening, att dessa officerare böra för framtiden åtnjuta samma lön och dagaflöning, som deras blifvande kamrater tillerkännas, men att retroaktivt tillerkänna dem ekiperingshjälp eller för den gångna tiden högre aflöning, än de redan åtnjutit, anser jag deremot icke böra ifrågasättas.

Beträffande den lifränta, som reservofficer (reservintendent) vid armén är berättigad att åtnjuta och för hvars beredande medel finnas, på sätt jag nyss nämnde, i riksstaten anvisade, äro närmare bestämmelser af Eders Kongl. Maj:t meddelade i nådig förordning den 17 juni 1893. Af denna förordning, som innehåller bestämmelser angående villkoren för lifräntans åtnjutande m. m., framgår derjemte, att lifräntans belopp icke är fixerat, men att deremot det belopp, som skall för beredande af lifränta i vederbörande försäkringsanstalt insättas, är i viss mån fixt och beroende allenast af den blifvande lifräntetagarens ålder, då insättningen eger rum. På sätt arméförvaltningen anmält, har för det sålunda bestämda beloppet i allmänhet kunnat åt lifräntetagare beredas en lifränta af 285 kronor. Då detta belopp kan anses någorlunda tillfredsställande, skulle jag sakna anledning att i afseende å den för arméns reservofficiärer nu stadgade förmånen af lifränta ifrågasätta någon förändring, om icke motsvarande förhållanden vid flottan vore synnerligen otillfredsställande. Såsom Eders Kongl. Maj:t tacktes erinra sig, aflät också Eders Kongl. Maj:t till nästlidet års Riksdag nådig proposition med förslag till förändrade bestämmelser i afseende å beredande af lifränta åt reservbefälet vid flottan, hvilken proposition dock icke vann Riksdagens godkännande, hufvudsakligen emedan Riksdagen satte i fråga, huruvida det icke skulle vara både enklare och billigare, om statsverket sjelft öfvertog pensioneringen af reservbefälet och pen-

sionerna, till belopp af högst 300 kronor, finge utgå direkt från nionde hufvudtiteln, i hvilket afseende Riksdagen ansåg utredning böra ega rum och att denna utredning borde omfatta jemväl motsvarande förhållanden inom armén. Med anledning häraf har jag låtit genom professoren vid generalstaben P. G. Rosén verkställa en dylik utredning, så vidt armén angår, och har han dervid anfört följande.

För att kunna med säkerhet beräkna storleken af de insatser, som behöfde göras i ändamål att bereda en lifränta eller pension, som efter ett visst antal år skulle utgå, eller ock bestämma beloppet af de pensioner, som i en framtid till vissa personer skulle utbetalas, måste tre faktorer tagas i betraktande, nämligen räntefoten, dödligheten bland de personer, som vore i fråga, samt afgången till följd af andra orsaker än dödligheten.

Räntefoten hade i de beräkningar, på hvilka förevarande utredning grundade sig, antagits till $3\frac{1}{2}\%$, såsom för närvarande vore vanligt vid beräkningar, som hade afseende på framtida förhållanden. Dödligheten vid arméns reservbefäl hade antagits lika med den allmänna svenska dödligheten bland män enligt statistiska centralbyråns dödlighetstabeller. Den tredje vid beräkningarna ingående faktorn, afgången bland reservbefälet till följd af andra orsaker än dödsfall, vore svår att med större säkerhet bestämma, och man måste nöja sig med approximativa tal eller medelvärden. Det vore nämligen klart, att antalet afskedstagande under den ålder, den obligatoriska tjänstetiden omfattade, vore beroende af flere omständigheter, såsom den tillfälliga ekonomiska ställningen i landet, förändrade sociala förhållanden m. m. För reservbefälet vid armén hade emellertid den totala afgången, d. v. s. afgången såväl till följd af dödsfall, som af andra orsaker, antagits i öfverensstämmelse med vanlig afgångsprocent, sådan den funnes angifven i förslaget till den förbättrade härordningen. Antalet reservofficerare och deras fördelning på årsklasser hade således antagits vara följande:

Årsklass.	Åldersår.	Antal.
1	22	56
2	23	54
3	24	52
4	25	50
5	26	48
6	27	45
7	28	42
8	29	39

Årsklass.	Åldersår.	Antal.
9	30	36
10	31	32
11	32	28

Häraf framginge, att afgangen från det 22:a åldersåret till det 32:a vore icke mindre än 28 eller halfva antalet. Afgången till följd af endast dödligheten skulle hafva reducerat det ursprungliga antalet 56 reservofficerare endast till 52 vid det 32:a lefnadsåret. Det vore således tydligt, att denna totala afgang skulle vid bestämmandet af insatserna spela en viktig roll.

För beredande af pension åt reservbefälet vid armén (och flottan) kunde man tänka sig pensioneringen antingen anförtrodd åt en af staten kontrollerad ränte- och kapitalförsäkringsanstalt genom insättande af vissa belopp under vissa bestämda villkor, eller ock öfvertagen direkt af staten sjelf. Det förstnämnda sättet för beredande af pension hade hittills blifvit använt. Sålunda hade för reservbefälet vid armén insättningar skett i lifförsäkringsaktiebolaget Thule för beredande af lifräntor att utbetalas efter 55 års ålder. För 22-årig person hade inbetalts en gång för alla 733 kronor, hvarigenom en bestämd lifränta af 285 kronor blifvit beviljad af bolaget på hufvudsakligen följande villkor: 1:o) att ingen återbetalning af kapitalet skedde i händelse af dödsfall, samt 2:o) att ett återgäldande af kapitalet, dock utan ränta, egde rum, för den händelse den försäkrade genom att icke fullgöra föreskrifven militär tjenstgöring eller eljest ginge förlustig rätten till lifränta, dock med villkor att orsaken till förlusten af lifränterätten icke egde sin grund i den försäkrades ohelsa, hvilket förhållande borde i hvarje fall genom friskbetyg styrkas.

Det vore uppenbart, att det stötte på stora svårigheter att bedöma det inflytande, som dessa villkor skulle komma att utöfva. Verkstälde man emellertid under de ofvan gjorda förutsättningarna af räntefot och afgang en beräkning af det belopp, som borde erläggas för att bereda en lifränta af 285 kronor åt en 22-årig man, att utfalla första gången efter fyllda 55 år utan återbetalning af kapitalet i händelse af dödsfall, så befundes detta vara 719 kronor utom förvaltningskostnad, under det att till Thule, såsom nyss nämndes, inbetalts 733 kronor för ifrågasvarande lifränta. Häraf skulle framgå, att insats och lifränta ungefärligen motsvarade hvarandra och att ingen vinst för bolaget vore öfverhufvud att påräkna, så framt icke stor dödlighet eller sjuklighet uppstode bland reservbefälet. Men det torde ofta blifva förenadt med svårighet att vid fall af afgang af andra orsaker än dödsfall styrka, att af-

gången icke egde sin grund i den försäkrades ohelsa, då man väl kunde tänka sig, att uppkommande sjuklighet eller i tjensten ådragen skada mången gång måste föranleda afgang, i hvilket fall alltid en förlust af 733 kronor för hvar gång sådant inträffade skulle uppstå.

Beträffande Stockholms ränte- och kapitalförsäkringsanstalt borde märkas, att denna visserligen icke beräknade någon vinst på sin försäkringsrörelse, men också icke förbunde sig till några förut bestämda belopp af de lifräntor eller kapitalförsäkringar, som man på grund af insatser ville betinga sig. De förra voro nämligen beroende på räntefotens och dödlighetens vexlingar och detta i rätt hög grad. För beredande af lifränta å 300 kronor åt en 22-årig man att lyftas första gången efter fyllda 55 år hade anstalten sålunda i sina prospekter af nedanstående år angifvit följande kapitalinsatser vara erforderliga, i hvilka insatser äfven den vanliga förvaltningsafgiften 4 % inginge:

år 1882	erfordrades	471 kronor.
» 1886	»	565 »
» 1888	»	705 »
» 1891	»	914 »
» 1897	»	1,139 »

Under 15 år hade således den erforderliga kapitalinsatsen mer än fördubblats eller den mot en och samma kapitalinsats svarande lifräntan förminskats till mindre än sitt halfva ursprungliga belopp, Det vore naturligen icke möjligt att beräkna, huru det i framtiden kunde i detta hänseende komma att gestalta sig, men att undër 30 års förlopp eller till den tid, då en nu kontrakterad lifränta skulle utbetalas, vexlingar i räntefot och dödlighet kunde inträffa, som skulle förorsaka lifräntans ytterligare förminskning, vore nog sannolikt.

Med de antaganden om räntefot och afgang, som ofvan blifvit gjorda, skulle för beredande af en lifränta å 300 kronor åt en 22-årig reserv-officer vid armén, att utbetalas första gången efter fyllda 55 år samt med förbehåll af utbetalning endast vid dödsfall, erfordras antingen en insats för en gång af 538 kronor eller årliga insatser af 74 kronor under tjenstetiden (22—32 års ålder). Ränte- och kapitalförsäkringsanstalten skulle för en sådan lifränta för närvarande fordra en insats af 1,139 kronor för en gång, dock med rättighet för vederbörande att återbekomma kapitalet omedelbart på rekvisition under reservofficerens tjenstetid. Den stora skilnaden mellan det nyss beräknade värdet på lifräntan 538 kronor och anstaltens fordran 1,139 kronor berodde uppenbarligen på den omständigheten, att nära halfva kapitalsumman skulle

komma att återbäras på grund af den starka afgangen. Tydligt vore ock, att anstalten måste erhålla någon vinst derigenom, att endast kapitalet, men icke räntan återlemnades.

Man kunde äfven tänka sig pensioneringen anordnad på det sättet, att staten sjelf bildade en pensionsfond för reservbefälet genom insättningar, antingen på en gång eller årliga, för bildande af lifräntor att utfalla vid en viss ålder. För beredande af en lifränta å 300 kronor eller den storlek af lifräntan, som ursprungligen ansetts som en lämplig godtgörelse för den tidsuppostring och tjenstgöringsskyldighet, som en reservofficer hade att underkasta sig, åt en 22-årig man att utfalla första gången efter fyllda 55 år erfordrades, såsom ofvan nämnts, en kapitalinsats för en gång af 538 kronor, om medlen insattes under förbehåll af utbetalning vid dödsfall före pensionsåldern, men endast 478 kronor, ifall något sådant vilkor icke förutsattes.

För det högsta antalet, d. v. s. 56, af inträdande reservbefäl af medelålder 22 år skulle således kapitalinsatsen blifva 30,128 kronor, då förbehåll gjordes om utbetalning i händelse af dödsfall, samt 26,728 kronor, om sådant förbehåll icke gjordes.

Ett annat sätt, som dock icke vore så enkelt som det förstnämnda, vore att genom årliga insatser för de i tjensten kvarstående delegarne från 22 till 32 års ålder bilda ett kapital för beredande af lifränta af samma storlek, som förut nämnts, att lyftas vid fyllda 55 år. Denna årliga insats skulle för en 22-årig man belöpa sig till 74 kronor med förbehåll om utbetalning af de gjorda insatserna i händelse af dödsfall och till 64 kronor utan sådant förbehåll.

Det hade ock ifrågasatts, att åt dem, som det önskade, bereda pension att utgå redan vid tidigare ålder, dock ej före utgången af det år, hvarunder han fylde 40 år. Under förbehåll om utbetalning af insatserna vid dödsfall till den aflidnes rättsinnehafvare skulle för en insats af samma belopp som ofvan, eller 538 kronor, en lifränta af 111 kronor att utfalla första gången efter fyllda 40 år erhållas, och för motsvarande årliga insatser från 22 t. o. m. 32 års ålder en dylik lifränta af 114 kronor. En pension, som utfölle vid 40 år, blefve således något mer än $\frac{1}{3}$ af den lifränta, som utfölle vid 55 år.

Antingen man valde det ena eller det andra sättet för bildande af en pensionsfond för reservbefälet, behöfde insatserna till densamma icke bestämmas till högre belopp, än som motsvarade de antagna reservofficerarnes antal, dock med iakttagande af omkring 10 % förhöjning för betäckande af förvaltningskostnader och kompensering af fluktuationer i afgang och räntefot. De enda utgifter, som från fonden

skulle utgå före den tid, då pensioner skulle börja att utbetalas, vore för inträffande dödsfall bland reservofficerarne före pensionstiden, om sådant vilkor förutsattes.

Det enklaste sättet för pensioneringen torde dock vara att lemna densamma åt framtiden och låta pensionsbeloppen utgå direkt från anslag under riksstatens nionde hufvudtitel. Antog man, att reservbefällets personal till antalet utvecklades i full öfverensstämmelse med ofvan gjorda förutsättning, skulle för en befälsstyrka af 56 22-åringar vid pensionsåldern efter 33 års förlopp återstå vid första pensionsåret 21 lefvande, åt hvilka ett pensionsbelopp af 6,300 kronor skulle utbetalas, om pensionen bestämdes till 300 kronor. Det följande året blefve pensionärernas antal 41, pensionsbeloppet 12,300 kronor o. s. v., tills pensioneringen efter omkring 30 års förlopp komme till sin fullständiga utveckling, då summan af alla pensionsbeloppen blefve omkring 115,200 kronor, som åligen skulle utgå till 384 pensionärer.

Från närvarande stund skulle emellertid minst 60 år förflyta, tills pensionssumman blefve konstant eller nådde sitt maximibelopp.

Af den sålunda verkställda utredningen torde framgå, att det enklaste och på samma gång för statsverket billigaste sättet för beredande af lifränta (pension) åt reservofficerare och reservintendenter vid armén vore, att staten sjelf öfvertog pensioneringen. Om pensionens belopp bestämdes till 300 kronor och de för åtnjutande af lifränta nu stadgade vilkor i afseende å ålder m. m. oförändrade finge tillämpas i afseende å rätten att åtnjuta pension, skulle, såsom af utredningen framgår, efter 33 års förlopp pensioner komma att utbetalas med högst 6,300 kronor, hvarefter detta belopp så småningom skulle stiga, tills det efter ytterligare omkring 30 års förlopp komme att nå sitt maximum 115,200 kronor, ett belopp som ju ej kan anses afskräckande. Jag anser mig därför böra tillstyrka, att det nu stadgade sättet för beredande af lifränta åt reservofficerare och reservintendenter icke må tillämpas i afseende å de reservofficerare och reservintendenter, som hädanefter antagas, utan desse i stället tillförsäkras rätt att, under förutsättning att de fullgöra den tjenstgöringsskyldighet m. m., som nu är eller framdeles kan varda för dem stadgad, vid fyllda 55 år under sin återstående lifstid komma i åtnjutande af pension från statsverket till belopp af 300 kronor årligen. I afseende å de reservofficerare och reservintendenter, för hvilka inbetalning för beredande af lifränta redan

skett, skulle naturligtvis någon pension icke förekomma, dock att det synes mig kunna ifrågasättas, huruvida icke i en framtid fyllnad i lifräntan till 300 kronor borde beredas dem af statsmedel, en angelägenhet som emellertid torde då böra i hvarje särskildt fall afgöras.

Godkännes hvad jag sålunda tillstyrkt, skulle, såsom jag förut antydt, det nu i riksstaten för beredande af lifränta åt reservofficerare och reservintendenter beräknade och under förslagsanslaget till reservbefälet anvisade beloppet, 41,048 kronor, kunna ur riksstaten utgå. Jag anser emellertid, att anslaget till reservbefälet bör lemnas oförändradt. Godkännes nämligen min åsigt, att ökade aflöningsförmåner samt ekiperingshjälp böra tillerkännas reservofficerare och reservintendenter, komma naturligtvis, i den mån antalet reservofficerare och reservintendenter ökas, jemväl utgifterna för aflöning m. m. åt dem att ökas, och vid sådant förhållande skulle det under anslaget till reservbefälet till aflöning beräknade beloppet, 12,468 kronor, snart nog blifva otillräckligt och anslaget behöfva förhöjas. Lemnades deremot anslagets nuvarande belopp, 53,516 kronor, oförändradt, komme det säkerligen att dröja åtskilliga år, innan detsamma behöfde förhöjas, och då jag icke anser mig böra ifrågasätta någon förändring af anslagets natur af »förslagsanslag högst», skulle anslaget å ena sidan icke kunna öfverskridas och å den andra alla de besparingar, som derå uppstode, komma statsverket till godo.

Anslaget till reservbefälet bör sålunda enligt min åsigt i riksstaten för år 1899 uppföras med oförändrad natur och till oförändradt belopp, men dess ändamål bör blifva i viss mån förändradt, nämligen att bestrida ekiperingshjälp, månadslön och dagaflöning åt reservofficerare och reservintendenter.

På grund af hvad jag sålunda anført, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen att medgifva:

att till reservofficer och reservintendent, som hädanefters antages, må från anslaget till reservbefälet utgå dels ekiperingshjälp, 500 kronor, att utbetalas vid första utnämningen, dels ock under tjänstgöring lön och dagaflöning för tjänstgöringstiden med samma belopp, som fast anställda officerare af motsvarande grader ega åtnjuta;

att till de reservofficerare och reservintendenter, som efter år 1892 antagits, må från och med innevarande år från samma anslag under tjänstgöring utgå

lön och dagaflöning enligt nyssnämnda beräkningsgrund; samt

att de reservofficerare och reservintendenter, som hädanefter antagas, må, derest de fullgöra den tjenstgöringsskyldighet, som nu är eller framdeles kan vara för reservofficer eller reservintendent stadgad, efter uppnådda femtiofem års ålder under sin återstående lifstid åtnjuta en årlig pension till belopp af trehundra kronor.

Ersättning åt vissa löntagare i följd af arméns omorganisation.

Detta anslag, hvilket uti riksstaten för innevarande år är upptaget till 53,500 kronor, skulle i följd af inträffad afgång bland de embets- och tjenstemän, för hvilka anslaget är afsedt, kunna minskas med 6,500 kronor till 47,000 kronor.

[11.]
Ökning af
detta anslag.

Jag har emellertid här ofvan under [1.] uttalat, att, under förutsättning af bifall till hvad jag der föreslagit beträffande förändrad organisation af arméns förvaltning, tre namngifna tjenstemän skulle blifva öfvertaliga, hvadan medel till bestridande af löner, tjenstgöringspenningar och ålderstillägg till desse tjenstemän icke komme att å vederbörande stater finnas anvisade, och har jag därför ifrågasatt, att medel för detta ändamål skulle med 11,500 kronor anvisas att utgå från nu förevarande anslag.

På grund häraf och då anslaget i fråga således bör ökas med (11,500—6,500) 5,000 kronor, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att, vid bifall till hvad under [1.] föreslagits, öka anslaget till ersättning åt vissa löntagare i följd af arméns omorganisation, nu	kronor 53,500: —
med	» 5,000: —
till	kronor 58,500: —

Remontering och skoning m. m. för garnisonerade arméns hästar.

Under [5.] häröfvan har jag ömförmålt, att ett bifall till min der gjorda hemställan om nådigt godkännande af ny stat för Gotlands

[12.]
Ökning af
detta anslag.

trupper skulle, enligt hvad arméförvaltningen anmält, föranleda en ökning af nu ifrågavarande anslag med 1,600 kronor.

På grund häraf hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen

att, vid bifall till hvad under [5, a] föreslagits,	
öka anslaget till remontering och skoning m. m. för	
garnisonerade arméns hästar, nu kronor 170,670: --	
med	» 1,600: —
till	kronor 172,270: —

Skjutskolan för infanteriet och kavalleriet.

[13.]
Ökning af
detta anslag.

För att vid denna skola kunna emottaga så många elever, att alla underlöjtnanter vid infanteriet skulle kunna genomgå densamma, innan de vunne befordran till löjtnantsgraden, och samtidigt plats finnas för en del subalternofficerare vid kavalleriet, aflät Eders Kongl. Maj:t nådig proposition till 1883 års Riksdag om förhöjning af ifrågavarande anslag från 18,000 kronor till 31,000 kronor, hvilken framställning äfven vann Riksdagens bifall. Kostnaden kunde då inskränkas till detta belopp, dels emedan det endast var fråga om att utbilda de unga, nyligen från krigsskolan utgångne officerarne till goda skyttar och instruktörer i skjutning, och dels enär Eders Kongl. Maj:t ansåg, att eleverna under kursen vid skjutskolan ej behöfde erhålla större ersättning än dagaf-löning på den grund, att dylik kurs då var ett kompetensvilkor för erhållande af befordran till löjtnantsbeställning på stat vid infanteriet och således hörde till den utbildning, som kräfdes af infanteriofficerare, liksom ridskolan af kavalleriofficerare och artilleri- och ingenjörhögskolan af artilleri- och fortifikations-officerare.

Under den tid, som förflutit, sedan anslaget till skjutskolan för infanteriet och kavalleriet sålunda höjdes, har visserligen den enskilda skjutskickligheten och framför allt befälets förmåga att meddela undervisning i skjutning i ej ringa grad gått framåt tack vare skjutskolans verksamhet, förbättrad undervisning i detta hänseende vid volontärskolan å Karlsborg och krigsskolan samt ökadt tillfälle till öfning härutinnan under de förlängda beväringsofningarna, så att det ej längre är nödvändigt, att den unge infanteriofficeren genomgår en särskild utbildningskurs vid skjutskolan, hvarför Eders Kongl. Maj:t äfven upphäft nyssnämnda föreskrift, att dylik kurs skulle vara ett vilkor för befordran öfver underlöjtnantsgraden vid infanteriet, men å andra sidan

ställas numera större fordringar på befälet, än att kunna skjuta och meddela denna färdighet åt andra, i det att man kräfver af befälet och särskildt af officerarne, att de skola kunna leda truppernas eldgifning och utbilda densamma i eldstrid; ty huru skickliga skyttar soldaterna i ledet än må vara, kan intet nu för tiden uträttas med en trupp, som ej blifvit särskildt skolad i eldstrid och ej föres af officerare, som ej endast till fullo känna gevärets skjutegenskaper, utan äfven förstå att så föra truppen under eldstrid, att den, utan att sjelf lida större förluster än nödvändigt är, kan med sin eld tillfoga fienden så stor manspillan som möjligt och samtidigt spara ammunitionen, så att dylik ej må saknas i det afgörande ögonblicket.

Ju mera vapentechniken gått framåt, ju mera snabb- och långskjutande gevären blifvit, desto större betydelse har eldledningen fått, och då nu vår armé kommer att beväpnas med repetergevär, måste sådana åtgärder vidtagas, att officerarne, isynnerhet de äldre, kompanicheferna och regementsofficerarne, besitta erforderliga kunskaper uti denna vigtiga del af tjensten, och som följd häraf en omorganisation af skjutskolan ega rum.

Eders Kongl. Maj:t har ock den 22 sistlidne oktober gifvit en kommission i uppdrag att afgifva underdånigt förslag till de ändringar i infanteriskjutskolans organisation, som betingas dels af de ökade fordringarna på skjututbildningen vid infanteriet och kavalleriet, dels deraf att nämnda skolas genomgående ej längre utgör kompetensvilkor för befordran till löjtnant vid infanteriet.

Kommissionen, som den 8 sistlidne december afgifvit sitt förslag, har ansett, att vid skolan borde anordnas 2 kurser, en för äldre subalternofficerare och en för regementsofficerare. Till den förra kursen skulle beordras högst 50 officerare i en tjensteålder af 12—15 år, således i en ålder, vid hvilken de, på samma gång som de ännu vore mottagliga för undervisning i personlig skjutfärdighet, snart kunde vänta befordran till kaptensgraden, så att de vid skjutskolan vunna kunskaperna och färdigheterna sedermera kunde i betydlig grad komma till nytta för kompani-(sqvadrans-)chefen. Vid den senare kursen, som skulle ega rum under den förra kursens sista veckor, skulle enligt kommissionens förslag högst 10 regementsofficerare närvara, på det att äfven dessa högre ledare af öfningarna i skjutning och eldstrid vid regementena skulle blifva utbildade för denna sin uppgift. Den förra kursen skulle räcka i 70 dagar, den senare i högst 20 dagar.

Då skolans uppgift hädanefter skulle blifva ej endast att utbilda skyttar och instruktörer i skjutning, utan framför allt att lära arméns

officerare af infanteriet och kavalleriet att föra trupp under eldgifning och utbilda densamma för eldstriden, måste trupp såsom undervisningsmateriel kommenderas till skjutskolan, och har kommissionen därför föreslagit, att trupp af en fältstark plutons styrka skulle bildas genom kommendering från arméns samtliga infanteriregementen och corpser af 60 volontärkorpraler (vice korpraler), som egde utsigt till underofficersbefordran och för hvilkas framtida tjänstgöring en dylik kommendering måste vara i hög grad gagnelig. Denna trupp skulle stå under särskildt kommenderadt befäl, på det att skolan icke måtte betungas med tillsynen öfver truppen eller med sådan utbildning af densamma, som ligger vid sidan af skolans hufvudändamål. Om än undervisningen under större delen af skolan nödtorfteligen kunde bedrivas med så liten styrka som en pluton, måste dock denna under sista veckan af skolan utsvälla till minst ett fältstarkt kompanis styrka för att öfningarna då skulle kunna få något större omfattning. Nödvändigheten häraf framträder, såsom kommissionen framhåller, särskildt deraf, att motsvarande kurser vid utländska skjutskolor hafva under hela kursen ett kompani till förfogande såsom utbildningsmateriel.

I likhet med förhållandena under de senaste åren, då gardestrupp kortare tid beordrats till skolan, har kommissionen föreslagit, att de två plutoner, som behövas för att, jemte nyssnämnda pluton, bilda ett kompani, skulle erhållas från gardesregementena, liksom äfven behöfligt handräckningsmanskap under hela skolkursen.

Kommissionen anser vidare, att skolan borde göras till en fast och i viss mån ständigt verkande institution, d. v. s. att chef och förste lärare borde erhålla en flerårig anställning vid skolan och vara dess målsmän. Derigenom skulle nämligen en bättre undervisning än hittills kunna lemnas, mera kontinuitet och stadga än förr i skolans verksamhet ernås, samt krigsstyrelsen under årets hela lopp ega tillgång till lämplig personal för utredning af skjutfrågor, bearbetning af rapporter och anställande af försök inom de grenar, som beröra skolans verksamhet. Chefens och lärarnes verksamhet såsom krigsstyrelsens sakkunniga biträden har kommissionen tänkt sig ordnad sålunda, att chefen och någon eller några af lärarne årligen å bestämd tid efter skolans slut, förslagsvis under en månad, skulle sammanträda för att bearbeta från truppförbanden inkomna rapporter och utreda frågor, som stå i samband med deras verksamhet, men att de äfven dessutom vid förefallande behof skulle stå till förfogande för att utföra försök eller för att göra skriftliga utredningar, som beröra deras fack. På grund af denna ökade tjänstgöringsskyldighet för chef och lärare har kommis-

sionen ansett, att de borde erhålla, förutom dagtraktamente under tjänstgöringen, arvoden för sina befattningar.

Hvad elevernas aflöning beträffar, har kommissionen föreslagit, att desse, för hvilka kursen, såsom förut nämnts, ej längre vore ett kompetensvilkor för befordran till löjtnantsbeställning på stat, skulle erhålla samma ersättning som vid öfriga militära kommenderingar med trupp utom regementets stånd, eller dagtraktamente efter lägre beräkningen, i stället för den nu utgående dagaflöningen.

De årliga kostnaderna för en enligt dessa grunder organiserad skola har kommissionen beräknat sålunda:

arvoden åt chef, lärare, redogörare, vaktmästare och oldtfru	kronor 4,600: —
dagtraktamenten åt chef, adjutant, lärare, repetitörer, elever, läkare, gevärshandverkare och skrifbiträde under skolan	» 16,150: 80
dagtraktamenten åt chef och lärare efter skolans slut	» 800: —
reseersättningar till och från skolan	» 6,630: —
kostnad för volontärplutonen	» 8,579: 34
d:o för gardestruppen	» 400: —
d:o för handräckning och hästskötare	» 889: 96
d:o för skolans förflyttning till Marma under sista veckan	» 1,267: 32
d:o för skjutfält	» 3,500: —
hyror till bostadsinnehafvare	» 2,000: —
kostnad för inventarier	» 3,000: —
d:o för materialier	» 1,500: —
diverse utgifter	» 2,682: 58

summa kronor 52,000: —,

hvertill skulle komma kostnaden för ökad ammunitionsförbrukning samt en kostnad för en gång af 19,000 kronor för inredning af kasern åt volontärplutonen och ordnande af ett lämpligt öfningsfält.

Öfver detta förslag har arméförvaltningen å artilleridepartementet den 23 nästlidne december afgifvit underdånigt utlåtande samt dervid, i hufvudsak förordande förslaget, påpekat, att kostnaderna för ammunition vid skjutskolan, som år 1897 uppgått till omkring 10,000 kronor, enligt hvad kommissionen antagit, skulle komma att ökas med ungefär lika mycket, om den föreslagna organisationen blefve genom-

förd, samt att, då arméförvaltningen fortfarande borde kostnadsfritt för skjutskolan tillhandahålla densamma erforderlig ammunition, anslaget till »arméns vapen, ammunition och skjutöfningar samt artilleriets öfningar och materiel» borde ökas med nämnda summa eller 10,000 kronor.

Det förslag till ny organisation af skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, för hvilket jag nu i hufvudsak redogjort, får jag på det varmaste tillstyrka, emedan jag anser detta förslag vara egnadt att i väsentlig grad höja utbildningen inom armén i en af de viktigaste tjenstegrenarna. Att föreslå höjning af det nuvarande anslaget till ifrågavarande skola, 31,000 kronor, med hela det belopp, hvartill kommissionen kommit, eller 21,000 kronor, torde dock ej vara nödvändigt, enär kostnaderna för den volontärpluton, som skulle till skolan beordras, torde böra bestridas från anslagen till det icke garnisonerade infanteriets och det indelta kavalleriets samt till de värnpliktigas vapenöfningar med hälften från hvardera anslaget, då ju ändamålet med volontärernas kommendering till skjutskolan är, ej endast att bereda skjutskolans elever erforderlig undervisningsmateriel, utan lika mycket att utbilda volontärerna till skjutinstruktörer. Då dessa kostnader skulle uppgå till omkring 8,500 kronor, behöfver alltså anslaget till skjutskolan icke höjas med mera än 12,500 kronor.

Den utgift för en gång, som omorganisationen af skjutskolan skulle kräfvä och som skulle uppgå till 19,000 kronor, torde kunna bestridas af för handen varande besparingar å hufvudtiteln, utan att särskilda medel dertill behöfvä af Riksdagen äskas.

Deremot lär anslaget till »arméns vapen, ammunition och skjutöfningar samt artilleriets öfningar och materiel» böra, i enlighet med hvad arméförvaltningen hemställt, förhöjas ej mindre med de 10,000 kronor, som den ökade ammunitionsförbrukningen vid skjutskolan skulle komma att kosta, utan ock med ytterligare 18,000 kronor till betäckande af de kostnader, som skulle uppstå till följd af en del nya skjutöfningar vid regementena, som kommissionen ansett sig böra föreslå och arméförvaltningen tillstyrkt. Kommissionen har nämligen föreslagit, att, på det befälet måtte bibehålla och utveckla den skjutskicklighet, som bibringats detsamma under dess utbildning, samt enär det icke vore möjligt eller lämpligt att öka officerarnes och underofficerarnes skjutöfningar under vapenöfningstiden utöfver de nu föreskrifna, då ju deras tid derunder vore till fullo upptagen af andra öfningar, hvarje

officer och underofficer vid infanteriet och kavalleriet årligen skulle få sig tilldelade 60 skarpa patroner till fria skjutöfningar *mellan* vapenöfningstiderna. Vidare har kommissionen framhållit vigten af att trupperna inspekteras i skjutning liksom i andra öfningar och att för detta ändamål minst 500 skarpa patroner per bataljon böra anslås.

Ökningen på grund häraf i ammunitionsförbrukningen vid armén har arméförvaltningen beräknat till 200,000 skarpa patroner om året och på denna grund begärt en ökning i anslaget till »arméns vapen m. m.» af 18,000 kronor. Hela ökningen på detta anslag med anledning af krafvet på förbättrad skjututbildning inom armén skulle alltså blifva 28,000 kronor, och anhåller jag, som till fullo gillar kommissionens förslag och ej har någon anmärkning mot arméförvaltningens beräkning, att få återkomma härtill vid behandlingen här nedan under [17.] af nyssnämnda anslag.

På grund af hvad jag nu anfört, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t täckes föreslå Riksdagen

att öka anslaget till skjutskolan för infanteriet	
och kavalleriet, nu	kronor 31,000: —
med	» 12,500: —
till	kronor 43,500: —

Krigsskolan.

Såsom Eders Kongl. Maj:t behagade erinra sig, anhöll Riksdagen i underdånig skrifvelse den 18 sistlidne maj, att Eders Kongl. Maj:t täcktes förelägga Riksdagen förslag till ny stat för krigsskolan å Karlberg, enär den för skolan gällande staten icke längre kunde anses lämpa sig för de förhållanden, som derstädes på senare tider inträdt. Sedan Eders Kongl. Maj:t med anledning häraf anbefalt Hans Kongl. Höghet Kronprinsen, i egenskap af inspektör för militärläroverken, att inkomma med dylikt förslag, har Hans Kongl. Höghet med underdånig skrifvelse den 21 sistlidne oktober öfverlemnadt ett af chefen för krigsskolan upprättadt förslag till ny stat för skolan, och har Hans Kongl. Höghet dervid förklarat sig på de skäl, chefen för krigsskolan anfört, tillstyrka det af honom upprättade förslaget.

Chefen för krigsskolan har i fråga om de hufvudgrunder, enligt hvilka han upprättat sitt förslag, till en början anfört, att han uti för-

[14.]
Ökning af
detta anslag.

slaget tagit behörig hänsyn till det, hvori krigsskolan såväl i afseende på organisation som undervisningssätt skilde sig från de högre militärläroverken, krigshögskolan samt artilleri- och ingenjörhögskolan, utan att han dock dervid underskattat betydelsen af att söka åstadkomma likhet i motsvarande delar mellan ifrågavarande läroverks lönestater. Redan krigsskolans organisation såsom ett kaserneradt truppförband nödvändiggjorde i och för sig en befälskategori (kompanibefälet) och tjensteåligganden, hvilka icke egde någon motsvarighet vid de båda högskolorna. Han hade därför icke heller ansett sig kunna utgå från samma grunder för den nya statens löneformer, som dem, hvilka syntes vara tillämplade vid dessa högskolor. De i den nu gällande staten upptagna aflöningsformerna hade han trots sig böra bibehålla för chefen, slottspastorn och läkaren, aflöningen för chefen dock öfverflyttad helt och hållet på skolans stat. För öfriga befattningar, hvilka dels möjligen kunde vara eller borde blifva af mera tillfällig natur, hade han ansett aflöningen böra utgå i form af dagtraktamente samt ett större eller mindre arfvode, såsom varande tidsenligare och mera i öfverensstämmelse med den form, i hvilken aflöningen utginge för andra dem liknande tjensteuppsdrag inom armén.

Redan länge hade behovet af förstärkta lärarekrafter vid skolan gjort sig kännbart och man hade hittills förskaffat sig dessa krafter dels genom att taga kompaniofficerarne mera i anspråk såsom biträdande lärare eller instruktörer vid de taktiska tillämpningsöfningarna (såsom krigsspel, taktiska skrifningar och fältöfningar) och dels genom att anlita lärarekrafter utanför skolan, som mot tillfällig, ofta ringa, stundom ingen ersättning biträdt vid undervisningen. Då erfarenheten emellertid visat att, i mån af ökade öfningar inom armén, allt större och större svårigheter mött, att utom skolans egen personal erhålla dessa erforderliga lärarekrafter, att behovet häraf för det ena eller andra ämnet med tiden vexlat samt att de, med nu tillämplade tjenstgöringsförhållanden, icke skulle kunna anskaffas utan allt för stora kostnader, hade chefen för krigsskolan ansett det lämpligt och nödvändigt, att skolans lärare af krigsundervisningskommissionen förordnades med hufvuduppgift att undervisa i ett visst ämne med dertill hörande tillämpningsöfningar men derjemte med skyldighet att deltaga i det öfriga utbildningsarbetet, der chefen, för undervisningens främjande, så funne nödigt, samt att förty i staten endast uppfördes ett visst antal lärareaflöningar, utan att der i allmänhet fastställdes, för hvilka ämnen de olika aflöningsarna vore afsedda. Liknande undervisningsskyldighet ansåge han nödigt att äfven kompanibefälet tillförbundes, och på denna utsträckta

undervisningsskyldighet för lärare och kompanibefäl vore det, som han grundat aflöningsbeloppens storlek uti den föreslagna nya staten. Genom denna anordning skulle också tjenstgöringen rättvisare kunna fördelas i förhållande till den därför utgående ersättningen; man skulle vinna fördelen att för elevernas utbildning få använda lärarekrafter, af hvilka man finge vänta, att de med sin kännedom om skolans förhållanden och dess elever skulle utöfva ett större och bättre inflytande än tillfälliga, skolan utomstående, och denna befäls och lärares mångsidiga användning skulle såväl hos dem sjelfva, som hos elever och i allmänhet skärpa åsigten om nödvändigheten att vid den allmänna officersbildningen förvärfva och sedan vidmagthålla en allsidig militärisk utbildning.

Beträffande de särskilda befattningarna vid skolan och först *chefsbeställningen*, har han erinrat, att chefen under en längre följd af år åtnjutit sin egentliga aflöning å generalstabens stat, men att då, i anseende till det i hög grad ökade arbetet inom generalstaben, särskildt till följd af 1892 års förbättrade härordning, det från början sparsamt tillmätta antalet platser inom denna stab visat sig vara allt mer och mer otillräckligt, generalstaben torde ega fullt berättigade anspråk på att kunna helt förfoga öfver den personal, som funnes upptagen å dess lönestat. Då emellertid det arbete, som krigsskolan kräfde af sin chef, upptog hans tid fullständigt, utom möjligen delvis under uppehållet i och för vapenöfningarna, och således generalstaben icke annat än helt undantagsvis kunde draga direkt fördel af hans arbete, kunde det med mycket fog anses, som om krigsskolan nu till en del lefde på generalstabens bekostnad. Då det nu icke heller torde böra ifrågasättas, att chefen för krigsskolan under sin chefstid vid skolan skulle tillhöra något visst truppförband, enär stora olägenheter måste vara förenade med en sådan anordning, syntes det vara lämpligast, att i den nya staten för krigsskolan uppföra chefen med generalstabsöfverstelöjtnants aflöningsförmåner samt ett årligt arfvode, som i öfverensstämmelse med det till chefen för artilleri- och ingenjörhögskolan utgående borde bestämmas till 1,500 kronor.

Beträffande *adjutanten* vid krigsskolan, så vore han, i likhet med hvad som tillämpades vid artilleri- och ingenjörhögskolan, tillika bibliotekarie. Båda dessa hans befattningar kräfde dock mera arbete än motsvarande befattningar vid nämnda skola och ännu större blefve skillnaden i detta hänseende mellan skolans adjutant och de två repetitörerna vid krigshögskolan, hvilka egentligen vore att anse som adjutanter. Förutom nämnda befattningar hade adjutanten vid krigsskolan derjemte

rätt stor uppbördsmannaskyldighet och dermed förenadt ansvar och arbete. I den mån, som elevantalet vid krigsskolan ökats och arbetet mera rigtats på individens utbildning, i samma mån hade också adjutantens tjensteåligganden väsentligt ökats. Det vore alltså endast en gärd af rättvisa och billighet, att ersättningen därför något höjdes, hvarför också föresloges, att den skulle utgå med dagtraktamente i 365 dagar å 3 kronor samt 200 kronors arfvode som uppbördsman, eller tillsammans 1,295 kronor.

Slottspastorn, som tillika vore kyrkoherde i Solna, hade icke någon motsvarighet vid de båda högskolorna. Hans årliga arfvode från krigsskolan vore nu 1,000 kronor, men har chefen på anförda skäl ansett, att nästa gång slottspastor samtidigt med kyrkoherde i Solna tillsattes, hans arfvode borde nedsättas till samma belopp, som regementspastor vid garnisonerad trupp uppbure, eller 800 kronor.

Beträffande *läkaren* och *redogöraren* ifrågasättes icke någon ändring i nu gällande bestämmelser.

Väbeln, tillika materialförvaltare, uppbure å nuvarande stat såsom lön 1,200 kronor och kunde för denna sin befattning blifva pensionsberättigad. Att han borde hafva varit eller vara militär, i regeln en underofficer, helst fanjunkare, vore påtagligt. Så hade också under de sista 15 åren varit förhållandet. Att till befattningen hafva en pensionerad militär kunde emellertid icke vara fördelaktigt, ty, om ock tillräcklig kraft och vakenhet kunde hos denne vara till finnandes, då han tillträdde densamma, skulle förhållandet helt naturligt inom några år förändras, och för så vidt väbeln då ej hänsynslöst afskedades, komme han ej att sjelf lemna eller af underlydande uttaga det arbetsresultat, som vore önskvärdt. Chefen hade därför ansett, att en ännu i full kraft varande energisk underofficer, exempelvis fanjunkare i regemente, borde emot dagtraktamente för 3 år i sänder kommanderas att bestrida väbelbefattningen vid krigsskolan. Dennes aflöning vid skolan, fyllnaden i beklädnadsersättningen inräknad, skulle i så fall uppgå till 962 kronor 50 öre, emot nu varande 1,200 kronor, hvarjemte särskild pensionering af väbeln blefve obehöflig.

För *veterinärvården* hade Kongl. Maj:t de senare åren medgifvit, att 100 kronor fått utbetalas af krigsskolans besparingar. Genom förändrade anordningar för hästanskaffningen i följd af ökad elevantal och behovet af ökad ridundervisning hade antalet hästar i krigsskolans stall sedan 1890 småningom ökats till omkring det dubbla. Det kunde därför icke förutsättas, att veterinärvården framgent skulle kunna erhållas

för endast 100 kronor, utan hade i förslaget till stat upptagits 200 kronor.

Den för *kompanistaten* nu tillämpade lönestaten upptog aflöning för 1 kompanichef med 2,500 kronor och för 4 kompaniofficerare med 1,000 kronor hvardera, eller för samtliga dessa officerare tillsammans 6,500 kronor. På sätt närmare framginge af den nu föreslagna staten, vore årlig aflöning i dagtraktamente, förslagsvis under 330 dagar, och arfvoden der upptagna för 1 kompanichef (kapten) med 2,520 kronor, för 3 kompaniofficerare (subalterner) med 1,190 kronor för hvardera samt för 1 kompaniofficer (subaltern) med 1,490 kronor, eller för samtliga tillsammans 7,580 kronor.

Å *lärarestaten* vore för närvarande uppförd aflöning för 5 förste lärare med 1,500 kronor och för 4 andra lärare med 1,000 kronor hvardera, för 1 lärare i ridning med 1,000 kronor samt för 1 lärare i militär sundhets- och förbandslära och 1 lärare i hästkänedom med 300 kronor för hvardera, eller tillsammans för samtliga der upptagna lärare 13,100 kronor. Såsom likaledes framginge af den nu föreslagna staten, upptog denna dagtraktamente, förslagsvis under samma antal dagar som för kompaniofficerarne, för 5 lärareplatser, afsedda att besättas med kaptener, och 5, afsedda för subalternofficerare, hvilken aflöning tillsammans skulle för hvar och en af de förra uppgå till 1,520 kronor och för de senare till 1,190 kronor. Derjemte vore å denna stat upptagna dagtraktamenten under förslagsvis 90 dagar och arfvoden under samma tid med tillsammans 720 kronor för 2 lärareplatser i och för nödvändiggjord reglering af lärarnes aflöning vid ombyten af lärarepersonal, äfvensom ett årligt arvode af 300 kronor för 1 lärare i militärförvaltning, eller tillsammans för samtliga lärarepersonalen 14,570 kronor. Nämda aflöning för två lärareplatser under 90 dagar betingades deraf, att, till följd af två lärokursers samtidiga pågående under 2 å 3 månader årligen och önskvärldheten deraf, att lärareombyte ej skedde under en och samma lärokurs, utan att samma lärare, som undervisat, äfven utexaminerade läroverkets elever, lärarne nu förordnades för visst antal lärokurser, men icke för kalenderår. Vid ombyte af lärare inträdde därför de nya lärarne med inkommande yngre kursen i sin tjenstgöring, medan ännu de afgående lärarne fortsatte sin tjenstgöring, så länge den äldre kursen vore qvar. Under den tid två kurser vore samtidigt förlagda vid skolan, tarfvades därför i de ämnen, der ombyte af lärare förekomme, dubbel uppsättning af lärare. Af 10 lärare med i regeln 3 års kommandering skulle sådan dubbel uppsättning visserligen förekomma för mer än ett ämne hvarje år i medeltal, såsom i förslaget

vore beräknadt; men då det dels ofta skedde, att andre läraren i ämnet öfverginge till förste lärare för en ny period af tre år och dels några läroämnen icke behöfde börja för yngre kursen förr, än den äldre lemnat skolan, torde de ökade kostnaderna vid ombytet kunna jemkas inom det uppförda beloppet i medeltal, dock alltid under förutsättning, här såsom i andra fall, att chefen egde rätt att betäcka möjligen uppkommande brist å en titel från besparingar å andra titlar.

Den föreslagna aflöningen å kompani- och lärarestaterna skulle således komma att uppgå till 22,150 kronor, under det motsvarande aflöning å nuvarande stater endast vore 19,600 kronor. Till skilnaden 2,550 kronor torde dessutom böra läggas 300 kronor, hvilka såsom arfvode åt läraren i militär sundhets- och förbandslära vore upptagna under läkarens aflöning, hvarigenom skilnaden ytterligare komme att ökas till 2,850 kronor. Men härvid vore dock att märka, att för denna ökning uti skolans stat bereddess aflöning åt ytterligare 1 lärare i krigskonst, för hvilket ämne en extra lärare med 1,000 kronor årligt arfvode under de sista 15 åren i allmänhet varit förordnad, 1 lärare i militärförvaltning, för hvilken Kongl. Maj:t för hvardera af de två senaste lärokurserna anvisat ett arfvode af 300 kronor att utgå af krigsskolans besparingar, samt 1 stallofficer för upprätthållandet af den ordning och vård, som det ökade hästantalet och den därför erforderliga stallpersonalen nödvändiggjorde, och för hvilken ett årligt arfvode af 300 kronor borde utgå, hvarförutom besparingar komme att göras statsverket i rese- och traktamentsersättningar. Det torde dessutom icke behöfva ytterligare framhållas, att den utsträckta tjenstgöringsskyldighet, på hvilken förslaget till ny lönestat för skolans kompanistat- och lärarepersonal grundats, skulle i väsentlig mån kräfva större fordringar på deras tid och arbete än hittills, hvarför de också skulle göra sig väl förtjenta af den lilla förbättring i deras lönevilkor, som genom densamma komme att beredas dem.

I fråga om *betjeningspersonalen* måste förhållandena äfven gestalta sig helt annorlunda vid krigsskolan än vid högskolorna. I dessa senare kunde betjeningen inskränkas till en eller två vaktmästare för städning och eldning i expeditionsrum och lärosalar m. fl. lokaler samt för iordninghållande af undervisningsmaterielen. Vid krigsskolan åter ålåg det betjeningen icke blott ofvannämnda göromål och dessa i mycket större omfattning, utan äfven allt bestyr, som åtföljde elevernas kaserering, sjukvård, inventarie- och persedelvård, tillsyn och skötsel af skolans olika rörsystem för gas, vatten och aflopp, stalltjenst, handräkning under elevernas praktiska öfningar, tillverkning af skjutmateriel

m. m. samt underhåll och vård af kronoegendomen med byggnader, park, skogsskötsel, hägnader och skjutbana, vakttjänst m. m. I mån, som undervisningen utvecklats och fortginge i en praktisk riktning, ökades äfven betjeningens arbete. En del af betjeningen borde vara fast anställd eller tjänstgörande några år å rad. Särskildt borde detta vara fallet med dem, som skulle handhafva persedeluppbörden och persedelvården. En annan del af betjeningen kunde vara tillfälligt anställd. I båda fallen, men i synnerhet i det sistnämnda fallet, syntes det sätt ganska lämpligt, som under de sista åren tillämpats, nämligen att besätta sådana platser med permitterade soldater från icke garnisonerade regementen. Sålunda hade såsom logementuppassare anställts infanterisoldater, hvilka under vapenöfningsuppehållet vid skolan tjänstgjorde vid sina regementen, och såsom stalldrängar menige af kavalleriet, hvilka samtidigt med hästarne återginge under en del af sommaren till sina regementen. På detta sätt hade en relativ besparing i aflöning ått den, i anseende till det under senare åren betydligt ökade elevantalet, äfven ökade betjeningen kunnat göras för de tider af året, skolan ej hade haft direkt behof af hela denna personals tjänst. Dylika anordningar borde äfven för framtiden vara möjliga samt fördelaktiga.

Beträffande de olika befattningarna eller tjänsterna, har chefen anført, att *organistbefattningen* på anförda grunder syntes kunna och böra indragas.

Sjuksköterskan torde deremot böra bibehållas, utan att detta likväl borde utesluta möjligheten att, om sådant längre fram skulle befinnas önskvärdt, i hennes ställe få ytterligare en sjukvårdssoldat kommenderad till skolan för helt år. Hennes arfvode utginge nu med 600 kronor årligen, men borde förändras till dagaflöning med förslagsvis 1 krona 75 öre per dag för 365 dagar.

Förutom sjuksköterska hade från äldre tider 1 *sjukhusdräng* varit anställd vid krigsskolans sjukhus, sedan 1890 utbytt mot en kommenderad *sjukvårdssoldat*. Denne borde bibehållas under erforderliga tider af året. Kostnaden beräknades till dagtraktamente å 1 krona 50 öre under förslagsvis 330 dagar årligen jemte munderingsslitningersättning å 33 öre per dag.

Den s. k. *gasmästaren* vore numera egentligen en sakkunnig uppsyningsman öfver gas-, vatten- och afloppsledningar och ansvarade för gasens tändning samt släckning m. m. Han borde därför erhålla ny benämning och aflöning till honom utgå i form af dagaflöning med förslagsvis 1 krona 75 öre per dag för hela året i stället för nu utgående årsarfvode af 600 kronor.

Trumslagaren (spel) borde, såsom under ungefär sista årtiondet egt rum, kommenderas till skolan under erforderliga tider af året, hvarför kostnaden beräknades med dagtraktamente, förslagsvis under 330 dagar à 1 krona 50 öre, och munderingsslitningssersättning à 33 öre per dag för samma tid.

Kuskens kontanta aflöning kunde utgå ur staten, enär chefen enligt förslaget skulle åtnjuta lönetillägg för tjenstehästar och därför skulle bekosta dessas skötsel m. m.

Stallförmannens arfvode borde utbytas mot dagaflöning, förslagsvis à 2 kronor per dag för hela året, 730 kronor; ökningen vore föranledd af ökad ansvar och ökad arbete.

Den hittills gällande staten upptog vidare 22 *drängar* med en sammanlagd aflöning af 11,000 kronor. Af dessa drängar hade måst uttagas 3 förmän, nämligen: 1 till kompaniförrådet och logementen, 1 till allmänna förrådet, kungsgården och yttre arbetena samt 1 till undervisningslokalerna, undervisningsmaterielen och slottet i allmänhet. Öfrig betjening utgjordes nu af 1 sjukvårdssoldat, åtskilliga drängar, 1 städerska och 1 renhållerska. Denna betjening vore fortfarande erforderlig och borde hafva den tjenstgöringsskyldighet och aflöning, som i förslaget närmare omförmäldes. Visserligen hade något förhöjda dagaflöningar föreslagits i förhållande till gamla statens, men orsakerna dertill voro särskildt de under årens lopp ökade lefnadskostnaderna och de svårigheter, som redan nu tidtals yppat sig vid anskaffning af dugligt och godt arbetsfolk till den äldre aflöningen, äfvensom sträfvan att, då ej pensionering af skolans betjeningspersonal förekomme, underlätta betjenings uppsägning och ombyte. Det torde likväl böra förbehållas chefen för skolan att efter rådande förhållanden få i detalj ordna betjeningspersonalens såväl aflöningsvilkor som årliga tjenstgöringstid, antagning och uppsägning m. m.

Till böcker och instrument m. m. till stående biblioteket upptoges i nuvarande stat 500 kronor och *till skrifmaterialier* likaledes 500 kronor, tillsammans 1,000 kronor. I medeltal hade dessa båda titlar tillhopa under åren 1892—96 kräft kronor 1,209: 91 per år. Å ena sidan hade visserligen inbindning af en ganska stor myckenhet gamla handlingar samt renovering af flera gamla oljemålningar, tillhörande skolans tafvelsamling, kräft större kostnader, än vanligen borde ifrågakomma, sedan allt blefve fullt ordnadt, men å den andra ökades här likasom annorstädes behovet af blankett- och annat tryck för expeditionerna samt äfven af skrifmaterialier till följd af ökad skriftvexling. Det föresloges

derför, dels att kostnaderna af ifrågavarande slag redovisades under en gemensam rubrik och dels att dertill i staten upptoges 1,200 kronor.

Af de 13 *hästarne*, som i nuvarande stat omförmäldes, voro 10 afsedda till ridhästar i och för elevernas undervisning i ridning, 1 till arbetshäst för skolans och kungsgårdens behof och 2 till vagnshästar till chefens förfogande, på hvilka äfven den nuvarande chefen varit beriden. Till bestridande af härför erforderliga kostnader hade varit anslagna 3,000 kronor. Att denna summa ej kunde räcka till vinnande af ett fullgodt resultat, torde lätt inses. Vid krigsskolan kunde nämligen remonter ej lämpligen dresseras, enär de flesta ryttarne, eleverna, voro alldeles ovana vid ridning. Inköp af unga, fullt dresserade hästar åter vore dyrbart, och äfven om dylikt inköp af hästar kunde ske, skulle inom få år dylika hästars duglighet för rationel ryttareutbildning hafva nedgått till följd af den ständigt återkommande tjensten såsom undervisningsmateriel för, hvad ridkonsten beträffade, på lägsta rekrytstadiet stående elever. Då nu af ekonomiska och praktiska skäl i allmänhet blott något äldre hästar kunde till krigsskolan inköpas, måste deras tjenstetid vid skolan blifva jemförelsevis kort och hästarna ofta blifva af mindre lämplig beskaffenhet. Hästantalet borde kunna vexla med elevantalet och således ganska ofta komma att än ökas, än minskas. Detta åter skulle stöta på stora svårigheter, om remontering skulle ske åt skolan för statsmedel. Deremot mötte det ej svårighet att, beroende på elevantalet, utfodra ett större eller mindre antal hästar, ty fourageringen betalades från elevavgifterna, hvilkas sammanlagda belopp ökades och minskades med elevantalet. I stället för att hålla egna ridhästar hade skolan börjat uppgöra med enskilde hästegare om att vid skolan låta utfodra ridhästar mot rätt för skolan att begagna dem för ridundervisning och tjenstgöring. Småningom och i allmänhet från slutet af 1890 till och med 1895 hade dylika uppgörelser egt rum med rusthållare af lifregementets dragoner. 1895, 1896 och 1897 hade ridhästarne tagits på utfodring från Norrlands dragonregemente. Härigenom hade följande fördelar vunnits: remonteringskostnaderna för ridhästarna besparades och kunde tjena andra krigsskolans ändamål, för ridundervisningen erhöles, utan kostnad, i lämplig ålder varande dresserade hästar, hvilka kunde ombytas, om de visade sig ej längre motsvara ändamålet o. s. v. Detta tillvägagångssätt hade alltså visat sig fördelaktigt och borde fortfarande användas, till dess att det i en framtid möjligen kunde finnas ändamålsenligare, att för hvarje lärokurs eleverna af kavalleriet vid kommenderingen till skolan beordrades medföra tjenstehäst från vederbörligt truppförband, samt att der-

utöfver erforderliga hästar inkommenderades från i närheten förlagdt kavalleritruppförbands eljest ej för tjenstgöring i anspråk tagna hästar.

I sammanhang dermed, att fast chefslön uppfördes på krigsskolans stat och i denna aflöning inginge lönetillägg för 2 tjenstehästar och fourageersättning, syntes vagnshästarnes remonterings- och underhållskostnader kunna indragas. Häraf följde äfven indragning af kuskens aflöning; men då otvifvelaktigt vid många tillfällen tjensten hade fördel af att chefen, i stället för till häst och åtföljd af sin ridknekt såsom beriden hästhållare, kunde besöka hufvudstaden åkande, exempelvis då det gälde ofta förekommande brådskanie, på hvarandra följande besök vid kasernerna, i landtförsvarsdepartementet, arméförvaltningen, krigsundervisningskommissionen o. s. v., då ridning å gatorna skulle fördröja utförandet, så syntes det vara för tjensten fördelaktigt och emot chefen billigt, ifall skolan fortfarande underhölle erforderliga åkdon samt kuskytterbeklädnad och att, då chefsens ridnekt och ridhästar ofta komme att direkt nyttjas i skolans ärenden, chefen berättigades till kostnadsfri inqvartering och servis samt lyse och bränsle in natura å Karlberg för sin hästskötare (ridknekt) äfvensom till fritt stallrum derstädes för sina hästar.

Att arbetshäst med seldon och lämpliga arbetsfordon fortfarande såsom hittills blefve erforderliga, vore gifvet. Titeln ifråga borde därför komma att heta: »Remontering af 1 häst och underhåll af seltyg och åkdon samt kuskytterbeklädnad». Till bestridande af kostnaderna härför hade i förslaget upptagits 1,500 kronor.

I samma mån, som krigsskolan blifvit en tillämpningsskola, hade också *de praktiska öfningarna* blifvit allt mera förlagda utanför Karlbergs område. Betydelsen af ombyte af terräng för de taktiska, fortifikatoriska och topografiska tillämpningsöfningarna, på det undervisningen ej skulle blifva stereotyp, insåges lätt. Under de praktiska sommaröfningarna förde alltså krigsskolans elever ett mycket rörligt lif med förflyttningar dels genom fotmarscher, dels med begagnande af något transportmedel från en ort till en annan. Enligt häfd hade elevernas dervid förekommande transporter m. m. bekostats af elevavgifterna, men befälets och lärarnes dagtraktamenten och resekostnader m. m. af statsmedel med i medeltal 3,032 kronor 32 öre per år för de sista 5 åren. Då detta rörliga lif, så nödvändigt för elevernas utbildning, likväl för befäl och lärare måste blifva ganska dyrbart, syntes det billigt att, oaktadt deras aflöning vore grundad på dagtraktamente, någon särskild fördel bereddes dem under de praktiska öfningarnas period, hvarför det nu föreslagits, att för den personal vid krigsskolan, hvars

aflöning utginge i form af dagtraktamente efter lägre beräkningen, detta skulle utbytas mot traktamente efter resereglementet vid förläggning utom Karlbergs område under tjänstgöring vid elevernas praktiska öfningar och fälttjänstöfningar. Äfven med iakttagande häraf borde nedsättning af kostnaderna vara att vänta deraf, att instruktörer från andra orter i allmänhet ej behöfde hitkommenderas. Under antagande att nyssnämnda nedsättning af kostnaderna komma att uppväga de ökade krafven på öfningarnas förläggning utom Karlbergs område, föreslogs emellertid att vidblifva den hittills för denna titel beräknade summan, 3,000 kronor.

Uti nu gällande stat funnos för *ved och lyshållning* beräknade 6,500 kronor. Medeltalet för de 5 sista åren gäfvade en utgiftssumma för bränsle och lyse af 5,320 kronor 42 öre men för de 3 sista åren af 4,387 kronor 31 öre. Vid tidpunkten för den nu gällande statens uppgörande fanns ej vattenledning till Karlberg och alltså ej heller *vattenavgifter*. Sedan skolan erhållit vattenledning, hade vattenavgifterna redovisats under titeln »extra utgifter». Då emellertid utgiften blifvit ordinarie borde den också föras under en ordinarie titel, och hade den ansetts lämpligast bära sammanföras med avgifterna för bränsle och lyse. Då medeltalet för de sista åren syntes hafva så betydligt understigit den i gällande stat upptagna siffran, att vattenavgifterna, omkring 1,200 kronor, ungefär motsvarade skilnaden, föreslogs att förblifva vid samma siffra 6,500 kronor med inrymmande äfven af vattenavgifterna derunder.

Byggnaders underhåll beräknades enligt den nu gällande staten till 7,000 kronor årligen. Medelkostnaden för hvarterdera af de 5 sista åren hade varit 16,824 kronor 50 öre. I fråga om anledningen till, att dessa kostnader under senare åren blifvit så höga, har chefen lemnat vidlyftig redogörelse, hvarpå jag ej nu torde behöfva inlåta mig; men har han tillika yttrat, att det borde med ganska stor säkerhet kunna antagas, att om underhållet för framtiden sköttes noggrant och planmässigt, detsamma i allmänhet borde kunna utföras för en summa af omkring 8,000 kronor årligen, hvarvid likväl vore att märka, att tillgångarne då ej medgäfvade sådana omfattande arbeten, som under de senare åren utan extra anslag egt rum, men hvilka icke heller torde behöfvas, så vidt ej sådana arbeten som t. ex. elektrisk belysning eller lokalernas uppvärmning medelst värmelednings anbringande och dylikt skulle blifva beslutade och komma till utförande.

I detta sammanhang borde dock, anför chefen för krigsskolan vidare, erinras derom, att på kungsgårdens mark låge en del byggnader, som,

utan eller mot hyra af marken, i äldre tider fått uppföras och innehafvas af enskilde. Rörande de flesta af dessa — de å Karlbergs trädgårdsmästareboställe uppförda uthusen och vid Nytomta varande byggnader — hade sådana kontraktsbestämmelser uppgjorts, att de antingen redan tillfallit eller inom vissa år, numera högst 19, komme att tillfalla staten, hvarigenom dels med afseende å trädgårdsmästarebostället ökade och dels med afseende å Nytomta ej obetydliga nya intäkter (för hushyra) komme att i sinom tid tillföras krigsskolan. För en del andra lägenheter (Nydal invid den s. k. Lilla Hornsbergs svängbro) återstode ännu träffandet af dylikt aftal. Genom dessa och dylika uppgörelser borde krigsskolans extra inkomster komma att i en framtid ökas och således medel från kungsgårdens och skolans område blifva tillgängliga för att utöfver det i staten föreslagna beloppet underlätta i framtiden möjligen erforderliga större ändringar och reparationer.

För *inventarier och husgeråd* hade medelkostnaden för år uppgått till 2,350 kronor. Men det kunde antagas att, enär under denna titel hörande effekter i allmänhet befunne sig i ett ganska godt och till antalet tillräckligt skick, den af ålder dertill beräknade årskostnaden af 2,000 kronor icke skulle behöfva öfverskridas.

Det kunde sägas om *parken* detsamma som om de äldre byggnaderna med afseende å ålder och behof af underhåll. De äldre träden voro i allmänhet innanruttna och hade vid stormar och stark bläst i stort antal fälts till jorden. Det hade därför varit nödvändigt att göra betydande gallrings- och planteringsarbeten, hvilkas kostnad ej kunnat hållas inom gränserna för det i staten beräknade beloppet, 450 kronor, utan uppgått i medeltal till 758 kronor 95 öre per år de sista 5 åren. Det i gällande stat upptagna beloppet hade påtagligen efter senare tiders behof varit väl knappt, årskostnaden 758 kronor 95 öre deremot större, än hvad behofvet i framtiden vanligen borde blifva. Någon sänkning under denna sistnämnda siffra torde dock anslaget hädanefter kunna tåla, hvarför i förslaget uppförts 700 kronor.

Till *stipendier* för underlättande af officersekiperingen för behöfvande utgående elever, som deraf visat sig förtjente, upptoge nu gällande stat 6,000 kronor årligen, en summa, som också för framtiden torde böra för ändamålet bibehållas.

Extra utgifterna hade under senare år, då en mängd arbeten måst utföras inom hela området för krigsskolans förvaltning i och för allmänna förbättringar, helt naturligt varit ganska höga. Medelsiffran för år under de sista 5 åren uppginge till 7,644 kronor 29 öre, men, såsom ofvan anförts, inginge deri också afgiften för vattenledningsvatten

med ett årligt belopp af ungefär 1,200 kronor. Om denna kostnad, som enligt förslaget skulle komma att utgå under titeln »Bränsle, lyse och vatten», frändroges, borde det i förslaget till den nya staten upptagna beloppet, 7,224 kronor 70 öre, blifva tillräckligt.

Enligt tidigare och nu gällande bestämmelser samt behof skulle chef, adjutant, tjänstgörande kompanibefäl, redogörare och väbel äfvensom betjening vara å Karlberg boende, åtnjutande naturainqvartering derstädes, hvarmed ock af ålder följt en till sin begränsning ej bestämd *servis in natura*. Till reglering af detta förhållande borde framställning till Riksdagen göras derom, att servisersättning och kasereringskostnader finge utgå på sätt, som närmare syntes af det föreliggande förslaget till stat, att åtnjutas af betjeningen in natura men af öfrig personal, som dertill kunde förklaras berättigad, i kontant.

Frånsedt servisersättning och kasereringskostnader, hvilka särskildt redovisades, skulle den sammanlagda kostnaden för tillämpningen af den föreslagna staten uppgå till 88,300 kronor. Till bestridande af denna kostnad föreslår chefen, att hittills för krigsskolan utgående anslagsbelopp 76,729 kronor måtte ökas med ett belopp af 3,971 kronor, hvilket ungefär motsvarar tillskottet i chefens aflöningsförmåner, och att härtill måtte läggas de extra inkomster, skolan nu uppbure genom arrenden, hyror, afgäld för till nya kyrkogården afträdd mark m. m., utgörande i rundt tal omkring 7,600 kronor, eller således tillhoppa 88,300 kronor. Med ofvannämnda ökning af statsanslaget med 3,971 kronor skulle emellertid, samtidigt med att krigsskolan erhöles sin chef på skolans stat, i sjelfva verket för armén (generalstaben) vinnas en ny öfverstelöjtnantsplats, hvadan ökningen i kostnad blott vore skenbar och i stället å annat håll borde medföra en afsevärd besparing och tillväxt i arbetskraft.

Med hänsyn till extra inkomsternas stabilitet har chefen erinrat, att dessa inkomster hufvudsakligen utgjordes af arrenden, hyror och afgäld, hvilka, om än underkastade någon vexling, efter all sannolikhet snarare skulle komma att ökas än minskas. Från 1889—1890 till 1895—1896 hade medeltalet af extra inkomsterna stigit med omkring 2,000 kronor. Vidare har han erinrat om det under titeln »byggnaders underhåll» rörande inkomsterna från Karlbergs trädgårdsmästareboställe och från Nytomta sagda, hvadan med visshet kunde sägas att, förutom annan höjning, i en icke allt för aflägsen framtid nya inkomster af minst 1,000—1,500 kronor årligen borde komma att inflyta.

På grund af hvad sålunda anförts, har chefen för krigsskolan föreslagit, att framställning till Riksdagen måtte göras om beviljande

från och med år 1899 af ett reservationsanslag för krigsskolan å Karlberg af 88,300 kronor, att användas i hufvudsaklig öfverensstämmelse med bifogadt underdånigt förslag till förnyad stat för krigsskolan, med rätt tillerkänd chefen att använda under en titel gjorda besparingar till bestridande af öfverstigande utgifter under en annan titel samt med skyldighet för honom att, under hittills gällande dispositionsrätt öfver kungsgårdens och skolans samt i vissa fall den s. k. vestra skogens naturaprestationer enligt kongl. brefven den 23 maj 1815 och den 26 januari 1894, till statsverket inleverera samtliga de kontanta extra inkomster, som kunde komma att inflyta för arrenden och hyror, afgälder för afträdd mark m. m., af hvad namn sådana kontanta inkomster vore.

I sammanhang härmed har han ansett, att framställning borde göras om det öfvergångsstadgande, att för sådana befattningar, för hvilka en sänkning i aflöningen föreslagits, förändringen af aflöningsbelopp komme att inträda först vid nästa personalombyte; börande de obetydliga belopp, som erfordrades för bestridande af härigenom ökad kostnad, inbesparas å andra titlar.

Uti afgifvet underdånigt utlåtande har arméförvaltningen å civila departementet framställt allenast smärre anmärkningar vid det afgifna förslaget, och har jag låtit iakttaga dessa anmärkningar i det förslag till stat för krigsskolan, som jag ämnar tillstyrka Eders Kongl. Maj:t att för Riksdagen framlägga.

Äfven t. f. chefen för generalstaben har uti ifrågavarande ärende afgifvit underdånigt utlåtande och dervid på det lifligaste förordat, att chefsbeställningen vid krigsskolan måtte uppföras å skolans stat, i likhet med hvad förhållandet vore vid krigshögskolan. Att en öfveradjutants stadigvarande bortkommendering från generalstaben för att bekläda chefsbefattningen vid krigsskolan, på sätt som alltsedan 1875 egt rum, måste i hög grad menligt inverka på nämnda stabs arbeten, vore uppenbart för en hvar, som kände dess verksamhet och visste att af dess knappt tillmätta personal snart sagdt alla officerarne erfordrades för skötandet af samtliga detaljer, af hvilka, i händelse af officersbrist, några antingen måste åsidosättas eller ock allenast nödtorftigt handläggas af de öfriga officerarne, bland hvilka alltför många tillika voro upptagna af ansträngande lärareverksamhet. Af dessa och åtskilliga andra angifna skäl vore det synnerligen magtpåliggande, att generalstabens officerare icke blefve använda i sådana befattningar, hvilka för längre tid komme att hindra dem från generalstabstjensten; och har

t. f. chefen för generalstaben förty hemställt, att chefen för krigsskolan måtte uppföras å skolans stat i enlighet med hvad skolans chef föreslagit.

Äfven jag tillstyrker på det lifligaste, att aflöning för krigsskolans chef må uppföras å dess stat och icke, såsom nu, till hufvudsakligaste delen bestridas från annat anslag. Att det måste medföra betänkliga olägenheter, om en regementsofficer, särskildt der han tillhör generalstaben, år efter år är af annat uppdrag förhindrad att tjenstgöra inom generalstaben, torde icke vara tvifvelaktigt, om man betänker de alltmera ökade göromål, som åligga generalstabens redan från början knappt tillmätta personal. Men äfven om, såsom tänkbart vore, till chef för krigsskolan utsåges en regementsofficer, tillhörande något af arméns truppförband, skulle det medföra afsevärda olägenheter, om han under hela året, utom måhända under repetitionsöfningarna, vore förhindrad att sköta sin tjenst vid truppförbandet. Då härtill kommer, att den ökade kostnad för statsverket, som skulle uppkomma, derest chefen för krigsskolan erhöile aflöning å dess stat, icke är synnerligen stor i förhållande till de olägenheter, som derigenom skulle försvinna, anser jag förslaget härom så mycket mera beaktansvärdt. Den nuvarande chefen för krigsskolan uppbär såsom major vid generalstaben lön och dagaflöning med tillhoppa 4,960 kronor samt å krigsskolans stat ett arfvode af 3,000 kronor eller således tillsammans 7,960 kronor, hvaremot för honom å generalstabens stat uppfördt lönetillägg och fourageersättning för tjenstehästar, tillhoppa 1,530 kronor, innehållas och i likhet med generalstabens öfriga besparingar användas för andra generalstabens utgifter. I den föreslagna staten äro chefens aflöningsförmåner upptagna till sammanlagdt 8,490 kronor eller således 5,490 kronor mera än de 3,000 kronor, som chefen å krigsskolans nuvarande stat uppbär. Afräknas från dessa 5,490 kronor de 1,530 kronor, som, enligt hvad jag nyss nämnde, å hans majorslön vid generalstaben innehållas och användas för annat generalstabens ändamål, skulle alltså generalstaben genom den föreslagna förändringen erhålla en vid staben tjenstgörande öfveradjutant för en ökad kostnad för statsverket af allenast 3,960 kronor, hvilket belopp ju ej kan anses högt i jemförelse med den ökade arbetskraft, som derigenom skulle tillföras staben.

I fråga om hvad den föreslagna staten innehåller rörande öfriga befattningar vid skolan eller utgifter för dess ändamål, har jag intet att erinra vid eller tillägga till hvad skolans chef derom anfört.

Den föreslagna staten (se bil. n:o 13) slutar å ett sammanlagdt belopp af 88,300 kronor, oberäknadt servisersättning och kaserneringskostnader, af hvilka, såsom anmärkning 12 i staten utvisar, de förra skulle utgå från anslaget till inqvarteringskostnader och de senare in natura samt således ej föranleda särskild medelsanvisning. Beloppet 88,300 kronor skulle deremot bestridas på så sätt, att krigsskolans anslag i riksstaten, som för närvarande utgör 76,729 kronor, förhöjdes med 3,971 kronor till 80,700 kronor, hvarjemte återstående 7,600 kronor skulle bestridas med den uppbörd, som inflyter genom hyror, arrenden, afgälder m. m. för lägenheter under kungsgården, dock att härvid, på sätt anmärkning 1 i staten utvisar, hela det belopp, som utöfver 7,600 kronor årligen på detta sätt inflöte, skulle komma statsverket till godo. Jag tillåter mig härvid erinra, att krigsskolan hittills oafkortadt disponerat öfver berörda inkomster och att det ej lär lidas något tvifvel, att dessa inkomster i den närmaste framtiden komma att uppgå till sådant belopp, att statsverket derigenom får full ersättning för det belopp, 3,971 kronor, hvarmed skolans anslag i riksstaten skulle förhöjas.

Att den föreslagna staten är beräknad för ett antal af högst 100 elever i hvarje kurs, torde böra nämnas; och lärar därför, om antalet elever i någon kurs skulle blifva högre, det varda nödvändigt, att Eders Kongl. Maj:t, om så erfordras, på sätt hittills egt rum, anvisar särskilda medel till bestridande af de ökade kostnader, som häraf föranledas.

På grund af hvad sålunda anförts och då det af skolchefen ifrågasatta öfvergångsstadgandet icke torde vara behöfligt, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att, med godkännande af det vid detta protokoll fogade förslag till stat för krigsskolan (bil. n:o 13),
 öka anslaget till krigsskolan, nu... kronor 76,729: —
 med » 3,971: —
 till kronor 80,700: —.

Garnisonssjukhusen i Stockholm och å Karlsborg.

[15.] Sedan Riksdagen, med anledning af en inom Riksdagen i ämnet väckt motion, i underdånig skrifvelse den 15 maj 1895 anhållit, att

Minskning
 af detta
 anslag.

Eders Kongl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder för en omorganisation af allmänna garnisonssjukhuset i Stockholm och dervid taga under öfvervägande, huruvida icke detta sjukhus' förvaltning lämpligen skulle kunna förläggas under Svea trängbataljon, samt derefter till Riksdagen inkomma med det förslag, som af förhållandena kunde föranledas, behagade Eders Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 24 i nämnda månad uppdraga åt dåvarande inspektören för trängen att med anledning af hvad Riksdagen sålunda anhållit inkomma med underdånigt yttrande; och har sagde inspektör, till åttlydnad af berörda nådiga befallning, aflåtit sin ofvan omförmälda underdåniga skrifvelse den 12 november 1895, deri han — med uttalande deraf, att bland de fel, som vidlådde den nuvarande organisationen af allmänna garnisonssjukhuset, det förnämsta vore, att sjukhuset saknade en militär chef för upprätthållandet af disciplinen såväl bland de sjuke som bland det för sin utbildning till sjukhuset kommenderade manskapet, äfvensom för ordnandet af detta manskaps undervisning och för handhafvandet af sjukhusets ekonomi och förvaltning — föreslagit, att sjukhusets nuvarande direktion skulle upphöra och sjukhuset ingå såsom en integrerande del af Svea trängbataljon och sålunda i allt, såväl hvad anginge den militära som läkarepersonalen, ställas under chefens för nämnda bataljon ledning och befäl, hvarjemte han vidare föreslagit, bland annat, att såsom en följd häraf den ekonomiska delen af sjukhusets angelägenheter borde handhafvas af Svea trängbataljons förvaltning och att, för handhafvande af uppbörden m. m. samt för skötseln af sjukhusets inventarier m. m., till tjenstgöring derstädes borde placeras en förrådsförvaltare, hvaremot den nuvarande sjukvårdsintendenten icke torde vara behöflig. Vidare har han ansett, att Svea trängbataljons sjukvårdskompanis skolor borde förläggas till sjukhuset, hvilket skulle medföra dels stora fördelar med afseende å utbildningen af arméns sjukvårdssoldater, dels ock besparing derigenom att nuvarande sjukhusdrängar och vaktmästare blefve öfverflödiga.

Öfver detta förslag hafva underdåniga utlåtanden afgifvits af sjukhusets direktion, medicinalstyrelsen samt arméförvaltningen å intendents- och civila departementen.

Sjukhusets direktion har instämt med inspektören för trängen derutinnan, att den nuvarande, alltför talrika direktionen borde bortfalla och sjukhuset ställas under befäl af en militär chef för upprätthållande af disciplinen inom sjukhuset och för handhafvandet af dess ekonomi och förvaltning, äfvensom deri, att detta chefskap borde anförtros åt chefen för Svea trängbataljon, men direktionen har deremot icke kunnat biträda förslaget att sjukhuset skulle utgöra en del af nämnda ba-

taljon eller att sjukhusets ekonomi skulle handhafvas af bataljonens förvaltning, utan ansett nödigt, att denna ekonomi handhades af en sjukhusförvaltning, bestående af chefen för Svea trängbataljon, såsom tillika chef för sjukhuset, och en sjukhusintendent med biträde af en kassakontrollant, hvarjemte direktionen ansett sig icke kunna tillstyrka, att bataljonens sjukvårdskompanis skolor för beständigt förlades till sjukhuset, enär detta skulle medföra olägenheter både för bataljonen och för sjukhuset. Närmast under chefen för sjukhuset borde, enligt direktionens åsigt, lyda en öfverläkare, som helst borde vara regementsläkaren vid Svea trängbataljon, samt en kapten från denna bataljon, hvilken skulle kommenderas till tjänstgöring vid sjukhuset för att upprätthålla disciplinen och ordningen derstädes. Vidare borde der anställas en intendent och ett auditörsbiträde samt på längre tid från trängbataljonen dit kommenderas en subalternofficer, en fanjunkare såsom väbel och två sergeanter, för hvilka samtliga, med undantag af auditören, bostad vid sjukhuset borde beredas. Sjukhusvaktmästarna borde icke ersättas med manskap från trängbataljonen, men väl med derifrån afskedade, i reserven qvarstående korpraler, hvaremot läkare och öfrig nu icke omförmäld personal vid sjukhuset borde förblifva oförändrad, så vidt densamma ej berördes af den sålunda föreslagna omorganisationen; och har direktionen tillika ifrågasatt, att någon ersättning borde beredas chefen för Svea trängbataljon för de ökade göromål, han skulle komma att erhålla.

Öfverfältläkaren vid Stockholms garnison och den civile ledamoten af sjukhusets direktion hafva i vissa afseenden varit af skiljaktig mening, på sätt af dem afgifna särskilda yttranden närmare utvisa.

Medicinalstyrelsen har tillstyrkt, att allmänna garnisonssjukhuset måtte förenas med Svea trängbataljon och jemte all till sjukhuset hörande personal ställas under chefens för nämnda bataljon befäl; att närmast under honom befälet vid sjukhuset skulle föras af regementsläkaren vid trängbataljonen såsom chefläkare; att sjukhusläkarebefattningarna vid garnisonssjukhuset skulle bestridas af bataljonens båda bataljonsläkare, samt att underläkareinstitutionen vid sjukhuset måtte omorganiseras till en utbildningskurs för blifvande militärläkare. Skälen till denna sin hemställan har medicinalstyrelsen utvecklat i ett vidlyftigt utlåtande, i hvars slut de sammanfattats sålunda, att den ifrågasatta omorganisationen af sjukhuset skulle medföra följande fördelar, nämligen: en med organisationen af flyttande sjukhus i fält i möjligaste mån öfverensstämmande fredsorganisation; en mera tidsenlig förvaltning af sjukhuset i förening med bättre ordning och disciplin inom detsamma; bättre sjuk-

vård, enär sjukhusläkareplatserna skulle komma att besättas med äldre och mera erfarna militärläkare, än nu vore fallet; en bättre och mera systematisk utbildning af sjukvårdsunderbefäl och manskap, hvarjemte en för aspiranter till militärläkarebefattningar välbehöflig undervisning och utbildning skulle kunna åstadkommas; och borde den förändrade organisationen af sjukhuset, enligt hvad medicinalstyrelsen antog, kunna åstadkommas utan ökade kostnader för statsverket.

Inom arméförvaltningen hafva vid behandlingen af detta ärende olika meningar uttalats. Pluraliteten, generalkrigskommissarien och krigsrådet å förvaltningens civila departement, hafva anført, att uti Riksdagens ofvan omförmälda underdåniga skrifvelse uttryckligen uttalats, att Riksdagen vid framställandet af förslaget om allmänna garnisons-sjukhusets förläggande under Svea trängbataljon tagit — såsom ock naturligt vore — väsentlig hänsyn till garnisonssjukhusets belägenhet i närheten af trängbataljonens etablissement, men att i detta hänseende frågan emellertid syntes hafva kommit i ett nytt läge, sedan numera föreläge ett af öfverintendentsembetet först väckt och af medicinalstyrelsen derefter framställt förslag att, med försäljande af det åt garnisonssjukhuset nu upplåtne, efter framdragande af strandgatan å Kungsholmen i värde högst betydligt ökade område med derå befintliga, för sitt nuvarande ändamål otidsenliga byggnader, för köpesumman uppföra annat garnisonssjukhus, hvilket då naturligtvis måste förläggas i närheten af de för ojemförligt största delen af hufvudstadens garnison uppförda etablissementen å Ladugårdsgärdet. Att detta förslag, hvarför alla grunder syntes tala, så väl ur synpunkten af garnisonens sjukvård som den allmänna hygienens, och som ekonomiskt endast vore en tillämpning af samma förfaringssätt, som vunnit godkännande i fråga om beredande af nya kasernetablissement för garnisonstrupperna, inom den allra närmaste tiden torde komma till utförande, syntes vara utom tvifvel. Men då vore också det af Riksdagen ur trängetablissementets läge i förhållande till sjukhuset hemtade lämplighetsskälet försvunnet, och om föreningen ändock komme att ega rum, torde den för trängbataljonens så väl befäl som läkare möjligen uppkommande svårigheten att sköta de båda vidt åtskilda etablissementen kanske framtvinga fråga om öfverflyttande af trängetablissementet i dess helhet till Ladugårdsgärdet eller vidtagande af någon annan åtgärd, om hvars beskaffenhet ännu icke föreläge någon utredning, men som i hvarje fall komme att medföra kostnad. Under sådant förhållande och då i öfrigt angående ej mindre den föreslagna åtgärdens lämplighet i allmänhet än äfven sättet för dess genomförande väsentligt olika meningar rådde mellan och

inom de myndigheter, som yttrat sig i frågan, och härtill komme, att förslaget syntes i betydligt högre grad taga hänsyn till inöfvandet af sjukvårdsmanskapet än till uppfostran af militärläkare och till de sjukas ändamålsenliga skötsel, ville det förefalla, som om ärendet skulle tariffa en ytterligare utredning af beskaffenhet att icke kunna af arméförvaltningen nu lemnas. Förvaltningen vore därför af den åsigt, att före frågan om omorganisationen af sjukhusets administrativa förhållanden borde afgöras frågan om flyttningen af detsamma, då under tiden för dennas genomförande organisationsfrågan kunde hinna ytterligare skärskådas och särskildt kunna vinnas öfversigt öfver de för ändrad förläggning af trängbataljonen eller någon del deraf till följd af sjukhusets flyttning till äfventyrs nödiga åtgärder och derur uppkommande kostnader, hvarom ännu ingen utredning funnes.

Från detta utlåtande hafva de öfriga två i ärendets handläggning inom arméförvaltningen deltagande ledamöterna, generalintendenten samt chefen för intendentsdepartementets sjukvårdsbyrå, varit af skiljaktig mening och för sin del framlagt detaljeradt förslag till omorganisation af allmänna garnisonssjukhuset, åtföljdt af kostnadsberäkningar och förslag till ny stat för sjukhuset; och torde det tillåtas mig att få för detta förslag närmare redogöra.

Deri uttalas till en början, att såsom en allmänt giltig grundsats gälde, att i hvarje militärorganism *en* person borde vara chef och att denne person, så vidt möjligt, borde vara fackmannen. Han borde utöfva chefskapet och ledningen i såväl militäriskt-disciplinärt som administrativt-ekonomiskt hänseende, likasom han äfven borde bära ansvaret för tjenstens behöriga gång i alla dess grenar. Under sådan förutsättning borde chefskapet vid allmänna garnisonssjukhuset utöfvas af den till rangen främste af de vid detsamma anstälde militärläkarne. Men de svenske militärläkarnes uppfostran i rent militära ämnen vore ännu icke sådan, att det militära befälet i hela dess vidd öfver ett stort sjukhus med alla deraf följande rättigheter och skyldigheter kunde öfverlemnas åt en militärläkare, och allmänna garnisonssjukhuset torde därför i militärt-disciplinärt hänseende böra ställas under en militärperson eller militärmyndighet. Härtill vore chefen för Svea trängbataljon den lämpligaste, enär såväl chefläkaren som biträdande läkare och det manskap, som borde kommenderas att bestrida sjukvaktare-tjenst vid sjukhuset, syntes böra tillhöra denna bataljon. För den omedelbara uppsigten öfver disciplinen inom sjukhuset borde chefen för Svea trängbataljon till tjenstgöring vid sjukhuset kommendera en officer och för denne bostad beredas å sjukhuset. För sådan kommendering

förfogade bataljonschefen under de 4 månader af året, då enligt nu gällande bestämmelser bataljonens sjukvårdskompanis skolor voro förlagda till sjukhuset, öfver de till dessa skolor såsom skolchefer kommanderade subalternofficerare, och under 2 månader (60 dagar) torde bataljonschefen för ändamålet kunna kommendera en af de subalternofficerare, för hvilka å bataljonens stat vore uppförd dagaflöning under endast 60 dagar. Men för den öfriga tiden af året borde å sjukhusets stat uppföras dagaflöning för en till detsamma från Svea trängbataljon kommenderad subalternofficer med 2 kronor under 180 dagar, eller således 360 kronor. Något arfvode för det ökade arbete, bataljonschefen skulle erhålla genom åliggandet att vara chef för sjukhuset, torde ej behöfva ifrågakomma, då detta arbete icke torde blifva af synnerligen omfattande beskaffenhet.

I omedelbart sammanhang med frågan om det militära chefskapet öfver sjukhuset stode frågan om sjukhusets ledning i ekonomiskt-administrativt hänseende, i hvilken fråga de myndigheter, som förut yttrat sig, varit af olika meningar. Då emellertid, enligt fältförvaltningsreglementet, det vore chefläkaren, som vore ansvarig för ersättningen, vården och redovisningen af all vid vederbörande sjukvårdsanstalt befintlig materiel, och då alla till kassa- och räkenskapsväsendet hörande ärenden vid sjukhus i fält skulle afgöras af vederbörande chefläkare på föredragning af en såsom intendenturtjensteman tjänstgörande underofficer, samt det torde vara lämpligt att ordna förhållandena i fred och fält så lika som möjligt, torde för sådant ändamål vid allmänna garnisonssjukhuset böra inrättas en sjukhusförvaltning, bestående af chefläkaren och sjukhusintendenten, hvarjemte den från trängbataljonen till sjukhuset kommenderade officeren borde kunna tjänstgöra som kassakontrollant. Härigenom blefve förvaltningen under fred densamma som under krig, hvilket icke skulle blifva förhållandet, om Svea trängbataljons förvaltning skulle handhafva sjukhusets ekonomi, hvarförutom vore att märka, att vid en eventuel förflyttning af garnisonssjukhuset till Ladugårdsgärdet afståndet skulle i hög grad försvåra gemensam förvaltning för Svea trängbataljon och sjukhuset.

Något särskildt juridiskt biträde vid sjukhuset syntes icke vara erforderligt, utan borde den vid Svea trängbataljon anstälde auditören kunna tillförbindas att utan särskildt arfvode i fall af behof stå till sjukhusets förfogande. Deremot syntes det vara lämpligt, att ett underbefäl ur Svea trängbataljon kommenderades att tjänstgöra vid sjukhuset dels såsom skrifbiträde åt sjukhusintendenten och dels för vinnande af ytterligare utbildning i sjukhusförvaltningstjänst, och borde de särskilda

afföningsförmåner, som af en sådan kommendering betingades, nämligen dagafföning och portionsersättning för en sergeant under 320 dagar, med tillhoppa 454 kronor 40 öre uppföras å sjukhusets stat.

Vid bedömande af frågan om det antal läkare, som vid sjukhuset kunde erfordras för sjukvården, ville det, vid anställd jemförelse med andra sjukhus i Stockholm, synas som skulle det vara fullt tillräckligt att å garnisonssjukhusets stat uppföra 2 läkare, en för invärtes och en för utvärtes afdelningen, biträdda vid sjukvården af 6 underläkare, såsom förhållandet varit under de senaste åren. Af de 2 öfverläkarne skulle den ene derjemte sköta en chefläkares åligganden. Regementsläkaren vid Svea trängbataljon borde innehafva denna chefläkarebeställning vid sjukhuset och en af samma bataljons bataljonsläkare kommanderas såsom läkare vid den andra afdelningen. Såsom arfvode åt chefläkaren torde böra anslås 1,500 kronor jemte bostad och ved och åt bataljonsläkaren ett arfvode af 1,000 kronor, äfvenledes jemte bostad och ved.

Å garnisonssjukhusets stat funnos för närvarande uppförda arfvoden åt 8 underläkare efter 1 krona 50 öre om dagen, hvarjemte desse åtnjöto fri, möblerad bostad jemte ved. Dessa förmåner torde böra bibehållas oförändrade, hvaremot underläkarnes antal syntes kunna nedsättas till 6 under hvarje halfår, på sätt under de senaste 20 åren utan olägenhet varit förhållandet. Den af medicinalstyrelsen ifrågasatta omändringen af denna underläkareinstitution till en aspirantkurs för blifvande militärläkare syntes vara synnerligen önskvärd och tillstyrktes.

Att, på sätt medicinalstyrelsen ifrågasatt, förlägga sjukvårdsunderbefälsskolorna vid äfven Norrlands och Vendes trängbataljoner till allmänna garnisonssjukhuset torde blifva oundgängligen nödvändigt, så vidt anginge dessa bataljoners korpralsskolor; och det torde därför kunna ifrågasättas, huruvida icke underbefäl från dessa båda bataljoner borde alternera med underbefäl från Svea trängbataljon i de kommanderingar till garnisonssjukhuset, som borde bestridas af underbefäl från trängbataljon. Väbel, jourhavande underofficer samt 2 underbefäl af manskapsklassen såsom öfversjukvaktare borde nämligen från trängbataljons sjukvårdskompani kommanderas till sjukhuset, och dessa befattningar kunde under den tid, 4 månader, då skolorna voro förlagda till sjukhuset, bestridas af till dessa skolor kommanderad underbefäl. Enär dessutom allt underbefäl enligt Svea trängbataljons stat skulle vara inkalladt till tjenstgöring under minst 45 dagar eller 1½ månad, torde å sjukhusets stat behöfva uppföras löneförmåner jemte portion eller portionsersättning för nämnda underbefäl under allenast återstående 6½ månader.

Fördelarna af att vid en sjukvårdsinrättning till biträde vid sjukvården hafva fullt utbildade sköterskor vore allmänt erkänd, och å sjukhusets stat borde därför uppföras dels 1 operationssköterska för tillsynen å operationssalen med der befintlig materiel, dels 2 sjuksköterskor för svårare sjukdomsfall å invärtes- samt ögon- och kirurgiska afdelningarna, och dels 1 sjuksköterskebiträde för att biträda vid påkommande behof. Vidare borde, på sätt som nu vore fallet, finnas 1 förestånderska för tvätt och lagning, 2 tvättpigor, 1 kokerska, 1 kökspiga, 1 maskinist, 1 portvakt och 2 gårdsdrängar. Kokerskan och kökspigan borde erhålla kost in natura och deras kontanta aflöning i stället minskas.

Deremot kunde de nuvarande arfvodena för civil ledamot af direktionen, sekreterare och advokatfiskal samt t. f. revisor utgå, enär dessa befattningar vid omorganisationen blefve onödiga. Likaså torde arfvodet till prest kunna indragas, enär till regementspastors vid Svea trängbataljon åligganden syntes kunna läggas den presterliga tjänstgöringen vid garnisonssjukhuset. Likaså borde de 2 nu befintliga vaktmästarebefattningarna och befattningen såsom baderska kunna indragas.

På dessa grunder har upprättats förslag till aflöningsstat, slutande å 16,990 kronor 5 öre, deri inberäknadt kosthåll för vissa i staten upptagna personer; och har härvid erinrats, att detta belopp med 6,638 kronor 7 öre understiger den nuvarande aflöningsstaten, hvarjemte påpekats, att då enligt förslaget de båda vid sjukhuset tjänstgörande läkarne skulle vara der boende, deraf skulle följa en minskning i utgifter under anslaget till inqvarteringskostnader med 735 kronor.

Med åberopande af hvad sålunda anförts, hafva desse båda ledamöter af arméförvaltningen såsom sin åsigt uttalat: *att* det militära befälet öfver garnisonssjukhuset borde utöfvas af chefen för Svea trängbataljon och under honom befälet vid sjukhuset föras af regementsläkaren vid nämnda bataljon såsom chefläkare vid sjukhuset, hvarjemte till hans biträde för disciplinens upprätthållande borde ur samma bataljon till sjukhuset kommenderas en subalternofficer; *att* sjukhuset i ekonomiskt-administrativt hänseende borde ställas under en sjukhusförvaltning, bestående af chefläkaren med biträde af sjukhusintendenten samt med nyssnämnde subalternofficer såsom kassakontrollant; *att* läkarevården vid sjukhusets ena afdelning borde bestridas af chefläkaren och å den andra afdelningen utaf den ene af Svea trängbataljons bataljonsläkare; samt *att* underläkareinstitutionen vid sjukhuset borde omorganiseras till en aspirantkurs för blifvande militärläkare.

Att allmänna garnisonssjukhuset är i behof af omorganisation lär vara uppenbart, och detta behof har ej heller af någon af de i ärendet hörda myndigheterna blifvit bestridt, utan är det allenast i fråga om detaljerna af den blifvande organisationen, som olika meningar yttrats. I detta afseende delar jag i allo de åsikter, som inom arméförvaltningen yttrats af generalintendenten och chefen för sjukvårdsbyrån, och lär jag, till undvikande af allt för stor vidlyftighet, alltså kunna hänvisa till den utredning, som derom i det föregående lemnats. Inom arméförvaltningen har visserligen af två andra ledamöter på anförda skäl uttalats den mening, att frågan om en förändrad organisation af garnisonssjukhusets administrativa förhållanden borde anstå, till dess väckt fråga om sjukhusets flyttning till annan plats hunnit afgöras. Sannolikt är väl, att garnisonssjukhuset inom en ej allt för aflägsen framtid måste förflyttas från sin nuvarande till någon annan, för ändamålet mera välbelägen plats, men någon anledning att därför undanskjuta afgörandet af det synnerligen trängande behovet af sjelfva sjukhusets omorganisation synes mig icke förefinnas. De skäl, som för en sådan åsigt anförts, torde också vid närmare granskning icke finnas hållbara. Äfven om sjukhuset skulle komma att förflyttas till Ladugårdsgärdet och således varda beläget på långt afstånd från Svea trängbataljons nuvarande etablissement, synes mig derigenom något hinder icke möta för genomförandet af den förändrade organisation af sjukhusets styrelse och förvaltning, som jag förordat. Den personal från Svea trängbataljon, som derest mina åsikter i frågan godkännas, skulle komma att tjenstgöra vid sjukhuset, skulle nämligen icke, om man undantager bataljonschefen och regementsläkaren, samtidigt hafva annan tjenstgöring vid bataljonen, och något hinder att förlägga sjukhuset å Ladugårdsgärdet synes alltså icke kunna härigenom möta. Hvad bataljonschefen beträffar torde den öfveruppsigt och det högsta befäl öfver sjukhuset, som han skulle erhålla, icke blifva af beskaffenhet att på något sätt verka hindrande för hans tjenstgöring vid bataljonen, äfven om afståndet mellan sjukhuset och bataljonens etablissement blefve större än för närvarande. Och hvad regementsläkaren angår, skulle han visserligen komma att bo på sjukhuset och der få sin hufvudsakliga verksamhet, men äfven om sjukhuset blefve förflyttadt, torde denna omständighet icke utgöra något hinder för honom att samtidigt kunna utöfva de åligganden, som äro förenade med regementsläkarebefattningen vid bataljonen. Jag kan således icke finna, att den uppkomna och ännu under utredning varande frågan om sjukhusets förflyttning kan på något sätt utgöra hinder för afgörandet af frågan om en för-

ändrad organisation af sjukhusets styrelse och förvaltning, utan tillstyrker jag, att denna senare fråga nu underställes Riksdagens pröfning.

Såsom jag förut yttrat, delar jag i detta hänseende de åsigter, som uttalats af generalintendenten och chefen för sjukvårdsbyrån.

Skulle dessa åsigter vinna godkännande, komme, såsom de påpeka, t vissa af de nuvarande befattningarna vid sjukhuset att blifva öfverflödiga och således böra indragas. Något hinder härför förefinnes icke, enär de nuvarande innehafvarne af dessa befattningar äro antagna allenast tills vidare mot arvode eller aflöning per dag. Hvad särskildt angår den vid sjukhuset anställda betjeningen, skulle två vaktmästare samt den vid sjukhuset anställda baderskan vid den ifrågasatta nya organisationen blifva öfverflödiga. För den sistnämnda, som varit i sjukhusets tjänst anställd i mera än 40 år, torde sysselsättning som portvakt måhända kunna beredas eller, om detta icke låter sig göra, pension å indragningsstat böra äskas, men för de båda vaktmästarne, som ännu äro i sina bästa år, bör väl annan anställning i statens tjänst, om möjligt, beredas.

Beträffande det förslag till stat för sjukhuset, som af de båda reservanterna inom arméförvaltningen förordats, har jag allenast att erinra, att deri icke upptagits de i nu gällande stat »till underhållet» anslagna medel, 43,658 kronor 88 öre, och torde dessa medel, för utjemnande af anslagets slutsumma, böra i den nya staten förhöjas med 1 krona 7 öre och således upptagas till 43,659 kronor 95 öre.

I enlighet med de åsigter jag nu uttalat, har jag låtit upprätta förslag till ny stat för allmänna garnisonssjukhuset i Stockholm (bil. n:o 14), slutande å 60,650 kronor. Då den nuvarande staten för detta sjukhus slutar å ett belopp af 67,287 kronor, skulle, vid godkännande af denna stat, anslaget till garnisonssjukhusen i Stockholm och å Karlsborg kunna minskas med skilnaden eller 6,637 kronor.

På grund af hvad jag nu anfört, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att, med godkännande af det vid detta protokoll fogade förslag till stat för allmänna garnisonssjukhuset i Stockholm, minska anslaget till garnisonssjukhusen i Stockholm och å Karlsborg,

nu.....	kronor 77,287: —
med	» 6,637: —
till	kronor 70,650: —

Det icke garnisonerade infanteriets och det indelta kavalleriets vapenöfningar.

[16.]
Ökning
af detta
anslag.

Såsom jag ofvan under [5.] anført, skulle, vid bifall till min der gjorda hemställan om antagande af ny stat för Gotlands trupper, nu ifrågavarande anslag behöfva förhöjas med 9,492 kronor; och jag hemställer därför, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att, vid bifall till hvad under [5, a] föreslagits, öka anslaget till det icke garnisonerade infanteriets och det indelta kavalleriets vapenöfningar,
 nu kronor 1,099,440: —
 med » 9,492: —
 till kronor 1,108,932: —

Arméns vapen, ammunition och skjutöfningar samt artilleriets öfningar och materiel.

[17.]
Ökning
af detta
anslag.

Jag har i det föregående under två särskilda punkter omförmält, att detta anslag erfordrar förhöjning. Dels har jag nämligen under [5, a] här ofvan omnämnt, att det förslag till förändrad organisation af truppförbanden å Gotland, som jag der tillstyrkt, skulle kräfva en ökning af nu ifrågavarande anslag med 5,145 kronor, och dels har jag under [13.] här ofvan uttalat, att af der angifna skäl nu förevarande anslag skulle behöfva höjas med 28,000 kronor, deraf 10,000 kronor för ökad ammunitionsförbrukning vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet under den förändrade organisation af denna skola, som jag der tillstyrkt, samt återstående 18,000 kronor för möjliggörande af utsträckta skjutöfningar vid armén.

Jag hemställer därför, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen

att öka anslaget till arméns vapen, ammunition och skjutöfningar samt artilleriets öfningar och materiel
 nu kronor 1,299,855: —
 dels, vid bifall till hvad under
 [5, a] föreslagits, med » 5,145: —

Transport kronor 1,305,000: —

Transport	kronor 1,305,000: —
<i>dels</i> , vid bifall till hvad under	
[13.] föreslagits, med	» 10,000: —
och <i>dels</i> för möjliggörande af ut-	
sträckta skjutöfningar vid armén	
med	» 18,000: —
till	kronor 1,333,000: —

Arméns byggnader och kommandantskapsutgifter samt fortifikationens öfningar och materiel.

Arméförvaltningen å fortifikationsdepartementet har uti sin förenämnda underdåniga skrifvelse den 15 november 1897, angående departementets medelsbehof för år 1899, hemställt om förhöjning af detta anslag, hvilket, i riksstaten för år 1898 upptaget till 450,000 kronor, är afsedt till följande ändamål, nämligen:

[18.]
Ökning af
detta anslag.

till nybyggnader och underhåll af fästningarna samt arméns hus och byggnader i garnisonsorterna	kronor 268,244: —
» fortifikationens praktiska öfningar	» 26,000: —
» underhåll af fortifikationens materiel	» 21,500: —
» kommandantskapsutgifter	» 18,000: —
» underhåll af byggnader å mötesplatserna	» 116,256: —

eller tillhopa kronor 450,000: —

och har arméförvaltningen härvid erinrat, att sedan Eders Kongl. Maj:t med anledning af förvaltningens derom gjorda underdåniga framställning, föreslagit 1897 års Riksdag att öka de till nybyggnader och underhåll af fästningarna samt arméns hus och byggnader i garnisonsorterna anvisade medel, hvilka för år 1897 utgjorde 223,526 kronor, med 75,000 kronor, deraf 40,000 kronor beräknats för underhåll af äldre byggnader och sådana under de senare åren tillkomna byggnader, hvilkas uppförande icke föranledts af urtima Riksdagens år 1892 fattade beslut om en förbättrad härordning, samt 35,000 kronor för underhåll af de nya kasernetablissemment, som af denna härordning påkallades, så hade Riksdagen allenast på det sätt bifallit denna nådiga proposition, att 35,000 kronor beviljades till underhåll af de etablissemment, hvilkas uppförande blifvit en följd af urtima Riksdagens beslut, samt 9,718 kronor för underhåll af *de fästningsverk*, som under de senare åren tillkommit.

Då sålunda — fortsätter arméförvaltningen — några ökade underhållsmedel icke erhållits för den förstnämnda kategorien af byggnader, men landtförsvarets hus och byggnader omöjligen kunde på ett tillfredsställande sätt underhållas utan förhöjning af hittills dertill anslagna medel, måste förvaltningen — som det ju ålåg öfvervaka, att statens under dess vård ställda byggnader icke förfölle — inför Eders Kongl. Maj:t förnya sin anhållan om beredande af ökade anslagsmedel för ifrågasvarande viktiga ändamål, och har förvaltningen till skäl för denna sin framställning åberopat, att, enligt hvad en bifogad förteckning utvisade, byggnadskostnaden för de efter år 1883 genom fortifikationsdepartementets försorg tillkomna etablissemment och byggnader m. m., för hvilka icke underhållsmedel ännu blifvit särskildt beviljade, uppginge till 2,260,132 kronor 72 öre, och att då kostnaden för byggnadsunderhåll icke kunde beräknas lägre än till 1,5 procent af byggnadskostnaden, de omförmälda byggnadernas underhåll medförde en årlig utgift af omkring 34,000 kronor, hvartill förvaltningen icke disponerade någon tillgång. Beträffande den omförmälda förteckningen, erinrar förvaltningen, att deri upptagits en del byggnader å Qviberg af det skäl, att Första Göta artilleriregementes äldre kasern underhållits af Göteborgs stad, men att deremot lifgardesregementenas nya kasernetablissemment icke upptagits i förteckningen, ehuru dessa stora och fullständiga etablissemment efter några år måste komma att kräfva större utgifter för underhåll än dessa regementens gamla, jemförelsevis små etablissemment.

Vidare framhåller arméförvaltningen såsom skäl för sin förevarande framställning den betydliga prisstegring å såväl arbete som byggnadsmaterialier, som egt rum sedan år 1883, då den senaste höjningen af anslaget till arméns *äldre* byggnader beviljades, en prisstegring, som ensamt för sig betingade en förhöjning af anslaget, motsvarande hvad Eders Kongl. Maj:t af 1897 års Riksdag äskat. Vid flere föregående tillfällen hade arméförvaltningen redan nödgats anmäla, att de till underhåll af arméns, af 1892 års förbättrade härordning *icke* föranledda byggnader samt af fästningsverken tillgängliga medlen under flera år visat sig otillräckliga. Nu hade arméförvaltningen ytterligare att anmäla, att för år 1897 behöfliga reparationsarbeten till ett sammanlagdt belopp af ej mindre än omkring 67,000 kronor måst af brist på medel underlåtas, och likväl hade årets stat måst öfverskridas med mer än 11,000 kronor, hvarförutom Eders Kongl. Maj:t, med anledning af det oafvisliga behovet derutaf, anvisat 7,500 kronor för istandsättande af lifgardets till häst forna, nu till Andra Svea artilleriregemente upplåtna kasernbyggnader. Det torde därför vara tvifvelaktigt, huruvida kronans

ifrågavarande byggnader skulle, äfven om den nu ifrågasatta anslagsförhöjningen för år 1899 blefve beviljad, kunna, utan särskilda åtgärder, försättas i fullgodt skick.

Förvaltningen påpekar härefter, att förutom den brist i anslag, som nu framhållits, sådan brist med all säkerhet inom kort vore att emotse å de till underhåll af byggnader å mötesplatserna anvisade medel af det skäl, att de värnpliktiges öfningstid blifvit utsträckt och fordringar på bekvämlighet, som hittills föga tillgodosetts, till följd deraf säkerligen komme att ökas. Äfvenså torde, af skäl som ofvan vidrörts, framdeles ökade anslagsmedel erfordras för underhållet af lifgardesregementenas nya kasernetablissemment.

Af hvad sålunda anförts, lärer, fortsätter arméförvaltningen, framgå, att, utöfver hvad 1897 års Riksdag beviljat till underhåll af fästningarna samt arméns hus och byggnader å garnisonsorterna, eller 268,244 kronor, ytterligare minst 34,000 kronor dertill skulle erfordras; men förvaltningen hade emellertid ansett sig nu böra inskränka sig till den summa, som begärts i dess underdåniga skrifvelse den 15 november 1896, och har för den skull anhållit, att Eders Kongl. Maj:t måtte af Riksdagen äska, att anslaget till arméns byggnader och kommandantskapsutgifter samt fortifikationens öfningar och materiel från och med år 1899 måtte förhöjas med 30,000 kronor.

Såsom arméförvaltningen erinrat, behagade Eders Kongl. Maj:t på min underdåniga hemställan föreslå sistlidet års Riksdag att öka nu ifrågavarande anslag med 75,000 kronor, deraf 35,000 kronor beräknades åtgå för underhåll af de i följd af den nya härordningen erforderliga nya kasernetablissemmenten och återstoden för underhåll af andra byggnader samt fästningsverken. Eders Kongl. Maj:ts berörda förslag blef af Riksdagen allenast i så måtto bifallet, att anslaget ökades med 44,718 kronor, deraf 35,000 kronor för underhåll af de i följd af den förbättrade härordningen erforderliga nya kasernetablissemmenten samt återstoden, 9,718 kronor, för underhåll af åtskilliga under de senare åren tillkomna nya fästningsverk. Men för underhållet af alla de många byggnader m. m. i öfrigt, som med ifrågavarande anslag skola underhållas, fann Riksdagen någon ökning af anslaget icke erforderlig. Af den vid arméförvaltningens ofvanberörda skrifvelse fögade förteckning å efter år 1883 tillkomna byggnader och kasernetablissemment m. m., som jag nyss omförmält, framgår emellertid, att efter